

testimonii & cuneta vasa ejus, & quidquid ad ceremonias pertinet. Ipsi portabunt tabernaculum & omnia utensilia ejus: & erunt in ministerio, ac per gyrum tabernaculi metabuntur.

51 Cum proficiscendum fuerit, depo- nent Levitæ tabernaculum: cum castrame- tandum, erigent, quisquis extenorum ac- cesserit, occidetur.

52 Metabuntur autem castra filii Israël unusquisque per turmas & cuneos atque exercitum suum.

53 Porro Levitæ per gyrum tabernaculi figent tentoria, ne fiat indignatio super multitudinem filiorum Israël, & excuba- bunt in custodiis tabernaculi testimonii.

54 Fecerunt ergo filii Israël juxta omnia quæ præceperat Dominus Moysi.

C A P V T . I I

Quæ tribus circa tabernaculum in 4. acties ad quamvis mundi plagam ordinentur, recensitæ fa- miliarum principibus.

1 **L**o igiturque est Dominus ad Moysen & Aaron, dicens:

2 Singuli per turmas, signa atque vexila, & domos cognationum suarum, castra- metabuntur filii Israël per gyrum taberna- culi foederis.

3 Ad orientem Iudas figet temoria per turmas exercitus sui: etiisque princeps fi- liorum eius Nahasson filius Aminadab.

4 Et omnis de stirpe ejus summa pugnan- tium septuaginta quatuor millia sexcenti.

5 Iuxta eum castrati sunt de tribu Issachar, quorum princeps fuit Nathanael filius Suar.

6 Et omnis numerus pugnatorum ejus, quinquaginta quatuor millia quadringenti.

7 In tribu Zabulon princeps fuit Eliab filius Helon.

8 Omnis de stirpe ejus exercitus pugna- torum, quinquaginta septem millia qua- dringenti.

9 Universi qui in castris Iudeæ annume- rati sunt, fuerunt centum octoginta sex millia quadringenti: & per turmas suas primi egredientur:

10 In castris filiorum Ruben ad meridia- nam plagiæ erit princeps Elisur filius Sedeur:

11 Et cum exercitus pugnatorum ejus qui numerati sunt, quadraginta sex millia quingenti.

12 Iuxta eum castrati sunt de tribu Simeon: quorum princeps fuit Salamiel filius Surisaddai:

13 Et cunctus exercitus pugnatorum ejus qui numerati sunt, quinquaginta novem millia trecenti.

14 In tribu Gad princeps fuit Eliasaph filius Ouel.

15 Et cunctus exercitus pugnatorum ejus qui numerati sunt, quadraginta quinque millia sexcenti quinquaginta.

16 Omnes qui recensiti sunt in castris Ruben, centum quinquaginta millia & mil- le quadringenti quinquaginta per turmas suas: in secundo loco proficiscuntur.

17 Levabitur autem tabernaculum testi- monii per officia Levitarum & turmas eo- tū, quomodo ergetur, ita & deponetur. Sin-

goli per loca & ordines suos proficiscuntur.

18 Ad occidentalem plagam erunt casta filiorum Ephraim, quorum princeps fuit Elisama filius Ammiud.

19 Cunctus exercitus pugnatorum ejus, qui numerati sunt, quadraginta millia quingenti.

20 Et cum eis tribus filiorum Manasse, quorum princeps fuit Gamaliel filius Pha- dassur,

21 Cunctusque exercitus pugnatorum ejus qui numerati sunt, triginta duo millia ducenti.

22 In tribu filiorum Benjamin princeps fuit Abidan filius Gedeonis.

23 Et cunctis exercitus pugnatorum ejus qui recensiti sunt, triginta quinque millia quadringenti.

24 Omnes qui numerati sunt in castris Ephraim, centum octo millia centum per turmas suas: tertii proficiscuntur.

25 Ad aquilonis partem castrati sunt filii Dan: quorum princeps fuit Ahiezer filius Ammisaddai.

26 Cunctus exercitus pugnatorum ejus qui numerati sunt, sexaginta duo millia septingenti.

27 Iuxta eum fixere ieroria de tribu Aser: quorum princeps fuit Phegiel filius Ochran.

28 Cunctus exercitus pugnatorum ejus qui numerati sunt, quadrageinta millia & mille quingenti.

29 De tribu filiorum Nephtali princeps fuit Ahira filius Enan.

30 Cunctus exercitus pugnatorum ejus, quinquaginta tria millia quadringenti.

31 Omnes qui numerati sunt in castris Dæ, fuerunt centum quinquaginta septem mil- lia sexcenti: & novissimi proficiscuntur.

32 Hic numerus filiorum Israël, per do- mos cognationum suarum & turmas divisi exercitus, sexcenta tria millia quinginta quinquaginta.

33 Levitæ autem non sunt numerati in- ter filios Israël: sic enim præceperat Do- minus Moysi.

34 Feceruntque filii Israël juxta omnia quæ mandaverat Dominus. Castrati sunt per turmas suas & profecti per familiias ac domos patrum suorum.

C A P V T . I I I

Levita in tabernaculi ministerium assumpti nu- merantur cum suis principibus ac ministeriis, ex- loco primogenitorum Israël suscipiuntur, reliqua primogenita numerum Levitarum excedentia pre- redimuntur.

1 **H**æ sunt generationes Aaron & [†]Exod. Moysi, in die qua locutus est Do- 6. 23. minus ad Moysen in monte Sinai.

2 [†] Et hæc nomina filiorum Aaron: pri- ^{+ Levit.} mogenitus ejus Nadab, deinde Abiu, & 10. 2. Eleazar & Ithamar.

3 Hæc nomina filiorum Aaron sacerdotū qui uncti sunt, & quorum repletae & con- secratae manus ut sacerdotio fungerentur.

4 [†] Mortui sunt enim Nadab & abiu, cum offerent ignem alienum in conspectu Domini in deserto Sinai, absque liberis: funeris sunt sacerdotio Eleazar & Itha- mar coram Aaron patre suo.

5 Locu

5 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens.

6 Applica tribum Levi, & fac stare in conspectu Aaron sacerdotis ut ministrent ei, & excubent,

7 Et observent quidquid ad cultum pertinet multitudinis coram tabernaculo testimonii.

8 Et custodiant vasa tabernaculi, servientes in ministerio ejus.

9 Dabisque dono Levitas,

10 Aaron & filii ejus, quibus traditi sunt ad filii Israël. Aaron autem & filios ejus constitues super colum sacerdotii. Exiernus, qui ad ministrandum accesserit, morietur.

11 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

12 Ego tuli Levitas à filiis Israël pro omni primogenito, qui aperit vulvam in filiis Israël, eruntque Levitæ mei.

13 † Meum est enim omne primogenitum: ex quo percussi primogenitos in terra Ægypti: sanctificavi mihi quidquid primum nascitur in Israël ab homine usque ad pecus, mei sunt: Ego Domine.

14 Locutusque est Dominus ad Moysen in deserto Sinai, dicens:

15 Numerat filios Levi per domos patrum suorum & familias, omnem masculum ab uno mense & supra.

16 Numeravit Moyses, ut præceperat Dominus.

17 Et inventi sunt filii Levi per nomina sua, Gerson & Caath & Merari.

18 Filii Gerson: Lebni & Semei.

19 Filii Caath: Amram & Iesaar, Hebron & Oziel.

20 Filii Merari: Moholi & Musi.

21 De Gerson fuere familie duas, Lebnitica, & Semeitica:

22 Quarum numeratus est populus sexus masculini ab uno mense & supra, septem millia quingenti.

23 Hi post tabernaculum metabuntur ad Occidentem,

24 Sub principe Eliasaph filio Lael.

25 Et habebunt excubias in tabernaculo fœderis.

26 Ipsum tabernaculum & operimentum, ejus tenorium quod trahitur ante fores recti fœderis, & cottinas atrii: tenorium quoque quod apparetur in introitu atrii tabernaculi, & quidquid ad ritum altaris pertinet, funes tabernaculi & omnia utensilia ejus.

27 Cognatio Caath habebit populos A ramitas & Iesaaritas & Hebronitas & Ozielitas. Haec sunt familie Caathitarum recensitate per nomina sua.

28 Omnes generis masculini ab uno mense & supra, octo in illa sexcenti habebunt excubias Sanctuarii,

29 Et Castrametabuntur ad meridianam plagam.

30 Princepsque eorum erit Elisaphan filius Oziel:

31 Et custodient arcam, mensamque & candelabrum, altaria & vasa Sanctuarii, in quibus ministratur, & velum, cunctaque hujuscemodi suppellectilem.

32 Princeps autem principum Levitarum

Eleazar filius Aaron sacerdotis, erit super excubites custodiaz Sanctuarii,

33 At vero de Merari erunt populi Moholitæ & Musitæ recensiti per nomina sua;

34 Omnes generis masculini ab uno mense & supra, sex millia ducenti.

35 Princeps eorum Suriel filius Abihael: in plaga septentrionali castrametabuntur.

36 Erunt sub custodia eorum tabulæ tabernaculi & vestes, & columnæ ac bases eorum, & omnia quæ ad cultum hujuscemodi pertinent:

37 Columnæque atrii per circuitum cum basibus suis, & paxilli cum funibus.

38 Castrametabuntur ante tabernaculum fœderis, id est, ad orientalem plagam, Moyses & Aaron cum filiis suis, habentes custodiæ Sanctuarii in medio filiorum Israël: quisquis alienus accesserit, morietur.

39 Omnes Levitæ, quos numeraverunt Moyses & Aaron, iurta præceptum Dñi per familias suas in genere masculino à mense uno & supra, fuerunt viginti duo millia.

40 Et ait Dominus ad Moysen: Numerat primogenitos sexus masculini de filiis Israël ab uno mense & supra, & habebis summam eorum.

41 Tolle Levitas mihi pro omni primogenito filiorum Israël, ego sum Dominus: & pecora eorum pro universis primogenitis pecorum filiorum Israël.

42 Recensuit Moyses, sicut præceperat Dominus, primogenitos filiorum Israël.

43 Et fuerunt masculi per nomina sua, à mense uno & supra viginti duo millia ducenti septuaginta tres.

44 Locutusq; est Dñs ad Moysen, dicens:

45 Tolle Levitas pro primogenitis filiorum Israël, & pecora Levitarum pro pecoribus eorum, eruntque Levitæ mei, ego sum Dominus.

46 In pretio autem ducentorum septuaginta trium, qui excedunt numerum Levitarum de primogenitis filiorum Israël,

47 Accipies quinque siclos per singula capita ad mensuram Sanctuarii. † Siclus habet viginti obolos.

48 Dabisque pecuniam Aaron & filiis ejus, premium eorum qui supra sunt.

49 Tulit igitur Moyses pecuniam eorum qui fuerant amplius, & quos redemerant à Levitis.

50 Pro primogenitis filiorum Israël, milles trecentorum sexaginta quinque siclorum juxta pondus Sanctuarii,

51 Et dedit eam Aaron & filii ejus iuxta verbum quod præceperat sibi Dominus.

C A P V T . I V .

Ritus & officia Levitarum, juxta cujusque familiam distribuantur.

1 Locutusque est Dominus ad Moysen & Aaron, dicens:

2 † Tolle summam filiorum Caath de medio Levitarum per domos & familias suas,

3 A trigesimo anno & supra usque ad quinquagesimum annum, omnium qui ingrediuntur ut stent & ministrent in tabernaculo fœderis.

4 Hic est cultus filiorum Caath: Tabernaculum fœderis, & sanctum sanctorum.

5 Ingredientur Aaron & filii ejus, quando movenda sunt castra, & deponent velum quod pendet ante fores, involventque ea arcam testimonii,

6 Et operient rursum velamine ianthinatum pellum extendentque desuper pallium totum hyacinthinum, & inducent vectes.

7 Mensam quoq; propositionis involvent hyacinthino pallio, & ponent cum ea thuribula & mortariola, cyathos & crateras ad liba fundenda: panes semper in ea erunt:

8 Extendentesque desuper pallium coquineum, quod rursum operient velamento ianthinarum pellum, & inducent vectes.

9 Siment & pallū hyacinthinū quo operient candelabrum cum lucernis & forcipibus suis & emunctoriis & cunctis vasis olei, q; ad concinnandas lucernas necessaria sunt:

10 Et super omnia ponent operimentum ianthinarum pellum, & inducent vectes.

11 Nec non & altare aureum involvent hyacinthino vestimento, & exiendent desuper operimentum ianthinarum pellum, inducentque vectes.

12 Omnia vasa, quibus ministratur in Sanctuario, involvent hyacinthino pallio, & exiendent desuper operimentum ianthinarum pellum, inducentque vectes.

13 Sed & altare mundabunt cinere, & involvent illud purpureo vestimento,

14 Ponentque cum eo omnia vasa, quibus in ministerio ejus utuntur, id est, ignium receptacula, fuscinulas ac tridentes, uncinos & batilla. Cuncta vasa altaris operient simul velamine ianthinarum pelliū, & inducent vectes.

15 Cumque involverint Aaron & filii ejus Sanctuarium & omnia vasa ejus in commotione castrorum, tunc intrabunt filii Caath ut portent involuta: & non tangent vasa Sanctuarii, ne moriantur. Ista sunt onera filiorum Caath in tabernaculo fœderis:

16 Super quos erit Eleazar filius Aaron sacerdos, ad cuius curam pertinet oleum ad concinnandas lucernas, & compositio nis incensum, & sacrificium, quod semper offertur, & oleum unctionis, & quidquid ad cultum tabernaculi pertinet, omniumque vasorum quæ in Sanctuario sunt.

17 Locutusque est Dominus ad Moysen & Aaron, dicens:

18 Nolite perdere populum Caath de medio Levitarum:

19 Sed hoc facite eis ut vivant, & non moriantur, si terigerint Sancta sanctorum. Aaron & filii ejus intrabunt, ipsique disponent opera singulorum, & divident quid portare quis debeat.

20 Alii nulla curiositate videant quæ sunt in Sanctuario priusquam involvantur, alioquin morientur.

21 Locutusq; est Dñs ad Moysen, dicens:

22 Tolle sumnam etiam filiorum Gerson, per domos ac familias & cognationes suas,

23 A triginta annis & supra, usq; ad annos quinquaginta. Numerat omnes qui ingrediuntur & ministrari in tabernaculo fœderis,

24 Hoc est officium familiæ Gersonitarum.

25 Vt portent cortinas tabernaculi & teatrum fœderis operimentum aliud, & super

omnia velamen ianthinum tentoriumque quod peditio introiu tabernaculi fœderis.

26 Cortinas atrii, & velu in introitu quod est ante tabernaculum. Omnia quæ ad alterum pertinent, funiculos, & vasaa ministerii,

27 Iubente Aaron & filiis ejus, portabunt filii Gerson: & scient singuli cui debent oneri mancipari.

28 Hic est cultus familiæ Gersonitarum in tabernaculo fœderis, eruntque sub manu Ithamar filii Aaron sacerdotis.

29 Filios quoque Merari per familias & domos patrum suorum recensebis,

30 A triginta annis & supra, usque ad annos quinquaginta, omnes qui ingrediuntur ad officium ministerii sui & cultum fœderis testimonii.

31 Hæc sunt onera eorum; Portabunt tabulas tabernaculi & vectes ejus, columnas ac bases earum,

32 Columnas quoque atrii per circuitum cum basibus & paxillis & funibus suis. Omnia vasa & supellestilem ad numerum accipient, sicque portabunt.

33 Hoc est officium familiæ Meraritæ & ministerium in tabernaculo fœderis: eruntque sub manu Ithamar filii Aarō sacerdotis.

34 Recensuerunt igitur Moyses & Aaron & principes synagogæ filios Caath per cognationes & domos patrum suorum,

35 A triginta annis & supra, usque ad annum quinquagesimum, omnes qui ingrediuntur ad ministerium tabernaculi fœderis:

36 Et inventi sunt duo millia septingenti quinquaginta.

37 Hic est numerus populi Caath qui intrant tabernaculum fœderis: hos numeravit Moyses & Aaron juxta sermonem Domini per manum Moysi.

38 Numerati sunt & filii Gerson per cognationes & domos patrum suorum,

39 A triginta annis & supra usq; ad quinquagesimum annum, omnes qui ingrediuntur ut ministrari in tabernaculo fœderis:

40 Et inventi sunt duo millia sexcenti triginta.

41 Hic est populus Gersonitarum quos numeraverunt Moyses & Aaron juxta verbum Domini.

42 Numerati sunt & filii Merari per cognationes & domos patrum suorum,

43 A triginta annis & supra, usque ad annum quinquagesimum, omnes qui ingrediuntur ad explendos ritus tabernaculi fœderis:

44 Et inventi sunt tria millia ducenti.

45 Hic est numerus filiorum Merari, quos recensuerunt Moyses & Aaron juxta imperium Domini per manum Moysi.

46 Omnes qui recensui sunt de Levitis, & quos recenseri fecit ad nomen Moyses, & Aaron, & principes Israël, per cognationes & domos patrum suorum,

47 A triginta annis & supra, usque ad annum quinquagesimum ingredientes ad ministerium tabernaculi, & onera portanda,

48 Fuerunt simul octo millia quingenti octoginta.

49 Juxta verbum Domini recensuit eos Moyses, unumquemque juxta officium & onera sua, sicut præcepit ei Dominus.

CAP.

C A P V T . V.

*Q*ui immundi à castris arceadi : satisfatio transgressio per negligentiam : de primitiis ac obstatibus, & lege zelotypie.

1 *O*cumque est Dominus ad Moysen, dicens :

2 *P*ræcipe filiis Israël, ut ejicant de castris omnem leprosum, & qui semine fluit, pollatusque est super mortuo :

3 *T*am masculum quam feminam ejicite de castris, ne contaminent ea cum habaverim vobiscum.

4 *F*eceruntque ita filii Israël, & ejece- runt eos extra castra, sicut locutus erat Dominus Moysi.

5 *L*ocutusque est Dñs ad Moysen, dicens :

6 *L*oquere ad filios Israël : Vir, sive mulier, cum fecerint ex omnibus peccatis, quæ solent hominibus accidere, & per negligentiam transgressi fuerint mandatum Domini, atque deliquerint,

7 *C*onfitebantur peccatum suum, & red- dent ipsum caput, quinamque partem de- super, ei in quem peccaverint.

8 *S*in autem non fuerit qui recipiat, da- bunt Domino, & erit sacerdotis, excepto ariete, qui offertur pro expiatione, ut sit placabilis hostia.

9 *O*mnes quoque primitæ, quas offerunt filii Israël, ad sacerdotem pertinent :

10 *E*t quidquid in Sanctuarium offertor à singulis, & traditur manibus sacerdotis, iphus erit.

11 *L*ocutusque est Dominus ad Moysen, dicens :

12 *L*oquere ad filios Israël, & dices ad eos : Vir, cuius uxor erraverit, maritum que contemnens,

13 *D*ormierit cum altero viro, & hoc maritus reprehendere non quiverit, sed latet adulterium, & testibus argui non potest, quia non est inventa in stupro :

14 *S*i spiritus zelotypæ concitaverit vi- rum contra uxorem suam, quæ vel polluta est, vel falsa suspicione appetitur,

15 *A*dducet eam ad sacerdotem, & offeret oblationem pro illa decimam partem sati fari- næ hordeaceæ non fundet super eam oleum, nec imponer thus : quia sacrificium zelotypæ est, & oblatio investigans adulterium.

16 *O*fferet igitur eam sacerdos, & statuet coram Domino,

17 *A*ssumetque aquam sanctam in vase fictili, & pauxillum terræ de pavimento ta- bernaculi mittet in eam.

18 *C*umque steterit mulier in conspectu Domini, discooperiet caput ejus, & ponet super manus illius sacrificium recordatio- nis, & oblationem zelotypæ : ipse autem tenebit aquas amarissimas, in quibus cum execratione maledicta concessit.

19 *A*djurabitque eam, & dices : Si non dor- mivit vir alienus tecum : & si non polluta es deserto mariti thoro, non te nocebunt aque istæ amarissimæ, in quas maledicta concessit.

20 *S*in autem declinasti à viro tuo, atque polluta es, & concubuisti cum altero viro :

21 *H*is maledictionibus subjacebis. Det te Dñs in maledictionem, exemplumq; cuncto- rum in populo suo : putescere faciat femur

tuum, & tumens ueruſ tuus disrumpatur.

22 *I*ngrediantur aquæ maledictæ in ve- trem tuum, & uiero tumescere putescat fe- mur. Et respondebit mulier, Amen, amen.

23 *S*criberque sacerdos in libello ista ma- ledicta, & delebit ea aquis amarissimis, in quas maledicta concessit,

24 *E*t dabit ei bibere. Quas cū exhausterit,

25 *T*ollet sacerdos de manu ejus sacrificium zelotypæ, & elevabit illud coram Domino, imponeque illud super altare ; ita dumtaxat ut prius,

26 *P*ugillum sacrificii tollat de eo quod offertur, & incendat super altare : & sic potum det mulieri aquas amarissimas.

27 *Q*uas cum biberit, si polluta est & cō- tempto viro adulterii rea, pertransibit eam aquæ maledictionis, & inflato ventre com- patescet femur : erit mulier in maledi- ctionem, & in exemplum omni populo.

28 *Q*uod si polluta non fuerit, erit in- noxia, & faciet liberos.

29 *I*sta est lex zelotypæ. Si declinaverit mulier à viro suo, & si polluta fuerit,

30 *M*aritusque zelotypæ spiritu cōcitratus adduxerit eam in conspectu Dñi, & fecerit ei sacerdos juxta omnia quæ scripta sunt :

31 *M*aritus absque culpa erit, & illa re- cipiet iniquitatem suam.

C A P V T . VI.

*N*azaraorium consecratio & oblatio : quibusque verbis sacerdotes populo benedicant, praescribitur.

1 *O*cumque est Dominus ad Moysen, dicens :

2 *L*oquere ad filios Israël, & dices ad eos : Vir sive mulier, cum fecerint votum ut san- ctificantur, & se voluerint Dño consecrare:

3 *A*vino, & omni quod inebriare potest, abstinebunt. Acetum ex vino, & ex quali- ber alia potionē, & quidquid de una ex- primitur, non b'ent : uvas recentes sic- casque non comedent.

4 *C*unctis diebus quibus ex voto Dño cō- secrantur, quidquid ex vinea esse potest, ab uva passa usque ad aśnum non comedent.

5 *O*nini tempore separationis suæ + nova- + iudic. cula non transibit per caput ejus, usque ad 13. 3. compleatum diem quo Domino consecratur. Sanctus erit, crescente cæsarie capitis ejus.

6 *O*nni tempore consecrationis suæ su- per mortuum non ingredietur,

7 *N*ec super patris quidē & matris & fra- tris sororisque funere contaminabitur, quia consecratio Dei sui super caput ejus est.

8 *O*mnibus diebus separationis suæ san-ctus erit Domino.

9 *S*in autem moruus fuerit subito quis- piam coram eo, polluetur caput consecra- tionis ejus : quod radet illico in eadem die purgationis suæ, & rursum septima.

10 *I*n octava autem die offeret duos tur- tures, vel duos pullos columbae sacerdoti in introitu sc̄ederis testimonii.

11 *F*acietque sacerdos unum pro peccato, & alterum in holocaustum, & deprecabitur pro eo, quia peccavit super mortuo : san-ctificabitque caput ejus in die illo :

12 *E*t consecratibit Domino dies separatio- nis illius, offerens agnum anniculum pro peccato : ita tamen ut dies priores iriti

fiā, q̄ ioniam polluta est sanctificatio ejus.

13 Ista est lex consecrationis. Cu n dies, quos ex voto decreverat, complebuntur: adducet eum ad ostium tabernaculi fœderis.

14 Et offeret oblationem ejus Domino, agnum anniculum immaculatum in holocaustum, & ovem anniculam immaculam pro peccato, & arietem immaculatum hostiam pacificam.

15 Capistrum quoque panum azymorum qui conspersi sint oleo, & lagana absque fermento uncta oleo, ac libamina singulorū:

16 Quæ offeret sacerdos coram Dño, & faciet tam pro peccato, quā in holocaustū.

17 Arietem vero immolabit hostiam pacificam Dño, offerens simul canistrū azymorum, & libamenta quæ ex more debentur.

18 † Tunc radetur Nazaræus ante ostium tabernaculi fœderis cæsarie consecrationis suæ: tollitque capillos ejus, & ponet super ignē, qui est suppositus sacrificio pacificorū.

19 Et armum coctum arietis, tortamque absque fermento unam de canistro, & lagnum azymum unum, & tradet in manus Nazaræi, postquam rasum fuerit caput ejus.

20 Suscepitque rursam ab eo, elevabit in conspectu Domini: & sanctificata sacerdotis erunt, sicut pectusculum, quod separari jussum est, & femur, post hæc potest bibere Nazaræus vinum.

21 Ista est lex Nazaræi, cum voverit oblationem suam Domino tempore consecrationis suę, exceptis his quæ invenerit manus ejus, juxta quod mente devoverat, ita faciet ad perfectionem sanctificationis suę.

22 Locutusque est Dñs ad Moysen, dicens:

23 Loquere Aaron & filii ejus: Sic benedicetis filii Israël, & dicetis eis:

24 † Benedic tibi Dñs, & custodiat te.

25 Ostendat Dominus faciem suam tibi, & misereatur tui.

26 Convertat Dominus vulnus suum ad te, & det tibi pacem.

27 Invocabumque nomen meum super filios Israël, & ego benedicam eis.

C A P V T VII.

Oblationes principum duodecim tribuum in dedicationem tabernaculi & altaris: Dominus Moysi sanctuarium ingresso loquitur de propitiatorio.

† Exod. 40.16. 1 Et im † est autem in die qua com-

plevit Moyses tabernaculum, & erexit illud: unxitq; & sanctificavit cum omnibus vasibus suis, altare similiter & omnia vas a ejus.

2 Obulerunt principes Israël & capita familiarum, qui erant per singulas tribus, præfectique eorum qui numerati fuerant,

3 Munera coram Dño sex plaustra recta cum duodecim bobus. Vnum plaustrum obtulere duo duces, & unum bovem singuli, obtuleruntque ea in conspectu tabernaculi.

4 Ait autem Dominus ad Moysen:

5 Suscipe ab eis ut serviant in ministerio tabernaculi, & trades ea Levitis juxta ordinem ministerii sui,

6 Itaque cum suscepisset Moyses plaustra & boves, tradidit eos Levitis,

7 Duo plaustra & quartuor boves dedit filii Gersom, juxta id quod habebant necesse erat.

8 Quatuor alia plaustra & octo boves de-

dit filii Merari, secundum officia & cultum suū, sub manu Ithamar filii Aarō fæderoris.

9 Filiis autem Caath non dedit plaustra & boves quia in Sanctuario serviant, & onera propriis portant humeris.

10 Igitur obulerunt duces in dedicacionem altaris, die qua unctum est, oblationem suam ante altare.

11 Dixitque Dominus ad Moysen: Singuli duces per singulos dies offerant munera in dedicationem altaris.

12 Primo die obtulit oblationem suam Nahasson filius Aminadab de tribu Iuda:

13 Fueruntque in ea, acetabulum argenteum pondo centum triginta siclorum, phiala argentea habent septuaginta siclos, juxta pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

14 Mortariolum ex decem siclis aureis plenum incenso:

15 Bovem de armento & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

16 Hircumque pro peccato:

17 Et in sacrificio pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc est oblatio Nahasson filii Aminadab.

18 Secundo die obtulit Nathanael filius Suar, dux de tribu Issachar,

19 Acerabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, juxta pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

20 Mortariolum aureum habens decem siclos, plenum incenso:

21 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

22 Hircumque pro peccato,

23 Et in sacrificio pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, hæc fuit oblatio Nathanael filii Suar.

24 Tertio die princeps filiorum Zabulon, Eliab filius Helon,

25 Obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

26 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

27 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

28 Hircumque pro peccato:

29 Et in sacrificio pacifico: u boves duos, arietes quinq; hircos quinq; agnos anniculos quinq; hæc est oblatio Eliab filii Helon.

30 Die quarto princeps filiorum Ruben, Elisur filius Sodeur,

31 Obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

32 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

33 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

34 Hircumque pro peccato:

35 Et

35 Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, haec fuit oblatio Eli-sor filii Sedeur.

36 Die quinto princeps filiorum Simeon, Salamiel filius Sorisaddai,

37 Obulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

38 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

39 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

40 Hircumque pro peccato:

41 Et in hostias pacificorum, boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, haec fuit oblatio Salamiel filii Sorisadilai.

42 Die sexto princeps filiorum Gad, Eliasaph filius Duel.

43 Obulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

44 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

45 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

46 Hircumque pro peccato:

47 Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, haec fuit oblatio Eliasaph filii Duel.

48 Die septimo princeps filiorum Ephraim, Elisama filius Amniud.

49 Obulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

50 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

51 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

52 Hircumque pro peccato:

53 Et in hostias pacificorum, boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, haec fuit oblatio Elisama filii Amniud.

54 Die octavo princeps filiorum Manasse, Gamaliel filius Phadassur.

55 Obulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

56 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

57 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

58 Hircumque pro peccato:

59 Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, haec fuit oblatio Gamaliel filii Phadassur.

60 Die nono princeps filiorum Benjamin, Abidan filius Gedeonis,

61 Obulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

62 Et mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

63 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

64 Hircumque pro peccato:

65 Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, haec fuit oblatio Abidan filii Gedeonis.

66 Die decimo princeps filiorum Dan, Abiezer filius Ammisaddai,

67 Obulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

68 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

69 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

70 Hircumque pro peccato:

71 Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, haec fuit oblatio Abiezer filii Ammisaddai.

72 Die undecimo princeps filiorum Aser, Phegiel filius Ochram,

73 Obulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

74 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

75 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

76 Hircumque pro peccato:

77 Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, haec fuit oblatio Phegiel filii Ochram.

78 Die duodecimo princeps filiorum Nephthali, Ahira filius Enan,

79 Obulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila oleo conspersa in sacrificium;

80 Mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso:

81 Bovem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum:

82 Hircumque pro peccato:

83 Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque, haec fuit oblatio Ahira filii Enan.

84 Haec in dedicacione altaris oblatia sunt a principib⁹ Israeli in die qua consecratu est, acetabula argentea duodecim: phialae argenteae duodecim: mortariolia aurea duodecim:

85 Ita ut centum triginta siclos argenti haberet unum acetabulum, & septuaginta siclos haberet una phiala: id est, in commune vatorum omnium ex argento sili duo millia quadrigeniti, pondere Sanctuarii.

- 86 Mor

92

86 Mortariola aurea duodecim plena in casso denos sicos appendertia potere Sanctuarii, id est, simul auri sici censu virginis:

87 Boves de armento in holocaustum duodecim, arietes duodecim, agni anniculi duodecim, & libamenta eorum: hirci duodecim pro peccato.

88 In hostias pacificorum, boves viginti quatuor, arietes sexaginta, hirci sexaginta: agni anniculi sexaginta. Hæc oblata sunt in dedicatione altaris, quando nocturnum est.

89 Cumque ingrederebatur Moyses tabernaculum fœderis, ut consuleret oraculum, audiebat vocem loquentis ad se de propitiatorio quod erat super arcā testimonii inter duos Cherubim, unde & loquebatur ei,

C A P V T V I I I.

Cand. lebri & lucernarum locus situs, materia, ac forma: etasque & consecratio Levitarum.

1 Ocurusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2 Loquere Aaron, & dices ad eum: Cum posueris septem lucernas, candelabrum in australi parte erigatur. Hoc igitur præcipere ut lucernæ contra boream & regione respiciant ad mensam panum propositionis, contra eam partem, quam candelabrum respicit, lucere debebunt.

3 Fecitque Aaron, & imposuit lucernas super candelabrum, ut præceperat Dñs Moysi.

4 Hæc autem erat facta a candelabri, ex auro ductili, tam medius stipes, quam cuncta quæ ex utroque calamorum latere nascebantur: juxta exemplum quod ostendit Dñs Moysi, ita operatus est candelabrum.

5 Et locutus est Dñs ad Moysen, dicens:

6 Tolle Levitas de medio filiorum Israël, & purificabis eos.

7 Iuxta hunc ritum: Aspergantur aqua iustificationis, & radant omnes pilos carnis suæ. Cumque laverint vestimenta sua, & mundari fuerint,

8 Tollent bovem de armentis, & libamentum ejus similam oleo conspersam: bovem autem alterum de armento tu accipies pro peccato:

9 Et applicabis Levitas coram tabernaculo fœderis, convocata omni multitudine filiorum Israël.

10 Cumque Levitæ fuerint coram Dño, ponent filii Israël manus suas super eos.

11 Et offeret Aaron Levitas, munus in conspectu Domini à filiis Israël, ut serviant in ministerio ejus,

12 Levitæ quoque ponent manus suas super capita boum, è quibus unum facies pro peccato, & alterum in holocaustum Domini, ut depreceris pro eis.

13 Statuesque Levitas in conspectu Aaron & filiorum ejus, & consecrabis oblatos Dño.

14 Ac separabis de medio filiorum Israël, ut sint mei.

15 Et postea ingredientur tabernaculum fœderis, ut serviant mihi. Sicque purificabis & consecrabis eos in oblationem Dñi: quoniam dono donati sunt mihi à filiis Israël.

16 Pro primogenitis quæ aperiunt omnem vulvam in Israël, acceperunt eos.

17 Mea sunt enim omnia primogenitura filiorum Israël, iam ex hominibus quam ex

jumentis. Ex die quo percussi omne primogenitum in terra Ægypti, sanctificavimus eos mihi:

18 Et nulli Levitas pro cunctis primogenitis filiorum Israël:

19 Tradidique eos dono Aaron & filiis ejus de medio populi, ut serviant mihi pro Israël in tabernaculo fœderis, & oriente pro eis, ne sit in populo plaga, si ausi fuerint accedere ad Sanctuarium.

20 Feceruntque Moyses & Aaron & omnis multitudo filiorum Israël super Levitis quæ præceperat Dominus Moysi:

21 Purificati sunt, & laverunt vestimenta sua. Elevavique eos Aaron in conspectu Domini, & oravit pro eis.

22 Ut purificati ingredierentur ad officia sua in tabernaculum fœderis coram Aaron & filiis ejus. Sicut præceperat Dominus Moysi de levitis, ita factum est.

23 Locutusque est Dñs ad Moysen, dicens:

24 Hæc est lex Levitarum. A viginti quinque annis & supra, ingredientur ut ministrent in tabernaculo fœderis.

25 Cumque quinquagesimum annum ætatis impleverint, servire cessabunt:

26 Eruntque ministri fratrum suorum in tabernaculo fœderis, ut custodiani quæ sibi fuerint commendata opera auiem ipsa non faciat. Sic dispones Levitis in custodiis suis.

C A P V T I X.

Quo tempore debeant mundi Phase celebrare, & quo immundi: nubes tabernaculum operiens per diem columnæ nubis, per noctem ut species ignis ducit exercitum ius 40. annis.

1 Ocurus est Dominus ad Moysen in deserto Sinai, anno secundo postquam egressi sunt de terra Ægypti in mense primo, dicens:

2 + Faciat filii Israël Phase in tempore suo, + Exod.

3 Quartæ decima die mensis hujus ad vesperam, juxta omnes ceremonias & justificationes ejus.

4 Præcepitque Moyses filiis Israël ut facerent Phase.

5 Qui fecerunt tempore suo: quartadecima die mensis ad vesperam, in monie Sinai. Iuxta omnia quæ mandaverat Dominus Moysi, fecerunt filii Israël.

6 Ecce autem quidam immundi super anima hominis, qui non poterant facere Phase in die illo, accedentes ad Moysen & Aaron.

7 Dixerunt eis: immundi sumus super anima hominis, quare fraudamur ut non valeamus oblationem offerte Domino in tempore suo in eis filios Israël?

8 Quibus respondit Moyses: State ut consulam quid precepiat Dominus de vobis.

9 Locutusque est Dñs ad Moysen: dicens:

10 Loquete filiis Israël: Homo qui fuerit immundus super anima, sive in via procul in gente vestra, faciat Phase Domino.

11 In mense secundo, quartæ decima die mensis ad vesperam: cum azymis & laetucis agrestibus comedent illud:

12 Non relinquent ex eo quippiam usque mane, + & os ejus non constringent, omnem ritum Phase observabunt.

13 Si quis autem & mundus est, & in itinere non fuit, & tamen non fecit Phase, exterminetur.

† Exod.

3.13.

13.2.

Lxx. 2.

23.

† Exod.

12.46.

Isa. 19.36.

extirminabitur anima illa de populis suis, quia sacrificium Domino non obulit tempore suo: peccatum suum ipse portabit.

14 Peregrinus quoque; & advena si fuerint apud vos, facien Phase Dño juxta ceremonias & iustificationes ejus. Præcepimus idem erit apud vos tamen advena quæ indigenæ.

Exod. 15 **¶** Igitur die qua erectum est tabernaculum, operuit illud nubes. A vespere autem super tentorium erat quasi species ignis usque mane.

16 Sic fiebat jugiter: per diem operiebat illud nubes, & per noctem quasi species ignis.

17 Cumque ablata fuisset nubes, quæ tabernaculum preceperant, tuac proficiscebantur filii Israël: in loco ubi stetisset nubes, ibi castrametabantur.

18 Ad imperium Domini proficiscebantur, & ad imperium illius figebant tabernaculum.

Exod. 19 **¶** Cunctis diebus quibus stabat nubes super tabernaculum, manebant in eodem loco;

20 Si evenisset ut multo tempore maneret super illud, erant filii Israël in excubiis Domini, & non proficiscebantur,

21 Quot diebus fuisset nubes super tabernaculum. Ad imperium Domini erigebant tentoria; & ad imperium illius deponebant.

22 Si fuissest nubes à vespere usque mane, & statim diluculo tabernaculum reliquisset, proficiscebantur: & si post diem & noctem recessisset, dissipabant tentoria:

23 Si vero biduo aut uno mense vel longiori tempore fuisset super tabernaculum, manebant filii Israël in eodem loco, & non proficiscebantur: statim autem ut recessisset, movebant castra.

24 Per verbum Domini figebant tentoria, & per verbum illius proficiscebantur: erantque in excubiis Domini juxta imperium ejus per manum Moysi.

C A P V T X.

Iubet Deus fieri duas tubas argenteas, docetque earum usum: quo ordine mota sint castra de deserto Sinai: oras Moyses cognatum Hobab ut cum ipsis proficiscatur: & verba qua loquebatur Moyses cum elevaretur vel deponeretur arce.

1 **L**ocusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2 Fac tibi duas tubas argenteas ductiles, quibus convocare possis multitudinem quando movenda sunt castra.

3 Cumque increpueris tubis, congregabitur ad te omnis turba ad ostium tabernaculi foederis.

4 Si semel clangueris, venient ad te principes, & capita multitudinis Israël.

5 Si autem prolixior aique concisus clangor increpuerit, movebunt castra primi qui sunt ad orientalem plagam.

6 In secundo autem sonitu & pari ululatu tubæ, levabunt tentoria qui habitant ad meridiem, & juxta hunc modum reliqui facient, ululantibus tubis in perfectionem.

7 Quando autem congregandus est populus, simplex tubarum clangor erit, & non concise ululabunt.

8 Filii autem Aaron sacerdotes clangent tubis: erantque hoc legitimum sempiternum in generationibus vestris.

9 Si exercitis ad bellum de terra vestra

contra hostes qui dimicant adversum vos, clangent ululantibus tubis, & erit recordatio vestri coram Domino Deo vestro, ut eruanimi de manibz inimicorum vestrorum.

10 Si quando habebitis epulum, & dies festos, & calendas, canetis tubis super hominibus, & pacificis victimis, ut sint vobis in recordationem Dei vestri, ego Dominus Deus vester.

11 Anno secundo, mense secundo, vigesima die mensis, elevata est nubes de tabernaculo foederis:

12 Profectique sunt filii Israël per turmas suas de deserto Sinai, & recubuit nubes in solitudine Pharan.

13 Moveruntque castra primi juxta imperium Domini in manu Moysi.

14 **¶** Filii Iuda per turmas suas: quorum princeps erat Nahasson filius Aminadab **¶** Supra

15 In tribu filiorum Issachar fuit princeps Nathanaël filius Suar.

16 In tribu Zabulon erat princeps Eliab filius Helon.

17 Depositumque est tabernaculum, quod portantes egressi sunt filii Gerson & Merari.

18 Profectique sunt & filii Ruben, per turmas & ordinem suum: quorum princeps erat Helisur filius Sedeur.

19 In tribu autem filiorum Simeon, princeps fuit Salamiel filius Surisaddai.

20 Porro in tribu Gad erat princeps Eliasaph filius Duel.

21 Profectiq; sunt & Caathitæ portantes Sanctorium. Tandiu tabernaculum portabant, donec venirent ad erectionis locum.

22 Moverunt castra & filii Ephraim per turmas suas, in quorum exercitu princeps erat Elisama filius Ammid.

23 In tribu autem filiorum Manasse princeps fuit Gamaliel filius Phadassur.

24 Et in tribu Benjamin erat dux Abidan filius Gedeonis.

25 Novissimi castrorum omnium profecti sunt filii Dan per turmas suas, in quorum exercitu princeps fuit Ahiezer filius Ammisaddai.

26 In tribu autem filiorum Aser erat princeps Pheguel filius Ochran.

27 Et in tribu filiorum Nephthali princeps fuit Ahira filius Enan.

28 Hæc sunt castra, & profectiones filiorum Israël per turmas suas quando egrediebantur.

29 Dixitque Moyses Hobab filio Raguel Medianitæ, cognato suo: Proficisci mus ad locum, quem Dominus datus est nobis: veni nobiscum, ut bene faciamus tibi; quia Dominus bona promisit Israéli.

30 Cui ille respondit: Non vadam tecum, sed revertar in terram meam, in qua natus sum.

31 Et ille: Noli, inquit, nos relinquere: tu enim nosti in quibz locis per desertum castra ponere debeamus, & eris ductor noster.

32 Cumque nobiscum veneris, quidquid optimum fuerit ex opibus quas nobis tradidit, est Dominus, dabimus tibi.

33 Profecti sunt ergo de monte Domini viam trium dierum, arcaque foederis Domini precedebat eos per dies tres prvidens castrorum locum.

34 Nubes

2.

C A P V T . X I I .

Aaron & Maria in mitissimum dreysem mormant, apud quae Deus deus en laudat & familiaritatem erga Dominum. Maria lepra perfusa ex septem diebus a populo separata, sanitati restituitur, orante pro ea Moysen.

1 L O. quisque est Maria & Aaron contra Moysen propter uxorem ejus Ethiopiaam,

2 Et dixerunt: Num per solum Moysen locutus est Dominus? nonne & nobis similiter est locutus? Quod cum audisset Dñs;

3 (Erat enim Moyses vir mitissimus super omnes homines qui morabantur in terra.)

4 Statim locutus est ad eum, & ad Aaron & Mariam: Egressimini vos tantum tres ad tabernaculum foederis. Cumq; issent egressi,

5 Descendit Dominus in Columna nubis, & stetit in introitu tabernaculi vocans Aaron & Mariam. Qui cum issent,

6 Dixit ad eos: Audite sermones meos: Si quis fuerit inter vos propheta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad illum.

7 At non talis servus meus Moyses,

8 t qui in omni domo mea fidelissimus est:

9 t Ore enim ad os loquitur ei: & palam

10 & non per ænigmata & figuratas Dominum videt. Quare ergo non timuistis detrahere servo meo Moysi?

11 Iratusque contra eos, abiit:

12 Nubes quoque recessit, quæ erat super tabernaculum: & ecce Maria apparet candens lepra quasi nix. Cumq; respergisset eam Aaron, & vidisset perfusam lepra,

13 Ait ad Moysen: Obscurio domine mihi imponas nobis hoc peccatum, quod stulte commisimus,

14 Ne fiat haec quasi mortua, & ut abortivum quod projicitur de vulva matris sue, ecce jam medium carnis ejus devoratum est à lepra.

15 Clamatque Moyses ad Dominum, dicens: Deus, obscurio sana eam:

16 Cui respondit Dñs: Si pater ejus spuisset in faciem illius, nonne debuerat saltem septem diebus rubore suffundiri? Separetur septem diebus extra castra, & postea revocabitur.

17 Exclusa est itaque Maria extra castra septem diebus: & populus non est morbus de loco illo, donec revocata est Maria.

C A P V T . X I I I .

Misi à Moysen 12. exploratores ad considerandam terram promissionis, palmitem cum bosco aliisque fructibus in fertilitatis signum post 40. dies referunt, qui tamen universi, prater Caleb & Josue, murmur in populo concitant.

1 Profectusque est populus de Haseroth, fixis tentoriis in deserto Pharan.

2 Ibique locutus est Dominus ad Moysen, dicens:

3 Mitte viros, qui considerent terram Chanaan, quam daturus sum filii Israël, singulos de singulis tribubus, ex principibus.

4 Fecit Moyses quod Dominus imperaverat, de deserto Pharan mittens principes viros, quorum ista sunt nomina.

5 De tribu Ruben, Sammua filius Zechar.

6 De tribu Simeon, Saphat filius Huri.

7 De tribu Iuda, Caleb filius Iephone.

8 De tribu Issachar, Igal filium Joseph.

9 De tribu Ephraim, Osee filium Nun.

10 De tribu Benjamin, Phalti filius Raphu.

11 De tribu Zabulon, Geddiel filius Sodi.

12 De tribu Joseph, sceptri Manasse, Gaddi filium Sufi.

13 De tribu Dan, Ammiel filius Gemalli.

14 De tribu Aser, Schur filium Michael.

15 De tribu Nephtali, Nahabi filium Vapsi.

16 De tribu Gad, Guel filium Machi.

17 Hæc sunt nomina virorum, quos misit Moyses ad considerandam terram, vocavitque Osee filium Nun, Iosue.

18 Misit ergo eos Moyses ad considerandam terram Chanaan, & dixit ad eos: Ascendite per meridianam plagam. Cumque veneritis ad montes,

19 Considerate terram, qualis sit: & populum qui habitator est ejus, utrum fortis sit an infirmus: si pauci numero an plures:

20 Ipsa terra, bona an mala: urbes quales, muratae an absque in muris:

21 Humus, pinguis an sterilis, nemorosa an absq; arborib;. Confortamini, & afferte nobis de fructibus terræ. Erat autem tempus quando jam præcoquæ uvæ vesci possunt.

22 Cumque ascendissent, exploraverunt terram à deserto Sin, usque Rohob intrahibus Emath.

23 Ascenderuntq; ad meridiem, & venerunt in Hebron, ubi erant Achiman & Sisai & Tholmai filii Enac, nam Hebron septem annis ante Tanim urbem Ægypti condita est.

24 t Pergentesque usque ad Torrentem botri, abscederunt palmitem cum uva sua, quæ portaverunt in veste duo viri. De malis quoq; granatis & de ficiis loci illius tulerunt:

25 Qui appellatus est Nehelescol, id est, Torrens botri, eo quod botrum portassent inde filii Israël.

26 Reversique exploratores terræ post quadraginta dies, omni regione circuera,

27 Venerunt ad Moyses & Aaron, & ad omnem cœtum filiorum Israël in desertum Pharan, quod est in Cades. Locutiq; eis & omni multitudini ostenderunt fructus terræ:

28 Et narraverunt dicentes: Venimus in terram, ad quam misisti nos, quæ revera fluit laetè & melle, ut ex his fructibus cognosci potest:

29 Sed cultores fortissimos habet, & urbes grandes atque muratas. Stirpem Enac vidimus ibi.

30 Amalec habitat in meridie, Hethæus & Iebusæus & Amorriæus in montanis: Chananæus vero moratur Juxta mare & circa fluenta Iordanis.

31 Inter hæc Caleb compescens murmur populi, qui oriebatur contra Moysen, ait: Ascendamus, & possideamus terram, quoniam poterimus obtinere eam.

32 Alii vero, qui fuerant cum eo, dicebant: Nequaquam ad hunc populum valimus ascendere, quia fortior nobis est.

33 Detraxeruntque terræ, quam inspeccerant, apud filios Israël, dicentes: Terra, quæ lustravimus, devorat habitatores suos: populus, quæ aspexit eos, proceræ stature est.

34 Ibi vidimus monstra quedam filiorum

t Dñs.
1. 24.

rom In hac de gente glorioso quod Ius com-
paratu, quod est eis custos vestitum.

C A P U T X I V .

*M*ulto tempore postea, & transversa
sestertia ad Iudeam ubi eis dicitur inueni-
tum esse, ut eis & pro aliis eis qui
erant deinceps eis pugnare. Imo etiam
contra Iudeam ac contra eis qui erant
deinceps eis pugnare.

¶ 16 Et vocaverans omnis turba levavit
In nocte illa:

¶ 17 Ita nunc iusti sunt contra Moysen &
Aaron caput tuoi Israël, dicens :

¶ 18 Vnde mortui efficiuntur in Aegypto :
& in hac via sua solita sine ultimam pere-
nit, & non inducit nos Dom. iaus in ter-
ram ultimam, ne cadamus gladio, & uxores
ac liberi nostri ducentur captivi. Nonae
melius est reverti in Aegyptum ?

¶ 19 Dixera itq; alii ad alterum. Constitua-
mus nobis duce, & reverentur in Aegyptum.

¶ 20 Quid audi o Moyses & Aaron , occide-
runt primi in terram coram omni multitu-
dine filiorum in Israël.

¶ 21 At vero Ioseph filius Nea , & Caleb
filius Iephone , qui & ipsi lustraverant
terram , sciderunt vestimenta sua ,
¶ 22 L ad omnem multitudinem filiorum
Israël locu i sicut : Tetra , quam circuivi-
mos , valde bona est.

¶ 23 Si proprius fuerit Dominus , inducat
nos in eam , & tradet humum lacte &
nelli manantem.

¶ 24 Nolite rebellles esse contra Dominum :
neque invocatis per pavum terra hujus, quia
huc pavum ira eos peribit us devotare,
recessit ab eis omne præstidium : Dominus
potestem est , nolle non est.

¶ 25 Cu iisque clamaret omnis multitudo ,
& laudabat eos velut eorum priuilegio , ppœnit
gloria Domini super tecum feceris cum
eis filiis Israël.

¶ 26 Et dixit Dominus ad Moysen : Usque-
quo detrahunt in te populus iste ? Quidque
non credent nahi , in omnibus signis que
fecisti coram eis ?

¶ 27 Feti am igitur eos pestilentia , atque
consumam : te autem fac am p̄fice p̄fice oper
gentem magna & fortiorer quā hīc est.

¶ 28 Et ait Moyses ad Domum : ut audi-
ant Aegyptum , de quorum medio eduxini
populum istum ,

¶ 29 Et habitatores terrae hujus , qui au-
diuerit quod tu Domine in populo isto
sis , & facie videaris ad haicem , & & nubes
tuas protegat illos , & in columnâ rubis
præcedas eos per diem , & in columnâ
ignis per noctem :

¶ 30 Quod occideris tantam multitudi-
nen , qui si unum hominem , & dicant :

¶ 31 Non poterat in te educere populum
in terram , pro qua iuraverat : Et idcirco
occidi eos in solebante.

¶ 32 Magis si erat ergo fortitudo Domini
si in parabili dicens :

¶ 33 ¶ Iñspapers & multæ misericordiae,
cum tuis in quodam & in dilecta, nullum es
inter auctore, & sequitur si es per eam per
in se osm in ea & quia à genetario em
19 Dñe te , obsecro , per eam populi
hujus te audire magnitudinem nilem or-

dacte , dicit p̄ficiis sufficiens. Cetera
Iouda & Iudea & p̄ficiis locis in terris.

¶ 34 Dixi quod Domus & Domini p̄fici
væ de terris.

¶ 35 Vivere corde in pœnitentia & gloria Do-
minum in aliis terris.

¶ 36 Attende omnes homines qui vivit post
m. estate m. & t. a. qui tecum & c. p. &
& Ia volvuntur & tenet avertantur a pœ-
decem vices , tecum obedienter & docentur ,

¶ 37 ¶ Non videamus terram pro qua iusta
vi patitur eorum , nec quod spiritum ex illis 1. 35.

qui detrahit nihil , intuebitur eam.

¶ 38 ¶ Scrum n. eum Caleb , qui p̄fici
alio spiritu securus est me , inducat in
terram hanc , quam circumdat : & ien en
eius possidet & eam.

¶ 39 Quid iam ab alicetes & Chananaeis ha-
bitant in vallis eis. Cras movere caltra , & re-
verimini in solitudine per viam n. aris rubri.

¶ 40 Locutusque est Dominus ad Moysen
& Aaron , dicens :

¶ 41 Usquequo multitudo hæc pessima
miratur contra me ? quæ telas filiorum
Israël audiri.

¶ 42 Dixi ergo eis : Vivo ego ait Dñs , sicut
locum estis audiente me , sic faciam vobis.

¶ 43 ¶ In solitudine hac jacebunt cadavera
vestra. Omnes qui numerari est s. à viginti
annis & supra & murmuratis contra me ,

¶ 44 Non intrabitis terram super quam levavi
terra ut eam ut hæc itare vos faceret , p̄fici
Caleb filium Iephone , & Ieue filium Nun.

¶ 45 Parvulos autem vestros , de quibus di-
x. filii quod p̄fæcili hostibus forent , intro-
ducantur v. de hæc terram , quæ vobis displi-
cuit.

¶ 46 ¶ V. ita cadavera jacent in solitudine.

¶ 47 ¶ Filii vestri crani vagi in deserto an-
nis quadraginta : de por abunt fornaci-
ationes vestram , donec consumantur ca-
davera patrum in deserto ,

¶ 48 Iuxta n. i. eis quod quadragesima die s. qui-
bus considerasti tetradecim annus pro die ini-
putabili. Et quadragesima annis recipietis
iniquitates vestras , & i. cietis ultionem n. eam :

¶ 49 Quidam sicut locus s. am , ita faciam
omnem n. iru lini haec p. s. x , quæ con-
seruit adversum me : in solitudine hac
deficiet , & morietur.

¶ 50 ¶ Igitur omnes viti , quos miserat
Moyses ad contemplationem , & qui reversi
murmurate fecerant contra eum omne mul-
titudine n. e. destrahentes terram quod est mala ,

¶ 51 Mortui sunt a que percussi in co-
spicere Domini.

¶ 52 Ioseph autem filius Nun , & Caleb fi-
lius Iephone , vix sunt ex omnibus qui
perrexerant ad confiterendum terram.

¶ 53 Ioculisque est Moyses u. i. u. ver-
ba tua ad omnes filios Israël , & luxit po-
pulus n. n.

¶ 54 Et ecce mane primo surges ascen-
derunt vericeri n. o. s. , a que dixi u. i.
Parati sumus ascendere ad locum , de quo
Dominus locutus est : quia preceavimus

¶ 55 Quid hoc Moyses : Cur inquit in ergo
dixi verbum tuum mihi , quod vobis non
cedet in proprio ?

¶ 56 ¶ Non in aliis non enim a. t. e. s. + p. m.
vobis summe conquis coram inveniis vestris 1. 42.

¶ 57 A. s. 2.

1 Ame'ecites & Chanaanites ante vos fuati, quorum pladio coactus, eo quod ta laetus acquiescece Domino, nec erit Dominus vobis tem.

2 At illi contenebrati ascenderunt in verticem montis. Atque autem testamentum Domini & Moyses non recesserat de castris.

3 Deincepsque Amalecites & Chanaanites, qui habitabat in monte: & persecutio nes eos atque concidens persecutus est eos usque Herma.

C A P V T X V.

Quae libamenti ingressi terram offerendi sunt, ac primitus separanda: pena peccati per ignorantiam aut sapientiam commisi: & epidetur qui sub aro ligni colle sit: fimbria ac vita ab Hebreis per quatuor angulos palliorum ponenda, qua menerint eos legis Dei.

1 Ocutus est Dominus ad Moysen, dicens:

2 Loquere ad filios Israel, & dices ad eos: Cum ingressi fueritis terram habitationis vestræ, quam ego dabo vobis.

3 Et feceritis oblationem Domino in holocaustum, aut victimam, vota solventes, vel sponte offerentes munera, aut in solennitatibus veltris adolescentes odorem suavitatis Domino, de bobus sive de ovibus:

4 Offeret quicumque immolaverit victimam, sacrificium similæ, decimam partem ephii, conspersæ oleo, quod mensuram habebit quartam partem hin:

5 Et vinum ad liba fundenda ejusdem mensuræ dabit in holocaustum sive in victimam. Per agnos singulos

6 Et arietes erit sacrificium similæ duatum decimatarum, quæ conspersa sit oleo tertia partis hin:

7 Et vinum ad libamentum tertia partis ejusdem mensuræ offeret in odorem suavitatis Domino.

8 Quando vero de bobus feceris holocaustum aut holiam, ut impleas votum vel pacificas victimas,

9 Dabis per singulos boves similæ tres decimas conspersæ oleo, quod habeat medium mensuræ hin:

10 Et vinum ad liba fundenda ejusdem mensuræ in oblationem suavissimi odoris Domino.

11 Sic facies.

12 Per singulos boves & arietes & agnos & hæcos.

13 Tam indigeræ quam peregrini.

14 Eodem rite offerent sanctificia.

15 Unum præceptum erit atque judicium tam vobis quam advenis terræ.

16 In utus est Natus ad Moysen, dicens:

17 Ie quæte filii Israhel, & dices ad eos:

18 Cum veneritis in terram, quam dabo vobis,

19 Ir comederis de panibus regionis illius, separabis primicias Domino.

20 De cibis vestris Sicut de areis primicias separabis,

21 Ita & de palmentis dabitis primativa Domino.

22 Quod si per ignorantiam præterieris quidquam horum: quæ facetus est Dominus ad Moysen,

23 Et mandavit per eum ad vos, à die qua ceperit jubete & ultra.

24 Obitaque faciet facie multitudinem efficer virulum de armario, holocaustum in odorem suavissimum Domino, & crucifixum Christi ac liba, ut coram oculis postulant, hincus que pro peccato:

25 Et rogabit sacerdos pro omni multitudine filiorum Israhel: & dimittetur eis, quoniam non sponte peccaverint, nihilominus offertentes incensum Domino pro se & pro peccato a quo errore too:

26 Et dimittetur universæ pœtri filiorum Israhel, & advenis qui peregrinantur inter eos: quoniam culpa est omnis populi per ignorantiam.

27 Quod si anima una nesciens peccaverit, offeret capi anniculæ pro peccato suo:

28 Et deprecabitur pro ea sacerdos, quoniam in scia peccaverit coram Domino: in perpetuitate ei veniam, & dimittetur illi.

29 Tam indigenis quam advenis una lex erit omnium, qui peccaverint ignorantes.

30 Anima vero, quæ per superbiam aliquid commiserit, sive civis sit ille, sive peregrinus, (quoniam adversus Dominum rebellis fuit) peribit de populo suo.

31 Verbum enim Domini contenpsit, & præceptum illius fecit irritum: idcirco delibetur, & portabit iniquitatem suam.

32 Factum est autem, cum essent filii Israhel in solitudine, & invenissent hominem colligentem ligna in die Sabati,

33 Obtulerunt etiam Moysi & Aaron & universæ multitudini.

34 Qui recluserunt eum in carcerem, nescientes quid super eo facere deberent.

35 Dixitque Dominus ad Moysen, Morte moriatur homo iste, obiuat eum lapidis omnis turba extra castra

36 Cumque eduxissent eum foras, obrarunt lapidis, & mortuus est sicut pīceperat Dominus.

37 Dixit quoque Dominus ad Moysen:

38 Loquere filiis Israhel, & dices ad eos: ut faciant sibi fimbrias per angulos paliorum, ponentes in eis vestras hyacinthinas: 22. 12.

39 Quas cum viderint, recordentur omnium mandatorium Domini, nec sequantur cogitationes suas & oculos per res varias fornicantes,

40 Sed magis memores præceptorum Domini faciant ea, sicutque sancti Deo suo.

41 Ego Dominus Deus vester, qui eduxi vos de terra Ægypti, ut essem Deus vester.

C A P V T X VI.

Cœ, Dathan & Abiron seditionem morens contra Moysen & Aaron, anniuntique principatum & sacerdotium, unde eos rex terra absorbet, regnus interficit 250. vires efficiente incursione; et alios 14700 murmurantes ex lumbis incendiunt, quod oratione sua Abiron comprefecit.

1 Ecce autem Cœ filius Israhel, filius Caath, filii Levi, & Dathan a quo Abiron filii Eliab, Hoc quoque sicut in Iereth de filiis Ruben,

2 Surrexerunt contra Moysen, alij sibi filiorum Israhel duenti cuiusque circa vi processus synagogue, & quæcumque cœli sibi per aqua invocabant.

¶ Terc. 34 Cumque fecissent alversum Moysen & Aaron, dixerunt. Suriciat vobis, quia omnis multitudo sancti um est, & in ipsis est Dominus: Cur elevamini super populum Domini?

¶ Quarto. 35 Quid cum audierit Moyses, accidit procul in faciem;

36 Locutusque ad Core & ad omnem multitudinem: Mane, inquit, notum fiet Iesu Christo qui ad se perirent, & sanctos applicabat tibi: & quos elegit, approbavit ei.

37 Hoc agitur facile: Tollat unusquisque thymiama eorum a domino, & omnes conci-
lium tuum:

38 Et hausto eras igne, ponite de super thymiama eorum a domino. & quemcumque egerit, ipse erit sanctus, multum erigimini sicut Levi.

39 Dixitque ruisum ad Core: Audire filii Levi:

40 Num parum vobis est, quod separavit vos Deus iste ab omni populo, & juxxit ibi, ut serviret ei in cultu tabernaculi, & statetis coram frequentia populi, & ministeraretis ei?

41 Illico ad se fecit accedere te & omnes fratres tuos filios Levi, ut vobis etiam sacerdotium vindicetis,

42 Et omnis gressus tuus stet contra Dominum? quid est enim Aaron ut mutuus contra eum?

43 Miser ergo Moyses ut vocaret Dathan & Abiron filios Eliab. Qui responderunt: Non venimus.

44 Numquid parum est tibi quod eduxisti nos de terra, quae lacte & melle manabat, ut occideres in deserto, nisi dominatus fueris nostri?

45 R. vera induxisti nos in terram, quae fuit & vis lactis & mellis, & dedisti nobis possessiones agrotorum & vinearum, an & ceteros nostros vis evire? non venimus.

46 Ita usque Moyses valde, ait ad Dominum: Ne respicias sacrificia eorum: tunc quis quidem illum quidem inquam accepit ab eis, nec affixerit quempiam eorum.

47 Dixitque ad Core: Tu, & omnis congregatio tua sicut scorium eorum a domino, & Aaron die cruentino separabit.

48 Tollite singuli thuribula vestra, & posite super ea incensum, offerentes domino ducem a quinquaginta thuribula: Aaron quoque tenet thuribulum suum.

49 Quid cum fecissent sanctibus Moysen & Aaron,

50 Et coacevassent adversum eos omnem multitudinem ad ostium tabernaculi, apparuit cunctis gloria domini.

51 Locutusque dominus ad Moysen & Aaron, ait:

52 Separamini de medio congregationis huius, ut eo repente disperdam.

53 Qui ceciderint in prona in faciem, ait que dixerunt: Fortissime Deus spirituum universae carnis, cum uno precante, contra omnes ira tua deflexi.

54 Ecce dicit dominus ad Moysen:

55 Principio uero populo ut separent a tabernaculo Core, & Dathan & Abiron.

56 Egressusque Moyses, & ad iit ad Dathan & Abiron: & loquentibus cum fratribus suis Iacob,

57 Dixit ad turbam. Recedite a tabernaculo eorum in prorum, & nolite tangere qua ad eos pertinet, ne involvatur in peccati iudeum.

58 Cumque recedit scilicet a tentacionem per circumuo Dathan & Abiron, & statuerant in iudicio papilionem tuorum, cum uxoribus & liberis, oratione frequenter.

59 Igitur Moyses: In hoc scilicet, quod dominus noster sentit ut facere universa quae ordinamus, & eorum ex proprio ea corde pro ultima:

60 Si cohererit Iacob in ore interie-
tine, & visitaverit eos plaga qua & ceteri visitari solent, non nescire dominus:

61 Sin autem novam rem fecerit dominus, ut aperat eis terra os suum deglutiatur eos & omnia quae ad illos pertinera, des-
cenderintque viventes in infernum, leuis
quod blasphemaverint dominum.

62 Confessum igitur ut cessavit loqui, & dirupta est terra sub pedibus eorum:

63 Er aperiens os suum, devorauit illos cum tabernaculis suis & universa substantia domi-
orum,

64 Descenderuntque vivi in infernum operi humo, & perierant de medio multitudinis.

65 At vero omnis Israel, qui stabat per gyrum, fugit ad clausorem pectunculum, dic-
ens: Ne forte & nos terra deglutiantur.

66 Sed & ignis egredens a domino, inter-
fecit dum eis quinquaginta viros, qui offerebant incensum.

67 Loquitusque est dominus ad Moysen, dicens:

68 Principe Eleazar filio Aaron sacer-
dotij ut tollat thuribula quae jacent in in-
cendio, & ignem huc illucque disperget:
quoniam sanctificata sunt.

69 In mortibus peccatorum: preducatur ea in lamias, & attingat altari, eo
quod oblatum sit in eis incensum domino,
& sanctificata sit, ut cernant ea profugio
& monimento filii israel.

70 Tali ergo Eleazar sacerdos thuribula
tenebat, in quibus obliterant hi quos in-
cendium devoravist, & prostrauit ea in la-
minas, affigens altari:

71 Ut haberent postea filii israel, qui
bius comminorentur, ne quis accedat alienigena, & qui non est de semine aaron, ad
offerendum incensum domino ne patiatur
sicut passus est core, & omnis congregatio
eius, loquente domino ad moysen.

72 Miseretur autem omnis mundo
filiorum. Item sequenti die contra meriam
& aaron, dicens: Vos interfecillis popu-
lum domini,

73 Cumque oraretur sedatio, & tum albus
increaseret,

74 Moyses & aaron fugerunt ad taberna-
culum sacerdotis. Quod postquam incessanter
sunt operibus & apertis, & apparuit gloria domini.

75 Dixit dominus ad moysen:

76 Recedite deinde oboe mensa iudicis,
etiam in me dilebo eos. Cumque pacienter
in terra,

77 Dixit Moyses ad aaron: Tollite thuri-
bulum, & hausto igne de auro, & urceo & di-

^{† sap.} ^{23.11.} sum desuper, pergent cito ad populum ut roges pro eis: tamen enim ecclesia est ita ad Donum, & plaga deservit.

⁴⁷ Quod cum tecisset Aaron, & eucurrisset ad medium multitudinem, quam iam vallabat incendium, obtulit thymiam.

⁴⁸ Et stans inter mortuos ac viventes, pro populo deprecatus est, & plaga cessavit.

⁴⁹ Fuerunt autem qui percussi sunt, quatuordecim millia hominum & septingenti, absque his qui perierant in seditione Core.

⁵⁰ Reversusque est Aaron ad Moysen ad ostium tabernaculi fœderis postquam quievit interitus.

C A P V T X V I I .

^{Sumptus 12.} Virgines à duodecim tribuum principibus, sola Aaronus virga strinxit, ac fænum prodixit; hoc miraculo et indicio Sacerdotium id à Deo confirmatur; scilicetque est in tabernaculo testimonii.

¹ ET locutus est Dominus ad Moysen, Edicens:

² Loquere ad filios Israël, & accipe ab eis virgas singulas per cognationes suas, à cunctis principibus tribuum, virgas duodecim, & uniuscujusque nomen superscribes virgæ suæ.

³ Nomen autem Aaron erit in tribu Levi, & una vaga cunctas seorsum familias continebit;

⁴ Ponensque eas in tabernaculo fœderis coram testimonio, ubi loquat ad te.

⁵ Quem ex his elegero, germinabit virga tuis: & cohibebo à me querimonias filiorum Israël, quibus contra vos murmurant.

⁶ Locutusque est Moyses ad filios Israël: & dederunt ei omnes principes virgas per singulas tribus: fueruntque virgæ duodecim absque virga Aaron.

⁷ Quas cum posuisset Moyses coram Domino in tabernaculo testimonii:

⁸ Sequenti die regressus invenit germinasse virgam Aaron in domo Levi: & turgentibus germinis eruperant flores, qui, foliis dilatatis, in amygdalas deformati sunt.

⁹ Proculis ergo Moyses omnes virgas de conspectu Domini ad cunctos filios Israël: videruntq; & receperunt singuli virgas suas.

¹⁰ Dixitque Dominus ad Moysen: Refer virginem Aaron in tabernaculum testimonii, ut servetur ibi in signum rebellium filiorum Israel, & quiescant querelæ eorum ne, ne moriantur.

¹¹ Fecique Moyses sicut præceperat Dns.

¹² Dixerunt autem filii Israël ad Moysen: Ecce contumpli sumus, omnes perlevimus.

¹³ Quemque accedit ad tabernaculum Domini, moritur, num usque ad intermissionem cuncti delendi sanus?

C A P V T X V I I I .

^{De oneribus sacerdotum & excubiorum Levitarum: loco sicut hereditaria, primaria & oblationes ad sacrificia sacerdotibus, decima autem leviter effunditur, qui carum decimam rursum dabant Aaron.}

¹ Dicitque Dominus ad Aaron. Tu & filii tui, & domus patris tui tecum, per alatus longioram Sanctarum: & tu & filii iusti sustinebitis peccata sacerdotum vestrum.

² Sed & fratres tuos de tribu Levi, & sce-

perum patris tui sume tecum, praestoque sint, & ministrant tibi: tu autem & filii tui ministribitis in tabernaculo testimonii.

³ Excubabantque Levites ad præcepta tua, & ad cuncta opera tabernaculi: ita dumtaxat, ut ad vasaa Sanctuariorum & ad altare non accedant, ne & illi mortiarur, & vos perireatis simul.

⁴ Sint autem tecum, & excubent in custodiis tabernaculi, & in omnibus ceremoniis ejus. Alienigena non misceretur vobis.

⁵ Excubare in custodia Sanctuariorum, & in ministerio altaris: ne oriatur indignatio super filios Israël.

⁶ Ego dedi vobis fratres vestros Levitas de medio filiorum Israël, & tradidi dominum Dominum, ut serviant in ministerio tabernaculi ejus.

⁷ Tu autem & filii tui custodite sacerdotium vestrum: & omnia quæ ad cultum altaris pertinent, & intra velum sunt, per sacerdotes administrabuntur, si quis extensus a cesserit, occidetur.

⁸ Locutusque est Dominus ad Aaron: Ecce dedi tibi custodiam primitiarum meorum. Omnia quæ sanctificantur à filiis Israël, tradidi tibi & filii tuis pro officio sacerdotali legitima sempererna.

⁹ Hæc ergo accipiet de his, quæ sanctificantur & oblatæ sunt Domino. Omnis oblatio, & sacrificium, & quidquid pro peccato atque delicto redditur mihi, & cedit in Sancta sanctotum tuum erit, & filiorum tuorum.

¹⁰ In Sanctuario comedes illud: mactantum edent ex eo, quia consecratum est tibi.

¹¹ Primitias autem, quas vovent & obtulerint filii Israël tibi dedi, & filii tuis ac filiabus tuis, jure perpetuo, qui mundus est in domo tua, vescetur eis.

¹² Omnem medullam olei, & vini, ac frumenti, quidquid offerunt primatiarum Domino, tibi dedi.

¹³ Universa frugum initia, quas gignit humus, & Domino deportantur, cedent in usus tuos: qui mundus est in domo tua, vescetur eis.

¹⁴ Omne quod ex voto reddiderint filii Israël, tuum erit.

¹⁵ Quidquid primum erit pte vulva cunctæ carnis, quam offerunt Ihsu, sive ex hinc inibus, sive de pecoribus fuerit, tu jure erit: ita dumtaxat, ut pro hominis primo genito pretium accipias, & ovine animal quod imbrundum est, red mi facias,

¹⁶ Cuius redemptio erit post unum mensum, sicut argenti quinque pondere Sanctuariorum. Sicutus viginti obolos habet.

¹⁷ Primo genitum autem bovis, & ovis & capriæ non facies redimiri, quia sanctificata sunt Domino, sanguinem tantum eorum fundes super altare, & adipes adolebis in suavissimum 6 lorum Domino.

¹⁸ Carnes vero in utrumque cedent, sicut prædictum conlectatur, & annus dexter, tua erunt.

¹⁹ Omnes primas Sanctuariorum, quas offerunt filii Israël domino, filii dedi & filii ac filiabus tuis, jure perpetuo & pacium

Talis est semipiterium coram Domino , ubi ac filii eius.

20 Dixitque Dominus ad Aaron : In terra eorum nihil possidebis , nec habebitis partem inter eos : ego pars & hereditas tua in medio filiorum Israël .

21 Filii autem Levi dedi omnes decimam Israëlis in possessionem , pro ministerio quo servavit mihi in tabernaculo sacerdotis :

22 Ut non accedant ultra filii Israël ad tabernaculum , nec committant peccatum mortitatum ,

23 Solis filiis Levi mihi in tabernaculo servientibus , & portantibus peccata populi , legitimum semipiterium erit in generacionibus vestris . Nihil aliud possidebunt ,

24 Decimam in oblatione contenti , quas in usus eorum & necessaria separavi .

25 Locutusque est Dominus ad Moysen , dicens :

26 Præcipe Levitis , argue denuntia : Cum acceperitis à filiis Israël decimas , quas dedi vobis , primitias eorum offerte Domino , id est , decimam partem decimæ ,

27 Ut reputetur vobis in oblationem primaverorum , tam de arcis , quam de torculari laetus :

28 Et universis quorum accipitis primicias , offerte Domino , & date Aaron sacerdoti .

29 Omnia que offeretis ex decimis , & in donaria Domini separabitis , optima & electa erunt .

30 Dicelque ad eos : Si præclara & meliora quæque obtuleritis ex decimis , reputabatur vobis quasi de area & torculari deceritis primicias :

31 Et comedetis eas in omnibus locis vestris , tam vos quam saniliæ vestræ : quia pretium est pro ministerio quo servitis in tabernaculo testimonii .

32 Et non peccabis super hoc , egregia vobis & pugnua reservantes , ne polluatis oblationes filiorum Israël , & moriamini .

C A P V T X I X .

Ritus purandi aquam lustrationis traditur , ex cinere vacca rufa siebat aquæ expiationis , quam pars immunditia abluebatur : de moriente in tabernaculo & vase non habeat operculum , ac tangente cadaver hominum .

1 Ocumque est Dominus ad Moysen & Aaron , dicens :

2 **I**sta est religio viæ meæ quam constituit Dominus . Præcipe filiis Israël , ut adducant ad te vaccam rufam ætatis integræ , in qua nulla sit macula , nec portaverit jugum :

3 Tradetque eam Eleazar sacerdoti , qui eductam extra castra immolabit in conspectu omnium :

4 Intingens digitum in sanguine ejus , asperget omnia portæ tabernaculi septem vicibus ,

5 Confundetque eam unctus videntibus , tam pelle & carnis ejus , quam sanguine & sanguinem tradens .

6 Legnum quoque cedrum , & hyssopum , eocumque bis unctum faciendos mittere in illo manu , que vacca in vorat .

7 Intingens deum , lois vestibus & corporibus , ingreditur in castra , communaculatque eis utque ad vesperum .

8 Sed & ille qui combusserit eam , levigata sua & corpus , immundus erit usque ad vesperum .

9 Colligeret autem vir mundus cineres vaccae , & ostundet eos extra castra in loco purissimo , ut sint multitudini filiorum Israël in custodiam , & in aquam aspersios : quia pro peccato vacca contumeta est .

10 Cumque laverit , qui vaccae portaverat cineres , vellimenta sua , immundus erit usque ad vesperum . Habetum hoc filii Israël & advenæ qui habitant inter eos , sanctum jure perpetuo .

11 Qui tetigerit cadaver hominis , & proper hoc lepiem diebus fuerit immundus :

12 Aspergetur ex hac aqua die tertio & septimo , & sic mundabitur . Si die tertio aspersus non fuerit , septimo non poterit emundari .

13 Omnis qui tetigerit humanæ animæ morticinum , & aspersus hac commissione non fuerit , polluet tabernaculum Domini , & peribit ex Israël : quia aqua expiationis non est aspersus , immundus erit , & manebit spurcita ejus super eum .

14 Ista est lex hominis qui moritur in tabernaculo : Omnes qui ingrediuntur tentorium illius , & universa vasa quæ ibi sunt , polluta erunt septem diebus .

15 Vas , quod non habuerit operculum , nec ligaturam desuper , immundum erit .

16 Si quis in agro tetigerit cadaver occisi hominis , aut per se mortui , sive os illius , vel sepulchrum , immundus erit septem diebus .

17 Tollentique de cineribus combustionis arque peccati & mittent aquas vivas super eos in vas .

18 In quibus cum homo mundus tinxerit hyssopum , asperget ex eo omne tentorium , & cunctam supellestilem , & homines hujuscemodi contagione pollutos :

19 Atque hoc modo mundus lustrabit immundum tertio & septimo die , expiatusque die septimo , lavabit & se & vestimenta sua , & immundus erit usque ad vesperum .

20 Si quis hoc riu non facerit expiatus , peribit anima illius de medio Ecclesie : quia sanctuarium Domini polluit , & non est aqua lustrationis aspersus .

21 Erit hoc præceptum legitimum semiperoum . Ipse quoque qui aspergit aquas , lavabit vestimenta sua : Omnis qui tetigerit aquas expiationis , immundus erit usque ad vesperum .

22 Quodquid tetigerit immundus , immundum faciet : & anima , quæ horum quipiam tetigerit , inundata erit usque ad vesperum .

C A P V T X X .

Dicitur moritur : murmuranti portabat aqua & petra fuit : dixit ergo Aaron officiant . Per nos ad aquas contraria dicite : ideo etenim intercessione purissime organis per transitoria . Item duxerunt ad montem Hor & ubi conseruare in omnium sacerdotem Eleazar , mentor . Cuius post ipius

1 Venieruntque filii Israël , & omnis multitudo in deratum . Si vero est primus & natus post pulas in Cades . Morsuque est ibi Matias , & sepulta in corte . Ita quo-

2 Cuiusque

3 Curque in ligeret aqua populus, con-
venerunt ad eum Moyse & Aaron:

4 Et versi in cedationem, dixerunt: Vi-
nam per nos misericordia fratres nostros co-
ram Domino,

^{† Exod.} 5 ⁴ + Cur eduxisti Ecclesiam Domini in
solitudinem, ut & nos & nostra iumenta
mortiamur?

6 Quare nos fecisti ascendere de Aegy-
pto, & adduxisti in locum istum petri-
num, qui seri non potest, qui nec sicut
gigas, nec vineas, nec malograuata, insu-
per & aquam non habet ad bibendum?

7 Ingressusque Moyses & Aaron, dimissa
multitudine, tabernaculum foderis, cor-
ruerunt prouxi in terram, clamaveruntque
ad Dominum, atque dixerunt: Domine
deas audi clamorem hujus populi, & aperte
eis thesaurum tuum fontem aquæ vivæ,
ut satiat, cesset murmuratio eorum. Et
apparuit gloria Domini super eos.

8 Locutusque est Dominus ad Moysen,
dicens:

9 Tolle virgam, & congrega populum,
tu & Aaron frater tuus, & loquimini ad
petram coram eis, & illa dabit aquas.
Cumque eduxeris aquam de petra, bibet
omnis multitudo & iumenta ejus.

^{† Exod.} 10 ⁹ + Taliit igitur Moyses virgam, quæ erat
^{17.5.} in conspectu Domini sic ut p̄ceperat ei,
^{6.}

11 Congregata multitudine ante petram,

^{Sap.} dixitque eis: Andate rebelles & increduli:

^{11. 4.} + Num de petra hac vobis aquam poteri-
^{† Psal.} mus ejicere?

^{77. 15.} 12 Cumque elevasset Moyses manum, per-
^{1. Cor.} curiens virga bis silicem, egressæ sunt aquæ
^{10. 4.} largissimæ, i. a. ut populus haberet & juncta.

13 Dixitque Dominus ad Moysem & Aa-
^{† Deut.} ron: + Quia non credidistis n. m. ui sancti-
^{1. 27.} ficaretis me coram filiis Israël, non introduce-
tis hos populos in terram, quam dabo eis.

14 Hæc est aqua contradictionis, ubi jur-
gati sunt filii Israël contra Dominum, &
sanctificatus est n. eis.

15 Misit interea nuncios Moyses de Ca-
des ad regem Edom, qui dicent: Hæc
mandat frater tuus Israël: Nostri omnes
laborem qui apprehendit nos,

16 Quo modo clamataverimus ad Dñm,
& exaudi erit nos: in seculum angeli n., qui
eduxerit nos de Aegypto. Ecce in urbe Ca-
des, quæ est in extremis finibus tuis, positi,

17 Oos etiam ut nobis transire faciat
per terram tuam. Non ibimus per agros,
nec per vineas, non bibemus aquas de pu-
teis tuis, sed gradierunt via publica, nec
ad dextram nec ad sinistram declinantes,
donec traheas nos tuos.

18 Cur te respondit Edom: Non transibis
primum, si quo autem a n. o. entram illi

19 Dixit inquit filius Israël: Per terram
gradientur viam: & si habebitis aquas
et a nos & peccot nolletis, dubius quod
justum est: nulla est in porto difficultas,
tunc mylæ etiam in porto.

20 Zecille respondit: Non transibis. S. a.

tinque egressus est olivæ, cum infusa
multitudine, & manu formi,

21 Nec voluit acquæ cere deprecanti, ut
concederet transitum per fructos, quam
ob tenet divertitur ab eo Israël.

22 Cumque casta movissent de Cades,
venieunt in montem Hor, qui est in fini-
bus terræ Iudeæ:

23 Vbi locutus est Dominus ad Moysen:

24 Pergat, inquit, Aaron ad populos
suos: non enim inhabitet terram, quam de-
di filiis Israël, eo quod incredulus fuerit
ori eo, ad aquas contradictionis.

25 + Tolle Aaron & filium eius cum eo, + Ioseph
& duces eos in montem Hor,

26 Cumque sudaveris patrem vestrum, Ioseph
indues ea Eleazarum filium eius: Aaron

32.50.

colligeretur, & morietur ibi.

27 Fecit Moyses ut p̄ceperat Dominus:

& ascenderunt in montem Hor coram oculi
multitudine.

28 Cumque Aaron spoliasset vestitus suis,

induit eis Eleazarum filium eius.

29 Illo mortuo in monte supercilio, des-
cendit cum Eleazaro.

30 Omnis ager multitudine videns occu-
buisse Aaron, levit super eo triginta diebus

per cunctas famulas suas.

C A P V T   X X I

Vincitur ab Israël rex Chananeus: serpentes
populum ob itineris radices, aqua penitum, man-
na naufragia murmurantem, immunditiamque
mosibus ereditus serpens annus medius: Seca &
Og reges vincuntur

1 Vnde cum audisset Chananeus rex
Arad, qui habi ab e. ad meridiem,
venisse scilicet Israël per exploratorum
viam, pugnavit contra illum, & victor
existens, duxit ex eo prædam.

2 At Israël voto se domino obligans ait:
Si tradideris populum istum in manu tua, ea,
delebo arbres ejus.

3 Exaudiuitque Dominus preces Israël, &
tradidit Chananeum, quem ille interfecit
subversis urbibus ejus, & vocavit nomine
loci illius Horana, id est, anathema.

4 Profecti sunt autem & de monte Hor,
per viam quæ ducit ad mare rubrum, ut
circumirent terram Edom. Et cedere cœ-
pit populum itineris ac laboris:

5 Locutusque contra Dñm & Moysen,
a. t. : Cur eduxisti nos de Aegypto, ut
retemur in solitudine? Decipimus, non
sunt aquæ: aurum nostra summa dea se-
per ebo isto levissimo.

6 + Quæ mobræ non sit Dominus in pe-
pulum ignosceres serpentes, ad quem p̄la
gas & mortales p̄ficiuntur,

7 Venient a b. Moyse, atque Ezechiel: 10. 5.
Peccavimus, quia locum sanctum tuum
minimū & te: ora in tollat à te: is leperæ
tes. Oraveque Moyse pro p̄ficio.

8 I. lo. 1. us. ut Domini ad eam: 1. 30.
C. pentecostem, & ponere eum profili auct:
qui perennius sit secundum eum.

9 + Et tunc Moyse scripsit epistola
ÆNEVM, & posuit eum post eum spicile-
gium perennius, & certe laudabile.

10 Profectus est filii Israël eadē, & vole-
bat in Osore.

¶ 11. **Vnde egressi** ficeret tentoria in Iacobini, in solitudine, quæ respicit Moab contra orientalem plagam.

¶ 12. It inde nō ovenies, venerunt ad torrentem Zared.

¶ 13. Quem relinqueremus castri amicti sunt contra Arnon, quæ est in deserto, & prominet in finibus Amoritæ, & siquidem Arnon terminus est Moab, dividens Moabitæ & Amoritæos.

¶ 14. Vnde dicitur in libro bellorum Domini: Sicut fecit in mari rubro, sic faciet in torrentibus Arnon.

¶ 15. Scopuli torrentium inclinati sunt, ut requiescerent in Ar, & recumberent in finibus Moabitarum.

¶ 16. Ex eo loco apparuit puteus, super quo locutus est Dominus ad Moysen: Congrega populum, & dabo ei aquam.

¶ 17. Tunc cecinit Israël carmen istud: Ascendat puteus. Concinebant:

¶ 18. Puteus, quem foderunt principes, & paraverunt duces multitudinis in datore legis, & in baculis suis. De solitudine, Matthana.

¶ 19. De Matthana in Nahaliel: de Nahaliel in Bamoth.

¶ 20. De Bamoth, vallis est in regione Moab, in vertice Phasga, quod respicit contra desertum.

¶ 21. **† Misit** autem Israël nuntios ad Sehon regem Amoritæorum, dicens:

¶ 22. Obsco ro ut transire mihi licet per terram tuam non declinabimus in agros & vineas, non bibemus aquas ex puteis, via regia gradiemur, donec transeamus terminos tuos.

¶ 23. Qui concedere no' uit ut transiret Israël per fines suos: quin potius exercitu congregato, egressus est obviam in desertum, & venit in Iasa, pugnavitque contra eum.

¶ 24. **† A** quo percussus est in ore gladii, & possessa est terra ejus ab Arnon usque Ieboc, & filos Amon: quia fortis praesidio tenebatur termini Ammonitarum.

¶ 25. Tulit ergo Israël omnes civitates ejus, & habitavit in urbibus Amoritæ, in Hesbon scilicet, & viculis ejus.

¶ 26. Urbs Hesbon fuit Sehon regis Amoritæ, qui pugnavit contra regem Moab: & tulit omnem terram, quæ ditionis illius fuerat usque Arnon.

¶ 27. Idecirco dicitur in proverbio, Venite in Hesbon, edificetur, & construatur civitas Sehon.

¶ 28. Ignis egressus est de Hesbon, flamma de oppido Sehon, & devoravit Ar Moabitum, & habitatores excelsorum Arnon.

¶ 29. **† Va** tibi Moab, peristi popule Chanoz. Dedi filios ejus in fugam, & filias in captivitatem, regi Amoritæorum Sehon.

¶ 30. Iugum ipsorum desperit ab Hesbon usque Dibon, lassi pervenerunt in Nophe, & usque Medaha.

¶ 31. Habitavit itaque Israël in terra Amoritæ.

¶ 32. Misericordia Moyses qui explorarent Iacobini: iunis ceperunt viculos, & possederunt habitatores,

¶ 33. Veneruntq; se, & ascenderunt per viam Basan, & occurrerunt eis. Oꝝ rex Basan cum omni populo suo, pugnatus in Edrai,

¶ 34. Duxitq; Dominus, ad Moysen misericordias cum, quia in manu matris dicitur, & omnium populi ac terram eis: factaque illi hec locuti Sehon regi Amoritæ, rūm habitatori Hesbon.

¶ 35. Percutient igitur & hunc eum filios suis, universumque populum eis usque ad interacionem, & possiderunt terram illius,

C A P V T . X X I I .

Bis vocatur Balaam ariolus à Balac rege Moab, qui Israelis maledicet; quem Angelus auctoritate conseruit.

¶ 1. Profectique castrametati sunt in campis tribus Moab, ubi trans Iordanem Iericho sita est:

¶ 2. Videns autem Balac filius Sephor omnina quæ fecerat Israël Amoritæ,

¶ 3. Et quod pertinuerint eum Moabitæ, & impetum ejus ferre non possent,

¶ 4. Dixit ad Majores natu Madian: Ita debilit hic populus omnes, qui in nostris finibus commotantur, quo modo solebos herbas usque ad radices carpere. Ipse erat eo tempore rex in Moab,

¶ 5. Misit ergo nuncios ad Balaam filium

¶ 6. Beor Ariolum, qui habitabat super fluorem terræ filiorum Arnon, ut vocarent eum, & dicerent: Ecce egressus est populus ex Aegypto, qui operuit superficiem terræ, secundus contra me.

¶ 6. Veni igitur, & maledic populo huic, quia fortior me est: si quo modo possim percutere & ejicere eum de terra mea: novi enim quod benedictus sit cui benedixeris, & maledictus in quem maledicta concesseris.

¶ 7. Perrexeruntque seniores Moab, & majores natu Madian, habentes divinationis premium in manibus. Cumque venissent ad Balaam, & narrasset ei omnia verba Balac:

¶ 8. Ille respondit: Mane hic nocte, & respondebo quidquid mihi dixerit Dominus. Manentibus illis apud Balaam, venit Deus: & ait ad eum:

¶ 9. Quid sibi volunt homines isti apud te?

¶ 10. Respondit: Balac filius Sephor rex Moabitarum misit ad me,

¶ 11. Dicens: Ecce populus qui egressus est de Aegypto, operuit superficiem terræ: veni, & maledic ei, si quo modo possim pugnans abigere eum.

¶ 12. **Dixitque** Deus ad Balaam: Noli ire cum eis, neque maledicas populo: quia benedictus est.

¶ 13. Qui mane consurgens dixit ad principes: Ite in terram vestram, quia prohibuit me Dominus venire vobiscum.

¶ 14. Reversi principes dixerunt ad Balac: noluit Balaam venire nobiscum.

¶ 15. Rursum ille multo plures & nobiliores quam ante miserat, misit.

¶ 16. Qui cum venissent ab Balaam, dixerunt: Sic dicit Balac filius Sephor: Ne cunctis venire ad me:

¶ 17. Paratus sum hoc dare te, & quidquid volueris dabo tibi: veni, & maledic populo isti.

¶ 18. Respondit Balaam: **¶ Si** dederit mihi

¶ 19. Balac pleam donum suum argenti & aurum, non potero immutare verbum Domini Dei mei, ut vel plus, vel minus loquar.

¶ 20. Obs

CAPUT XXIII.

Iacob exultis aries posuit se ad maledicendum Balaam, sed loquaciter & beret & fons ac iterum populum Israël, multa de illo & locutus.

- 19 Observa ut hic maneat etiam hac nocte, & tunc quaecumq[ue] mihi nuntio*f*cepit ait dominus
20 Venit ergo Deus ad Balaam nocte, &
21 ei: Si vobis te venerantur homines illi,
tuge, & vade cum eis: i[te] ad duxit taxat, ut
quod tibi præcepero, facias.
22 Surrexit Balaam nane, & strata asina
sua protectus est cum eis.
23 Et ita ait dominus: Tunc que angelus
domini in via contra Balaam, qui infidebat
24 ait, & duos pueros habebat secum:
25 Cernens asinam angelum stantem in via,
evaginato gladio, avertit se de itinere, &
ibat per agrum. Nam cum verberaret Ba-
laam, & veller ad temitam reducere,
26 Stetit angelus in Angustiis duarum
maceriarum, quibus vineæ cingebantur.
27 Cumque videns asina stantem ange-
lum, concidit sub pedibus sedentis; qui ira-
tus, vehementius cædebat fuste latera eius.
28 Aperuitque dominus os asinæ, & lo-
cuta est: Quid feci tibi? cur percutis me?
ecce jam tertio?
29 Respondit Balaam: Quia commerui-
fli, & illusisti mihi: utinam haberem gla-
dium ut te percuterem.
30 Dixit asina: Nonne animal tuum sum,
cui semper sedere consueisti usque in præ-
sentem diem? dic quid simile unquam fe-
cerim tibi. At ille ait: Nu, quam.
31 Proximus aperuit dominus oculos Balaam,
& vidi angelum stantem in via evaginato
gladio, adoravitque eum pronus in terram.
32 Cui angelus: Cur, inquit, tertio verberas
asinam tuam? Ego veni ut adversarer tibi,
quia perversa est via tua, mihique contraria:
33 Et nisi asina declinasset de via, dans lo-
cum resistenti, te occidisset, & illa viveret.
34 Dixit Balaam: Peccavi, nesciens quod
tu statis contra me: & nunc si displiceret ti-
bi ut vadam, revertar.
35 Ait angelus: Vade cum istis, & cave
ne aliud quam præcepero tibi loquaris.
Igitur cum principibus.
36 Quod cum audierat Balac, egressus est
in orientum ejus, in oppido Moabitum,
quo situm est in extremis finibus Arnon.
37 Dixit ergo ad Balaam: Misisti nuntios ut
vocarent te, cur non statim venisti ad me?
an quia mercedem adventui tuo reddere
necessario?
38 Cui ille respondit: Ecce adsum, nun-
quid io cui poero aliud, nisi quod Deus
posuerit in ore meo?
39 Perrecesserat ergo simul, & venerunt
iacob in, quæ in extremis regni ejus sibi
erat erat.
40 Cumque oculis dixisset Balac boves &
oves, misit ad Balaam, & principes qui cum
 eo erant, duxerat.
41 Mihi autem factum dixit cum ad ex-
eles Baal, & iacturus est extremam partem
populi.

1 Dicitque Balaam ad Balac: Adfissa
de mihi hic septem aras, & para totis
dei vitulos, ejusdenique numeri aratus.
2 Cumque feci fieri, iuxta leviorum Ba-
laam, imposuerunt simul vitulum & aris.
3 Aitem super aram.

4 Dixitque Balaam ad Balac: Sta paulisper
juxta holocaustum tuum, donec va-
dam, si totie occurrat mihi dominus, &
quodcumque imperaverit. Iog. ar tibi.

5 Cumque abiisset velociter, occurrit illi
Deus locutusque ad eum Balaam. Septem
inquit, aras erexi, & in polii vulturum &
aricem desuper.

6 Reversus invenit stantem Balac juxta
holocaustum suum, & omnes principes
Moabitum:

7 Assuetaque parabola sua, dixit: De
Aram adduxit me Balac rex Moabitum, de
non tribus Orientis: Veni, inquit, & maledic
Jacob: propera, & detestare Israël.
8 Quo modo maledicam, cui non male-
dixit Deus? Qua ratione detestari, quem
Dominus non detestatur?

9 De summis silicibus videbo eum, & de
collibus considerabo illum. Populus solus
habitabit, & inter gentes non reputabitur.
10 Quis diconderare possit pulvorem Ja-
cob, & nosse numerum stirpis Israël? Mo-
riatur anima mea morte justorum, & fiant
novissima mea horum similia.

11 Dixitque Balac ad Balaam: Quid est
hoc quod agis? Ut malediceres inimicis meis
vocavi te: & tu ē contrario benedictis eis.
12 Cui ille respondit: Num aliud pessum
Iogai, nisi quod proficerit dominus?

13 Dixit ergo Balac: Veni tecum in alte-
rum locum unde partem Israël videas, & to-
tum videre non possis, inde maledicere ei.

14 Cumque duxisset et in locum subli-
mem, super verricem montis Phasga, & li-
ficavit Balaam septem aras, & imposuit su-
pra vitulum a que arie e,

15 Dixit ad Balac: Sta hic juxta holocau-
stum tuum, donec ego ovius pergan.

16 Cui cum dominus occurreret, posui-
se que verbum in ore ejus, ait: Reverte ad
Balac, & hæc loqueris ei:

17 Reversus invenit eum stantem juxta
holocaustum suum, & principes Moabitum
cum eo. Ad quem Balac: Quid, inquit,
locutus est dominus?

18 A illo assumpia parabola sua, ait. Sta
Balac & asculta, audi fili Sephor:

19 Non est Deus quasi homo, aut Ædius;
neque filius hominis, ut impetratur. Dixit enim
deus non faciet? Locutus est, & non implietur?

20 Aliud edicendum ad leicias dum, be-
re dictum prohibetur non valens.

21 Non est tollundus. In oblique videtur
fratricidium in Israel. Cuius? Domus ejus con-
stituit, & clangeret victor ex regis in illo.

^{¶ 1. Inf.} 22 † Duxit deum de Aegypto, cuius fortius similis est rhinocerotis.
^{23. 8.} 23 Non est augurium in Jacob, nec divisionis in Israël. Temporibus suis dicitur Jacob & Israël quid operatus sit Deus.

24 Ecce populus ut leæna comburget, & quasi leo erigetur non accubabit donec devoret prædam, & occisorum sanguinem bibat.

25 Dixique Balac ad Balaam: Nec maledicas eum, nec benedicas.

26 Et ille ait: Nonne dixi tibi, quod quidquid milii Dei imperaret, hoc facerem?

27 Et ait Balac ad eum: Veni & ducam te ad alium locum: si forte placeat Deo ut inde maledicas eis.

28 Cumque duxisset eum super verticem montis Phogor, qui respicit solitudinem:

29 Dixit ei Balaam: Edifica mihi hic septem aras, & para iotidem vitulos, ejusdemque numeri arietes.

30 Fecit Balac ut Balaam dixerat: impausitque vitulos & arietes per singulas aras.

C A P V T X X I V .

Balaam tertio benedicit, & prospera patinatur de Israel, & de Christo: item de Amalekitis, Cainis, & Romanis vastandis ac perdendis.

[¶] Cunque vidisset Balaam quod placet Domino ut benediceret Israël, nequaquam abiit ut ante perrexerat, ut augurii quereret: sed dirigens contra desertum vultum suum,

2 Et elevans oculos, vidit Israël intonacis commorantem per tribus suas: & iruente in se spiritu Dei,

3 Assumpta parabola ait: Dixit Balaam filius Beor: dixit homo, cuius obturatus est oculus;

4 Dixit auditor sermonum Dei, qui visionem omnipotentis intuitus est, qui cassis, & sic aperiuntur oculi ejus:

5 Quam pulchra tabernacula tua Jacob, & ientotia tua Israel!

6 Ut valles nemorumque, ut horti juxta fluvios irrigui, ut tabernacula quæ fixit Dominus, quasi cedri prope aquas.

7 Fluat aqua de si nula ejus, & semen illius erit in aquas multas. Tolletur propter Agag, rex ejus, & auferetur regnum illius.

^{¶ 8. Sup.} 8 Deus eduxit illum de Aegypto, & cuius fortudo similis est rhinocerotis. Devorabunt gentes hostes illius, ossaque eorum constringent, & perforabunt sagittis.

9 Accubans dormivit ut leo, & quasi leæna, quam suscitare nullus audebit. Qui benedixerit tibi, erit & ipse benedictus: qui maledixerit, in maledictione reputabitur.

10 Irratusque Balac contra Balaam, complicitis manibus ait: Ad maledicendum inimicis meis vocavi te, quibus & contrario terrore benedixisti.

11 Reverte te ad locum tuum. Decreveram quidem magnifice honorare te, sed Dominus privavit te honore disposito.

12 Rupi oad & Balaam ad Balac: Nonne in istis suis, quos misisti ad me, dixi:

13 [¶] Si dederit milii Balac plenam dominum suam a genti & atri, non potero preterire te non in Domini Dei mei, ut vel boni qui vel male proferam ex corde meo: sed quidquid Dominus dixerit: hoc loquar?

14 Verumtamen pergens ad propinquum, dabo cornillum, quid populi istius populo huic faciat exercitu tuo pote.

15 Sumptra igitur parabola, iuravit: Dixit Balaam filius Beor: dixit homo, cuius obturatus est oculus:

16 Dixit auditor sermonem Dei, qui novit doctrinam Aliisni, & visiones Omnipotentis videt, qui cadens apertos habet oculos.

[¶] 17 Videbo eum, sed non modo: inuidor illum, sed non prope. [¶] O R I L T V R [¶] M a r .
S T E L L A ex Jacob, & consurget virga 2.2. de Israël: & percutiet duces Moab, vastabitque omnes filios Seth.

18 Et erit Idumæa possessio ejus: bareditas Seir cedet Inimicis suis: Israël vero fortiter ageret.

19 De Jacob erit qui dominetur, & perdat reliquias civitatis.

20 Cumque vidisset Amalec, assumens parabolam, ait: Principium gentium Amalec, cuius extrema perdentur.

21 Vedit quoque Cinecum: & assumpta parabola, ait: Robustum quidem est habitaculum tuum: sed si in petra posueris fidum eum,

22 Et fueris electus de stirpe Cini, quamdiu poteris permanere? Assur enim capiet te.

23 Assumptaque parabola iterum locutus est: Hen, quis victurus est, quando ista faciet Deus?

24 [¶] Venient in trieribus de Italia, superabunt Assyrios, vastabuntque Hebreos, & 11.30 ad extremum etiam ipsi peribunt.

25 Surrexitque Balaam, & reversus est in locum suum: Balac quoque via, qua venerat, rediit.

C A P V T X X V .

Ob fornicationem Israël cum Moabitis & Medianis jubet Deus principes suspendi, & pereunt à plebe 24. milie: ipsique Phinees dat pro mercede perpetuum sacerdotium, eo quod divino zelo Zambri & Cozbi pugione confodisset.

1 [¶] Orabatur autem eo tempore Israël in Setum, & fornicatus est populus cum filiabus Moab.

2 Quæ vocaverunt eos ad sacrificia sua. At illi comedenterunt & adoraverunt deos eorum.

3 [¶] Initatusque est Israël Beelphegor: [¶] los. & iratus Dominus,

4 Ait ad Moysen: [¶] Tolle cunctos principes populi & suspende eos contra solem in patibulis: ut avertatur furor meus ab Israël. [¶] Dext. 4. 5.

5 Dixitque Moyses ad Iudices Israël: [¶] Tex. Occidat unusquisque proximos suos, qui initiati sunt Beelphegor.

6 Et ecce unus de filiis Israël intravit eorum fratibus suis ad scortum Medianitæ, videente Moysi, & omni turba filiorum Israël, qui flebant ante portas tabernaculi.

7 [¶] Quod cum vidisset Phinees filius Eleazar filii Aaron sacerdotis, surrexit de tabernaculo medio multitudo, & atcepit pugione, 2.26.

8 Ingreditus est post virum Israelitem in P. a. l. l. Iordan, & percudit ambos simul, virum 105. scilicet & mulierem in locis genitalibus. 3.0. Cessavitque plaga à filiis Israel.

9 Et occisi sunt vigintiquatuor millia 10.0. hominum.

10 Dixitque Dominus ad Moyensem: [¶] 11 Phinees

- 11 Princeps filius Eleazar filii Aaron sacerdotis auctoritatem meam à filiis Israel : quia et hoc eum commotus est contra eos ut non p'le delere filios Israel in zelo meo.
- ^{† Fili.} 12 Idcirco oportere ad cum : † Ecce de ei pacem tibi leuis met.
- ^{45. 28.} 13 Et enim ipsi quam senecti ejus parvum facerdotii tempus erunt , quia zelatus est pro Deo suo : & expiavit celus firmamentum Israel.
- ^{1. 24.} 14 Erat autem nomen viri Israëliæ , qui eccl'is est cum Madianitide , Zambr'i filius .
- ^{2. 54.} 15 Porro mulier Madianitis , quæ pariter interfecta est , vocabatur Cozbi , filia Sur principis nobilissimi Madianitarum.
- ^{† 16.} 16 Locutusq; est Dñs ad Moysen ; dicens :
- ^{2. 2.} 17 † Hostes vos sentiant Madaniz , & percunite eos :
- 18 Quia & ipsi hostiliter egerunt contra vos , & deceperent insidiis per idolum Phogor , & Cozbi filiam ducis Madian sororem suam , quæ percussa est in die plagæ pro sacrilegio Phogor.

C A P V T XXVI.

Numeratur Israëlite per singulæ tribus , qui bello apii , sunt terram promissionis incessari : & juxta hanc dimidiationem jubetur illis terrena dividere.

- ^{† Sapr.} 1 Postquam noxicum sanguis effusus est , dixit Dominus ad Moysen & Eleazarum filium Aaron sacerdotem :
- ^{I. 2. 3.} 2 † Numerate omnem summam filiorum Israël à viginti annis & supra , per domos & cognationes suas , cunctos qui possunt ad bella procedere.
- 3 Locuti sunt itaque Moyses & Eleazar sacerdos in campestribus Moab si per Iordanem contra Iericho , ad eos qui erant ,
- 4 A viginti annis & supra sicut Dominus imperaverat , quorum iste est numerus :
- ^{46. 9.} 5 Ruben primogenitus Israël . † Hujus filius Henoch , à quo familia Henochitarum : & Phallus , à quo familia Phalluitarum ;
- ^{Exod.} 6 Et Hesron , à quo familia Hesronitarum : & Charmi , à quo familia Charmitarum ,
- ^{6. 14.} 7 Hæ sunt familiæ de stirpe Ruben : quarum numerus inventus est , quadraginta tria millia & septingenti triginta.
- ^{1 Par.} 8 Filius Phallu , Eliab .

- ^{5. 3.} 9 Hujus filii , Namuel & Dathan & Abiron , isti sunt Dathan & Abiron principes populi , † qui surrexerant contra Moysen & Aaron in seditione Core , quando adversus Dominum rebellaverunt .

10 Et apertens terra os suum devoravit Core . Ceteris pluriis , quando consummata ignis ducentos quinq'aginta viros . Et factum est grande mira ultum .

11 Ut , Core percunie , filii illius non patirentur .

12 Filii Simeon per cognationes suas : Namuel , ab hoc familia Namuelitarum : Ianin , ab hoc familia Iaminitarum : Iachin ab hoc familia Iachinitarum .

13 Zare , ab hoc familia Zareitarum : Saul , ab hoc familia Saulitarum .

14 Haec sunt familiæ de stirpe Simeon , quorum omnis numerus fuit , viginti duo millia ducentum .

- 15 Huius Gad per cognationes suas : Sephon , ab hoc familia Sephoitarum : Argi , ab hoc familia Aggitarum : Suni , ab hoc familia Sunitarum :
- 16 Ozai , ab hoc familia Oznitarum : Her , ab hoc familia Heritarum :
- 17 Arod , ab hoc familia Aroditarum : Arbel , ab hoc familia Arbelitarum .
- 18 Itæ sunt familiæ Gad , quarum numerus fuit , quadraginta illa quingenti .
- 19 † Fili iuda , Her & Ozan , qui ambo mortui sunt in terra Chanaan .
- ^{† Gen.} 20 Faeruorique filii Iuda , per cognationes suas : Sela , à quo familia Selaitarum : Phares , à quo familia Pharesitarum : Zare , à quo familia Zareitarum .
- 21 Porro filii Phares : Hesron , à quo familia Hesronitarum : & Hamul , a quo familia Hamulitarum .
- 22 Iste sunt familiæ Iuda , quarum omnis numerus fuit , septuaginta sex millia quingenti .
- 23 Filii Issachar per cognationes suas : Thola , à quo familia Tholaitarum : Phua , à quo familia Phuaitarum :
- 24 Iasub , à quo familia Iasubitarum : Semran , à quo familia Semranitarum .
- 25 Hæ sunt cognationes Issachar , quarum numerus fuit , sexaginta quatuor milia trecenti .
- 26 Filii Zabulon per cognationes suas : Sared , à quo familia Sareditarum : Elon , à quo familia Elonitarum , Ialel à quo familia Ialelitarum .
- 27 Hæ sunt cognationes Zabulon , quarum numerus fuit , sexaginta millia quingenti .
- 28 Filii Joseph per cognationes suas , Manasse & Ephraim .
- 29 De Manasse ortus est Machir , à quo familia Machiritarum . † Machir genuit Galaad , à quo familia Galaaditarum .
- ^{† 15.} 30 Galaad habuit filios : Iezer , à quo familia Iezeritarum : & Helec , à quo familia Heleitarum :
- 31 Et Asiel , à quo familia Asielitarum : & Sechem , à quo familia Sechenitarum :
- 32 Et Semida , à quo familia Semidairarum : † & Hepher , à quo familia Hepheritarum .
- ^{† Infra} 33 Fuit autem Hepher pater Salphaad , qui filios non habebat , sed tantum filias , quarum ista sunt nomina : † Maala , & Noa , & Hegla , & Melcha , & Thersa .
- ^{27. 1.} 34 Hæ sunt familiæ Manasse , & numerus earum , quinquaginta duo milia septingenti .
- 35 Filii autem Ephraim per cognationes suas fuerunt hi : Suthala , à quo familia Suthalitarum : Becher , à quo familia Becheritarum : Theben à quo familia Thebenitarum .
- 36 Porro filius Suthala fuit Heran , à quo familia Heranitarum .
- 37 Hæ sunt cognationes filiorum Ephraim , quarum numerus fuit , triginta duo millia quingenti .
- 38 Ihi sunt filii Joseph per familias suas . Ihi Benjamin in cognationibus suis : Beila , à quo familia Beilitarum : Askel , à quo familia Aschelitarum , Ahiram , à quo familia Ahiramitarum .
- 39 Sophia , à quo familia S. plantatarum :

Hopham, à quo familia Hophamitarum.
40 Filii Bela : Hered, & Noëman. De
Bred, familia Hereditatum : de Noëman,
familia Noëmanitarum.

41 Hic sunt filii Benjamin per cognationes
suas, quorum numerus fuit quadraginta
quinque millia sexcenti.

42 Filii Dan per cognationes suas : Su-
ham, à quo familia Suhamitarum ; hæ-
c sunt cognationes Dan per familias suas.

43 Omnes fuere Suhamitæ, quorum nu-
merus erat, sexaginta quatuor millia qua-
dringenti.

44 Filii Aler per cognationes suas : Iem-
na, à quo familia Iemnitarum : Iessui, à
quo familia Iessuitatum : Brie, à quo fa-
milia Brieitarum.

45 Filii Brie, Heber, à quo familia He-
beritarum : & Melchiel, à quo familia Mel-
chitarum.

46 Nomen autem filiæ Aser, fuit Sara

47 Hæc cognationes filiorum Aser, & nu-
merus eorum, quinquaginta tria millia
quadringenti,

48 Filii Nephtali per cognationes suas : Iesi-
iel, à quo familia Iesiitarum : Guni, à
quo familia Guniarum.

49 Ieser, à quo familia Ieseritarum : Sel-
lem, à quo familia Sellemitarum.

50 Hæc sunt cognationes filiorum Nep-
thali per familias suas : quorum numerus,
quadraginta quinque millia quadringenti.

51 Ista est summa filiorum Israël, qui re-
censti sunt sexcenta millia, & mille sepu-
genti triginta.

52 Locutusque est Dominus ad Moysen,
dicens :

53 Tis dividetur terra juxta numerum
vocabulorum in possessiones suas.

54 Pluribus majorem partem dabis, &
paucioribus minorem : singulis, sicut nunc
recensisti sunt, tradetur possessio :

55 Ita dumtaxat ut sois terram tribubus
dividat & familiis.

56 Quidquid sorte contigerit, hoc vel
plures aripiant, vel pauciores.

^{Exod.} 57 [†] Hic quoq; est numerus filiorum Levi
^{6.16.} per familias suas Gerson, à quo familia Ger-
sonitarum : Caath, à quo familia Caathita-
rum : Merari, à quo familia Meraritarum.

58 Hæc sunt familiæ Levi : Familia Lobni,
familia Hebronii, familia Moholi, familia
Musi, familia Coie. At vero Caath genuit
Amram :

59 Qui habuit uxorem Iochabed filiam
Levi, quæ nata est ei in Egypto. Hæc ge-
nuit Amram viro suo filios, Aaron & Moy-
sen, & Mariam sororem eorum.

60 De Aaron orti sunt Nadab & Abiu, &
Eleazar & Ithamar :

^{† Supr.} 61 [†] Quorum Nadab & Abia mortui
^{3.4.} sunt, cum obtulissent ignem alienum co-
ram Domino.

62 Fueruntque omnes qui numerati su-
^{1. Par.} it, tria millia generis masculini, ab
^{24.2.} uno mense & supra ; quia non sunt recen-
siti inter si los Israël, nec eis cum exieris
data possessio est.

63 Hic est numerus filiorum Israël, qui
descripti sunt à Moysi & Eleazarо sacer-

dote, in campestribus Moab supra Jordani
contra Iudeo.

64 [†] Inter quos, nullus fuit eorum qui
ante numerati sunt a Moysi & Aaron in
deserto Sinai.

65 [†] Predixerat enim Dominus, quod
omnes morerentur in solitudine. Nullus
que remansit ex eis, nisi Caleb filius Ie-
phone, & Iosue filius Nun.

C A P V T X X V I I .

Pilæ Salphaad, deficiente prole masculi, patri
succedunt in hereditatem : dicitque Dominus Moys-
sen mortuorum, ubi ex monte Abarim terram
promissionis conspererit, sibique in ducatu populi
substituerit Iesu.

^{1.} **A**cesserunt [†] autem filiæ Salphaad, ^{† Supr.}
Afisi Hpher, filii Galaad, filii Ma-
chir, filii Manasse, qui fuit filius Ioseph :
quarum sum nomina, Mala, & Noa, &
Hegla, & Melcha, & Thersa.

^{2.} Stererunt coram Moysi & Eleazarо sa-
cerdote, & cunctis principibus populi, ad
ostium tabernaculi fœderis, atque dixerunt:

^{3.} Pater noster mortuus est in deserto, nec
fuit in seditione, quæ [†] concitata est contra ^{† Sup.}
Dominum sub Cote, sed in peccato suo
mortuus est : hic non habuit mares filios.
Cur tollitur nomen illius de familia sua,
quia non habuit filium ? Date nobis posses-
sionem inter cognatos patris nostri.

^{4.} Retulique Moyses causam eorum ad
judicium Domini.

^{5.} Qui dixit ad eum :

^{6.} Iustum rem postulant filiæ Salphaad : da
eis possessionem inter cognatos patris sui,
& ei in hereditatem succedant.

^{7.} Ad filios autem Israël Joqueris hæc :

^{8.} Homo cum mortuus fuerit absque filio,
ad filiam ejus transibit hereditas.

^{9.} Si filiam non habuerit, habebit succe-
sores fratres suos.

^{10.} Quod si & fratres non fuerint, dabitis
hereditatem fratribus patris ejus.

^{11.} Si autem nec patruos habuerit, dabi-
tur hereditas his qui ei proximi sunt ; erit
que hoc filiis Israël sanctum lege perpetua,
sicut præcepit Dominus Moysi.

^{12.} Dixit quoque Dominus ad Moysen :
[†] Ascende in montem istum Abarim, &
contemplare inde terram, quam darurus
sum filiis Israël.

^{13.} Cumque videris eam, ibis & tu ad po-
pulum tuum, sicut ivit frater tuus Aaron :

^{14.} Quia offendistis me in deserto. Si in
contradictione multitudinis, nec sanctifica-
re me voluistis coram ea super aquas ; hæ-
c sunt aquæ contradictionis in Cades deterti
Sin.

^{15.} Cui respondit Moyses :

^{16.} Provideat Dominus Deus spiritum
omnis carnis hominem, qui sit super mul-
titudinem hanc :

^{17.} Et possit exire & intrare ante eos, &
educere eos vel introducere : ne sit popu-
lus Domini sicut oves absque pastore.

^{18.} Dixique Dominus ad eum : [†] Tolle
Iosue filium Nua, vitum in quo est spiri-
tus, & pone manum tuam super eum.

^{19.} Qui stabit coram Eleazarо sacerdote
& omni multitudine :

[†] Et

^{1.} Cor.
^{10. 5.}
^{† Supr.}
^{14. 23.}
^{24.}

^{25. 33.}
^{33.}
^{Insr.}
^{36. 1.}
^{1. 17.}

^{16. 1.}
^{† Supr.}
^{32. 49.}
^{Supr.}
^{20. 13.}

^{Dat.}
^{3. 3. 10.}

20 Tū delis ei p̄cepta cunctis videntibus, & patre & glori & tibi, ut audiat cum omnīs tȳgozā tuorum fratrum.

21 Pro hinc si quid agendum erit, Eleazar sacerdos contulerit Dñm. Ad verbum ejus egrediuntur & ingrediuntur ipse, & omnes filii Israēl cuncto, & cetera multitu bov.

22 Ecce Moysē ut p̄cep̄erat Dñs. Cumque uulps & Iotes statuit eum coram Eleazar & sacerdoti & omni frequentia populi.

23 Et imposuit capiti ejus manib⁹, cuncta replicavit que mandaverat Dominus.

C A P V T X X V I I I.

Sacrificia quotidiana, & dies septimi, accendit ardorū, & de duabus solemnitatibus Azymorum & Hebdomadarum.

1 Dixit q̄ iōque Dominus ad Moysen:

2 D̄ p̄cepte filiis Israēl, & dices ad eos:

Oblationem meam, & panes, & incensum

odoris suavissimi n̄ offerte per tempora sua.

3 Hęc sunt sacrificia q̄ & offerre debetis:

Agnos anniculatos immaculatos duos quo-

tidie in holocaustum semp. ternum.

4 Vnu n̄ offeretis mane, & alterum ad

vesperum:

5 Decimam partem r̄phi similæ, quæ con-

spersa sit oleo purissimo, & habeat quar-

tam partem hin.

6 Holocaustum juge est quod obtulisti

in monte Sinai in odorem suavissimum in-

censi Domini.

7 Et libabitis vini quartam partem hin per

agnos singulos in Sanctuario Domini

8 Alterum que agnum similiiter offeretis

ad vesperam, juxta omnem ritum sacrificij

matutini, & libamentorum ejus, oblatio-

nem suavissimi odoris Domino.

9 ¶ Die aurem sabbati offeretis duos ag-

nos anniculatos immaculatos, & duas de imas

similæ oleo conspersæ in sacrificio, & liba-

10 Quæ rite tunduntur per singula sab-

bata in holocaustum semp. ternum.

11 In calendis autem offeretis holocau-

stum Domino, vitulos de armento duos,

arietem unum, agnos anniculatos septem

immaculatos,

12 Et tres decimas similæ oleo conspersæ

in sacrificio per singulos vitulos, & duas

decimas similæ oleo conspersæ per singulos

arietes:

13 Et decimam decimæ similæ ex oleo in

sacrificio per agnos singulos, holocaustum

suavissimi odoris atque incensi est Domino.

14 Libanenta autem vini, quæ per singu-

las fundenda sunt viætmas, ista erunt: me-

dia pars hin per singulos vitulos, tertia per

arietem, quarta per agnum; hoc erit holocau-

stum per omnes menses, qui sibi anno

verente succedunt.

15 Hircus quoque offeretur Domino pro

p̄ccatis in holocaustum semp. ternum cum

libamentis suis.

16 ¶ Meritis autem primo quattuordecima

dies mensis Phise Domini erit,

17 Et quinta decima die solemnitas: se-

ptem dñi uicecentur azymis.

18 Quartam dies prima venerabilis &

firmitas erit: tunc & purificatio nostra facietis

in ea.

19 Offeretisque incensum holocaustum

Dominum, vitulos de armento duos, arietem unum, & agnos anniculatos immaculatos septem:

20 Et sacrificia holocuorū ex similitate q̄ & conspersa sit oleo, tres decimas per singulos vitulos, & duas decimas per arietem.

21 Et decimam decimæ per agnos singu-
los: id est, per septem agnos.

22 Et hircum pro peccato unum, ut ex-
pietur pro vobis,

23 Præter holocaustum matutinum quod semper offeretis.

24 Ita facietis per singulos dies septem dierum in fomitem ignis, & in odorem sua-
vissimum Domino, qui surget de holocau-
sto, & de libationibus singulorum.

25 Dies quoque septimus celeberrimus & sanctus erit vobis: omne opus servile non facietis in eo.

26 Dies etiam primitiorum, quando of-
feretis novas fruges Domino, expletis heb-
domadibus venerabilis & sancta erit: om-
ne opus servile non facietis in ea.

27 Offeretisque holocaustum in odorem suavissimum Domino, vitulos de armento duos, arietem unum, & agnos anniculatos immaculatos septem:

28 Aique in sacrificiis eorum, similæ oleo conspersæ tres decimas per singulos vitulos per arietes duas,

29 Per agnos decimam decimæ, qui simul sunt agni septem; hircum quoque,

30 Qui mactatur pro expiatione: præter holocaustum sempiternum & liba ejus.

31 Immaculata offeretis omnia cum liba-
tionibus suis.

C A P V T X X I X.

Solemnitas mensis septimi: & quid in eis offre-
rendum sit: nempe solemnitas tubarum, expia-
tione, tabernaculorum, qua olla diebus variis ha-
bent oblationes.

1 Mensis etiam septimi prima dies ve-
nerabilis & sancta erit vobis; om-
ne opus servile non facietis in ea, quia dies
clangoris est & tubarum.

2 Offeretisque holocaustum in odorem suavissimum, Domino, vitulum de armento unum, arietem unum, & agnos anniculatos immaculatos septem:

3 Et in sacrificiis eorum, similæ oleo conspersæ tres decimas per singulos vitulos, duas decimas per arietem.

4 Vnam decimam per agnum, qui simul sunt agni septem:

5 Et hircu n̄ pro peccato, qui offertur in expiationem populi

6 Præter holocaustū calendarū cum sacri-
ficiis suis, & holocaustum sempiternum cum
libationibus solitis, eisdē ceremoniis offere-
tis in odorem suavissimum incensum Dñi. ¶ 10. 16. 29.

7 ¶ Decima quoque dies mensis hu uis se-
prim erit vobis sancta atque venerabilis, &
affligent animas vestras: omne opus servi-
le non facietis in ea.

8 Offeretisque holocaustum Domino in
odorem suavissimum, vitulum de armento
unum, arietem nouum, agnos anniculatos im-
maculatos septem:

9 Et in sacrificiis eorum, similæ oleo conspersæ tres decimas per singulos vitulos, duas decimas per arietem.

¶ Decimam

¶ Matt.
22.5.

¶ Exod.
11.12.
Exod.
23.5.

10 Decimam decimæ per agnos singulos, qui sunt simul agni septem :

11 Et hircum pro peccato, absque his quæ offerunt pro delicto solent in expiationem, & holocaustum sempiternum, cum sacrificio & libamine eorum.

12 quintadecima vero die mensis septimi, quæ vobis sancta erit aq; venerabilis omne opus servile non facietis in ea, sed celebrabis solemnitatem Domino septem diebus.

13 Offerentesque holocaustum in odorem suavissimum Domino, vitulos de atmento tredicim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim :

14 Et in libamenis cotū, simi'x oleo cōspersæ tres decimas per vitulos singulos, qui sunt simul vituli, iudee i.n: & duas decimas arieti uno, id est, simul arietibus duobus,

15 Et decimam decimæ agnis singulis, qui sunt simul agni quatuordecim :

16 Et hircum pro peccato, absq; holocausto sempiterno, & sacrificio, & libamine ejus.

17 In die altero offeretis vitulos de atmento duodecim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim :

18 Sacrificiaq; & libamina singulorū per vitulos & arietes & agnos rite celebrabitis :

19 Et hircum pro peccato, absq; holocausto sempiterno, sacrificioque & libamine ejus.

20 Die tertio offeretis vitulos undecim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim :

21 Sacrificiaq; & libamina singulorū per vitulos & arietes & agnos rite celebrabitis :

22 Et hircum pro peccato, absq; holocausto sempiterno, sacrificioque & libamine ejus.

23 Die quarto offeretis vitulos decem, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim :

24 Sacrificiaq; & libamina singulorū per vitulos & arietes & agnos rite celebrabitis :

25 Et hircum pro peccato, absq; holocausto sempiterno, sacrificioque ejus & libamine,

26 Die quinto offeretis vitulos novem, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim :

27 Sacrificiaq; & libamina singulorū per vitulos & arietes & agnos rite celebrabitis :

28 Et hircum pro peccato, absq; holocausto sempiterno, sacrificioque ejus & libamine,

29 Die sexto offeretis vitulos octo, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim :

30 Sacrificiaq; & libamina singulorū per vitulos & arietes & agnos rite celebrabitis :

31 Et hircum pro peccato, absq; holocausto sempiterno, sacrificioque ejus & libamine.

32 Die septimo offeretis vitulos septem, & arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim :

33 Sacrificiaq; & libamina singulorū per vitulos & arietes & agnos rite celebrabitis :

34 Et hircum pro peccato, absq; holocausto sempiterno, sacrificioque ejus & libamine.

35 Die octavo, qui est celeberrimus, omne opus servile non facietis,

36 Offerentes holocaustum in odorem sua-
vissimum Domino, vitulum unum, arietem
unum, agnos anniculos immaculatos septem :

37 Sacrificiaq; & libamina singulorū per

vitulos & arietes & agnos rite celebrabitis.

38 Et hircum pro peccato, absq; holocausto sempiterno, sacrificioque ejus & libamine.

39 Hoc offeretis Domino in solemnitatis-
bus vestris : præter vota & oblationes spe-
ciales in holocausto, in sacrificio, in li-
bamine, & in hostiis pacificis.

C A P V T   X X X .

*De votis ac iuramento virorum, & quæ lo-
puellatum & uxorum vota seu iuramenta esse si-
tu vel iusta.*

1 **N**arravitque Moyses filiis Israël om-
nia quæ ei Dominus imperat.

2 Et locutus est ad principes tribuum fi-
liorum Israël : Iste est sermo quem piace-
pit Dominus.

3 Si quis virorum votum Domino vo-
rit, aut se constrinxerit iuramento : non
faciet irritum verbum suum, sed omne quod
promisit implebit.

4 Mulier si quipiam voverit, & se con-
strinxerit iuramento, quæ est in domo pa-
tris sui, & in ætate adhuc pellari : si co-
gnoverit pater votum quod pollicita est,
& iuramentum quo obligavit animam
suam, & tacuerit, voti rea erit :

5 Quidquid pollicita est & juravit, ope-
re complebit.

6 Sin autem statim ut audierit, contradix-
erit pater : & vota & iuramenta ejus irrita-
erunt, nec obnoxia tenebitur sponsioni, eo
quod contradixerit pater.

7 Si maritum habuerit, & voverit aliqui l.,
& semel de ore ejus verbum egrediens ani-
mam ejus obligaverit iuramento :

8 Quo die audierit vir, & non contradix-
erit, voti rea erit, reddet quodcumque
promiserat.

9 Sin autem audiens statim contradixerit,
& irritas fecerit pollicitationes ejus, verba-
que quibus obstrinxerat animam suam :
propitius erit ei Dominus.

10 Vidua & repudiata quidquid vo-
verint, reddent.

11 Vxor in domo viri cum se voto con-
strinxerit & iuramento,

12 Si audierit vir, & tacuerit, nec con-
tradixerit sponsioni, reddet quodcumque
promiserat.

13 Sin autem exemplo contradixerit, non
tenebitur promissionis rea : quia maritus
contradixit, & Dominus ei propitius erit.

14 Si voverit, & iuramento se constrinxe-
rit, ut per jejunium, vel ceterarum rerum
abstinentiam, affligat animam suam, in ar-
bitrio viri erit vi faciat, sive non faciat.

15 Quid si audiens vir tacuerit, & in al-
teram diem distulerit sententiam : quid-
quid voverat atque promiserat, reddet :
quia statim ut aud vit, tacuit.

16 Sin autem contradixerit postquam
rescivit, portabit ipse iniquitatem ejus.

17 Istæ sunt leges, quas constituit Do-
minus Moysi, inter virum & uorem, inter pa-
trem & filiam, quæ in puellati adhuc ætate
est, vel quem manet in patrem & domo.

C A P V T   X X X I .

*Cofit Malchiori p. J. Dei, de genere filiorum
variorum : scilicet ex e. & d. dividitur p. gen.
Opili, priusq; Sacramentum Lectorum.*

gatae Domini donarii offeruntur, quod nullus
adbasim subiicit.

Locutusque est Dominus ad Moysen
tunc :

2 Vicitque p̄t his filios Israēl de Madia-
nitis, & he colligeris ad populum tuum.

3 Statimque Moyses, t̄ Amale, inquit, ex
vobis viros ad pugnam, qui possint ullo-
num Domini expeditio de Madianitis.

4 Mille vii de singulis tr. bobus eligan-
tur ex Israēl qui militantur ad bellum.

5 Dederuntque milieos de singulis tri-
bubus, id est, duodecim millia expeditio-
num ad pugnam :

6 Quos visit Moyses cum Phinees filio
Eleazar sacerdotis, vasa quoque sancta, &
tubas ad clangendum tradidit ei.

7 Cumque pugnassent contra Madianitas
atque vicerent, omnes mares occiderunt.

8 † Et reges eorum, Evi, & Recem, & Sur, &
Hur, & Rebe, quinque principes gentis : Ba-
laam quoq; filiū Beor interfecerunt gladio.

9 Cepit tunc mulieres eorum, & par-
vulos, omniaque pecora, & cunctam supel-
lectem : quidquid habere potuerant de-
populati sunt :

10 Tam turbes quam vicos & castella
flamma consumphi.

11 Et tulerunt p̄dām: & universa quæ ce-
perant tam ex hominibus quā ex jumentis,

12 Et adduxerunt ad Moysen, & Eleaza-
rum sacerdotem, & ad omnem nūltitudi-
nen filiorum Israēl, rel qua autem uteſi-
lia portaverunt ad caſta in campeſtribus
Moab iuxta Jordānem contra Iericho.

13 Egredī ſunt autem Moyses & Eleazar
ſacerdos, & omnes p̄incipes ſinagogarū,
in ocuſum eorum extra caſta.

14 Ita utque Moyses p̄incipib⁹ exerci-
tus, tribunis, & centurionib⁹ qui vene-
rant de bello,

15 Ait : Cur feminas reservasti?

16 † Nonne istæ ſunt quæ deceperunt fi-
los Israēl ad ſugitionem Balaam, & p̄a-
varicari vos fecerunt in Domino ſuper pec-
cato Phogor, unde & percussus est populus?

17 † Ergo cunctos interficie quidquid eſt
generis masculini, euā in parvulis, & mulie-
bris, quæ noverunt viros in coitu, & igulae:

18 Puellas autem & omnes geminas vir-
gines reſervate vobis :

19 Et manete extra caſta ſeptem diebus.
Qui occiderit hominem, vel occiſum teu-
gerit, lustrabitur die tertio & ſepimo.

20 Et de omni p̄dā, ſive velliſtum
ſuerit, ſive vas, & aliquā in ueniſilia p̄a-
paratur, de capraruſ pellibus, & pilis,
& ligao, expiabitur.

21 Eleazar quoque ſacerdos, ad viros
exercitus qui pugnaverant, ſic locutus eſt :
Hoc eſt p̄tē p̄m legi, t̄ quod manda-
vit Dominus Moysi.

22 Aarum, & argentum, & ær, & ferrum,
& plumbum, & ita rem,

23 Et omne quid potest transire per
flammam ignis purificata, quidquid autem
ignis non potest transire, agri expiatio-
nis facit in eis.

24 Et levabis velliſta vella die te-
p̄tino, & purificauſ pōlita clatta in tecta.

25 Dixit quoque Dominus ad Moysen :

26 Tollue ſummam eorum qaz capta
ſunt, ab homine alique ad pecus, tu &
Eleazar ſacerdos principes vultū :

27 Dividelque ex t̄ quo p̄tēdā, inter eos
qui pugnaverunt egrifisque ſunt ad bel-
lum; & inter omnem reliquam nūltitudi-
nē.

28 Et ſeparabis partem Do- mo ab hiſ
qui pugnaverunt & fuerunt in bello, unam
animam de quingentis, tam ex hominibus
quam ex bobus & asinis & ovibus,

29 Et dabis eam Eleazar o ſacerdoti, quia
primitiæ Domini ſunt.

30 Ex media quoque parte filiorum Israēl
accipies quinq;agesimum caput hominum,
& boum, & asinorum, & ovium, cunctorum
animantium, & dabis ea Levitis, qui excu-
bant in custodiis tabernaculi Domini.

31 Feceruntque Moyses & Eleazar, ſicut
p̄ceperat Dominus.

32 Fuit autem p̄dā, quam exercitus ce-
perat, ovium ſexcenta ſeptuaginta quin-
que millia,

33 Boum ſeptuaginta duo millia,

34 Asinorum ſexaginta millia & mille :

35 Animæ hominum ſexus feminei, qua
non cognoverant viros, triginta duo millia.

36 Dataque eſt media pars hiſ qui in
p̄ælio fuerant, ovium trecenta triginta
ſeptem millia quingentæ :

37 Equibus in partem Domini ſupputa-
tæ ſunt oves ſexcentæ ſeptuaginta quinque.

38 Et de bobus triginta ſex millibus, bo-
ves ſeptuaginta & duo :

39 De asinis triginta millibus quingen-
tis, asini ſexaginta unus :

40 De animabus hominum ſedecim mil-
libus, cesserunt in partem Domini triginta
duæ animæ.

41 Tradiditque Moyses numerum prin-
tiarum Domini Eleazar ſacerdoti, ſicut
fuerat ei imperatum.

42 Ex media parte filiorum Israēl, quam
ſeparebat hiſ qui in p̄ælio fuerant.

43 De media vero parte quæ contigerat
reliquæ multitudini, id eſt, de ovibus tre-
centis triginta ſeptem millibus quingentis,

44 Et de bobus triginta ſex millibus,

45 Et de asinis triginta millibus quingentis.

46 Et de hominibus ſedecim millibus,

47 Tule Moyses quinq;agesimum caput
& dedit Levitis, qui excubabant in taberna-
culo Domini, ſicut p̄ceperat Dominus.

48 Cumque accessiſſent p̄incipes exer-
citus ad Moysen, & tribuni, centurioneſ-
que, dixerunt :

49 Nos ſerui tui recenſuimus numerum
pugnatorum, quos habuimus ſub manu
noſtra: & ne unus quidem defuit.

50 Ob hanc causam offertimus in dona-
ris Domini ſtagli quod in p̄dā autē
potuerunt invenire, petiselides & amili-
as, annulos & dextitalia, ac inutileulas, ut
de p̄tē etiſ pro nobis Dominum.

51 Soli p̄tē ſinagogarū Moyses & Eleazar ſa-
cerdos, omne aurum in diversis ſpeciebus.

52 Podoſ ſedecim millia, ſeptuagētis quin-
quaginta ſi los, tribunis & centurionibus.

53 Vnde p̄tē eam quod in p̄dā ſa-
cerdos ſinagogarū.

54 Et suscepimus intulerunt in tabernaculum testimonii, in monumentum filiorum Israël coram Domini o.

CAPUT XXXII.

Filii Ruben & Gad & amidi tribi Massæ, quod seceribus aoudarent, postis datur gressus Iordanem, modo præter suos in terram promissionis aucti pascendit.

1 Filii autem Ruben & Gad habebant pecora multa, & erat illis in jumentis infinita substantia. Cumq; vidissent Iazer & Galaad apud animalibus alendis terras,

2 Venerunt ad Moysen, & ad Eleazarum sacerdotem, & principes multitudinis, atque dixerunt:

3 Aaroth, & Dibon, & Iazer, & Nemra, Hesbon, & Eleale, & Salâ, & Nebo, & Beon.

4 Terra, quam percussit Dominus in conspectu filiorum Israël, regio uberrima est ad pastum animalium: & nos servi tui habemus jumenta plura:

5 Precamurque si invenimus gratiam coram te, ut des nobis famulis suis eam in possessionem, nec facias nos transire Iordanem.

6 Quibus respondit Moyses: Numquid fratres vestri ibunt ad pugnam, & vos hic sedebitis?

7 Cur subvertitis mentes filiorum Israël, ne transite audeant in locum, quem eis datus est Dominus?

8 Nonne ita egereunt patres vestri quando misi de Cadesbarne ad exp'orandâ terram?

9 † Cumque venissent usque ad vallem boiri, iustitia omni regione, subvertierunt cor filiorum Israël, et non intrarent fines, quos eis Dominus dedit.

10 Qui iratus juravit, dicens:

11 Si videbunt homines isti, qui ascenderunt ex Agypto, à viginti annis & supra, terram, quam sub juramento pollicitus sum Abraham, Isaac, & Jacob: & noluerunt sequi me.

12 Præter Caleb filium Iephone Cenezum, & Iosue filium Nun: isti in pleverunt voluntatem meam.

13 Itatusque Dominus adversum Israël, circumduxit eum per desertum quadraginta annis, donec consumeretur universa generatio, quæ fecerat n. alium in conspectu ejus.

14 Et ecce, inquit, vos surrexistis pro patribus vestris, incrementa & alumni horum peccatorum, ut augeatis furorem Domini contra Israël.

15 Quod si nolueritis sequi eum, in solidine populum de relinquet, & vos causa eritis necis omnium.

16 At illi prope accedentes dixerunt Caulas ovium fabricabimus, & stabula jumentorum, parvulis quoq; nostis urbes in unius:

17 Nos autem ipsi armati, & accincti per gen. ad prælium ante filios Israël, donec introducam eos ad loca sua. Parvuli nostri, & quidquid habere possumus, erunt in urbibus muratis, propriæ habitatoris & si lis.

18 Non revertemur in domos nostras, utque dum possideant filii Israël hereditatem suam:

19 Nec quidquam queremus trans Jordani, quia iam habemus nostram possebilem in orientali eis plaga.

20 Quod us Moyses ait: ¶ si faciatis id propositum, & per diu pugnae coram Domino ad pugnam:

21 Et omnes viri bellorum annus Jordani transierat, donec subverterat Dominus inimicos suos.

22 Et sic fiat eis omnis terra: tunc eritis inculpabiles apud Dominum, & apud Israël, & ob inebitatem regiones, quas videtis, coram omnino.

23 Sin autem quod dicitis, non feceritis, nulli datum est quin peccatis in Deum: & ignorate quoniam peccatum vestrum apprehendet vos.

24 Edificate ergo urbes parvulis vestris, & caulas & stabula ovibus ac jumentis: & quod polliciti estis implete.

25 † Dixeruntque filii Gad & Ruben ad Moyses: Servi tui sumus, faciemus quod iubet dominus noster.

26 Parvulos nostros, & mulieres, & pecora, ac jumenta relinquemus in urbibus Galaad:

27 Nos autem farruli tui omnes expediri pergeamus ad bellum, sicut tu Domine loqueris.

28 Præcepit ergo Moyses Eleazarum sacerdoti, & Iosue filio Nun, & principibus familiarium per tribus Israël, & dixit ad eos:

29 † Si transierint filii Gad & filii Ruben vobiscum Iordanem omnes armati ad bellum coram Domino, & vobis fuerit terra subjacta: date eis Galaad in possessionem.

30 Sin autem noluerint transire armati vobiscum in terram Chanaan, inter vos habitandi accipient loca.

31 Responderuntque filii Gad, & filii Ruben: Sicut locutus est Dominus servis suis, ita faciemus:

32 Ipsi armati pergeamus coram Domino in terram Chanaan, & possessionem eam suscepisse nos confitemur trans Iordanem.

33 † Dedit itaque Moyses filii Gad & Ruben, & dimidiæ illi Manasse filii Joseph, regnum Sehon regis Amorhei, & regnum Og regis Basan, & terram eorum cum urbibus suis per circuitum.

34 Igitur ex ruxerunt filii Gad, Dibon, & Aaroth, & Aroer,

35 Et Erosh, & Sophâ, & Iazer, & Iegbaa,

36 Et Bithnahira, & Betharan, urbes numeritas, & caudas pecoribus suis.

37 Filii vero Ruben ædificaverunt Hesbon, & Eleale, & Cariathaim,

38 Et Nabo, & Baalmeon versus nominibus, Sabama quoque: imponentes vobula urbibus, quas extruxerant,

39 † Porro filii Machir filii Manasse perrexerunt in Galaad, & vastaverunt eam interficto Amorheo habitatore ejus.

40 Perdi ergo Moyses terram Galaad, Machir filio Manasse, qui habuit ea.

41 Igitur autem filius Manasse abiit & occupavit vicos ejus, quos appellavit Havohait, id est, villas Iait.

42 Note quoque petravit, & apprehendit Chanath cum vicis suis: vocavi que eam ex eo in sae Noe.

CAPUT XXXIII

Misericordia eorum & oratio tua in decessu regis, & coronatio Domini postea in oriente.

1 H^{ab}sunt manus siliorum Israël,
qui egressi sunt de Aegypto per
camas locas in manu Moysi & Aaron.

2 Quas descriptis Moyles iuxta castro-
rum oca quæ Domini in siue mutabant.

3 Profecti ierunt de Ramele mense pri-
mo, quæ tadaecima die mensis primi, altera
die Phale, filii Israël in manu excella, vi-
deantur eometis Aegyptis,

4 Et iep̄ h̄en ibas primogenitos, quos
percussit Dominus (nam & in diis eo-
rum exercutat ultionem.)

5 Castrametati sunt in Soccoth.

6 Et de Soccoth venerunt in Etham, quæ
est in extremis siibus solitudinis.

† Exod. **7** **†** Inde egressi venerunt contra Phihahiroth, quæ respicit Bresephon, & ca-
8 strametati sunt ante Magdalum.

8 Profectique de Phihahiroth, transie-
runt per medium mare in solitudinem : &
ambulantes tribus diebus per desertum
Etham, castrametati sunt in Mara.

† Exod. **9** **†** Profectique de Mara venerunt in
15. 27. Elim, ubi erant duodecim fontes aquarū &
palmarum septuaginta; ibi q; castrametati sunt.

10 Sed & inde egressi, fixerunt tentoria
super mare rubrum Profectiq; de mari rubro,

11 Castrametati sunt in deserto Sin.

12 Vnde egressi, venerunt in Daphca.

13 Profectique de Daphca, castrametati
sunt in Alus.

† Exod. **14** Egressique de Alus, in Raphidim fixere
tentoria, ubi populo defuit aqua ad bibendum.

17. 1. **15** Profectique de Raphidim, castrame-
tati sunt in deserto Sinaï.

19. 1. **16** Sed & de solitudine **†** Sinaï egressi,
† Supr. venerunt ad sepulchra concupiscentia.

11. 34. **17** **†** Profectique de sepulchris concupis-
† Supr. centie, castrametati sunt in Haseroth.

13. 1. **18** **†** Et de Haseroth venerunt in Rethma.

19 Prof. Et que de Rethma, castrameta-
ti sunt in Reimmophates.

20 Vnde egressi, venierunt in Lebna.

21 De Lebna Castrametati sunt i. Resta.

22 Ego hiq; le Resta venerunt in Ceelacha.

23 Vale profecti, castrametati sunt in

mon. Sepher,

24 Egressi de monte Sepher, venerunt

in Arada.

25 Inde proficentes, castrametati sunt

in Maceloth.

26 Prof. Et que de Maceloth, venerunt

in Thahath.

27 De Thahath, castrametati sunt in Thare.

28 Vnde egressi, fixere tentoria in Methca.

29 Et de Methca castrametati sunt in

Hesrona.

30 Profectique de Hesrona, venerunt

in Motroth.

31 Ita de Motroth, castrametati sunt in

Benejaa.

Dec*o*m*u*n*i* **32** Prof. Et que de Benejaa an, venerunt

10. 7. in monte Galad.

33 Vnde profecti, castrametati sunt in

Ierachia.

34 Ita de Ierachia, venerunt in Hesrona

35 Iere sique de Hesrona, castrametati

sunt in Asionate.

† Supr. **36** **†** Inde profecti, venerunt in deterrum

Sin, hacten Cades.

37 Egressique de Cades, castrametati sunt
in monte Hor, in extremis siibus, circa Idom.

38 **†** Ascenditque Aaron sacerdos in mon-
tem Hor, jubente Dño: & ibi non omnes est an-
no qua tragi simo egressus sacerdoti in cl
ex Aegypto, mense quatuor, prima die natus,

† Supr.
20. 8.
25.
Deut.
32. 50.

39 Cum esset annos si entū viginti trium.
40 Audivisse Chanauzus rex Arad, qui
habebat ad metidem, in terram Chanana-
venissi filios Israël.

41 Et profecti de monte Hor, castrame-
tati sunt in Salmona.

42 Vnde egressi, venerunt in Phunon.

43 Prefectique de Phunon, castrametati

sunt in Oboth,

44 Et de Oboth, venerunt in Ieabatim,

quæ est in siibus Moabitum.

45 Prof. Et que de Ieabatim, fixere ten-
toria in Hibongad.

46 Vnde egressi, castrametati sunt in Hel-

mondeblathum.

47 Egressique de Helmondeblathum, ve-
nerunt ad montes Abarim contra Nabo.

48 Profectique de montibus Abarim,

transierunt ad campistria Moab, supra

Iordanem contra Iericho.

49 Ibi q; castrametati sunt de Bethsi-
moth usque ad Abelsatim in planioribus

locis Moabitum,

50 Vbi locus est Dominus ad Moysen :

Quando transieritis Iordanem : intrantes **† Deut.**

terram Chananaan,

7. 20.
14. 2.
2.

51 Disperdite cunctos habitatores terræ **Ind. 2.**
illius : confringite titulos, & statuas com-
minante, atque omnia excelsa vastate,

52 Mundantes terram, & habitantes in
ea, ego enim dedi vobis illā in possessionē.

53 Quam dividetis vobis sorte. Pluribus
dabitis latiorem, & paucis angustiorē. Si-
gulis ut sors occiderit, ita tribuerit heredi-
tas. Pet trib⁹ & familias possessio divideatur.

54 Si autem nolueritis interficere habi-
tatores terræ : qui revanteriat, erunt vobis
quasi clavi in oculis, & lanceæ in lateri-
bus, & adversabuntur vobis in terra habi-
tationis vestre :

55 E quidquid illis cogitaveram facere,
vobis faciam.

C A P V T X X X I V .

Terra promissionis suis & limites juxta q; orbis
plagas ; et p̄ se dividenda præcipitur, additis
illorum nominibus qui eam dividunt.

1 Oculusque est Dominus ad Moysen,
L dicens.

2 Præcipe filiis Israël, & dices ad eos :
Cum ingressi fueritis terram Chananaan, &
in possessionem vobis sorte cederit, his
siibus item nabitur.

3 **†** Pars meridiana à incipiente à solitudine **† 16. 2.**
Si, quæ est iuxta Edom : & habebit termi-
nos ultra orientem mare salti inquin.

4 Qui ei cuius australiter plagan: per
at eniat. Seo pionis, ira utranque in Sen-
na, & pervectione à meridie usque ad Cadet-
barum, inde q; edentur confinia ad v. Nam
nō ille Adar, & tendetq; ad Aeron.

5 Ita que per gyr in terminis ab Africo-
na, q; ad terram Aegypti, & maris
magia littore finietur.

6 Plaga autem occidentalis, a mari magno incipit, & ipso sic claudetur.

7 Porro ad septentrionalem plagam a mari magno termini incipient, pervenientes usque ad montem altissimum.

8 A quo venient in Limath usque ad terminos Sedada:

9 Ibuntque confinia usque ad Zephrona, & villam Enan: hi erunt termini in parte Aquilonis.

10 Inde metabundur fines contra orientalem plagam de villa Ena usque Sepham,

11 Et de Sepham descendunt termini in Rebla contra fontem Daphnum: inde pervenient contra orientem a mari Cenereth.

12 Et tendent usque ad Iordanem, & ad ultimum salissimo claudentur mari. Hanc habebitis terram per fines suos in circuitu.

13 Praecipiique Moyses filiis Israël dicens: Hæc erit terra, quam possidebitis sorte, & quam jussit Dominus dari novem tribubus, & dimidiæ tribui.

14 Tribus enim filiorum Ruben per familias suas, & tribus filiorum Gad juxta cognationum numerum, media quoque tribu Manasse,

15 Id est, duæ semis tribus, acceperunt partem suam trans Iordanem contra Iericho ad orientalem plagam.

16 Et ait Dominus ad Moysen:

^{t. Josue} 17 ^{t. 2.} Hæc sunt nomina virorum qui terram vobis divident, Eleazar sacerdos, & Josue filius Nun:

18 Et singuli principes de tribub⁹ singulis.

19 Quorum ista sunt vocabula: De tribu Iuda, Caleb filius Iephone.

20 De tribu Siméon, Samuel filius Ammiud,

21 De tribu Benjamin, Elidad filius Chaselon.

22 De tribu filiorū Dan, Bocci filius Iogli.

23 Filiorum Joseph de tribu Manasse, Hanniel filius Ephod.

24 De tribu Ephraim, Samuel filius Sephihan,

25 De tribu Zabulon, Elisaphan filius Pharnach.

26 De tribu Issachar, dux Phaltiel filius Ozan.

27 De tribu Aser, Abiud filius Salomi.

28 De tribu Nephthali, Phedael filius Ammiud.

29 Hi sunt, quibus præcepit Dominus ut dividerent filiis Israël terram Chanaan.

C A P V T   X X X V .

Aſsignari jubentur urbes 48 & suburbane Levitic, & ex his urbes 6, refugii pro homicidio non voluntario: lex homicidij voluntarij, & non voluntarij: unius testimonio nemo puniendus.

^{t. 10. 2.} ^{t. 2.} ^{t. 2.} **H**æc quoque locutus est Dominus ad Moysen in campestribus Moab

Supra Iordanem, contra Iericho:

^{t. 10. 2.} ^{t. 2.} Præcipe filiis Israël ut dent Levitis de possessionibus suis.

3 Vibes ad habitandum, & suburbana eam per circuitum: ut ipsi in oppidis maneat, & suburbana sint pecoribus ac Jumentis:

4 Quæ à muris civitatem forinsecus, per circuitum, ville passum spatio tendentur.

5 Contra orientem duo millia erunt cubiti, & conuamericidie similiter erunt duo

millia: ad mare quoque, quod respicit ad occidentem, eadem meatura erit, & tunc trionalis plaga æquali terro ino habuerit, etiam que urbes in medio, & foris suburbanæ.

6 De ipsis autem oppidis, quæ Levitis dabuntur, sex erunt in fugitivorum auxilia preparata, ut fugiat ad ea qui fuderit sanuini & excepti his, alia quadraginta duo oppida,

7 Id est, simul quadraginta octo cum suburbanis suis.

8 Ipsæque urbes, quæ dabuntur de possessionibus filiorum Israël, ab his qui plus habent, plures auferentur: & qui ministris pauciores, singuli juxta mensuram heteritatis suæ dabunt oppida Levitis.

9 Ait Dominus ad Moysen:

10 Loquere filiis Israël, & dices ad eos: Quando transgressi fueritis Iordanem in ^{t. Deut.} terram Chanaan.

11 Decernite quæ urbes esse debeant in ^{19. 2.} praefidia fugitivorum, qui nolentes sanguinem fuderint:

12 In quibus cum fuerit profugus, cognatus occisi non poterit eum occidere, donec stet in conspectu multitudinis, & causa illius judicetur.

13 ^{t. 10. 8.} De ipsis autem urbibus, quæ ad fugitivorum subsidia separantur,

14 Tres erunt trans Iordanem, & tres in terra Chanaan,

15 Tam filiis Israël quam advenis atque peregrinis, ut confugiat ad eas qui nolens sanguinem fuderit.

16 Si quis ferro percussit, & mortuus fuerit, qui percussus est: reus erit homicidij, & ipse morietur.

17 Si lapidem jecerit, & ictus occubuerit: similiter punietur.

18 ^{t. 19. 11.} Si ligno percussus interierit: percussoris sanguine vindicabitur.

19 Propinquus occisi, homicidiam interficiet statim ut apprehenderit eum, interficiet:

20 Si per odium quis hominem impulerit, vel jecerit quippiā in eum per insidias:

21 Aut cum esset inimicus, manu percussit, & ille mortuus fuerit: percussor, homicidij reus erit, cognatus occisi statim ut invenerit eum, jugulabit.

22 Quod si fortuitu, & absque odio,

23 Et inimiciis, quidquā horum fecerit,

24 Et hoc audiente populo fuerit comprobatum, atque inter percussorem & propinquum sanguinis questio ventilata:

25 Liberabitur innocens de ultioris manus, & reducetur per sententiam in urbem: ad quam confugerat, manebitque ibi, donec sacerdos Magnus, qui oleo sancto unctus est, moriarur.

26 Si interfector extra fines urbium, quæ exilibus deputaruntur sunt,

27 Fuerit inventus, & percussus ab eo qui ultior est sanguinis: absque noxa erat qui eum occiderit.

28 Debuerat enim profugus usq; ad non ^{t. 10. 8.} Potius is in urbem ictidere, postquam aurum ille obierit, homicida revertetur in terram suis.

29 Hæc sunt pœna erunt, & legitio a in cunctis habitacionibus vetus.

30 Homicida sub testibus punietur: ad iniuriam modum nullus condemnabitur.

^{t. 10. 8.}

31 Non accipietis pictum ab eo qui teus
erit a fratre, nisi in & ipse morientur.
32 Eundem protegantem non est Pontificis
qui o n o d o n u m b r a ius reverti poterunt;
33 Ne portua is terram habitationis ve-
stirat quæ intonc unum cuore macilacur : nec
alibi et respirari potest, nisi per eum sanguinem,
qui alictus sanguinem fuderit.

34 Atque ita emundabitur vestra posses-
sio, me conmorante vobis scimus, ego enim
sum Don unus qui habito inter filios Israël.

C A P V T X X X V I .

Iex securi ut pia paternam hereditatem adeun-
tem maneat cum tribuone suis, ne tribus per con-
milia misceantur, & possessiones confundantur.

1 A ccesserunt autem & principes fami-
liarum Galaad filii Machir, filii Ma-
nass, de stirpe fili orum Joseph: locutisq; sunt
Moysi coram princibus Israël, atq; dixerunt:

2 Tibi domino nostro, præcepit dominus
ut terram sorte divideres filiis Israël, & ut
filiabus Salphaad fratris nostri dares pos-
sessioem debitam patri:

3 Quas si alietius tribus homines uxores ac-
cepérint, sequetur possesso sua, & translati ad
aliam tribum, de nostra hereditate minuerint.

4 Atque ita sicut, ut cum jubileus, id est,
quinquagesimus annus remissionis advene-
rit, confundatur sortium distributio, &
aliorum possessio ad alios translat.

5 Respondit Moyses filiis Israël, & Do-
mino præcipiente, ait: Recte tribus filio-
rum Joseph locura est.

6 Et hæc lex super filiabus Salphaad à
domino pronulgata est: tibi Nuba ut quibus
volunt, tantum ut suæ tribus hominibus:

7 Ne commisceatur possessio si iorum
Israël de tribu in tribum. Omnes enim viri
duent uxores de tribu & cognatione sua:

8 Et cunctæ feminæ de eadē tribu maritos
acciperent hereditas permaneant in familiis,

9 Nec sibi misceantur tribus, sed ira maneat.

10 Vi à domino separare lunt. Fecerunt
que filix Salphaad, ut fuerat imperium:

11 Et nupseuni, Maala, & Thersa, & He-
gla, & Melcha, & Noa, filii patrii sui.

12 De familia Manasse, qui fuit filius Io-
seph: & possesso, quæ illis fuerat attributa,
transit in tribu & familia patris earum.

13 Hæc sunt mandata atque judicia, quæ
mandavit dominus per manum Moysi ad
filios Israël, in campis Moab supra
Jordanem contra Iericho.

L I B E R

DEUTERONOMII,

Hebraice

ELLE HADDEBARIM.

C A P V T P R I M U M .

*Eiusdem repetitio eorum quæ Israëli in deserto
contineat; faciasque infidelis populo iustitia vel
mortem vel peregrinationem per 40 annos.*

1 **H**ec sunt verba, quæ locutus est
Moyses ad omnem Israël trans-
Jordanem in toto fine eis pe-
nit, costrangit rubrum, inde Pharen &

Thophel & Laban & Hafethoth, ubi autem est
platinum.

2 Unde in diebus de Horeb per viam
montis Seir usque ad Cadesbarne.

3 Quadragesimo anno, undevicensimo mense,
proxima die a cubo, locutus est Moyses ad fi-
lios Israël omnia quæ præcepit illi domi-
nus, ut diceret illis:

4 ¶ Postquam processit Schon regem ^{¶ 20.29.}
Amoritorum, qui h. bitabat in Hesbon:
& Og regem Basan, qui manit in Adaroth,
& in Edrai,

5 Trans Jordanem in terra Moab. Cœpit
que Moyses explanare legem, & dicere:

6 dominus Deus noster locutus est ad
nos in Horeb, dicens: Sufficit vobis quod
in hoc monte mansistis:

7 Revertimini, & venite ad montem
Amoritorum, & ad cetera quæ ei proxima
sunt campis atque montana & humili-
ora loca contra meridiem, & juxta littus
maris, & terram Chananeorum, & Libani
usque ad flumen magnum Euphraten.

8 En, inquit, tradidi vobis, ingredimini &
possidete eam, super qua iuravit dominus pa-
tribus vestris, Abraham, Isaac, & Jacob, ut
date illam eis & semini eorum post eos.

9 Dixique vobis illo in tempore:

10 ¶ Non possum solus sustinere vos: quia ^{¶ 7.25.}
Dominus Deus vester multiplicavit vos, & ^{18.18.}
estis hodie sicut stellæ cæli, plurimi.

11 (Dominus Deus patrum vestrorum
addat ad hunc non erum multa in illia, &
benedicat vobis sicut locutus est.)

12 Non valeo solus negotia vestria susci-
nere, & pondus ac iugia.

13 Date ex vobis viros sapientes & gna-
cos, & quosli conversatio sit probata in tri-
bus vestris, ut ponam eos vobis principes.

14 Tuoc respondistis mihi. Bona res est,
quæ vis facere.

15 Tuli que de tribibus vestris viros sa-
pientes, & nobiles, & colligi eos principes,
tribunos: & centuriones, & quinquagena-
tios ac decanos, qui docerent vos singula-

16 Præcepique eis, dicens: Audite illos
& quod iustum est iudicare siue civis sit
ille, siue peregrinus.

17 ¶ Nulla erit distanția personarum, ita
parvum audietis ut magnum: nec accipie-
tis cujusquam personam, quia Dei judi-
cium est. Quod si difficile vobis visum ali-
quid fuerit, referte ad me, & ego audiam.

18 Præcepique omnia quæ facete deberetis.

19 Profecti autem de Horeb, transivimus
per eremum terribilem & maximum, quam
vidistis, per viam montis Amoritai sicut
præcepit dominus Deus noster nobis.

Cumque venissimus in Cadesbarne,

20 Dixi vobis: Venistis ad montem
Amoritai, quem dominus Deus noster da-
turus est nobis.

21 Vide terram quam dominus Deus
turus dat tibi: ascende & posside eam, sicut
locutus est dominus Deus noster patribus
tuis: noli timere, nec quidquam pavere.

22 Præcessisti ad n e omnes, a que d-
e suis: Mutatus viros qui eo fiducient ter-
ram: & renuncient per quod iter debeat
ascendere, & ad quas perget civitas.

23 Cumque mihi sermo placuerit, mihi ex vobis duodeci viros, siugulos de cibis suis.

24 Quia cum perresistat, & ascendissent in montanam, venerunt usque ad vallem beati & considerata terram,

25 Sumentes de fructibus ejus, ut offenderebant uber artem, attulunt ad nos, atque dixerunt: Bona est terra, quam Dominus Deus noster datus est nobis.

26 Et nolastis ascendere, sed increduli ad sermonem Domini Dei nostri.

27 Murmuratis in tabernaculis vestris, atque dixistis: Odit nos Dominus, & idcirco eduxit nos de terra Aegypti, ut traheret nos in manu Amorrhæi, atque deleret.

28 Quo ascendemus nunc terrae ut cor nostrum dicentes: Maxima multitudo est, & nobis statuta procerioribus magnæ, & ad cælū nigrum unius, filios Enacim vidimus ibi.

29 Et dixi vobis: Noli emeuere, nec timuatis eos.

30 Dominus Deus, qui ductor est vester, pro vobis ipse pugnabit, sicut fecit in Aegypto eorum's videm bus.

31 Et in solitudine (p'le vidisti) portavit te Dominus Deus tuus, ut solet homo gestare parvulum filium suum, in omni via per quam ambulauistis, do nec venieris ad locum istum.

32 Et nec sic quidem credidistis Domino Deo vestro.

^{† Exod.} 33 [†] Qui processit vos in via, & metastus est locum in quo ientoria figere debetis, nocte ostendit os vobis iter per ignem, & die per columnam nubis.

34 Cum que audiret Dominus vocem sermonem vestrum in, iratus juravit & ait:

^{† Num.} 35 [†] Non videbit quispiam de hominibus g'nera ionis hujus pessimæ terram bonam, quam sub jure amico pollicitus sum patribus velliis:

36 Propter Caleb filium Iephone, ipse enim videbit am, & ipsi dabo terram, quam calcavit, & filii ejus, quia fecutus est Dominus.

37 Nec miranda indignatio in populum, cum mihi quoque ita uis Dominus propter vos dixerit: Nec tu ingredieris illuc:

38 Sed Ioseph filius Nuo minister tuus, ipse intrabit pro te, hunc exhortare & robora, & ipse sorte terram dividet Israeli

39 Parvuli vestri, de quibus dixisti quod captivi ducebentur, & filii qui hodie boni ac mali ignorantiam, ipsi ingredientur & ipsis dabo terram, & possidebunt eam.

40 Vos autem reverti nisi & abite in solitudinem per viam maris rubri.

^{† Num.} 41 [¶] Et respondistis mihi: Peccavimus Dominu: ascendeinus & pugnabimus, sicut p'x ep'x Dom' nus Deus noster. Cum que instruti armis ergereturis in montem,

^{† Num.} 42 Ait mihi: Fisi: Dic ad eos [†] Nolite ascendere, neque pugnetis non enim sum vobiscum: ne cadat & coram inimicis vestris.

43 Locutus sum, & non audistis sed adversantes imperio. I omibi, & iumentes superbia, ascendistis in montem.

44 Itaque egressi sunt Amorrhæus, qui habebat in montibus, & obviam veniens, percussum est vos, sicut solent p'p'z persequi: & occidit de spiritu aliquis illorum;

45 Cumque reversi ploraretis eorum Dominum, non audivit vos, nec voci vestrae vobis acciperet.

46 Sed ita vero in Cadesbarne multo tempore.

C A P V T II.

Reuersorum populo exhibuitum refutatio, p' se contra Moab & Ammon prohibitio, et ifpe bello & terra iusta expiatio.

1 Profectique inde venimus in solitudinem, que dicit ad mare saluum, sicut mihi dixit Dominus: & circa viimus montem Seir longo tempore.

2 Dixitque Dominus ad me:

3 Suffici vobis circum montem istum: ite contra aquilonem:

4 Et populo præcipe dicens: Transibitis per terminos fratrum vestrorum filiorum Esau, qui habitant in Seir, & timebunt vos.

5 Videite ergo diligenter ne moveamini contra eos, neque enim dabo vobis de terra eorum quantum potest unus pedis calcare vestigium, quia in possessionem Esau dedi montem Seir.

6 Cibos emetis ab eis pecunia, & comedete is: aquam emptam haurietis, & b. betis.

7 Dominus Deus tuus benedixit tibi in omni e' pere manuum tuarum: novit iter tuum, quomodo transieris solitudinem hanc magnam, per quadraginta annos habitans tecum Dominus Deus tuus, & nihil tibi defuit.

8 Cum que transiessimus fratres nostros filios Esau, qui habitabant in Seir, per viam cunctam de Elath, & de Aphonabar, venimus ad iter, quod dicit in desertum Moab.

9 Dixitque Dominus a' me: Non pugnes contra Moabitas, nec in eas adverteris eos præl'v: ob enim dabo tibi quidquā de terra eorum, quia filii Loti tradidi. At in possessionem,

10 Emini primi factum habitationes ejus, populos magnus, & validus, & tam excelsus, ut de Enacim stirpe,

11 Quasi gigantes, cederentur, & esset ne similes filiorum Enacim. Denique Moabites appellant eos Emini.

12 In Seir autem primi habitaverunt Horizzi: quibus exultis atque deletis, habitaverunt filii Esau, sicut fecit Israël in terra possessionis sua, quam dedit illi Dominus.

13 Surgentes ergo ut transiret torrentem Zared, venimus ad eum.

14 Tempus autem quo ambulavimus de Cadesbarne usque ad iacobum torrentem Zared, triginta & octo annorum fuit: d'c'rc' co' soneretur omnis generatio hominum bellatorum de castris, sicut prouaverat I'fix:

15 Cujus manus fuit adversum eos, ut interirent de castorum medio.

16 Postquam autem universi ceciderat pugatores,

17 Lo'atus est Dominus ad ire, dicens:

18 Tu transfilis hodie terminos Moab, iubem non ine' Ar:

19 Et accedens in vicina filiorum Ammon, cave ne pugnes contra eos, nec mo'yearis ad præl'v: non enim dabo tibi de terra filiorum Ammon, qui filii Le'vi dedi eam in p'f'cti' s'co:

20 Terra p'j' am' r'putata est: & in ipsa olim habitaverunt reges egypti, q'nd' A'z'z'z' e'ra

CAPUT V.

Pix et unum decalogue, certe te ex hoc libro de te deo sicut omnis Israël, cum Deo tuum interficeret, et morti a deo vidissent ad leprosum, inuenientur.

VOcavique Moyses ostendit Israël ceteras mias atque iudicia, quæ ego loquor in audiens vestris hodie: discite ea, & opere complete.

2 Dominus Deus noster pergit nobiscum fôrdus in Horeb.

3 Non cum patribus nostris inibi pascem, sed nobiscum qui in præsentiatum sumus, & vivimus.

4 Facie ad faciem locutus est nobis in monte de medio ignis.

5 Ego sequester & medius fui inter Dominum & vos in tempore illo, ut annunciarim vobis verba ejus, et in istis erim ignem, & non ascendistis in moa em, & ait:

6 **†** Ego Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Aegypti, de domo servitus.

7 **†** Non habebis deos alienos in conspectu meo.

8 **†** Non facies tibi sculptile, nec similitudinem ornum, quæ in celo sunt desuper, & quæ in terra deos sum, & quæ versannir in aquis sub terra.

9 **†** Non adorabis ea, & non coles. Ego enim sum Dominus Deus tuus: Deus annulator, reddens in quietatem patrum super filios in tertiam & quartam generationem his qui oderunt me.

10 Et faciens misericordiam in milia diligentibus me, & custodientibus precepta mea.

11 **†** Non usurabis nomen Domini Dei tuu*m* siu*stra*: quia non erit impunitus qui super te vanum nomen ejus assumpsit.

12 Ol serva diem sabbati, ut sanctifices eum, sicut precepit tibi Pater Deus tuus.

13 Sex diebus operaberis & facies omnia opera tua.

14 **†** Septimus dies sabbati est, id est, requies Domini Dei tui. Non facies in eo quidquam operis tu, & silius tuus, & filii, servus & ancilla, & bos, & asinus, & omnijumentum tuum, & peregrinur qui est intra portas tuas: ut requiescat servus tuus, & ancilla tua, sicut & tu.

15 Memori quod & pse servieris in Aegypto, & eduxerit te inde Dns Deus tuus in manu fortis, & brachio exerto. Tunc precepit tibi ut observares diem sabbati.

16 **†** Honora patrem tuum & matrem tuam, **†** Exod. si ut pse. epiti tibi Dominus Deus tuus, ut logo vivas tempore, & bene sit tibi in terra, quam Dominus Deus tuus datus est tibi.

17 Non occides.

18 Neque iocchaberis.

19 Furtum que non facies.

20 Nec loqueris contra proximum tuum falsum testimonium.

21 **†** Non concupisces uxorem proximi tui: non dominum, non agnum, non terram, non a collum, non boxum, non abducas, & universa quæ illius fuerit.

22 **†** Hec verba locutus est Dominus et omnia in iudeorum exercitu in auctoritate predicatorum, & in lis & calamo vocata, ad gentes, nimirum addens amplius: **†** Et noli existi

II. 3

Quibus tabulis lapideis quas traſideri mihi,
34 Vos autem postquam audistis vocem
de medio terrae traxi, & monitem ardore vi-
denti, accedebi ad me omnes principes tri-
buum, & maiores natus, atque dixisti:

35 Ecce ostendit nobis Dominus Deus
noster maiestatem & magnitudinem suam,
vocem eius audivimus de medio ignis, &
probavimus hodie, quod loquerit Deo
cum homine, vixerit homo.

36 Cur ergo moriemur, & devorabit nos
Signus hic maximus? Si enim audierimus ul-
tra vocem Domini Dei nostri, moriemur.

37 Quid est omnis caro, ut audiat vocem
Dei viventis, qui de medio ignis loquitur
sicut nos audivimus, & possit vivere?

38 Tu magis accede: & audi cuncta que
Dixerit Dominus Deus noster tibi. loquenteris
que ad nos, & nos audire ues faciemus ea.

39 Quod cum audi sis et Dominus ait ad me: Au-
diu vocem verborum populi huius quae lo-
cuti sunt tibi: bene omnia sunt locuti.

40 Quis det eam eos habere mentem,
et timeant me, & custodiant universa man-
data mea in omni tempore, ut bene sit eis,
& filiis eorum in semper eternum?

41 Vade & dic eis: Reverentia in ten-
toria vestra.

42 Tu vero hic sta mecum, & loquar tibi
omnia mandata mea, & ceremonias atque
iudicia: que docebis eos, ut faciant ea in
terra, quam dabo illis in possessionem.

43 Custodire igitur & facite que præcepit
Dominus Deus vobis: non declinabitis ne-
que ad dexteram, neque ad sinistram:

44 Sed per viam, quam præcepit Domi-
nus Deus vester, anbulabitis, ut vivatis;
& bene sit vobis, & protelentur dies in ter-
ra possessionis vestre.

C A P V T . V I .

*Dominus ex tuto corde diligendus, ejusdem man-
datis sibi ut servanda, & pesteris inculeanda.*

1 **H**ec sunt præcepta & ceremoniae at-
que iudicia, que mandavit Dominus
Deus vester ut docerem vos, & faciatis ea in
terra, ad quam transgredimini possidendum:

2 Ut timeas Dominum Deum tuum, &
custodias omnia mandata & præcepta ejus,
que ego præcipio tibi, & si uis ac nepoti-
bus tuis, cunctis diebus vita tua, ut pro-
longemur dies tui.

3 Audi Israël, & observa ut facias que
præcepit tibi Dominus, & bene sit tibi, &
multipliceris amplius, sicut pollicitus est
Dominus Deus patrum tuorum tibi terram
lacte & melle manantem.

4 Audi Israël, Dominus Deus noster,
Dominus unus es,

5 Diliges Dominum Deum tuum ex
toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex
tota fornicatione tua.

6 Trinque verba haec, que ego præcipio
tibi hodie, in corde tuo:

7 Et narrabis ea filiis tuis, & meditaberis
in eis sedens in domo tua, & ambulans in
terram, inuenies animos arque conturgens.

8 Et ligabis ea quasi signum in manu tua,
cum agas & movebundur hoer oculos tuos.

9 Subspie ea in lingue, & ostendis
dolorum tua.

10 Cumque introducerit te Dominus
Deus tuus in terram pro qua iuraveris pri-
bus suis, Abraham, Isaac, & Jacob: &
dederit tibi civitates magnas ex opibus suis,
quas non æbiscasti,

11 Domos plenas constatum opum, quas
non exiuxisti, cisternas, quas non tolisti,
vincula & oliveta, quae non plantasti,

12 It coaderis, & latratus suoris;

13 Cave diligenter, ne obliuiscaris Ihesi, qui
edixit te de terra Ægypti, & de domo ser-
uitutis, + Dñm Deum tuum misericordia + Ihesi.
li servis, ac per nomen illius iurabis.

14 Non ibitis post deos alienos quoniam
gentium, que in circum vestro sunt:

15 Quoniam Deus emulat or, Dominus
Deus tuus in medio tui: ne quando ira-
tar furor Domini Dei tui contra te, & au-
ferat te de supersicie terræ.

16 + Non tentabis Dominum Deum + mis-
tum, sicut tentasti in loco temptationis. 4. 37.

17 Custodi præcepta Domini Dei tui, ac testi-
monia & ceremonias, quas præcepit ibi: 14.

18 Et fac quod placitum est & bonum in
conspicatu Domini, ut bene sit tibi: & in-
gressus possideas terram optimam, de qua
juravit Dominus patribus tuis,

19 Ut deleter omnes inimicos tuos co-
trahi te, si ut locutus est.

20 Cumque interrogaverit te filius tuus
eras, dicens: Quid sibi volunt testimo-
haec, & ceremoniae, atque iudicia, que
præcepit Dominus Deus noster nobis?

21 Dices ei: servi eramus Pharaonis in
Ægypto, & eduxit nos Dominus de Ægypto
in manu forti:

22 Fecique signa atque prodigia magna &
peccima in Ægypto contra Pharaonem, &
omnem dominum illius, in conspicuuo nostro,

23 Et eduxit nos inde ut introduceat & daret
terram, super qua juravit patribus nostris

24 Præcepitque nobis Dominus, ut facia-
mus omnia legitima haec, & timeamus Do-
minum Deum nostrum, ut bene sit nobis
cunctis diebus vita nostra, si ut est hodie.

25 Eri que nostri misericors, si custodieris
& secerimus omnia præcepta ejus co-
ram Dño Deo nostro, sicut mandauit nobis.

C A P V T . V I I .

*Nulla cum entibus societas contrahenda, sed
terram are cluci ac simili uia delenda: Memoria
Dei beneficiorum promittit in omnibus auxilium. Et
ubert item, modo ejus, recepta olferent.*

1 **C**um introducerit te Dominus Deus tuus

in terram, quam possessa us ingre-
deris, & deleverit genos multas coram te.
+ Hethænum, & Gergænum, & Amorhaum, 21. 22.
Chanaanum, & Phœnicæum, & Havænum, 22. 23.
& Iebusæum, septem gentes multo majoris
numeris quam tu es, & robustiores te;

2 Tradidetque eas Dominus Deus tuus
tibi, percutes eas usque ad irreuocacionem.
+ Non imber cum eis fædas, nec mutere 23. 24.
beris earum,

3 Neque sociabitur cum eis coniuncti. F-
fiam tuam non dabitis filio eis, & ecclia n. 15. 16.
illius accipies filio tuo:

4 Qui tido et tenui tuum, ne sequar e-
m, & ut maxime servardis fratres, rati-
turque super Dominum, & debet tecum.

¶ 1. 5 Quia potius hoc facietis eis; ¶ Aras
2. 3. cornu & subvertite, & confundite statuas,
3. 1. locosq; sacerdotie, & sculptilia comburite.
16. 11. 6 ¶ Quia populus sanctus es Dominu
Exod. Deo tuu. ¶ Te elegit Dominus Deus tuus,
23. 13. ut sis ei populus peculiaris de cunctis po-
4. 10. pulis, qui sunt super terram.
14. 2. 7 Non quia cunctis gentes non vobis vini-
26. cebatis, vobis juret is est Dominus, & ele-
27. git vos, cum omnibus suis populis pau-
ciores:

8 Se I quia dilexit vos Dominus, & con-
fodivit iuramentum tuum, quod juravit patri-
bus vestris: eduxi que vos in manu torti,
& redemit de domo servitutis, de manu
Pharaonis regis Egypti.

9 Et scies, quia a Deo unius Deus tuus, ipse
est Deus fortis & fidelis, custodiens pa-
catum & misericordiam diligenteribus se, &
his qui custodiunt precepta ejus, in mille
generaciones:

10 Et reddens odientibus se statim, ita ut
disperdat eos, & ultra non differat, proti-
nus eis restituens quod merentur.

11 Custodi ergo precepta & ceremonias
a que judicia, que ego mando tibi hodie
ut facias:

12 Si postquam audieris haec judicia, cu-
stodieris ea & feceris, custodiet & Domi-
nus Deus tuus pactum tibi, & misericor-
diam quam juravit patribus tuis:

13 Et dilige te ac multiplicabit benedictione
que fructui vegetis tuis, & fructui terrae, &
frumento tuo, & que vindevi, oleo & ari-
tis, gregibus ovium & varum super terram, pro
qua juravit patribus tuis ut dare eam tibi.

14 Benedictus eris in veris omnes populos.
¶ Exod. ¶ Non eris apud te sterilis utriusque sexus,
23. 26. tam in hominibus quam in gregibus tuis.

15 Auseret Dominus a te omnem lan-
guorem: & infira irates Egypti pessimas,
quas novissi, non inferet tibi, sed cunctis
hostibus tuis.

16 Devorabis omnes populos, quos Do-
minus Deus tuus datus est tibi. Non
parcer eis oculus tuus, nec servies diu eo
rum, ne sint in ruitam tui.

17 Si dixeris in corde tuo: plures sunt
gentes istae quam ego, quo modo potero
deleter eas?

18 Noli metuere, sed recordare quae fe-
cerit Dominus Deus tuus Pharaoni, &
cunctis Egyptiis,

19 Plagas maximas, quas viderunt oculi
tui, & signa a que portava, manumque
rotulisti, & exterritum brachium, ut edu-
ceret te Dominus Deus tuus, sic faciet cun-
ctis populis, quos menis.

¶ Exod. 20. 1. Super & crabroneos in terra Dominus
20. 28. misericordia tuos, donec deleat omnes a qua-
20. 23. disperdat quae regerint, & lateat potuerint.

21. 21. Non amabis eos, quia Iesus Deus tuus
in me loqui est, Deus in agnus & terribilis.

22. 22. Tunc conforta nationes has in cor-
sp. Et tuus potius a que je pries. Non
potius eis esse & perire: ne forte multi-
pliケン in corde tui a terra.

23. 23. Propter eos dominas Deus tuus in
corde tuum & exaudiens illos dente
penitus de luce.

24 Traducere que reges eorum in nocturna,
& dilisperdes non tua eorum sub calo nullas
poteris refligere tibi, donec coeteras eos.

25 ¶ Sculptilia eorum igne confundere: ¶ 2.
non concupides argentum & aurum, de metallis
quibus facta sunt, & nonque affantes eis ex metallis
quidquam, ne offendas eis proprieta
qua ab eo erat in omni locum.

26 Ne iustices quippan ex idolo in
dorum tuis, ne fuis aathena, siue &
illud et. Quasi spiritu in te defestaberis, &
velut inquit in ventre ac fortes abominationi
habetis, mihi anima humecta.

C A P V T . V I I I .

*Commemoramus beneficia & afflictiones que
Dominus eis in deserto misericordia, ne illorum &
Dei sui sicut immortales.*

1 Omnes mandatum, quod ego preci-
pito tibi hodie, cave diligenter ut
facias: ut possitis vivere, & multiplicemini,
ingressique possideatis terram, pro
quo juravit Dominus patribus vestris.

2 Ego te ordaberis cuncti in meritis, pec-
quod adduxi te Dominus Deus tuus qui-
digim a animis per desertum, & affligi re-
te, arque remiseris, & nota fierent que in
tuo animo versabantur, utrum custodires
mandata illius, an non.

3 Affixi te penuria, & dedit tibi cibum
Manna, quod ignorabas tu & patres tui:
ut offendere tibi quod non fuit in solo pane
vivat homo, sed in omni verbo quod
egreditur de ore Dei.

4 Velliverunt enim quoniam operiebaris ne-
quaquam vesti stare de fecit, & pes tuus non
est sub tritus, en quadragesima uerbi annus est.

5 Vt recognites in corde tuo, quia sicut
erudit filium suum homo, sic Dominus
Deus tuus erudit te.

6 Vt custodias mandata Domini Dei tui,
& ambules in viis ejus, & timeas eum.

7 Dominus enim Deus tuus introducer-
te in terram horam, terram rivorum aqua-
rumque & fontium in cuius campis &
monstrabur erunt puri fluviorum at yssi:

8 Ter in frumenti, hysdei, ac vinearum,
in qua siccis, & alogatis atra, & oliveta
nascentur: terram olei ac mellis,

9 Vbi absente illa peruria comedes panem
num, & rerum omnium abundantia
perfueris: cuius lapides ferunt suos, &
de montibus ejus aris metallis fodantur:

10 Vt cum comedes, & satias tueris,
benedicas domino Deo tuo pro terra opti-
ma, quae dedit tibi.

11 Observa, & cave ne quando obliuisceris
Dominum Deum tuum, & negligas manu
eius a que judicia & ceremonias, quas ego
principio tibi hodie:

12 Ne postquam comedes & satias
fueris, domine pulchras tabernacula, & ha-
bitaveris in eis.

13 Habitacisque armis bona, & oxen
gantis, arietum & arii cum statim que te non
copiam;

14 Elevetis cornutum, & non reminisce-
aris de in Deum tuum, qui eduxi te de terra
desertorum, & coeli & virtutis:

15 In luce tua pater in solitudine tua a
qua a que terribili, ¶ in qua erat serpens 21. 8.

fla i adorem, & scio pio ac di pias, & mul-
ti omnes aquæ : qui eduxit tuos de pe-
tra durissima,

^{¶ Exod.} 12. Et cibis uir te mæria in solitudine, quod
^{Exod.} 13. infelix nos patres tui ut postquam afflixerat ac
^{Exod.} 14. probaverit, ad extreum miserius est tui,

^{Exod.} 15. et 17. 17. Ne dices in corde tuo : Fortitudo
mea, & robustus manus meæ, hæc mihi om-
nia praestiterunt.

^{Exod.} 18. Sed recorderis Domini Dei tui, quod
Ipse vites tibi præbuerit, ut ample ei pa-
quum suum, super quo sum uir patribus
tuis, sicut pæleas indicat dies.

^{Exod.} 19. Si autem oblitus Domini Dei tui, se-
cundus fueris deos alienos, coluerisque il-
los & adoraveris : ecce nunc prædico tibi
quod omnino dispercas.

^{Exod.} 20. Sicut gentes, quas delevit Dominus in
introitu tuo, ita & vos peribitis, si inobe-
dientes fueritis voci Domini Dei vestri.

C A P V T I X.

Reprimitur elatio, ne fuisse victoriae sibi sed
soli Domino ad cibam, reficit Moses populo sua
miseria & peccata in deserto, & suam pro po-
pulo intercessionem.

[¶] 1. Vidi Israël : Tu transgredieris ho-
die Jordani, ut possideas nationes
maximas & fortiores te, civitates ingentes
& ad cælum usque muratas.

[¶] 2. Populum magnum atq; ie sublimem, si-
llios Euacim, quos ipse vidisti, & audisti,
quibus nullus potest ex adverso resistere.

[¶] 3. Scies ergo hodie quod Dominus Deus
tuus ipse transfibit ante te, ignis devorans
arque consumens, qui conterat eos & de-
bet arque disperdat ante faciem tuam ve-
lociter, sicut locutus est ibi.

[¶] 4. Ne dicas in corde tuo, cum deleterit
eos Dominus Deus tuus in conspectu tuo :
Propter iustitiam meam introduxit me Dñs
ut terram hanc possiderem, cum propter
impiorates suas istæ delectæ sint nationes

[¶] 5. Neque enim propter iusticias tuas, &
æquitatem cordis tui, ingredieris ut possi-
deas terras earum : sed quia illæ egerunt
in pie, introeuntes te deleteræ sunt : de ut com-
pletei verbum suum Dominus, quod sub
juramento pollicitus est patribus tuis,
Abraham, Isaac, & Jacob.

[¶] 6. Scito ergo quod non propter iusticias
tuas Dominus Deus tuus dederit ubi ter-
ram hanc optimam in possessionem, cum
durissimæ cervicis sis populus.

[¶] 7. Memento, & ne obliviscaris, quomodo
ad iracundiam provocavetis Dominum
Deum tuum in solitudine. Ex eo die, quo
Egressus es ex Ægypto usque ad locum istum,
semper adversum Dominum contendisti.

[¶] 8. 8. Nam & in Horeb provocasti eum, &
iratus delere te voluit.

[¶] 9. 9. Quando ascendi in montem, ut accipe-
rem tabulas lapideas, tabulas pacti quod
pepigit vobiscum Dominus : & perseveravi
in monte quadraginta diebus ac noctibus,
panem non comdens, & aquam non bibens.

[¶] 10. 10. D. dixi: o illi Dñs duas tabulas lapides
super diuina Diuina & orientales omnia ver-
ita, q; & voluntate misisti in monte de medio
ignis quicquid concilio populi congregata est.

[¶] 11. Cunigae transfuerat quadraginta dies,

& totidem noctes, dedit mihi Dominus
duas tabulas lapideas, & biday fecerit.

[¶] 12. Dixique mihi: ¶ Sicut, & descendit I Exod.
hunc eno : quia populus tuus, quem eduxi in 32. 7.
de Ægypto, deseruerat velocietate viae q; iam
demonstrasti eis, fecerunt que sibi constituerat.

[¶] 13. Rursum uque ait Dominus ad me, Corro
quod populus ille dorso e vicis sic :

[¶] 14. Dime me ut conterem eum, & de cam
nomen ejus ab sub calo, & confirmem te
super genitum, quæ hac major & fortior sit.

[¶] 15. Cumq; de monte ardore descendere, &
duas tabulas feceris utraq; tenebam manu;

[¶] 16. Vidisseque vos peccasse Dominus
Deo vestro, & fecisse vobis vi nunc, con-
flatile v, ac deseruisse velociter viam ejus,
q; iam vobis ostendebat :

[¶] 17. Projeci tabulas de manibus meis, con-
fiegique eas in conspectu vestro.

[¶] 18. Et procidi ante Dominum sicut prius,
quadraginta diebus & noctibus panem non
comdens, & aquam non bibens propter
omnia peccata vestra quæ gessistis contra
Dñm, & eum ad iracundiam provocastis :

[¶] 19. Timui enim indignationem & iram il-
luis, q; ia advertum vos cœpera us, delere vos
volum: Et exaudivit me Dñs etiam hac vice.

[¶] 20. Adversum Aaron quoque vehementer
irat, s, voluit eum conterere, & pro illo si-
militer deprecatus sum.

[¶] 21. Peccatum autem vestrum quod fe-
ratis, id est vitulum, artipiens, igne com-
bussi, & in frusta communis, omnino
que in pulverem redigent, projici in tor-
rentem, qui de monte descendit.

[¶] 22. ¶ In incendio quoque & in temptatione, ¶ Nam.
& in Sepulchris concupiscentiæ provocastiis 11. 1.
Dominum:

[¶] 23. Et quando misit vos de Cadesbarne, 21. 5.
dicens: Ascendite, & possidete terram,
quam dedi vobis & contempstis imperium
Domini Dei vestri, & non credidistis ei,
neque vocem ejus audire voluistis :

[¶] 24. Sed semper fuius rebelles à die qua
nosse vos cœpi.

[¶] 25. Et jacui coram Dño quadraginta die-
bus ac noctib; quibus eū suppliciter depre-
cabar, ne deleret vos ut fuerat communis;

[¶] 26. Et totans dixi: Domine Deus, ne dis-
perdas populum tuum, & hereditatem
tuam, quam iedemisti in magnitudine tua,
quos eduxisti de Ægypto in manu fortis.

[¶] 27. Recordare servorum tuorum, Abraham,
Isaac, & Jacob : ne aspicias duritiam populi
hujus, & impietatem arque peccatum :

[¶] 28. Ne forte dicant habitatores terræ, de
qua eduxisti nos: Non poterat Dominus
introducere eos in terram, quam pollici-
tus est eis, & oderat illos: idcirco eduxit,
ut interficeret eos in solitudine.

[¶] 29. Qui sunt populus tuus & hereditas
tua, quos eduxisti in magnitudine tua ma-
gna, & in brachio tuo extento.

C A P V T X

Tribulatione solidum inveni, fortitudinem
officeremus ex dilectione Dei, & in uincula excepimus
miserere deinceps & spernere in cunctis rebus
procedentiis, ex parte nostra, & ex parte ipsius.

[¶] 1. In tempore illo dicitur Domini ad Exod.

[¶] 2. Ime: Dolabili duas tabulas lapides, 34. 3.

3. 3.

sicut priores fecerunt, & ascende ad me in mortem : facioque aram lignacum,

2 Et terribus in tabulis verba quæ fuerint in his quas ante concepisti, ponisque eas in arce.

3 Ecce igitur arcam de lignis settim
C. in pœ dolass. in duas tabulas lapideas
mutu priorum, ascendit in montem, ha-
beat eam in omnibus.

4 Scriptisq; in tabulis, nuxta id quod prius scripsit et verba decem quæ locutus est Dñs ad eos in monte de medio ignis, quando populus congregatus est ; & dedit eam mihi.

5 Revertiturque de monte, descendit, & posuit tabulas in arcam, quam feceram, quæ hinculque ibi suauit, sicut mihi præcepit Dñs.

¶ Ver. 6 ¶ Filii autem Israël moverunt castra ex 11. 31. B. roth filiorum Iacob in Moysena, ubi † Aa- 12. 23. ron mortuus ac sepultus est, pro quo, sa- cerdotio funeris est i Lazarus filius ejus.

7 Iude venierunt in Gadgad : de quo loco profecti, castellum suum in Iacobatham, in terra aquarum atque torrentium.

8 Eo tempore separavit tribum Levi, ut portaret arcam fœderis Domini, & statet coram eo in ministerio : ac benediceret in nomine illius usque in presentem diem.

9 Quam ob rem non habuit Levi par- tem, neque possessionem cum fratribus satis : quia ipse Dominus possessio ejus est, sicut promisit ei Dominus Deus tuus

10 Ego autem steti in monte, sicut p. ius quadraginta diebus ac noctibus : exaudi- vitque me Dominus etiam hac vice, & te perdere noluit.

11 Dixique mihi : Vade, & praecede po- pulum, ut ingrediatur, & possileat terram, quia iam iuravi patribus eorum ut traderem. 11. 12.

12 Et nunc Israël, quid Dominus Deus tuus perire à te, nisi ut timeas Dominum Deum tuum, & ambules in viis ejus, & di- ligas eum, ac servias Domino Deo tuo, in toto corde tuo & in tota anima tua :

13 Custodiasque mandata Domini, & ceremonias ejus, quas ego hodie præcipio tibi, ut bene sit tibi ?

¶ A.R. 14 En Domini Dei tui cælum est, & ce- 20. 34. lum cœli, terra, & omnia quæ in ea sunt :

2. Par. 15 Et tamen patribus tuis conglutinatus 19. 7. est Dominus, & amavit eos, elegitque se- 16. 34. men eorum post eos, id est vos, de cu- 19. 19. tis gentibus, sicut hodie comprobatur.

16 Circumidite igitur pampinum cordis ve- 8. terti, & cervicem vestram ne induietis amplius : 17. 17. Quidam Dominus Deus vester, ipse est 35. 15. Deus deorum, & Dominus dominus istius,

¶ Em. 2. Deus magnus & potens, & terribilis, † qui 21. 21. pertinet, non accipit, nec muneris.

Gal. 2. 18 Propter iudicium pupillo & viduæ, amat 6. 6. Propter regnum, & dat ei vietum atque vestitum.

† sup. 19 Ita vos ergo amate peregrinos, quia & 6. 13. iphi fuitis advenie in terra Ægypti

Munda. 20 ¶ Non Denon tuus in nobis, & ei soli ser- 4. 10. vites p' eum iheretibz, iurabitq; i nomine illius.

21. 21 Ipse est laus tua, & Dominus tuus, qui te- 2. 2. git tibi hac in via & terra nostra, que

1. Cœ. videtur ita oculi tui.

22. 22 ¶ In septuaginta annis ab aliis defecit ad eum

¶ sed. partes tui in Ægyptum : & ecce inde in-

2. 3. applicauit te Deus Deus tuus hic uultus eam.

CAPUT XI.

Recensenter omnia Dei beneficia, multaque bona promittant et servandibz operi præcepta, multaque non servandibz, hoc est, benedictio & maledictio, inter montes Gerizim & Hebel, iuxta.

1 A Ma itaque Dominum Deum tuum, & obserua præcepta ejus & cere- monias, iudicia atque iustitia, omni tempore.

2 Cognoscite hodie quæ ignoranti filii vestri, qui non viderunt disciplinam Domini Dei vestri, magnalia ejus & robustum manum, extenuumque brachium,

3 Signa & opera quæ fecit in medio Ægypti Pharoni regi, & universæ terræ ejus,

4 Omne exercitus Ægyptiorum, & equis ac curribus : quo modo operuerint eos aquæ maris rubri, cum vos perseguentur, & deleverit eos Dominus usque in presentem diem :

5 Vobisque quæ fecerit in solitudine, donec veniretis ad hunc locum :

6 Et † Daibah atque Abiron filius Eliab, † Num. qui fuit filius R'ben : quos † aperto ore 16. 1. suo terra absorbut, cum domibus & taber- † Num. naculis, & universa substantia eorum, quam 16. 32. habebant in medio Israël.

7 O ulti vestri viderunt omnia opera Domini magna quæ fecit,

8 Ut custodiatis universa mandata il- lius, quæ ego hodie præcipio vobis, & possitis introire, & possidere terram, ad quam ingredimini,

9 Multoq; in ea vivatis tempore : quā sub juramento pollicitus est Dñs patribz vestris, & semini eorum, lacte & niente manantem.

10 Terra enim, ad quam ingredieris possi- dendum, non est sicut terra Ægypti, de qua existi, ubi jaeto semine in hortorum morem aquæ ducuntur irriguæ :

11 Sed montuosa est & campestris, de cœlo expectans pluvias.

12 Quam Dominus Deus tuus semper in- visit, & oculi illius in ea sunt à principio anni usque ad finem ejus.

13 † Si ergo obedieritis mandatis meis, † sup. quæ ego hodie præcipio vobis, ut diligatis 10. 12. Dominum Deum vestrum, & serviatis ei in toto corde vestro, & in toto anima vestra :

14 Dabit pluviam terræ vestre temporaneam & serotinam, ut colligatis frumentum, & vinum, & oleum,

15 Fœnumque ex agris ad pascenda ju- menta, & ut ipsi comedatis ac satiarentur.

16 Cavete ne forte decipiatur cor ve- strum, & recedatis à Domino, serviatisque diis alienis, & adoretis eos :

17 Iratusque Dominus claudat cælum, & pluviae non descendant, nec terra det ger- men suum, percutientq; velociter de terra opima, quam Don inus daturus est vobis.

18 † Pon te hæc verba mea in cordibz & in animis vestris, & suspendite ea pro signo in manibz, & inter oculos vestros collo a e.

19 Docere filios vestros ut illa n edubur, quando sedetis in domo tua, & ambulave- ris in via, & acciduerit ei que surrexeris.

20 Scrive ea super portas & januas do- minarum :

21 Ut nulli p' centum dies tui, & filiorum tuorum, in terra quam patavimus Dominus

Domino, tolles, & venies ad locum quem eleget Dominus:

I Et cõ te r ecitationes tuas carnem & saquonem super altare Domini Dei tui tanquam in holibam fundes in altari carnis autem piae velceris.

23 Odeixa de audi o omnia quæ ergo præcepio ibi, ut bene sit tibi & filiis tuis post te in terra paternâ, cum feceris quod bonum est & piacutum in conspectu Domini Dei tui.

29 + Quando dixi piderit Dominus Deus tuus ante faciem tuam gentes, ad quas ingredieris possidendas, & possederis eas, atque habitaveris in terra eorum:

30 Cave ne immiteris eas, posquam te fuerint introcunite libyteræ, & requiras ceremonias eorum, dicens: Sicut coluerunt gentes istæ deos suos, ita & ego colam.

31 Non facies similiter Domino Deo tuo. Quia enim abominationes quas aversatur Dominus, fecerunt diis suis, offerentes filios & filias: & comburentes igni.

32 Quod præcipio tibi hoc tantum facio: Dominus nec addas quidquam, nec mingas.

C A P V T X I I I .

Pseudo, propheta a Deo avertens occidi alet, quantumvis propinquus sit vel amicus, imo & ubi vastari fonditus, cujus habitatores id fecere contumescerint.

1 Si surrexerit in medio tui prophetes, sicut qui somnium vidisse se dicat, & predixerit signum atque portentum,

2 Et evenierit quod locutus est, & dixerit tibi: Lamus, & sequamur deos alienos quos ignoras, & serviamus eis:

3 Non audies verba prophetæ illius aut somniatoris: quia tentat vos Deus vester, ut palam fiat utrum diligatis eum aut non, in toto corde, & in tota anima vestra.

4 Dominum Deum vestrum sequimini, & ipsum timete, & mandata illius custodie, & audite vocem ejus: ipsi servietis, & ipsi adhaerebis.

5 Propheta autem ille auctor somniatorum interficitur: etiam locutus est ut vos avertieret a Domino Deo vestro, qui eduxit vos de terra Egypti, & redixit vos de domo serviutis: ut errate te faciat de via, quam tibi præcepit. Dominus Deus tuus: & auferes malum de medio tui.

6 Si tibi voluerit persuadere frater tuus filius, & atris tuæ, aut filius tuus vel filia, fræ uxor quæ est in sinu tuo, aut amicus, quem diligis ut animam tuam, clam dices: Lamus, & serviamus deus alienus, quod ignoras tu, & paratus tu,

7 Concurram in circu m genium, quæ jucunda vel pœnil sunt, alia ratio usque ad finem tene, &

8 Non acquiescas ei, nec audi as, neq; patiat oculus tuus ut misericordia & oculi eius cùm.

9 Sed statim interficies, & sic percutias manus tuam super eum, & polteca omnia sponsum mittas in manus.

10 Lapidibus & marmoreo calcarum: quia voluntate alstrabere a Deo Iesu mox cui edax & teste de vita & morte, & dono & servitio:

11 Non ostendendo in tua arce, & ne quod quoniam rata facta est quipiam lapidis restat.

12 Si audieris in una urbium tuarum, quas Dominus Deus tuis dabit tibi, qd habitanus, dicentes aliquos:

13 Fertili sunt sibi Belial de medio tui, & avertierunt habitare res urbis sue, atque dixerunt: Lanus, & letyianus deus alienis quos ignoratis:

14 Quatre solite & diligenter, rei veritate pe speciis, si inveneris certum esse quod diciatur, & abominatione hanc pere perpetras,

15 Statim percutes habitatores urbis illius in ore gladii, & delibescam, ac omnia quæ in illa sunt, usque ad pœna.

16 Quidquid cujus supellitatis fuerit, congregabis in medio plateatum ejus, & cum ipsa civitate succedes haui in uiveria consumas Dominum Deo tuo, & si tuus ulus semperterus, non adiscabitur amplius,

17 Et non adhaerebis de illo anathemate quidquam in manu tua: ut avertatur Dominus ab ira furoris sui, & misereatur tui, multiplicetque te sicut juravit patrus natus.

18 Quando audieris vocem Domini Dei tui, custodiens omnia vi accepta ejus, quæ ego præcipio tibi habie, ut facias quod placitum est in conspectu Domini Dei tui.

C A P V T X I V .

Genium ritus super mortuos fugiendum: animalium mendorum & immundorum discretio: & decimas esse salvandas.

1 Illi estote Domini Dei vestri: non vos incidetis, nec facietis calvitium super mortuo.

2 + Quo nam populus sanctus es Dño Deo + Supr. tuo & te elegit ut sis ei in populu peculiare 7. 6. de cunctis gentibus quæ sunt super terram. Inf. 26.

3 + Ne comedatis quæ immunda sunt. 18.

4 Hoc est animal quod comedere debebitis, Bovem, & ovem, & capram, 11. 4.

5 Cervum & capream, bubalum, tragelaphum, pygargum, oryge, camelopardalum.

6 Omne animal, quod in duas partes

findit ungulam, & ruminat, comedetis.

7 De his autem quæ ruminant, & unguiculam non findunt, comedere non debetis, ut camelum, leporum, chœrogryllon: haec quia ruminant, & non dividunt ungulam, in immunda eruat vobis.

8 Sos quoque quoniam dividit ungulam, & non ruminat, immunita erit, carnis eo um non vescemini, & cadavera non tangetis.

9 Haec comedetis ex omnibus quæ ruminantur in aquis: Quæ habent pinnulas & squamas, comedite:

10 Quæ absque pinnulis & squamis sunt, ne comedatis, quia immunita sunt.

11 Omnes aves mundas comedite.

12 Innuadas ne comedatis: aquilam, falcem & gryphem, & halæcum,

13 Ixion, & vulturem ac milvum juxta genus suum:

14 Et omne corvini generis.

15 Et stin biornem, ac noctuam, & tam, atque ac ipitrem juxta genus suum:

16 Herodion ac cygnum, & ibis,

17 Ac in galum, porphyronem, & cælio acem,

18 Ostracionem, & charadrem, suilla in genere suo in papa quæque & vespere hoæ.

19 Et omne quæ reptat & peniculas habet,

bet, irmundum erit, & non comedetur.
 20 Quidquid mundum est, comedite.
 21 Quidquid autem morticinum est, ne
 ut lecanum ex eo. Peregrino, qui intra portas
 tuas est, da ut comedat, aut vende ei, quia
 tu populus sanctus Domini Dei tui es. ¶
 22 Non coques hœdum in lacte manis suæ
 34.26. 22 Decimam partem separabis de cunctis
 summis tibus suis qui nascuntur in terra per an-
 nos singulos.

23 Et comedes in conspectu Domini Dei
 tui in loco quem elegerit ut in eo noinen-
 illus invocetur, decimam frumenti tui, &
 vint, & olei, & primogenita de armentis
 & ovibus suis: ut discas timere Dominum
 Deum tuu n omni te pote.

24 Cum autem longior fuerit via, & locus
 quem elegerit Dominus Deus tuus, tibi
 benedixerit, nec potueris ad eum hæc cum
 ea portare,

25 Vendes omnia, & in premium rediges,
 portabisque manu tua, & proficisceris ad
 locum quem elegerit Dominus Deus tuus:

26 Et res ex eadē pecunia quidquid tibi
 placuerit, sive ex armentis, sive ex ovibus,
 vinum quoque & siæram, & omne quod
 desiderat anima tua. & comedes coram Dño
 Deo tuo, & epulaberis tu & dominus tua.

27 Et Levites qui intra portas tuas est:
 cave ne derelinquas eum, quia non habet
 aliam partem in possessione tua.

28 Anno tertio separabis aliam decimam
 ex omnibus quæ nascuntur tibi eo tempo-
 re: & repones intra januas tuas.

29 Venientque Levites qui aliam non ha-
 bet partem nec possessionem tecum, & pere-
 grinus ac papillus & vidua, qui intra portas
 tuas sunt, & comedent & saturabuntur: ut
 benedicat tibi Dominus Deus tuus in cun-
 ctis operibus manuum tuarum quæ feceris.

C A P V T X V.

Lex remissionis septimi anni in quos exerceatur: de seruo Hebreo qui noluerit manumitti: de primo geniti: Domino sanctificandis & comedendis.

1 Septimo anno facies remissionem.

2 Quæ hoc ordine celebrabitur. Cui
 debetur aliquid ab amico vel proximo ac
 fratre suo: repetere non poterit, quia an-
 nus remissionis est Domini.

3 Appregrino & advena exiges: civem &
 propinquum reperiendi non habebis potestatem.

4 Et omnino Indigens & mendicus non
 erit inter vos: ut benedicat tibi Dominus
 Deus tuus in terra, quam traditurus est tibi
 in possessionem.

5 Si tamen audieris vocem Domini Dei
 tui, & custodieris universa quæ jussit, &
 quæ ego hodie præcipio tibi, benedicet ti-
 bi, ut pollicetus es.

6 Fœc erabis gentibus multis, & ipse à nul-
 lo accipies murum. Dominaberis nationi-
 bus plurimis, & tui nemo dominabitur.

7 Si unus de filiis tuis, qui morantur
 intra portas ciuitatis tuæ, in terra quam
 Dominus Deus tuus datus est tibi, ad
 paupertatem venerit: non obdurabis cor
 tum, nec contrahes manum.

8 Sed apries eam pauperi, & dabis
 mutuum quo eum indigere perspexeris.

9 Cave ne forte subrepat tibi in pia co-

gitatio, & dicas in corde tuo: Appropinquat
 septimus annus remissionis: & acceperis eni-
 los tuos à patre fratre tuo, & ceteris quod
 postularis in unum commendare. ne laetari
 contra te ad Dñm, & fiat tibi in peccatum.

10 Sed dabis ei: iacages quippe ad cali-
 de in ejus necessariis artibus sublevandas: ut te
 benedicat ibi Dns Deus tuus in anno non
 potere, & in cunctis ad quæ manum nolit re-
 ceptare.

11 ¶ Non deerunt pauperes in terra his: ¶ Manu-
 bitationis tuæ: idcirco ego præcipio tibi, 26.11.
 ut aperias manum fratris tuo ego & pau-
 peri, qui tecum versatur in terra.

12 ¶ Cum tibi venditus fuerit fratres tuus: ¶ Exod.
 Hebreus, aut Hebreæ, & lex annis servirent
 tibi, in sepius anno dimisces eum liberum: 21.2.
 13 Et quem libertate donaveris, nequa- 34.14.
 quam vacuum abiecte patieris.

14 Sed dabis viaticum de gregibus, & de
 area, & torculari tuo, quibus Dominus
 Deus tuus benedixerit tibi.

15 Memento quod & ipse servieris in ter-
 ra Ægypti & liberaverit te Dominus Deus
 tuus, & idcirco ego nunc præcipio tibi.

16 Si autem diversit: Nolo egredi: eo
 quod diligas te, & dominum tuum, & bene
 fici apud te esse sentiat:

17 Assumes subulam, & perforabis aurem
 eius in janua domus tuæ: & serviet tibi usq;
 in æternum, ancillæ quoque familiariter facies.

18 Non avertas ab eis oculos tuos, quan-
 do dimiseris eos liberos: quoniam iuxta
 mercedem merentur per sex annos serviri
 tibi: ut benedicat tibi Dominus Deus
 tuus in cunctis operibus quæ agis.

19 De primogenitis, quæ nascuntur in ar-
 mentis, & in ovibus suis, quidquid est sexus
 masculini, sanctificabis Domino Deo tuo.
 Non operaberis in primogenito bovis, &
 non tonderebis primogenita ovium.

20 In conspectu Domini Dei tui comedes
 ea per annos singulos, in loco quem ele-
 gerit Dominus, tu & dominus tua.

21 ¶ Si autem habuerit maculam, vel ¶ Lexis.
 claudum fuerit, vel cæcum aut in al qua 21.20.
 parte deformis vel debilis, non immolabitur Eccl.
 Domino Deo tuo. 35.14.

22 Sed intra portas urbis tuæ comedes il-
 lud: tam mundus quam immundus similius
 vescitur eis, quasi caprea & cervo.

23 Hoc solum observabis, ut sanguinem
 eorum non comedas, sed effundes in ter-
 ram quasi aquam.

C A P V T X VI.

Tres præcipua anni solemnitates, Azymorum, Hebdomadarum, & Tabernaculorum: de justis iudicibus constituendis & de cavendo ab occipitalibus idololatria.

1 O Bleiva mensa novarum frugum, &
 verni primum tenoris, ut facias Phase Domino Deo tuo. quoniam in
 isto niente eduxit te Dominus Deus tuus de
 Ægypto nocte.

2 Immolabisque Phase Domino Deo tuo
 de ovibus, & de bovis, in loco quem ele-
 gerit Dominus Deus tuus, ut habuerit no-
 men ejus ibi.

3 Non comedes in eo panem fermentum
 Septem diebus comedes aliq. cincas, & il-
 etronis panem, quoniam in favore egredieris
 de

¶ 5. 1. paraferit illam, & mortuis fecerit sacerdotem
que ad unum de tempore etiuntibus.

12 Miserentur tenores civitatis illius, & at-
trahent cum de loco effugii, tradentque in
proximi, eosque tangunt effusus est,
& inveniuntur.

13 Non interficietis eum, & auferes ionos,
xiii o rancu dem de brach, ut bene sit tibi.

14 Non asturis, & transferes terminos
proximorum, quos fixerunt priores in posse-
sione tua, quam Dominus Deus tuus dabit
tibi in terra, quam accepitis possidendum.

15 ¶ Non facit testis unus contra aliquem,
quodquid illud peccari & facinoris fuerit:
sed in ore duorum aut trium testimoniis habit
esse verbum.

16 Si sterent testis mendax contra homi-
num, accusans eum pravaricationis,

17 Si abunt ambo quorum causa est, ante
Dominum in conspectu sacerdotum & judi-
cium qui fuerint in dictis illis.

18 ¶ Cumque diligentissime perscrutantes,
invenient falsum testimoniū dixisse contra fra-
trem suum in adacium:

19 Redderent ei sicut fratri suo facere cogi-
tavit, & auctor malum de medio uiri:

20 Vt aedientes ceteri timorem habeant,
& nequaquam talia audirent facere.

21 Non uilerebetis eum, sed animam
pro anima, oculum pro oculo, dentem
pro dente, manum pro manu, pedem pro
pede exiget.

C A P V T X X.

¶ 6. 1. Qui tempore pugnae fini domum remittendi: iura
belis quoniam servandi: qua arbores cadenda ad
machinas instruendas, & qua relinguendas.

1 Si exieris ad bellum contra hostes
tuos, & videris equitatus & currus,
& maiorem quam tu habeas adversarii exer-
cius inuidinem, non timebis eos: quia
Dominus Deus tuus tecum est, qui eduxit te
de terra Aegypti.

2 Appropinquante autem jam prælio, sta-
bit sacerdos ante aciem, & sic loqueretur ad
populum:

3 Audi Israël, vos hodie contra inimicos
vestros pugnam coarctatissimam, non pertine-
scit eorū virtus, nolite metuere, nolite ce-
dere, nec formidetis eos:

4 Quia omnis Deus vester in medio
velli est, & pro vobis contra adversarios
dimicabit, ut eruat vos de periculo.

5 Daces quoque per singulas turmas au-
diens exerceat proclamabunt: ¶ Quis est
homo qui adificaverit domum novam, &
non dedicavit eam? vadat, & revertatur in
domum suam, ne forte moriatur in bello,
& diu dñe ei eam.

6 Quis est homo qui plantavit vineam, &
necdant hoc eam esse communem de qua
velut omnibus licet? vadat & revertatur in
domum suam: ne forte moriatur in bello,
& alius homo accipiat eam.

7 Quis est homo qui despontit uxorem,
& non a capite? vadat & revertatur in
domum suam, ne forte moriatur in bello, &
alius homo accipiat eam.

8 Hoc est & additum reliqua, & loquentur
ad populum: Quis est homo si omido eum
est, & corde pavido? vadat & revertatur in

domum suam, ne pavere faciat corda trahū
tunc, sicut ipse timore perterritus est.

9 Cui que situant ducas exercitus, & fi-
nem loquendi fecerint, ut usque lque tuos ad
bellandum cunctos preparabis.

10 Si quando accederis ad expugnandam
civitatem, offris primum pacem.

11 Si recipiunt, & peruerit tibi portas
cunctus populus, qui in ea est salvabitur,
& serviet tibi sub tributo.

12 Sin autem feceris inter negligis, & co-
perit contra te bellum, & pugnabis eam.

13 Cumque tradiderit Deo tuus Deus tuus
illam in manu tua, percurris omne quod in
ea generis masculini est, in ore gladii.

14 Absque mulieribus & infantibus, ju-
mentis, & ceteris que in civitate sunt. Om-
ne in predam exercitui divides, & cunctas
de spoliis hostium tuorum, que Dominus
Deus tuus dederit tibi.

15 Sic facies cunctis civitatibus, que a te
procul valde sunt, & non sunt de his urbi-
bus, quas in possessionem accepturus es.

16 De his autem civitatibus, que datun-
tur tibi, nullum omnino permittes vivere:
sed interficies in ore gladii.

17 Heræ, m videlicet, & Amorrhæum,
& Chanæum, Phenæum, & Hevæum,
& Iebusæum, sicut præcepit tibi Dominus
Deus tuus:

18 Ne forse doceant vos facete cunctas
abominationes, quas ipsi operati sunt diis
suum: & peccatis in Dominum Deum vestrum.

19 Quando obiederis civitatem multo
tempore, & munitionibus circumdederis ut
expugnes eam, non succides arbores de quib-
us vesici potest, nec securibus per circuitum
dubes vastare regionem: quoniam lignum
est, & non horro, nec potest bellantium
contra te augere numerum.

20 Si qua aurem ligna non sunt pomis-
ta, sed agrestia, & in ceteros apta usus, suc-
cide & instrue machinas, donec capias ci-
vitatem, que contra te dimicat.

C A P V T X X I.

Canticum super homicidio occidit; muliere in bella
capta; de filio odiosa primogenita; filio consumata &
& eo qui si fessus est in ligno.

1 Quando inventum fuerit in terra,
Quam Dominus Deus tuus datum us
est tibi, hominis cadaver occisi, & ignora-
bitur ex illo reus,

2 Egredientur majores natu, & judices tui,
& uenientur a loco cadaveris singulatum
per circuitum spatia civitatum:

3 Et quam viciniorum ceteris esse perspe-
xerint, seniorum civitatis illius tollent viru-
lam de armendo, que non traxit jugum, nec
terram scidit vomere,

4 Inducunt eam ad vallem asperim atque
siccissimam, que nunquam arata est, ne secundum
recepit: & cedent in ea cervices viuæ:

5 Accedentes sacerdotes filii Levi, quos
elegerat Dominus Deus tuus uis ministri et
& benedicant in nomine tuum, & ad vestem
eorum, nomine negotiatus, & quidquid in uia-
domi, vel immundum est, iudicetur.

6 Ut verient majores natu civitatis illius
ad invenientiam lavat unque manus tuas
per uulnus, que in valle percussa sunt.

¶ Et

7 Et dicent: Manus nostræ non effuderunt sanguinem hunc, nec oculi viderunt.

8 Propitius esto populo tuo Israël, quem redemisti Domine, & ne repotes sanguinem innocentem in medio populi tui Israël. Et auteretur ab eis reatus sanguinis.

9 Tu autem alienus eris ab innocentis cruce, qui fulus es, cum feceris quod præcepit Dominus.

10 Si egredies factis ad pugnam contra inimicos tuos, & tradideris eos Dñs Deus tuus in manu tua, captivosque duxeris,

11 Et videris innumeros captivorum mulierem pulchram, & adamaveris eam, vobisque habere uxorem.

12 Introduces eam in domum tuam: quæ radet cæsarium, & circumcidet ungues.

13 Et deponet vellem, in qua capita est: sedensque in dorso tua, fibit patrem & matrem suam uno mense: & postea intrabis ad eam, dormiesque cum illa, & eris uxor tua.

14 Si autem postea non fecerit animo tuo, dimittes eam libertam, nec vendere poteris pecunia, nec opprimere per potentiam: quia humiliasti eam.

15 Si habuerit homo uxores duas, unam dilectam, & alteram odiosam, generint que ex eo liberos, & fuerit filius odiosæ primogenitus,

16 Volueritq; substantiam inter filios suos dividere: non poterit filium dilectæ facere primogenitum, & præterre filio odiosæ,

17 Sed filium odiosæ agnoscet primogenitum, dabitq; ei de his quæ habuerit cum duplicitia: iste est enim principium libertorum ejus; & huic debentur primogenita.

18 Si generit homo filium contumacem & protervum, qui non audiat patris aut matris imperium, & coercitus obedire conuen paret:

19 Apprehendent eum, & ducent ad seniores civitatis illius, & ad portam judicii.

20 Dicentque ad eos: Filius noster iste protervus & contumax est, monita nostra audire contemnit, coquessationibus vacat, & luxuriae a' que conviviis:

21 Lapidibus eum obruet populus civitatis & morietur, ut auferatur malum de medio vestri, & universas Israël audiens pertimescat.

22 Quando peccaverit homo quod morte plectendum est, & adjudicatus morti apprehensus fuerit in paribulo,

23 Non permanebit cadaver ejus in ligno, sed in eadem die sepelietur: quia male dictus à Deo est qui pendet in ligno: & nequam contaminabis terram tuam, quam Dñs Deus tuus dederit sibi in possessionem.

C A P V T X X I I .

Pietate in proximi exercenda, de teste alterius sexus, de invento nido, de circumdando teste domini, de non commiscendis rebus diversi generis, de fimbriis, de scinis virginitatis, de adulterio, de corrupta in urbe vel in agro, de uxore patris non ducenti.

1 **N**on videbis bovem fratris tui, aut redi ex fratre tuo.

2 Si aut si tibi est propinquus frater tuus, nec possit cu' ducas in domum ipsa, & egunt apud

te quādū querat ea frater tuus, & recipiat.

3 Si mulier facies de asinu, & de vestitu eius, & de omni ut fratre tui quæ perierit, si inveneris eam, ne negligas quasi aliam.

4 Si videris asinum fratris tui aut bovem cecidisse in via, non depicies, sed iubilabis cum eo.

5 Non induetur mulier ueste virili, nec viteretur ueste feminæ: abominabilis enim apud Deum est qui facit hæc.

6 Si ambulans per viam, in arbore vel in terra rido avis inveneris, & matrem pullis vel ovis desuper incubantem: non tenabis eam cum filiis.

7 Sed abire paternis, captostenens filios: ut bene sit tibi, & longo vivas tempore.

8 Cum ædificaveris domum novam, facies murum tecti per circuitum, ne effundant sanguis in domo tua, & sis tecus labente alio, & in præceptis ruente.

9 Non seres vineam tuam altero semine: ne & tementis quam levitti, & quæ nascuntur ex vinea, pariter sancti fientur.

10 Non arabis in hovis simul & asino.

11 Non indueris uestimenta, quod ex lana linoque contextum est.

12 ¶ Funiculos in fimbriis facies per quatuor angulos pallii tui, quo operariis. ^{Num.}

13 Si duxerit vir uxorem, & postea odio habuerit eam, ^{15.38;}

14 Quæsieritque occasiones quibus dimittat eam, objiciens ei nomen pestis, & dixerit: Vxorem hanc accepi, & ingressus ad eam non inveni virginem:

15 Tolleat eam pater & mater ejus, & ferent secum signa virginitatis ejus ad seniores urbis qui in porta sunt.

16 Et dicet pater: Filiam meam dedi huic uxori: quam quia odit,

17 Imponit ei nomen pestis, ut dicat: Non inveni filiam tuam virginem & ecce hæc sunt signa virginitatis filie meæ, explicant vestimentum coram senioribus civitatis:

18 Apprehendentque senes urbis illius vitum, & verberabunt illum,

19 Condemnantes insuper cemū scilicet argenti, quos dabit parti puellæ: quoniam dilataavit nomen pestis nū super virginem Israëlit habebiturque eam uxorem, & non poterit dimittere eam omnibus diebus vitæ suæ.

20 Quod si verum est quod obperit, & non est in puella inventa virginitas:

21 Ejicient eam extra fines domus patris sui, & lapidibus obruent viri civitatis illius, & morietur: quoniam fecit nefas in Israël, ut fornicaretur in domo patris sui: & aures malum de medio sui.

22 ¶ Si dormierit vir cum uxore alterius, utique morietur, id est, adulterio & adulterio: & auferet malum de Israël. ^{20.100}

23 Si puellam virginem detpondet vir, & invenerit eam aliquis in civitate, & concubuerit cum ea,

24 Educes utrumque ad portam civitatis illius, & lapidibus obruentur: puella, quia non clamavit eum effeti in civitate vir, quia humiliavit uxorem proximam sui, & auferet malum de medio tui.

25 Si uenit in agro repeterit vir puerum, quæ despontata est, & pp. chendens concubue

concupescit eam , ipse motientur soli :
26 Puella nobilis patetur , nec est rea
mortis , quoniam sicut latro cor forta contra
fratrem suum , & occidit animam ejus ,
ita & puella perpella est .

27 Sola erat in agro & clamavit , & nullus
alii qui liberaret eam .

28 Si inverterit vir puellam virginem , quae
non habet sponsum , & apprehendens con-
cubuerit cum illa , & res ad judicium venerit :

29 ¶ Dabit qui dormivit cum ea , pauci
puelle quinquaginta sicos argenti , & habe-
bit eam uxorem , qui hunc illicivit illam : non
poterit dimittere eam cunctis diebus viæ
sua .

30 Non accipiet homo uxorem patris
sui , nec revelabit operimentum ejus .

C A P V T XXII.

De his qui ab ecclesia Dei arendi sunt vel
admittendi : Idumaei & Aegyptius non sunt ab-
sidiendi : de pollutione nocturna , & de loco ad
necessaria natura deputando : de seruo fugitivo ,
de mercede prostibuli , fagienda usura erga fra-
ties , de reto , de vinea & frigete proximi .

1 **N**on intrabit eunuchus , atritus vel
ampuratis testiculis , & abscesso ve-
retro , ecclesiam Domini .

2 Non ingredierit se mazzer , hoc est , de
scoto natus , in ecclesiam Domini , usque
ad decimam generationem .

3 ¶ Ammonites & Moabites etiam post
decimam generationem non intrabunt ec-
clesiam Domini , in æternum :

4 Quia noluerunt vobis occurrere cum
pane & aqua in via quando egressi estis de
Ægypto : & quia conduxerunt contra te
Balaam filium Beor de Mesopotamia Syriæ ,
ut malediceret tibi :

5 Et noluit Dominus Deus tuus audire Ba-
laam , veritatemque maledictionem ejus in be-
nedictionem tuam , eo quod diligeret te .

6 Non facies cum eis pacem , nec quæras eis
bona cunctis diebus viæ tuae in sempiternum .

7 Non abominaberis Idumæum , quia
frater tuus est : nec Aegyptium quia adve-
na fuisti in terra ejus .

8 Qui nati fuerint ex eis , tertia genera-
tione intrabunt in ecclesiam Domini .

9 Quando egressus fueris adversus hostes
tuos in pugnâ , custodies te ab omni re mala .

10 Si fuerit inter vos homo , qui nocturno
pollutus sit somnio , egredietur extra castra ,

11 Et non revertetur , priusquam ad ves-
peram laveretur aqua : & post solis occasum
regredietur in castra .

12 Habebis locum extra castra ad quem
egrediaris ad requisita naturæ ,

13 Gerens paxillam in balteo , cumque
sederis fodies per circumuum , & egesta hu-
morum operies .

14 Quo relevans es : (Dominus enim
Deus tuus ambulet in medio castrorum , ut
eruat te , & iradat tibi inimicos tuos ,) &
sit castra tua lareta , & nihil in eis ap-
pareat seditatis , ne derelinquas te .

15 Non trades servum domino suo , qui
ad te confinxerit .

16 Habitabit tecum in loco , qui ei pla-
cerit , & in ura urbium tuarum requie-
bet : & comitato ego .

17 Non erit mercenarius de filiis Israël ,
nec scortator de filiis Israel .

18 Non effetes mercedem prostibuli , nec
precium canis , in domo Domini Dei nři ,
quidquid illud est quod voceris : quia alio-
minatio est ut si quis apud Isum Deum nři um-

19 Non seruabis trahit tuo ad utrumque pes-
cuniam , nec fruges , nec quilibet aliam reum .

20 Sed alieno . Fratri autem tuo absque
usura , id quo indiget , conmodabis : ut bene-
dicat tibi Iesus Christus in omni iure perte tuo

in terra ad quam ingrederis possidendas .

21 Cum votum voceris Dominico Deo
tuo , non tardabis reddere : quia requirit
illud Dominus Deus tuus : & si moratus
fueris , reputabitur tibi in peccatum .

22 Si nolueris polliceri , absque peccato
eris .

23 Quod autem semel egressum est de
labiis tuis , observabis , & facies sicut pro-
missisti Domino Deo tuo , & propria vo-
luntate & ore tuo locutus es .

24 Ingressus vincam proximi tui , come-
de uvas quantum tibi placuerit : foras au-
tem ne efferas tecum .

25 Si intraveris in segetem amici tui ,
franges spicas , & manu conteres : falce
autem non metes .

C A P V T XXIV.

*Libellus repudii permittitur : misericordia in
debitores pauperes : non neanda merces : de ju-
dicio adveniæ & pupilli & reliquia mesis ac rim-
demia pauperibus relinquenda .*

1 **S**i accepit homo uxorem , & ha-
buerit eam , & non inveniet gratiam
ante oculos ejus propter aliquam fecida-
tem : scribet libellum repudii , & dabit in ma-
nus illius , & dimisit eam de domo sua .

2 Cumque egressa alterum maritum du-
xerit ,

3 Et ille quoque oderit eam , dederique
ei libellum repudii , & dimiserit de domo
sua , vel certe mortuus fuerit :

4 Non poterit prior maritus recipere eam
in uxorem : quia polluta est , & abomina-
bilis facta est coram Deo : ne peccare
facias terram tuam , quam Dominus Deus
tuus tradiderit tibi possidendum .

5 Cum accepit homo nuper uxorem ,
non procedet ad bellum , nec ei quippiam
necessitatis injungetur publicæ , sed vaca-
bit absque culpa domi sua , in uno anno
latetur cum uxore sua .

6 Non accipies loco pignoris inferio-
rem , & superiorum molam : quia animam
suam opposuit tibi .

7 Si depiehens fuit homo solicitans
fratrem suum de filiis Israël , & venduo-
eo accepit pretium , interficeret , & au-
feres malum de medio tul .

8 Observa diligenter ne incurras plagam
leprosæ , sed facies quæcumque docuerint te
sacerdotes Levitici generis , juxta id quod
precepimus , & ample solicite .

9 ¶ Me entore quæ fecerit Dominus
Deus vester Maria in via cum egredetur
in Aegypto .

10 Cum repetes à proximo tuo tem-
plum aliquam , quam debet ubi , non ingredie-
ris dominum ejus ut pigrans alteras .

L I B E R

130

*11 Sed stabis foris, & ille tibi proteret
Quod habuerit.*

*12 Sin autem pauper est, non pernocta-
bit apud te pignus.*

*13 Sed statim reddes ei ante solis occasum :
ut dominicus in vestimento suo, benedicat
tibi, & habeas justitiam coram Deo tuo.*

*14 † Non negabis mercedem indigentis, &
pauperis fratri tui, huc advene, qui tecum
moratur in terra, & intrar portas tuas est:*

*15 Sed eadem die reddes ei premium la-
boris sui ante solis occasum, quia pauper
est, & ex eo sustentat animam suam : ne
c'amer contra te ad Dominum, & repure-
tur tibi in peccatum.*

*16 † Non occidentur patres pro filiis,
nec filii pro patribus, sed unusquisque
pro peccato suo morietur.*

*17 Non pervertes iudicium advenae &
pupilli, nec auferes pignoris loco viduæ
vestimentum.*

*18 Memento quod servieris in Aegypto,
& eruerit te Dominus Deus tuus inde. Id-
circo præcipio tibi ut facias hanc ren.*

*19 Quandu messueris segetem in agro
tuo, & oblitus manipulum reliqueris, non
reverteris ut tollas illum : sed advenam, &
pupillum, & viduam auferre patrem, ut
benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni
opere manuum tuarum.*

*20 Si fruges colligeris olivarum, quid-
quid remanserit in arboribus : non rever-
teris ut colligas : sed relinques advenam,
pupillo, ac viduæ.*

*21 Si vindemiaveris vineam tuam, non
colliges remanentes racemos, sed cedent
in usus advenam, pupilli, ac viduæ.*

*22 Memento quod & tu servieris in A-
egypto, & idcirco præcipio tibi ut facias
hanc ren.*

C A P V T X X V .

*Judices iuste judicent : quos flagis reus ead-
datur, hori uituranti os non altigandum, semen
fatu i suscitandum, pœna mulieris verenda ap-
prehendantur, non committenda in pondere &
mensura iustitia, Amalecites delendi.*

*1 Si fuerit causa inter aliquos, & inter-
pellaverint judices : quem justum esse
perspicerint, illi justitiae palmam dabunt :
quem in pium, condemnabunt impietatis.*

*2 Sin autem eum qui peccavit, dignum
vulerint plagi : prosternent, & coram se
facient verbateri. Pro mensura peccati erit
& plagatum modus :*

*3 Ita diuinxat, † ut quadragenarium nu-
merum non excedant. ne soede laceraus
ante oculos tuos abeat frater tuus.*

*4 † Non ligabis os bovis terentis in
area fruges tuas.*

*5 † Quando habitaverint fratres sicut, &
unus ex eis absque liberis mortuus fuerit,
nec defuncti non naber alterius sed accipiet*

6 fratres tuos, & susciabit temere fratris suu-

7 Ita prius genitum ex ea filium non ne-

*8. Ita appellabit, ut non deleant nomen
eius in Israël.*

*9. 7. Sed si noluerit accipere uxorem
eius in Israël, quod ei legi debet, perger in-
ter ad portam civitatis, & interpellabit*

10. majorum suarum, dicaque : † Non vult tra-

*ter viii mēi suscitare nomen fratris sui in
Israël : nec me in corpore lumine.*

*8 Statimque accessisti cum facient, & in-
terrogabunt. Si responderit : Nolo eam
uxorem accipere :*

*9 Accedet mulier ad eum coram seniori-
bus, & tollet calceamentum de pede ejus,
spurcū in faciem illius, & dicet : Sic sic ho-
mini, qui non edificat domum fratri sui.*

*10 Et vocabitur nomen illius in Israël,
Donus discalceati.*

*11 Si habuerint inter se iugum viri duo,
& unus contra alterum rixari coepit, vo-
lensque uxor alterius eruere vitum suum
de manu fortioris, misericordia manum, &
apprehenderit verenda ejus :*

*12 Abscides manum illius, nec flesteris
super eam ulla misericordia.*

*13 Non habebis in fæculo diversa pon-
dera, majus & minus :*

*14 Nec erit in domo tua modius major
& minor.*

*15 Pondus habebis justum & verum, &
modius æqualis & verus erit tibi : ut multo
vivas tempore super terram, quam Domi-
nus Deus tuus dederit tibi.*

*16 Abominatur enim Dñs Deus tuus eum
qui facit haec, & avertat omnē iustitiam.*

*17 † Memento quæ fecerit tibi Amalec † Exid.
in via quando egrediebaris ex Aegypto : 18. 8.*

*18 Quomodo occurserit tibi : & extremos
agminis tui, qui lastri residebant, ceciderit,
quando tu eras fame & labore confectus,
& non timuerit Deum.*

*19 Cum ergo Dominus Deus tuus dederit
tibi requiem, & subjecerit cunctas per
circum nationes, in terra, quam tibi
pollicitus est : delebis nomen ejus sub celo.
Cave ne obliviscaris.*

C A P V T X X V I .

*Primitia ac decima ubi & quibus exolvende, &
sub qua verborum forma.*

*1 C*umque intraveris terram, quam Do-
minus Deus tuus tibi datus est
possiderādam & obtinueris eam, atque ha-
bitaveris in ea :

*2 Tolles de cunctis frugibus tuis primi-
tias, & pones in cartallo, pergitque ad
locum, quem Dominus Deus tuus elegerit,
ut ibi invocetur nomen ejus :*

*3 Accedesque ad sacerdotem, qui fuerit
in diebus illis, & dices ad eum : profecto
hodie coram Domino Deo tuo, quod in-
gressus sum in terram, pro qua juravīt pa-
tribus nostris, ut daret eam nobis.*

*4 Suscipiensque sacerdos cartallum de
manu tua, ponet ante altare Domini Dei tui :*

*5 Ita loqueris in conspectu Domini Dei
tui : Syrus p̄t̄sq̄ ebatur patrem n̄num,
qui descendit in Aegyptum, & ibi p̄t̄regi-
natus est in paucissimo numero: cœviq; &
in pœnum n̄ agnam ac robustam & in-
firme ut illi his.*

*6 Adheruerique nos Aegyptii, & perie-
cūt̄s in poenitēs onera gravissima :*

*7 Ita clamazimus ad Dominum Deum pa-
trum nostrum : qui exaudiuit nos, & ce-
p̄xit humiliatem nostram, & laborem, &
angustiam :*

8 Et eduxit nos de Aegypto in mānu eis.

8

& brachio extento in ingenti pavore, in signis aique portemis:

9 Et introduxit ad locum illum, & tradidit nobis terram lacte & melle manentem.

10 Idecirco nunc offero primitias frugum tibi, quam Dominus dedit mihi. Et cunctas eas in conspectu Domini Dei tui, & adorato Domino Deo tuo.

11 Si epulaberis in omnibus bonis, quae Dominus Deus tuus dederit tibi, & domini te, & Levites, & advena qui tecum est.

12 Quando compleveris decimam cunctam frugum tuarum, anno decimatum tertio, dabis Levitæ, & advenæ, & pupillo & viduæ, ut comedant intra portas tuas, & satientur:

^{† Supr.} 13 Loquerisque in conspectu Domini Dei tui: Abiut quod sanctificatum est de domo mea, & dedi illud Levitæ & advenæ, & pupillo ac viduæ, sicut jussili mihi: non præteriui mandata tua, nec sum oblitus in perii tui.

14 Non comedi ex eis in luctu meo, nec separavi ea in qualibet immunditia, nec expendi ex his quidquam in re funebri. Obedivi voci Domini Dei mei, & feci omnia sicut præcepisti mihi.

15 Respice de sanctuario tuo, & de excelso celorum habitaculo, & benedic populo tuo Israël, & terræ, quam dedisti nobis, sicut jurasti patribus nostris, terræ lacte & melle mananti.

16 Hodie Dominus Deus tuus præcepit tibi ut facias mandata hæc aique judicia: & custodias & impleas ex toto corde tuo, & ex tota anima tua.

17 [†] Dominum elegisti hodie, ut sit tibi Deus, & ambules in viis ejus, & custodias ceremonias illius, & mandata aique judicia, & obedias ejus imperio,

18 Et Dominus elegit te hodie, ut sis ei populus peculiaris, sicut locutus est tibi, & custodias omnia præcepta illius:

19 Et faciat te excelsiorem cunctis gentibus quas creavit in laudem, & nomen, & gloriam suam: ut sis populus sanctus Domini Dei tui, sicut locutus est

C A P V T   X X V I I .

Transito Jordane, altare lapideum erigendum, legi & lapidibus inscribenda: benedictionis piorum, & malæctionis impiorum ritus & formula.

1 Præcepit autem Moyses & seniores Israël, populo dicentes: Custodite omne mandatum quod præcipio vobis hodie.

2 Cumque transieritis Jordani in terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi, erigite reges lapides, & calce levigabis eos,

3 Ut positis in eis scribere omnia verba legis hujus, Jordane transiatis: ut introeas terram quam Dominus Deus tuus dabit tibi; terram lacte & melle manantem, sicut iurauit patribus tuis.

^{† Exod.} 4 Quando ergo transieritis Jordani, ^{20 25} erigite lapides, quos ego hodie præcipio ^{1 10, 15} vobis, in iudee Hebal, & levigabis eos calce:

5 Ita si abis illi altare Domino Deo tuo, de lapidibus quos terrum non traxit,

6 Et de laxis in omnibus & in politus: & colles super eo holocausta Domino Deo tuo,

7 Et immolabis hostias pacificas, comedens que ibi, & epulaberis cora Dño Deo tuo.

8 Ita scribes super lapides omnia verba legis hujus plane & lucide.

9 Dicentiique Moyses & sacerdotiis Levitici generis ad omnem Israelem: Attende, & audi Israël: hodie factus es populus Domini Dei tui:

10 Audies vocem ejus, & facies mandata aique iusticias, quas ego præcipio tibi.

11 Præcepitque Moyses populo in die illo dicens:

12 Hi stabunt ad benedicendum populo super montem Garizim, Jordane transverso: Simeon, Levi, Iudas, Issachar, Joseph, & Benjamin.

13 Ecce regione isti stabunt ad maledicendum in monte Hebal: Ruben, Gad, & Azer, & Zabulon, Dan, & Nephthali.

14 [†] Et pronunciabunt Levitæ, dicentes ^{+ Dia.} ad omnes viros Israël excelsa voce:

15 Maledictus homo qui facit sculptile & conflatile, abominationem Domini, opus manuum artificum, ponetque illud in abscondito: & respondebit omnis populus, & dicet: Amen.

16 Maledictus qui non honorat parentium, & mairem: & dicet omnis populus: Amen.

17 Maledictus qui transfert terminos proximi sui: & dicet omnis populus: Amen.

18 Maledictus qui errare facit secum in itinere: & dicet omnis populus: Amen.

19 Maledictus qui pervertit judicium advenæ, pupilli, & viduæ: & dicet omnis populus: Amen.

20 Maledictus qui dormit cum uxore patris sui, & revelat operimentum lectuli ejus: & dicet omnis populus: Amen.

21 Maledictus qui dormit cum omni iumento: & dicet omnis populus: Amen.

22 Maledictus qui dormit cum sorore sua, filia patris sui vel matris suæ: & dicet omnis populus: Amen.

23 Maledictus qui dormit cum socrus sua: & dicet omnis populus: Amen.

24 Maledictus qui clam percusserit proximum suum: & dicet omnis populus: Amen.

25 Maledictus qui accipit munera, ut percusat animam sanguinis innocentis: & dicet omnis populus: Amen.

26 Maledictus qui non permanet in sermonibus legis hujus, nec eos opere perficit: & dicet omnis populus: Amen.

C A P V T   X X V I I I .

Multiplex promittitur observantibus legem benedictio, & transgredientibus maledictio.

1 Si autem audieris vocem Domini Dei tui, ut facias atque custodias omnia mandata ejus, quæ ego præcipio tibi hodie, faciet te Dominus Deus tuus excelsiorem cunctis gentibus, quæ versantur in terra.

2 Venientque super te universæ benedictiones istæ, & apprehendent te: si tantere præcepit ejus audieris.

3 Benedictus tu in civitate, & benedictus in agro.

4 Benedictus fructus ventris tui, & fructus terræ tue, fructusq; jumentorum tuorum, regis atque eorum regum, & castrorum ovium tuorum;

5 Benedicta horca tua, & benedictæ ligula tui,

6 Benedictus eris tu ingrediens & egrediens.
 7 Dabit Dominus inimicos tuos, qui consurgunt adversum te, contraentes in conspectu tuo per unam viam videntem comitatem, & per septem fugias a facie tua.
 8 Immerit Dominus benedictionem super ecclesia tua, & super omnia opera manu in manu; benedicetque tibi in terra, quam accepisti.

9 Sustentabit te Dominus sibi in populum sanctum, sicut juravit tibi: si custodieris mandata Domini Dei tui, & ambulaveris in viis ejus.

10 Videbuntque omnes terrarum populi quod nomen Domini invocatum sit super te, & timebant te.

11 Abundare te faciet Dominus omnibus bonis, fructu uiri tui, & fructu iumentorum tuorum, fructu terrae tuae, quam juravit Dominus patribus tuis ut daret tibi.

12 Aperiet Dominus thesaurum suum optimum, cælum, ut uibuat pluviam terræ tuæ in tempore suo: benediceque cunctis operibus manuum tuarum. Et fœnerabis gentibus multis, & ipse a nullo fœnus accipies.

13 Constituet te Dominus in caput, & non in caudam: & eris semper optima, & non subieris: si tamen audieris mandata Domini Dei tui, quæ ego præcipio tibi hodie, & custodieris & feceris,

14 Ac non de linaveris ab eis, nec ad dexteram, nec ad sinistram, nec secutus fueris deos alienos, neque colueris eos.

15 ¶ Quod si audire nolueris vocem Domini Dei tui, ut custodias & facias omnia mandata ejus, & ceremonias, quas ego præcipio tibi hodie, venient super te omnes maledictiores illæ & apprehendent te.

16 Maledictus eris in civitate, maledictus in agro,

17 Maledictum horreum tuum, & maledictæ reliquæ tuæ,

18 Maledictus fructus ventris tui, & fructus terræ tuæ, armenta boum tuorum, & greges ovinum tuarum.

19 Maledictus eris ingrediens, & maledictus egrediens.

20 Mitet Dominus super te famem & esuriem, & incipiacionem in omnia opera tua, quæ tu facies; donec conterat te, & perdat velociter, propter adinventiones tuas pessimas in quibus reliquisti me.

21 Adjunga tibi Dominus pestilentiam, donec consumat te de terra ad quam ingredieris possidendum.

22 Percutiat te Dominus egestate, febri, & trigo, ardore & zelto, & aere corrupto ac in uirgine, & periclitatur donec petreas.

23 Scelerum, quod suprate est, ancam: & testa, quam calcas, ferrea.

24 Det Dominus imbreu tempeste pulvri, & de celo descendat super te cinis, & nec conterat.

25 Tradat te Dominus corruecentem ante hunc dies tuos, per unam viam egrediatis contra eos, & per septem fugias, & dispersas per omnia regna terræ.

26 Si que cadaver tuum in cœli cunctis volantibus cœli, & belis terræ: & non te qua abegat.

27 Percutiat te Dominus ulcere Egypti, & patrum corporis, per quam fieri cogitatur, leibile quoque & piurigine, i. a. ut curari nequeas.

28 Percutiat te Dominus amentia & excaeca & aeturore natus,

29 Et palpes in incide sic ut palpate soli exercitus in tenebris, & non dirigas vias tuas. Omnique tempore calunnia & sustineras, & opprimaris violentia, nec habeas qui liberet te.

30 Vxorem accipias, & alius dormiat cum ea. Dominum ædifices, & non habites in ea. Plantes vineam, & non vindemias eam,

31 Bostuus immoleretur coram te, & non comedas ex eo. Asinus tuus rapiatur in conspectu tuo, & non reddatur tibi. Oves tuæ dentur inimicis tuis, & non sit qui te adjuverit.

32 Filii tui & filiæ tuæ tradantur alteri populo, videntibus oculis tuis, & deficienibus ad conspectum eorum tota die, & non sit fortitudo in manu tua.

33 Fructus terræ tuæ, & omnes labores tuos, comedat populus quem ignoras: & sis semper calamitatem sustinens, & oppressus cunctis diebus,

34 Et stupens ad terrorem eorum quæ videbunt oculi tui.

35 Percutiat te Dominus ulcere pessimo in genibus & in suris, sanarique non potis a planta pedis usque ad verticem tuum.

36 Duceret te Dominus, & regem tuum, quem constitueris super te, in gentem, quam ignoras tu & patres tui: & servies ibi diis alienis, ligno & lapidi.

37 Et eris perditus in proverbium ac fabulam omnibus populis, ad quos te introduxit Dominus.

38 ¶ Sementem mulham jacies in terram, & modicum congregabis: quia locustæ 6.15. devorabunt omnia.

39 Vineam plantabis, & fodies: & vim non habes, nec colliges ex ea quipiam: quoniam vastabitur verisibus.

40 Olivas habebis in omnibus terminis tuis, & non ungeris oleo: quia defluunt, & peribunt.

41 Filios generabis & filias, & non fueris eis: quoniam ducentus in captivitatem.

42 Omnes arbores tuas & fruges terræ tuæ rubigo consumet.

43 Advena, qui tecum versatur in terra, ascendat super te, erisque sublimior, tu autem descendes, & eris inferior.

44 Ipse fœnerabit tibi, & tu non fœnerabis e.

45 Et venient super te omnes maledicti ones tuæ: & perit, quem es apprehendens te, donec morreas: quia non audisti vocem Domini Dei tui, nec servasti mandata ejus & ceremonias, quas præcepit tibi.

46 Et erunt in te signa atque prodigijs, & in semine tuo uirque in finis præsumunt:

47 Tu quod non servieris Deo tuo Pro tuo in gaudio, cordisque beatitudine, propria terram omnian abundanter;

48 Servi & lojim cor tuo, quæcumq; invictus tilia Domini uictimam, & sic, & omnes acti, & omni penuria deponit, & gemitus resurget per certum tempus tuum, do itec te oportet.

49 Alio se

49 Adiutor Dominus super te gentem de loca in quo, & de extremo terræ fundis, in humiliando inem aquæ volantis cum in percuti : cuius lingua intelligere non posis :

50 Gentem procacifiam, quæ non dilectantem, nec inservientem parvuli,

51 Et devoret fructum jumentorum tuorum, ac fruges terræ tuæ : donec interreas, & non relinquit tibi triticum, vinum, & oleum, armenta boum, & greges ovium : donec te disperdat.

52 Et conterat in curætis urbibus tuis, & destruantur muri eis firmi atque sublimes, in quibus habebas fiduciam in omni terra tua. Obsi leberis intra portas tuas in omni terra tua, quam dabit tibi Dominus Deus tuus :

53 † Et comedes fructu uteri tui, & carnes filiorum tuorum & filiarum tuarum, quas dederit tibi Dominus Deus tuus, in angustia & vastitate qua opprimet te hostis tuus.

54 Homo delicatus in te, & luxuriosus valde, invidet fratri suo, & uxori, quæ cubat in sinu suo,

55 Ne dei eis de carnis filiorum suorum, quas comedet : eo quod nihil aliud habeat in obfitione & penuria, qua vastaverint te iniurici tui intra omnes portas tuas.

56 Tenera mulier, & delicata, quæ super terram non ingredi non valebat, nec pedis vestigium figere, propter mollitatem & teneritudinem nimiam, invidet viro suo, qui cubat in sinu ejus, super filii & filiæ carnis,

57 Et illuvie secundarum, quæ egreduntur de medio seminum ejus, & super liberis qui eadem hora nati sunt, comedent enim eos clam propter rerum omnium penitiam in obfitione & vastitate, qua opprimet te iniuricus tuus intra portas tuas.

58 Nisi custodieris & feceris omnia verba legis hujus quæ scripta sunt in hoc volumine, & timueris nomen ejus gloriosum & terribile, hoc est, Dominum Deum tuum :

59 Augebit Dominus plagas tua, & plagas seminis tui, plagas magnas & perseverantes, infirmitates pessimas & perpetuas.

60 Et convertet in te omnes afflictiones Aegypti, quas timuisti, & adhærebunt tibi :

61 Insuper universos languores, & plagues quæ non sunt scriptæ in volumine legis hujus, induceret Dominus super te, donec te conterat :

62 Et remanebitis pauci numero, qui prius eratis sicut astra cœli pœ multitudine, quoniam non audistis vocem Domini Dei tui.

63 Ecce ame læra us est Dominus super te : habens volens faciens, vosque multiplicans: sic habebit te dispersus vos atque subveriens, ut auferamini de terra, vel quæ non ingredieris politudinem.

64 Disperget te Dominus in omnes populos, & minitatem terræ usque ad perennos ejus : & servies ibi diis alienis, quæs & tu regeras & partes tuas lignis & lapidibus.

65 Dic etenim quod te illis non quiesces, neque in eorum iure vengopus es tui. Dabam te in eis Dominus ab eis prævidens, & si in eis nullo, & animam eorum impinguare auctor.

66 Ut envenia tua quæsi pendes ante te. Tu

mebis nocte & die, & non credes vita tua.

67 Mane dies : Quis nihili deinceps & propter cordis tui formidinem, qua terret eis, & propter ea, quæ tuas videbas oculis.

68 Reducet te Dominus clausulas in Aegyptum, per viam de qua dixi tibi ut eam amplius non videtes. Ibi venderis innatis tuis in servos & ancillas, & non erit qui emat.

C A P V T X X I X .

Tadui & iuramentum Israhæl armum cum Domino iuxta Dei beneficia, & communio adversus sedis fratres.

1 Hæc sunt verba fœderis, quod præcepit Dominus Moysi ut feriret cum filiis Israel in terra Moab : præter ilud fœdus, quod cum eis pepigit in Horeb.

2 Vocavitque Moyses omnem Israhæl, ¶ † Exod. dixit ad eos : Vos vidistis universa, quæ fecit Dominus coram vobis in terra Aegypti Pharaoni, & omnibus servis ejus, universæque terræ illius.

3 Tentationes magnas, quas viderunt oculi vni, signa illa potenteraque ingentia.

4 Et non dedit vobis Dominus cor intelligens & oculos videntes, & aures quæ possunt audire, usque in presentem diem

5 † Adduxit vos quadraginta annis per desertum, non sum autem vestimenta vestra, nec calceamenta pedum vestrorum vetustate consuptra sunt. ^{Supr. 8. 2.}

6 Panem non comedistis, vinum & siceram non bibistis : ut sciretis quia ego sum Dominus Deus vester. ^{† Supr. 3. 1.}

7 Et venistis ad hunc locum : † egressus que est Sehon rex Hælebon, & Og rex Basan, occurrentes nobis a l pugnam. Et percussurus eos,

8 Et tulimus terram eorum, ac tradidimus possidendum Ruben & Gad, & dimidie tribui Manasse.

9 Custodite ergo verba pacti hujus, & incomplete ea : ut intelligatis universa quæ facitis.

10 Vos statim hodie cuncti coram Domino Deo vestro, principes vestri, & triens, ac majores natu, atque doctores, omnis populus Israhæl,

11 Liberi & uxores vestraz, & aduentum moratur in castris, excepti ligati cæsoribus : & his qui portant aquas.

12 Ut transcar in fœdere Domini tui, & in iurejurando quod hodie Dominus Deus tuus percutit tecum :

13 Ut suscitet te sibi in populum, & ipsit Deus tuus, sicut locutus est tibi, & iuravit patribus tuis, Abraham, Isaac, & Iacob.

14 Nec vobis solis ego hoc fœdus ferio & hæc iuramenta confirmo,

15 Sed cunctis pœtentiis & al sentibus.

16 Vos enim rotis quomodo habitaremus in terra Aegypti, quemodo trahebamus per nos lumen in quoque transieremus.

17 Videlicet ab omnibus ore & cordi, & est, & sollicitus, & levius & lapidibus, atque rami & armaria, & foliatis.

18 Ne male te fateret vos vir aut mulier, nisi atra tristis, cuius cor aveat um est ho-

L I B E R

134
dus illarum gentium , & sic inter vos radix
germina s' sit & amicitiam.

19 Cumque audierit verba iuramenti hu-
jus , benedicat tibi in corde suo , dicas :
Pax erit mihi , & ambulabo in pravitate
cordis mei : & absunat ebria sitientem ,

20 Et Dñs non ignoscet eis: sed nunc quam
maxime tuor ejus humet , & zelus cōtra ho-
mīcē illum , & sedeant super eum omnia
maledicta , quæ scripta sunt in hoc volumi-
ne: & deleat Dominus nōmē ejus sub cōlo ,

21 Et consumat eum in perditionem ex
omnibus tribibus Israēl , juxta maledictio-
nes , quæ in libro legis hujus ac tōe teris
continetur.

22 Diceretque sequens generatio , & filii
qui nascuntur deinceps , & peregrini , qui
de longe venerint , videntes plagas terre
illius , & infi mirantes , quibus eam afflixerit
Dominus.

23 Sulphure , & salis ardore comburens , ita
ut ultra non seratur , nec virens quippiam
germinet , in exemplum & subversionis So-
domæ & Gomorrhæ , Adamæ & Seboim ,
quas subvertit Dominus in ira & furore suo.

24 Et dicent omnes gentes : + Quare sic
fecit Dominus terræ huic ? quæ est hæc ira
furoris ejus immensa ?

25 Et respondebunt : quia dereliqueront
pactum Domini , quod pepigit cum patribus
eoiū , quando eduxerit eos de terra Ægypti :

26 Et servierunt diis alienis , & adorave-
runt eos , quos nesciebant , & quibus non
fuerant attributi :

27 Idecirco iratus est furor Dñi contra ter-
ram istam , ut induceret super eam omnia ma-
ledicta , quæ in hoc volume scripta sunt :

28 Et ejecit eos de terra sua in ira & in
furore , & in indignatione maxima , pro-
jecitque in terram alienam , sicut hodie
conprobatur.

29 Abscondita , Domino Deo nostro :
quæ manifesta sunt , nobis & filiis nostris
usque in sepieternum , ut faciamus univer-
sa verba legis hujus.

C A P V T   X X X .

Ipsos horatatur Moyser ad pœnitentiam ; vero
enim pœnitentia Deum placat : præceptum nobis
datum , non longe à nobis separatur : in ejus im-
plensione vel neglegitu proponitur bonum & malum ;
ut ulti bonum eli entes , vivamus , & non pere-
emus , molo adhaerentes.

1 C omi ergo venerint super te omnes
sermones isti , benedictio , sive ma-
ledictio , quam proposui in conspectu tuo ,
& doctus pœnitudine cordis tui in universis
gentibus , in quas disperserit te Dominus
Deus tuus ,

2 Et reversus fueris ad eum , & obedieris
ejus imperio , sicut ego hodie præcipio ti-
bi , cum filiis tuis , in toto corde tuo , & in
tota anima tua :

3 Reducet Dominus Deus tuus captivita-
tem tuam , ac miserebitur tui , & rursum
congregabit te de cunctis populis , in quos
te ante dispersi.

4 Si al cardines cœli fueris dissipatus ,
inde te levaret Dominus Deus tuus ,

5 Et assuet , atque introduceat in ter-
ram , quam posse derunt patres tui , & obtine-

bis eam : & benedicent tibi , magis nume-
ritate esse faciet quam fuerunt patres tui .

6 Circumcidet Dominus Deus tuus cor-
tum , & cor s' mias tui , ut diligas Domi-
num Deum tuum in toto corde tuo , & in
tota anima tua , ut possis vivere .

7 Omnes autem maledictiones has con-
verteret super inimicos tuos , & eos qui odi-
runt te & persequuntur .

8 Tu autem reverenter es , & audies vocem
Domini Dei tui : faciesque universa man-
data quæ ego præcipio tibi hodie ,

9 Et abundare te faciet Dominus Deus
tuus in cunctis operibus manuum tuarum ,
in sobole uteri tui , & in fructu jumentorum
tuorum , in ubertate terræ tuæ , & in rerum
omnium largitate . Reveretur enim Domi-
nus , ut gaudeat super te in omnibus bonis ,
sicut gavisus est in patribus tuis :

10 Sit tamen audieris vocem Domini Dei
tui , & custodieris præcepta ejus & ceremo-
nias , quæ in hac lege conscripta sunt : &
revertaris ad Dominum Deum tuum in toto
corde tuo , & in tota anima tua .

11 Mandatum hoc , quoq; ego præcipio
tibi hodie , non supradictum est , neque procul
positum ,

12 Nec in calo sum , ut possis dicere :
+ Quis nostrum valet ad cœlum as endere . + Rom.
ut deferat illud ad nos , & audiamus atque 10.6.
opere compleamus ?

13 Neque trans mare positum : ut cau-
seris , & dicas : Quis ex nobis poterit trans-
fretare mare , & illud ad nos usque de-
ferte : ut possimus audire & facere quod
præceptum est ?

14 Sed juxta te est sermo valde , in ore
tuo , & in corde tuo , ut facias illum .

15 Considera quod hodie proposuerim
in conspectu tuo vitam & bonum ; & è
contrario mortem & malum :

16 Ut diligas Dñm Deum tuum , & ambu-
les in viis ejus , & custodias mandata illius
ac ceremonias atque iudicia : & vivas , at-
que multi plicet te , benedicatque tibi in ter-
ra , ad quam ingredieris possidendam .

17 Si autem aveisum fuerit cor tuum , &
audire nolueris , atque errore deceperis
adoraveris deos alienos , & servieris eis :

18 Prædicto tibi hodie quod pereas . & par-
vo tempore moreris in terra , ad quam , for-
dane transmisso , ingredieris possidendar .

19 Testes invoco hodie cœlum & terram ,
quod proposuerim vobis vitam & mortem ,
benedictionem & maledictionem . Llige et-
go vitam , ut & tu vivas , & semen tuum :

20 Et diligas Dominum Deum tuum , at-
que obediens voci ejus & illi adhæreas (ipse
est enim vita tua , & longitudo diuinum tu-
rum) ut habites in terra , pro q.a. iuravit
Dominus patribus tuis Abraham , Isaac ,
& Jacob , ut daret eam illis

C A P V T   X X X I .

Moyser Iesue sibi sufficit in docem , Prosterni-
tum scribit , jubetque illud iepulo prædicto 7.10.
non remissio , & in latere arce adiutori .

1 R uit iraq; Moyser , & locutus est om-
nia verba hæc ad universum luci ,

2 Et dixit ad eos : C etum virginari a mortuū
super hodie , non possum ultra egredi & ja-
gredi ,

¶ Sept. gredi, praesertim cum & Domini ut dixerit
nisi; ¶ Non transiis Iordanem in eum.

i. 17. ¶ Dominus ergo Deus tuus transiit ante
te, ipse dicit et omnes gentes habent conpe-
titum, & pondebus eas; & Iosue ille tran-
sibit ante te, sicut locutus est Dominus;

20. 13. ¶ Tuncque Dominus eis ¶ tunc fecit
Simeon & Og regibus Amoriteorum, &
terram eorum, delibitque eos.

21. 24. ¶ Cum ergo & nos tradiderit vobis, simi-
liter faciet eis, sicut praecepit vobis.

¶ Sept. ¶ **6** Viriliter agite, & confortamini; no-
tice timere, nec pavatis ad conspectum eo-
rum: quia Dominus Deus tuus ipse est
duktor tuus, & non dimittet, nec derelinet te.

¶ 15. ¶ **7** Vocavique Moyses Iosue, & dixit ei co-
rat omni Israe: ¶ Confortare, & esto ro-
bus: tu enim introduces populum istum
in terram, quam daturum se patribus eorum
juravit Dominus & tu eam sorte divides.

1. 6. ¶ **8** Et Dominus qui ductor est vester, ipse
erit tecum: non dimittet: nec derelinquit te;
noli timere, nec pavas.

3. Reg. ¶ **9** Scripsit itaque Moyses legem hanc,
& tradidit eam sacerdotibus filiis Levi, qui
portabant arcam fæderis Domini, & cum
eis senioribus Israe: ¶

2. 2. ¶ **10** Præcepitque eis, dicens: Post septem
annos, anno remissionis, in solemnitate
tabernaculorum,

11 Convenientibus cunctis ex Israe, ut ap-
pareant in conspectu Domini Dei tui, in lo-
co quem elegerit Dominus tuus, leges verba legis
hujus coram omni Israe: audientibus eis,

12 Et in unum omni populo congregaro,
tam viris quam mulieribus, parvulis, & ad-
venis, qui sunt intra portas tuas: ut au-
lentes discant, & timeant Dominum Deum
vestrum, & custodiant, in pleioneque omnes
sermones legis hujus.

13 Filii quoque eorum qui nunc igno-
rant ut audire possint: & timeant Domi-
num Deum suum cunctis diebus quibus
versantur in terra, ad quam vos, Iordanem
transmissio, pergitis obtinendam.

14 Et ait Dominus ad Moysen: Ecce pro-
ples sunt dies mortis tuæ: voca Iosue, & sta-
te in tabernaculo testis onus, ut præcipiam
ei. Abierunt ergo Moyses & Iosue, & ste-
ruerunt in tabernaculo testimonii:

15 Apparuitque Dominus ibi in columna
nubis, quæ stetit in introitu tabernaculi,

16 Dixitque Dominus ad Moysen: Ecce
tu domines cum patribus tuis, & populus
iste confusus fornicabitur post deos alienos
in terra, a quāq[ue] ingreditur ut habitet
in ea: ibi derelinquet te, & irritum faciet
te, quod pepigi cum eo.

17 Et irascitur furor meus contra eum in
die illo: & dereliqui in eum, & abscondam
faciem meam ab eo, & erit in devoratione:
invectus in omnia mala & afflitiones,
ira ut deat in illo die, Vnde quia non est
Deus mecum, invenientur in eis mala.

18 Igo autem abscondam, & celabo fa-
ciam, eam in die illo, propter omnia mala
quæ fecit, & quæ feceris est deos alios.

19 Nunc itaque tribuit vobis eum cum
afflitione, & docete filios Israe: ut memoriter

tenatis & ore decantem, & servili cantu
istud pro eum omni fili Israe.

20 Introducam enim eum in terram, pro
qua jurasti patribus eis, lacte & navelle na-
nante. Cum que coeterant, & satuta, crassique facti sit, avenerunt ad dios alteros,
& servie tunc deitatemque nihili, &
irritum facient propter eum meum.

21 Postquam iuvene in eum mala nulla
& afflitiones, respondebit ei canticum
istud pro testimonio, quod nulla dilexit
oblivio ex ore servis tuis. Scio enim cogi-
tationes ejus, quæ facturus sit hodie, an-
quam introdidit am cum in terram, quan- ei
polli itus sum.

22 Scripsit ergo Moyses canticum, & do-
cuit filios Israe.

23 Prae epoque Domini Iosue filio Nun
& ait: Confortare, & esto robustus: tu
enim introduces filios Israe in terram,
quam pollicitus sum, & ego ero te um.

24 Postquam ergo scripsit Moyses verba
legis hujus in volume, atque conplevit;

25 Præcepit Levitis, qui portabant arcam
fæderis Domini, dicens:

26 Tollite librum istum, & ponite eum in
latere arcæ fæderis Domini Dei vestri; ut
sit ibi contra te in testimonium.

27 Ego enim scio contentionem tuam, &
cervicem tuam durissimam. Adhuc vivente
me, & ingrediente vobiscum, semper con-
tentiose egistis contra Dominum: quanto
magis cum non ortuus fuero?

28 Congregate ad me omnes maiores na-
tu per tribus vestras, atque doctores, & lo-
quar audiens eis sermones istos, & in-
vocabo contra eos cœlum & terram.

29 Novi enim quod post mortem meam
iniquè ageris, & declinabis cito de via:
quam præcepit vobis: & occurrerunt vobis
mala in extremo tempore, quando feceritis
malum in conspectu Domini, ut irritetis
eum per opera manuum vestiarum.

30 Locutus est ergo Moyses, audiens
universo cœlo Israe, ve haec carminis hu-
jus, & ad finem usque complevit.

C A P V T X X X I I .

*Canticum Moysi quo Dei reserit beneficia, populi
que in gratitudinem sapientis à Domino castigatum &
jubetur Moyses montem Abarim ascendere, ut pro-
missam terram completeret.*

1 Audite cœli quæ loquor, audiat ter-
ra verba oris mei,

2 Coacrescat ut pluvia doctrina mea, si ut
ut ros eloquium meum, quasi imber super
herbam, & quasi stillæ super gramina.

3 Quia nomen Domini invocabo: dare
magis letitia n Deo nostro.

4 Dei perfecta sunt opera, & omnes vix
eius judicia: Deus fidelis, & absque ulla
iniquitate, justus & rectus.

5 Peccaverunt ei, & non filii eius in sor-
dibus: generatio prava aique perversa.

6 Hecine reddis Domino popule suble
& intipiens? Nunquid non ipse est pater
tus, qui possidit te, & fecit, & creavit te?

7 ¶ Memori o dierum antiquorum, co-
gita genera Jones singulas: interroga
patrem tuum, & annuncias tibi: majores
tuos, & dicent tibi:

8 Quando dividebat Altissimus gentes : quando separabat filios Adam, constituit eum nos populorum juxta numerum filiorum Israhel.

9 Pars autem Domini, populus ejus : Jacob faniculus hereditatis ejus.

10 Invenit eum in terra deserta, in loco horrore, & vasto solitudinis : circumduxit eum, & docuit: & custodivit quasi pupillam oculi sui.

11 Sicut aquila provocans ad volandum pullos suos, & super eos volans, expandit alas suas, & assumpsit eum: atque portavit in humeris suis.

12 Dominus solus dux ejus fuit: & non erat cum eo Deus alienus.

13 Constituit eum super excelsam terram: ut comedere fructus agrorum, ut sageret mīl de petra, oleumque de saxo durissimo.

14 Butyrum de alimento, & lac de ovibus cum adipe agnorum, & arietum filiorum Basan: & hircos cum medulla tritici, & sanguinem uvae biberet in racissimum.

15 Incrassatus est dilectus, & recalcitravit: incrassatus, impinguatus, dilatatus, dereliquit Deum factorem suum, & recessit a Deo salutari suo.

16 Provocaverunt eum in diis alienis, & in abominationibus ad iracundiam conuauerunt.

17 Immolaverunt dæmoniis, & non Deo, diis quos ignorabant: novi recentesque venerunt, quos non coluerunt patres eorum.

18 Deum qui te genuit dereliquisti, & obliuisceris Domini creatoris tui.

19 Vedit Dominus, & ad iracundiam concitatus est: quia provocaverunt eum sibi tui & filii.

20 Et ait: Abscondam faciem meam ab eis, & considerabo novissima eorum: generatio enim perversa est, & infideles filii.

21 Ipsi me provocaverunt in eo qui non erat Deus, & irritaverunt in vanis tribus suis: & ego provocabo eos in eo qui non est populus, & in gente multa irritabo illos.

22 Ignis succensus est in furore meo, & ardor usque ad inferni novissima: devorabitque terram cum germine suo, & montium fundamenta comburet.

23 Congregabo super eos mala, & sagittas meas complebo in eis.

24 Consumenent fame, & devorabunt eos aves mortuæ amatissimo: dentes bestiarum minittam in eos, cum furore trahentum super terram, atque serpentum.

25 Foris vastabit eos gladius, & intus pavor, juvenem simul ac virginem, lacteum hominem seorsim.

26 Dicit: Ubi nam sunt? cessare faciam ex hominibus memoriam eorum.

27 Sed propter itam inimicorum distulit: ne forte superbirent hostes eorum, & dicerent: Manu nostra excelsa, & non Dominus, fecit haec omnia.

28 Gens absque consilio est, & sine prædicta.

29 + Uinam sapient, & intelligent, ac in vestimenta provident.

30 Quod non loquuntur unus mille, & duo legent decem milia: nonne ideo,

quia Deus satis vendidit eos, & Dominus conclusit illos:

31 Non enim est Deus noster ut dii eorum: & inimici nostri sunt iudicis.

32 De vinea Sodomorum, vinea eorum & de subiunctis Gomorrea: uva eorum uva fellis, & botri amarissimi.

33 Pediacioni uinum eorum, & venenum atpidu uinfusabile.

34 Nonne haec condita sunt apud me, & signata in thelatris meis?

35 + Mea est uictio, & ego retribuam in tempore, ut labatur per eos: juxta et dies perditionis, & adesse festinanti tempora.

36 Indicabit Dominus populum suum, & in lervis suis misericordia: videbit quod insimata si manus, & clausi quoque deterrunt, residuique consumpti sunt.

37 Et dicet: + ubi sunt dii eorum, in quibus habebant fiduciam?

38 De quorum victimis comedebant adipes, & bibebant uinum libaminum: surgant, & opitulemur vobis, & in necessitate vos protegant.

39 + Videte quod ego sum solus, & non si aliis Deus praeter me: ego occidam & ego videre faciam: percutiam, & ego sanabo, & non est qui de manu mea possit cuire.

40 Levabo ad cœlum manum meam, & dicam: Vivo ego in æternum.

41 Si acuero ut fulgor gladium meum, & arripuerit judicium manus mea: reddam ultionem hostibus meis, & his qui oderunt me retribuam.

42 Inebriabo sagittas meas sanguine, & gladius meus devorabit carnes, de cruento occisorum, & de captivitate, nudati inimicorum capitum.

43 + Laudate gentes populum ejus, quia sanguinem servorum suorum ulciscetur: & vindictam retribuet in hostes eorum, & propius erit terra populi sui.

44 Venit ergo Moyses, & locutus est omnia verba cantici hujus in auribus populi, ipse & Iosue filius Nun.

45 Complevitque omnes sermones istos, loquens ad universum Israhel.

46 Et dixit ad eos: Ponite corda vestra in omnia verba, quæ ego testi or vobis hodie: ut mandetis ea filiis vestris custodiare & facere, & implere universa quæ scripta sunt legis hujus:

47 Quia non incassum præcepit suum vobis, sed ut singuli in eis vivent: quæ facientes longo perseverenti tempore in terra, ad quam, Iordanem transiisse, ingressum postidendum, & morere in monte.

48 Locutusque est Dominus ad Moysen in eadem die, dicens:

49 Ascende in montem illum Abarim, id est, transiuum, in montem Nebo, qui est in terra Moab contra Jericho: & vide terram Chanaan, quam ego iradam filios Israhel obtinendam, & morere in monte.

50 Quem consecra leos iugiteris populi tuus, & sicut mortuus est Aaron frater tuus in monte Hor, & proponit populi status?

51 + Quia præarrata i effigie coniunctus in medio filiorum Israhel, ad eum ex oriente dictioris in Cades defecit sinu: & inde ibat

sacrificasti me iudei filios Israël.

51 Ecce uidebis terram, & non ingrediens in eam, quia cōsiderat o filius Israël.

C A P V T . X X X I I I .

*Eccl̄. 1. Regnū Mysteriū misericordia teum tribubus
Iudei, & p̄e cōm̄itatu p̄dū.*

1 **H**ec est benedictio, quia benedixit Moyses, homo Dei filias Israël ante mortem suam.

2 Et ait Dominus de Sinai uenit, & de Sua ortus est nobis: apparuit de monte Paran, & cum eo sanctorum millia. In dextera ejus ignea lex.

3 Dilexit populos, & omnes sancti in manu illius sunt: & qui appropinquaverunt pedibus eius, accipient de doctrina illius.

4 Leges praecepit nobis Moyses, hereditatem multitudinis Jacob.

5 Erat apud rectissimum rex, congregatis principibus populi cum tribubus Israël.

6 Vivat Ruben, & non moriatur, & sit parvus in numero;

7 Hęc est Iudea benedictio: Audi Domine vocem Iudea, & ad populum tuum introducem: manus ejus pugnabunt pro eo, & adiutor illius contra adversarios ejus erit.

8 Levi quoque ait: Perfectio tua, & doctrina tua viro sancto tuo, quem probasti in temptatione, & judicasti ad Aquas contradictionis.

9 Qui dixit patri suo, & matri suæ: Nescio vos; & fratribus suis, ignoror vos: & nescierunt filios suos. Hi custodierunt eloquium tuum, & pactum tuum servaverunt.

10 Iudicia tua & Jacob, & legem tuam & Israël: ponent ihu iama in futuro tuo, & holocaustum super altare tuum.

11 Benedic Domine fortitudini ejus, & opera marium illius suscipe. Percute dorso inimicorum ejus: & qui oderunt eum, non consurgant.

12 Et Benjamin ait: Amantissimus Domini habitabit confidearer in eo: quasi in thalamo tota die morabitur, & inter humeros illius requiescat.

13 Joseph quoque ait: De benedictione Domini terra ejus, de pomis cali, & rote, atque abyssi subjacente.

14 De pomis fructuum solis ac luce,

15 De vertice antiquorum nōntium, de pomis collum æternum:

16 Et de trigib⁹ sterz, & de plenitudine ejus. Benedic o illius: qui apparuit in tubo, veniat super caput Joseph, & super verticem Nazarei inter fratres suos.

17 Quasi primogeniti tam pulchritudo ejus, cornua rhinocerotis cornua illius: in ipsis venerabit gentes usque ad terminos terræ; haec t̄ multiuidines Ephraim: & haec m̄ illia Manasse.

18 Et Zabalon ait: Latare Zabalon in exūmo, & Iacob in tabernaculis tuis.

19 Populus vocabunt ad montem: ibi in molabuntur omnes iustitiae. Qui inundatio amnis quasi lac fugient, & ihesu roris affonditos atra marum.

20 Et Gad ait: Benedic os in Iudea fine Gad: quasi leo requievit, cepitque crancum & verticem.

21 Et vidit principatum suum, quod in

parte hæc dect̄ & reserat repositus qui sicut cum principib⁹ populi, & tecum in terra Doras tū, & iudiciorum suum cum Iudea.

22 Dan quoque ait: Dan canthus leonis, fluit largiter de Basan.

23 Et Nephthali dicitur: Nephthali al undantia p̄fūctor, & plenus erit benedictus omnibus Domini iustitiae & meridem possidebit.

24 Aler quoque ait: Benedictus in filiis Aler, tu placans fratibus suis, & ungas in oleo pedem suum.

25 Ferum & p̄e calceamentum ejus. Sicut dies juventutis tuae, ira & senectus tua.

26 Non est deus aliis ut Deus rectissimus ascensor ecce & auxiliator tuus. Magnificentia ejus dilatantur nubes.

27 Habitaculum ejus sursum, & subter brachia sempiterna. spicet à facie tua iniunctorum, dicique: Contere.

28 Habitabit Israël confidenter, & solus. Oculus Jacob in terra frumenti & vini: cælique caligabunt ore.

29 Beatus es tu Israël: quis similis tui popule, qui salvaris in Domino? scutum auxiliū tui, & gladius gloriae tuae: negabunt te inimici tui, & tu eorum colla calcabis.

C A P V T . X X X I V .

Contemplata Terra moritur Moyses, & oculi & Deo sepulvis sterni à populo, illi p̄e Ioseph substitutus; commendatur propheta Moyses à Dei familiariate, & saeculis per ipsum sicut.

1 **A** Scendit ergo Moyses de campo. ^{f. 2.} **M** ahaba. Atribus Moab super montem Nebo, in verticem Phasga contra Iericho: ostenditque ei Dominus omnem terram Galaad usque Dan,

2 Et universum Nephthali, terramque Ephraim & Manasse, & omnem terram Iuda usque ad mare novissimum,

3 Et australē partem, & latitudinem campi Iericho civitatis palmarum usque Segor.

4 Dixitque Dominus ad eum: f. Gen. 12.7. **I** terra, pro qua juravi Abraham, Isaac, & Jacob, dicens: Semini tuo dabo eam. Vidisti eam oculis tuis, & non transibis ad illam.

5 Mortuusque est ibi Moyses servus Domini, in terra Moab, jubente Domino:

6 Et sepelivit eum in valle teræ Moab contra Phogor: & non cognovit homo sepulchrum ejus usque in præsentem diem.

7 Moyses enim & viginti annorum erat quando mortuus est: non caligavit oculus ejus, nec dentes illius morti sunt.

8 Eleveruntque eum filii Israël in campis Moab triginta diebus: & completi sunt dies planetus lugentium Moysen.

9 Ioseph vero filius Nun repletus est spiritu sapientiae, quia Moyses poluit super eum manus suas. Et obedierunt ei filii Israël seculique sicut præcepit Dominus Moysi.

10 Et nos surreximus ultra prophetam in Israël sicut Moyses, quem nosset Dominus facere a I fa iom.

11 In omnibus signis atque portentis, quæ misit per eum, ut faciat in terra ab ypi Pharaon, & omnibus servis ejus, universitate terræ illius,

12 Et cum ea nati robustissimæ; mirabilis, quæ fecit M. yses corā universo Israël.

L I B R

L I B E R
I O S V E ,
Hebraice
I E H O S V A .

C A P U T P R I M U M .

C i n q u a t u s I o s u e à D o m i n o m i n e s p o p u l u m u t s e ad J o r d a n u m t r a n s f u m p r e p a r a n t u m d i e m s e c t i o n i s t r i b u s a u t e m R e b e l , G a d , & d i m i d i u m d i t r a n s f u s , u t f a c i e r a d p r o m i s s i o n e r i a m a r m a t i e x c o n u l t u s p r e c e d i n t .

I Factum est post mortem Moysi
E scrivi D o m i n i , ut loqueretur D o m i n u s ad Iosue filium Nun , minis-
tit u m Moysi , & diceret ei :

2 Moyses servus meus mori uis est : sur-
ge , & transi Jordanem istum tu , & o n n i s
populus tecum , in terram , quam ego dabo
filii Israël .

D e s c r i p t i o n e s . 3 + O n n e m locum , quem calcaverit ve-
11.14. solum pedis vestri , vobis tradam , sicut
locutus sum Moysi .

4 A deserio & Libano usque ad fluvium
magnum Euphraten , omnis terra Hethæo-
rum usque ad mare magnum **c o n t r a s o l i s**
occasum erit terminus vester .

5 Nullus poterit vobis resistere cuncti s
2. N e b r . diebus vitæ tuæ . t sicut fu i c u m Moysi , i a
13. 5. ero tecum : non dimittam , nec derelin-
Ingr. quam te .

3. 7. 6 + Confortare , & esto robustus : tu enim
4. D i c t . forte divides populo huic terram , pro qua
3. 7. juravi patribus suis , ut traderem eam illis .

23. 7. 7 Confortare igitur , & esto robustus val-
3. R e g . de : ut custodias , & facias omnem legem ,
2. 2. quan p r æ c e p i t tibi Moyses servus meus : ne
declines ab ea ad dexteram vel ad sinistram
ut intelligas cuncta quæ agis .

8 Non recedat volumen legis hujus ab
ore tuo : sed meditaberis in eo diebus ac
noctibus , ut custodias & facias omnia quæ
scripta sunt in eo : tunc diriges viam tuam ,
& intelliges eam .

9 Ecce p r æ p i o tibi , confortare , & esto
robustus . Noli metuere , & noli timere : quo-
niam tecum est Dominus Deus tuus in om-
nibus ad quæunque perrexeris .

10 P æ c c o p i q u e Iosue principibus populi ,
d i c e s : Transire per medium castorum ,
& imperante populo , ac dicere .

11 P r æ p a r a r e vobis cibaria quoniam post
d e m t r i t u m transibitis Jordanem , & in-
trabatis ad possi lendam terram , quam Do-
minus Deus vester daturus est vobis .

12 R ibenitis quoque & Gaditis , & di-
mide tribui Manassæ ait :

13 M enentore sermonis , quem p r æ c e p i t
vobis Moyses famulus Domini , d i e s :
D o m i n u s Deus vester dedit vobis requiem ,
& o n n e m terram .

N o m e s . 14 + Vixores vestri & filii , ac jumenta
12.20. & cibaria in terra , quam tradidit vobis
Moyses trans Jordanem vos autem transi
armis apie terræ vestros , o n n e s fontes
maris , & pugnare protes ,

15 Doce deo Dominus regi deu stribus

v e s t i s s i c t o s & v o b i s d e d i t , & p o s s i b e a n t i p i-
g u i q u e t e r r a m p r o p r i a m D o m i n a m . D o m i n u s
d a t o n i s e s t e s t & s i t v e r e n i s i n t e r t r e a
p o l i t i o n i s v e s t r e , & h u b i c h u b i s i n e s t ,
q u a m v o b i s d e d i t M o y i s f a c i u s & D o m i n u s
t r a c t i o n e Jordane n o n c o n t r a s o l i s o r i n n

16 R e s p o n d e r u a q u e ad I s a i a , a q u e d i-
x e r a n t : O n n i a quæ p r æ c i p i t n o n i s a n i m a e-
m u s : & q u o c o m q u e m i s e r i s , i b i n u s .

17 Sicut obedi u i m a s i a c u n d i s M o y i s ,
i t a o b e d i e n t i s & i t b i r a t u m s i D o m i n u s
D e u s t u s tecum sicut fuit cum M o y i s : Q u i
c o n t r a d i x e r i t o r i t u o , & n o n o b i d i x e r i c u n-
d i t s s e r m o n i b u s q u o s p r æ c e p e r i e t i , m o r i a-
t u r , t o t a n t u m c o n f o r t a t e , & v i r i l i t e r a g e .

C A P U T I I .

M i s s i o n a t o r e s i n u r b e m I e r i c h o , & R a h a b
m e r e n t i c e o c c u l e n t u r , p r e m i s s i i l i o n i q u e i l l i s
f a m i l i e s i m i s e r i c o r d i t , i n c l u m e s r e d u n i n c a l i a .

I M i s i t i g i t u e Iosue filius Nun de Se-
2. M i m d u o s v i r o s e x p l o r a t o r e s i n
a b s c o n d i t o : & d i x i t e i s : P e , & co s i d e-
r a t e t e c r a n , u r b e que I e r i c h o . † Q u i
p e r g e n o r e s i n g r e s s i s u n t d o m u m m u l i e r i s
n e r e t i c i s , n o m i n e R a h a b , & q u i e r e t u n t
a p u d e a m .

2 N u n c i a t u m q u e e s t r e g i I e r i c h o , & d i-
c u m : E c c e v i r i i n g r e s s i s u n t h u c p e r n o-
c t e m d e f i l l i s I s r a e l , u t e x p l o r a e n t t e r r a m .

3 M i s i t u e r e x I e r i c h o a d R a h a b , d i-
c e n s : E d u c v i r o s , q u i v e n e n t u r a d t e . &
i n g r e s s i s u n t d o m u m t u a m : e x p l o r a t o r e s
q u i p p e s u n t , & o n n e m t e r r a m c o n s i l e r a t e
v e n e r u n t .

4 + T o l l e n s q u e m u l i e r v i r o s , a b s c o n d i t ,
& a i t : F a t e o r v e n e r u n t a d m e , s e d n e s c i e-
h a m u n d e e s s e n t :

5 C u n q u e p o r t a c l a u d e r e n t i n t e n e b r i s ,
& i l l i p a r i t e r e x i e r u n t , n e s c i o q u o a b i-
e r u n t : p e r s e q u i m i c h o , & c o m p r e h e-
n e d e t i s e o s .

6 I p s a a u r e m f e c i t a s c e n d e r e v i r o s i n s o-
l a r i u m d o m u s s u e , o p e r u i q u e e o s s t i p u l a-
l i n i , q u e i b i e r a t :

7 H i a u r e m q u i m i s s i s u e r a n t , s e c u r i s u n t
e o s p e r v i a m q u e d u c i t a d v a d u m J o r d a n i s :
i l l i s q u e e g r e s s i s s t a r i m p o r t a c l a i s a e s t .

8 N e c d u m o b d o m i e r a n t q u i l a t b a n t , &
e c c e m u l i e r a s c e n d i t a d e o s , & a i t :

9 N o v i q u o d D o m i n u s t r a d i d i t v o b i s
t e r r a m : e t e n i m i r r u i t i n n o s t e r r o r v e s t e r ,
& e l a n g u e r u n t o n n e s h a b i t a t o e s t e r r a e

10 A u d i v i m u s q u o d + s i c a v e n t D o m i-
n u s a q u a s m a r i s r u b r i a d v e s t r u m i n t r o-
i t u m , q u a n d o e g r e s s i e s t i s e x E g y p t o : + &
q u e f e c e r i t i s d u o b u s A m o r i x o r u m r e-
g i b u s , q u i e r a n t i n s J o r d a n e m , S e h o n &
O g , q u o s i n t e r f e c i s t i s .

11 E t h a c e a u d i e n t e s p a r i u m i m u s & e l a-
n g u i r e c o r n o s t r u m , n e c r e m a s i r i n n o b i s
s p i r i t u s a d i n t r o i t u m v e s t r u m : D o m i n u s
e n i m D e u s v e s t e r i p s e e s t D e u s i n c o e l o-
s u m , & i n t e r r a d e o r s u m .

12 + N u n i c e r e g o j u r a t e n o b i s p e r D o m i-
n u s , u t q u o m o d o e g o m i s e r i c o r d a m i t e i
v o b i s s u m , i t a & v o s t r a i a n s c a n d o n o p a-
r i t i s m e r i d e t i p u i m h i v e r a n s i g n u m .

13 V e s a l y e t i s p a r e n t i m u m & r a t e n-
s a t e s a c t o r o e s m e a t & o n n a q u e s t a
p r a g a t i s & c u i u s a n i m a s n o l t a s a n n o n c e

14 Q u a

14 Qui responderunt ei : Anima nostra si pro vobis in mortem , & faciem non profideris nos , cumque ita dederit nobis Dominus terram , faciem us in te misericordiam & veritatem .

15 Domini ergo eos per suum de fenus donum enim eis habebat muro .

16 Dixique ad eos : Ad montana con seadite , ne forte occurrant vobis rever temes : ibique latitate tribus diebus , donec redeant , & sic ibitis per viam vestram .

17 Qui dixerunt ad eam : Innoxii erimus a jura iusto hoc , quo adjurasti nos :

18 Si ingredientibus nobis terram , si gaudi fuere funiculus iste coccineus , & ligaveris eum in fenestra , per quam demissi nos : & patrem tuum ac matrem , fratresque & omnem cognationem tuam , congregaveris in domum tuam .

19 Qui ostium domus tuæ egressus fuerit , sanguis ipsius erit in caput ejus , & nos errimus alieni . Cunctorum autem sanguis , qui tecum in domo fuerint , redundabit in caput nostrum , si eos aliquis refrigeret .

20 Quod si nos prodere volueris , & sermonem istum proferre in medium , erimus miseri ab hoc iuramento , quod alij asti nos .

21 Et illa respondit : Sicut locuti estis , ita fiat , deminensque eos ut pergerent , appendit fani ultum coccineum in fenestra .

22 Illi vero ambulantes pervenerunt ad montana , & manserunt ibi tres dies , donec reverterentur qui fuerant persecuti : querentes enim per omnem viam , non repeterunt eos .

23 Quibus urbem ingressis , reversi sunt , & descendenterunt exploratores de monte : & transmissio Iordanem , venerunt ad Iosue filium Nus , narraveruntque ei omnia quæ acciderant sibi ,

24 A que dixerunt : Tradidit Dominus omnem terram hanc in manus nostras , & timore prostrati sunt cuncti habitatores ejus .

C A P V T I I I .

Siccessum Dei miraculo Iordanem , praecunte arcu , populus transiit .

1 Giruit Iosue de nocte consurgens mo lvit castra : egredientesque de Setim , venerunt ad Iordanem ipse & omnes filii Israhel , & morati sunt ibi tres dies .

2 Quibus evolutis , transierunt praecones per castrorum medium .

3 Et clamare coeperon : Quando videritis a cam fœleris Domini Dei vesti , & sacerdotes alipis Leviticæ portantes eam vos quoque consurgite , & sequimini præcedentes .

4 Sitque inter vos & arcam spatium cubitorum duum millium : ut procedi videre possitis , & nosse per quam viam ingrediamini : quia prius non ambulastis per eam : & cayere ne appropinquetis ad arcam .

5 Dixique Iosue ad populum : Sanctissimam : etas enim faciet Dominus inter vos mirabilia .

6 Et ait ad sacerdotes : Tollite arcam fœleris , & precedere populum . Qui juxta eum placent , tulerunt , & ambulaverunt ante eos .

7 Dixi que Dominus ad Iosue : Hodie

incipiam exaltare te coram omnibus populis sciam quod fecit cum Moysi fui , ita & tecum sim .

8 Tu autem præcipe sacerdotibus , qui portant arcam fœderis , & dic eis : Cum ingressi fueritis partem aquæ Jordanis , state in ea .

9 Dixique Iosue ad filios Israhel : Accedite huc , & audite verbum Domini Dei vestri .

10 Ecce rursus : In hoc , inquit , scitis quod Dominus Deus vivens in medio vestri est , & dispersus in conspectu vestro Chananæum & Hethæum , Iudeæum & Pherezæum , Gergesæum quoque & Iebulæum , & Amoræum .

11 ¶ Ecce , arca fœderis Domini onnis & terra antecedet vos per Iordanem .

12 Parate duodecim viros de tribus Israhel , singulos per singulas tribus .

13 Et cum posuerint vestigia pedum suorum sacerdotes qui portant arcam Domini Dei universæ terræ in aquis Iordanis , aquæ quæ inferiores sunt , decurrent atque deficiunt : quæ autem desuper veniunt , in una mole consistunt .

14 Igitur egressus est populus de tabernaculis suis , ut transiret Iordanem : & sacerdotes , qui portabant arcam fœderis , pergebant ante eum .

15 Ingressisq; eis Iordanem , & pedibus eorum in parte aquæ tinctis (Iordanis autem ripas alvei sui tempore messis impleverat) & Eccl .

16 Stereunt aquæ descendentes in loco uno , & ad instar montis intumescentes apparebant procul , ab urbe quæ vocatur Adom usque ad locum Sarthan : quæ autem inferiores erant , in mare solitudinis (quod nunc vocatur mortuum) descenderunt , usquequo omnino deficerent .

17 Populus autem incedebat contra Iericho : & sacerdotes , qui portabant arcam fœderis Domini , stabant super siccum humum in medio Iordanis accincti , omnisque populus per arenem alveum transibat .

C A P V T I V .

Duodecim lapides de Iordanis siccato ad posterum memoriam colliguntur , aliisque duodecim in ipso Iordanis alveo stauuntur .

1 Quidam Iosue :

2 Elige duodecim viros singulos per singulas tribus :

3 Et præcipe eis , ut tollant de medio Iordanis alveo , ubi steterunt pedes sacerdotum , duodecim durissimos lapides , quos ponetis in loco castrorum , ubi fixeritis hac nocte tentoria .

4 Vocavitque Iosue duodecim viros quos elegerat de filiis Israhel , singulos de singulis tribubus .

5 Et ait ad eos : Re ante arcam Domini Dei vesti i ad Iordanis medium , & por ari inde singuli singulos lapides in humeris vestris , juxta numerum filiorum Israhel .

6 Vi si signum inter vos : & quando inter vos averint vos filii vestri etas , dicentes : Quid sibi volum isti lapides ?

7 Respondebunt eis : Detegunt aquæ Iordanis ante arcam fœleris Domini , cum transiret eum : idcirco positi sunt lapides

isti in monumentum filiorum Israël usque
in eternum.

8 Fecerunt ergo filii Israël sicut præce-
pit eis Iosue, portantes de medio Jordani
alveo duodecim lapides, ut Dominus ei
imperaret, juxta numerum filiorum Israël,
utique ad locum in quo castrametati sunt,
ubique potuerunt eos.

9 Alios quoque duodecim lapides posuit
Iosue in medio Jordani alveo, ubi stete-
runt sacerdotes, qui portabant arcam fœ-
deris: & iungit ibi usque in presentem diem.

10 Sacerdotes autem, qui portabant ar-
cam, stabant in Jordani medio, donec
omnia completerentur, quae Iosue, ut loque-
retur ad populum præceperat Dominus, &
dicerat ei Moyses. Festinavitque populus,
& transiit,

11 Cumque transissent omnes, transiit
& arca Domini, sacerdotesque pergebant
ante populum.

12 Filii quoque Ruben, & Gad, & dimi-
dia tribus Manasse, armati præcedebant
filios Israël. & sicut eis præceperat Moyses:

13 Et quadraginta pugnatorum millia
per turmas, & cuneos, incedebant per pla-
na atque campestria urbis Iericho.

14 In die illo magnificavit Dominus Iosue
coram omni Israël, ut timarent eum,
sicut timuerant Moysen, dum adviveret.

15 Dixi que ad eum:

16 Præceppe sacerdotibus, qui portant
arcam fœderis, ut ascendant de Jordane.

17 Qui præcepit eis, dicens: Ascendite
de Jordane.

18 Cumque ascendissent portantes arcam
fœderis Domini, & siccam humum calcare
coepissent, reversæ sunt aquæ in alveum
suum, & fluebant sicut ante consueverant.

19 Populus autem ascendit de Jordane,
decimo die mensis primi, & castrametati
sunt in Galgalis contra orientalem plagam
urbis Iericho.

20 Duodecim quoque lapides, quos de
Jordani alveo sumplerant, posuit Iosue in
Galgalis,

21 Et dixit ad filios Israël: Quando in-
terrogaverint filii vestri cras patres suos, &
dixerint eis: Quid sibi volant lapides isti?

22 Docebitis eos, atque dicetis: Per aren-
am alveum transiit Israël Jordani istum.

23 Siccanie Domino Deo vestro aquas
eius in conspectu vestro, donec transiremus:

24 Sicut fecerat prius in mari rubro,
quod siccavit donec transiremus:

25 Ut discant omnes terrarum populi
sortissimam Domini manum, ut & vos ti-
meatis Dominum Deum vestrum omni tem-
pore.

C A P V T . V .

Territorium Chananiæ: circumcisio sit in Galgalia,
et Phase celebratur; deficit manna ubi de fodi-
bus intercedunt. & Angelus Domini Iosue apparet.

1 Postquam ergo audierunt omnes re-
ges Amoræorum, qui habitabant
trans Jordani ad occidentalem plagam,
& eis reges Chananiæ, qui propinquæ
postulabant magis maris loca, quod si-
casset Dominus fluens Jordani coram fi-
liis Israël donec transirent, dissoluum est

cor eorum, & non remansit in eis spiritus,
timor intonsum filiorum Israël.

2 Ex tempore ait Dominus ad Iosue &
Eac tibi cultos lapides, & circumcid, se-
cundo filios Israël.

3 Fecit quo t' iusserrat Dominus, & cir-
cum idit filios Israël in colle præpariorum.

4 Hæc autem cæla est secundæ circum-
cisiois. Quis' populus, qui egressus est
de Ægypto generis masculini, universi bel-
latores viri, morui sunt in deserto per
longissimos viæ circuitus,

5 Qui omnes circumcisi erant. Populus
autem qui natus est in deserto,

6 Per quadraginta annos itineris latissi-
mæ solitudinis, incircuncisus fuit: donec
consumerentur qui non audierant vocem
Domini, & quibus ante juraverat ut non
offenderet eis terram lacte & melle ma-
nante,

7 Horum filii in locum successerunt pa-
rum, & circumcisi sunt à Iosue: quia si-
cuit nati fuerant, in præprio erant, nec
eos in via aliquis circumciditerat.

8 Postquam autem omnes circumcisi
sunt, manserunt in eodem castorum loco,
donec sanarentur.

9 Dixitque Dominus ad Iosue: Hodie
abstuli opprobrium Ægypti à vobis. Voca-
tumque est non en loci illius Galgala, us-
que in presentem diem.

10 Manseruntque filii Israël in Galgalis, &
fecerunt Phase, quartadecim a die mensis ad
vesperum, in campestribus Iericho:

11 Et comederoat de frugibus terræ die
altero, azymos panes, & polentam ejus-
dem anni.

12 Defecitque manna postquam comedeu-
tunt de frugibus terræ, nec usi sunt ultra
cibo illo filii Israël, sed comederunt de
frugibus præsentis anni teræ Chanaan.

13 Cum aurem esset Iosue in agro urbis
Iericho, levavit oculos, & vidit virum
stantem contra se, evaginatum tenentem
gladium, perrexitque ad eum & ait: No-
ster es, an adversariorum?

14 Qui respondit: Nequaquam: sed sum
præcepis exercitus Domini, & nunc venio.

15 Cecidit Iosue pronus in terram. Et
adorans ait: Quid Dominus meus loqui-
tur ad servum tuum?

16 + Solve, inquit, calceamentum tuum + Exia.
de pedibus tuis: locus enim, in quo stas, 3. 5.
sanctus est. Fecitque Iosue ut sibi fuerat 4. 7.
imperatum.

C A P V T . VI .

Post variis septem dierum circuitus cum arca,
Iericho capta funditus deletur, sola servata Re-
bub cum suis; redicatori uibis in dedicitur.

1 Iericho autem clausa erat atque muni-
ta, timore filiorum Israël, & nullus
egredi audebat aut ingredi.

2 Dixitque Dominus ad Iosue: Ecce dedi
in manu tua Iericho, & tegem ejus, omni-
que fortes viros.

3 Circuite urbem cuncti b. illatores servel
per diem: sic facietis sex diebus.

4 Septimo autem die sacerdotes tollant
septem biccinas, quarum uibis est in mi-
bilo, & præcedant arcum fœdum: + pre-
dicent

7 Esque circuibitis civitatem, & sacerdotes clangent buc. in s.

8 Cuiusque informerit vox tubae longior aquae cœcior, & in auribus vellus incepuerit, concilium autem omnis populus vociferacione maxima, & muri fonditus contumeliam civitatis, ingredienturque singuli per locum contra quem steterint.

9 Vocavit ergo Iosue filios Num sacerdotes, & dixit ad eos: Tollite arcam forentis: & septem illi sacerdotes tollant septem jubilo rum buccinas, & incedant ante arcam Domini.

10 Ad populum quoque ait: Ite, & circuite civitatem, armati, praecedentes arcam Domini.

11 Cumque Iosue verba finisset, & septem sacerdotes septem buccinas clangenter ante arcam forentis Domini:

12 Omnisque praecedet armatus exercitus reliquum vulgus arcum sequebatur, ac buccinis omnia concrepabant.

13 Precepit autem Iosue populo, dicens: Non clamabitis, nec audierit vox vestra, neque ullus sermo ex ore vestro egreditur: donec veniat dies in quo dicam nobis: Clamate & vociferamini.

14 Circuivit ergo arca Domini civitatem semel per diem, & reversa in castra mansit ibi.

15 Igitur Iosue de nocte consurgente, tulerunt saecordes arcum Domini.

16 Cumque septem ex eis septem buccinas, quarum in jubileto usus est: praecedebantque arcum Domini ambulantes a que clangentes: & armatus populus ibat ante eos, vulgus autem reliquum sequebatur arcum, & buccinis personabat.

17 Reculeruntque civitatem secundo die semel, & reversi sunt in castra. Sic fecerunt sex diebus.

18 Die autem septimo, diluculo consurgentibus, circuerunt urbem, sicut dispositum erat, septies.

19 Cumque septimo circuitu clangenter buccinis sacerdotes, dixit Iosue ad omnem Israël: Vociferamini, tradidit enim vobis Dominus civitatem:

20 Sitque civitas haec anathema: & omnia quæ in ea sunt, Domino, sola Rahab mereuit vivat, cum universis qui cum ea in domo sunt: & abecondit enim nuncios quos direximus.

21 Vos autem cavete, ne de his, quæ praecipia sunt, quippiam coningatis, & sitis prævaricationis rei, & omnia caltra Israël sub peccato fiat a que turbentur.

22 Quidquid autem auri & argenti fuerit, & valetum ænorum ac ferri, Domino consecrare, reposatum in thesauris ejus.

23 Et tot omni populo vocerante, & clangoribus tubis, postquam in aures multitudinis vox sonauit que incepit, in utrilibus cor ieiunat: de ascendit uniusquisque per locum, qui contra se etat: & cœperuntque exire cum.

24 Et irruerunt omnia quæ erant in ea a viris quoque a miliebus, absque utrum vel tenuerit. Bovis quoque & ovis & ad eos in ore gaudi petrificari.

25 Duxit autem viris, & qui exploratores nati fuerant, dixit Iosue: Incedite in civitatem mulieris ueritatis, & producite eam, & omnia quæ illas sunt, si uilius juramento iuravero iusti.

26 Ingressi poe juvenes, eduxerunt Rahab, & parentes ejus, fratres quoque, & cunctam turpellam eidem ac cognationem illius, & ex ea casta Israël manete fecerunt.

27 Ut urbem autem, & omnia quæ erant in ea, liccenderunt, absque auto & a gente, & valis æneis ac ferro, quæ in ararium Domini consecrarentur.

28 Rahab vero meretrice, & donum patris eius, & omnia quæ habebat, se in Iosue vivere, & habitaverunt in medio Israël usque in presentem diem: eo quod absconderit nuncios quos misserat ut explorarent Jericho. In tempore illo, in precatus est Iosue, dicens:

29 Maledictus vit coram Domino, qui suscitaverit & ædificaverit civitatem Jericho. In primogenito suo fundamenta illius jaciat, & in novissimo libertorum ponat portas ejus.

30 Fuit ergo Dominus cum Iosue, & nomen ejus uisum est in omni terra.

C A P V T V I I .

Explorata uibe Hai cedis populus Israël hostibus propter factum de anathemate Jericho, qua propter post Iosue lamentationem, missa forte Achæt lapidatur iussu Domini.

1 Illi & autem Israël prævaricati sunt mandatum, & usurpaverunt de anathemate. Nam Achæt filius Chammæ, filii Zahdi, filii Zare de tribu Iuda, uulnus aliquid de anathemate: itatusque est Dominus contra filios Israël.

2 Cumque misseret Iosue de Jericho viros contra Hai, quæ est juxta Bethaven, ad orientalem plagam oppidi Bethel, dixit eis: Ascendite, & explorate terram. Qui præcepta complentes exploraverunt Hai,

3 Et reversi dixerunt ei: Non ascendat omnis populus, sed duo vel tria millia virorum pergant, & deleant civitatem: quare omnis populus finstra vexabitur contra hostes paucissimos?

4 Ascenderunt ergo tria millia pugnatorum. Qui statim terga vertentes,

5 Percussi sunt a viris uibis Hai, & corrueunt ex eis uiginti sex homines: persecuti sunt eos ad portam usque ad Sabbathum, & ceciderunt per prola tangentes: pertinuitque cor populi, & instar aquæ liquetacum est.

6 Iosue vero scidit vestimenta sua, & pronus cecidit in terram coram arca Domini usque ad vesperam, tam ipse quam omnes sibi Israël: mœruntque pulvretum super capita sua,

7 Et dixit Iosue: Uen Domine Deus, quid voluisti traducere populum istum Jordani fluvium, ut radentes nos in manus Amorim, & percives utinam ut capimus, in afflictionem trans Jordaniem.

8 Mihi domine Deus quid dicam, videns Iti in hostibus, si in terga vertentem?

9 Antea est Chananæ, & omnes habitatores eius, & partes congregatae circumdauit

*Exiugata Haec usq[ue] suspeditus, m[er]it[us] ab
iuri regide: Deuteronomium super laudes for-
tibus, & populo benedictior.*

10 Dixique Dominus ad Iosue. Surge: cui jaces prostris in terra:

11 Peccavit Israël, & prævaricatus est
pactum n[ost]rum; tuleruntque de anath-
emate, & torati sunt atque meriti, & abs-
condent inter vasla sua.

12 Nec poterit Israël dare ante hostes
suos, eosque fugier: quia pollutus est ana-
themate, non ergo ultra vobiscum, donec
conteratis eum qui hujus sceleris reis est.

13 Surge, sanctifica populum, & c[on]c[on]c[er]e eis:
^{† Supr.} Sanctificamini in crastinum: h[oc] enim
3. 5. dicit Dominus Deus Israël: Anathema in
Zerit, medio tui est Israël non poteris stare
20. 7. tam hostibus tuis, donec deleatur ex te
Nem. qui hoc contaminatus est scelere.

14 Accederisque mane singuli per tribus
1. Reg. vestras: & quamcumque tribum fors inve-
16. 5. nerit, accedet per cognationes suas, &
cognatio per domos, domusque per viros.

15 Et quicumque ille in hoc facinore
fuerit deprehensus, comburetur igni cum
omni substantia sua: quoniam prævarica-
tus est pactum Domini, & fecit nefas in
Israël.

16 Surgens itaque Iosue mane, applicuit
Israël per tribus suas, & inventa est tribus
Iuda.

17 Quæ cum juxta familias suas esset
oblata, inventa est familia Zare, illam
quoque per domos offerens, reperit Zabdi:

18 Cujus doirum in singulos dividens
viros, invenit Achan filium Charmi, filii
Zabdi, filii Zare de tribu Iuda.

19 Et ait Iosue ad Achan: Fili mi, da
gloriam Domino Deo Israël, & confitere,
atque indica mihi quid feceris, ne abicodas.

20 Responditque Achan Iosue, & dixit ei:
Vete ego peccavi Domino Deo Israël, &
sic & sic feci.

21 Vidi enim inter spolia pallium coe-
cineum valde bonum, & ducentos sicos
argentii, regulamque auream quinquaginta
sicularum: & concupisces abstuli, & ab-
scondi in terra contra medium tabernaculi
mei, argentumque fossa humo operui.

22 Misit ergo Iosue ministros: qui cur-
rentes ad tabernaculum illius, repererunt
cuncta abscondita in eodem loco, & ar-
gentum simul.

23 Auferentesque idem tentorio tulerunt ea
ad Iosue & ad omnes filios Israël, proje-
ceruntque ante Dominum.

24 [†] Tollens itaque Iosue Achan filium
Zare, argentumque & pallium & auream
regulam, filios quoque & filias ejus, boves
& asinos, & oves, ixtumque tabernaculum,
& cunctam supelleculam: (& omnis Israël
cum eo) duxerunt eos ad Vallum Achor:

25 Vbi dixit Iosue. Quia turbasti nos,
exuberante Dominus in die hac Lapidavit
que cum omnis Israël: & cu[m] ita quæ illius
erant, igne consumpta sunt.

26 Congregaveruntque super eum a er-
uum magnum exercitum, qui permanet usque
in præsentem diem. Et exercitus est totus
Dominus ab eis. Vocaturque est nomen
loci illius, Vallus Achor, itaq[ue] hodie.

1 Dicit autem Dominus ad Iosue: Ne
timeas, neque formides. tolli te
cum omnem numerum pugnatorum, &
confurgens ascende in oppidum Hai, ecce
irradii in manu tua regem ejus, & popu-
lum, urbemque & terram.

2 Faciesque ubi Hai, & regi ejus, & sicut ^{† Supr.}
fecisti Iericho, & regi illius: prædam vere; ^{6. 24.}
& omnia animantia diripietis vobis: pone
insidias ubi post eam.

3 Surrexitque Iosue, & omnis exercitus
bellatorum cum eo, ut ascenderent in Hai:
& electa triginta millia viorum sortium
misit nocte,

4 Præcepitque eis, dicens: Ponite insi-
dias post civitatem: nec longius recedatis:
& cœtis omnes parati.

5 [†] Ego autem, & reliqua multitudo ^{† Supr.}
quæ tecum est, accedemus ex aduerso
contra urbem. Cumque exierint contra
nos, sicut ante fecimus, fugiemus, & terga
vertemus:

6 Donec persequentes ab urbe longius
protrahantur: putabunt enim nos fugere
sicut prius.

7 Nobis ergo fugientibus, & illis perse-
quentibus, confurgetis de intidis, & va-
stalitis civitatem; tradetque eam Dominus
Deus vester in manus vestras.

8 Cumque ceperitis, succendite eam, &
sic omnia facietis, ut iussi.

9 Dimisiisque eos, & petrexerunt ad lo-
cum insidarum, sed eruntque inter Bethel
& Hai, ad occidentalem plagam urbis Hai:
Iosue autem nocte illa in medio mansit
populi.

10 Surgensque diluculo recensuit socios,
& ascendit cum levioribus in fronte exer-
citus, vallatus auxilio pugnatorum.

11 Cumque venissent & ascendissent ex
aduerso civitatis, steterunt ad septentrio-
nalem urbis plagam inter quam & eos erat
vallis media.

12 Quinque autem millia viros elegerat,
& poluerat in insidis inter Bethel & Hai,
ex occidentali parte eiusdem civitatis:

13 Omnis vero reliquus exercitus ad
aquinone aciem dirigebat, ita ut novil-
simi illius multitudinis occidentalem pla-
gam urbis attingerent. Abiit ergo Iosue
nocte illa, & stet in vallis medio.

14 Quod cum vidisset rex Hai, testinavit
mane, & egreditus est cum omnibus exercitu-
civitatis, direxitque aciem contra deser-
tum, ignorans quod post tergum laterente
insidie.

15 Iosue vero & omnis Israël cesserunt
Ioco, si uantes metum, & fugientes per
solitudinis viam.

16 At illi vociterantes pariter, & se mu-
tuuo cohortantes, perfecuti sunt eos. Cum
que recesserunt a civitate.

17 Et ne quis quidem in urbe Hai & Pe-
thel remansisset qui non pertinet ad Is-
rael (hinc creperant aperte oppida clau-
guentes).

18 Dixit Dominus ad Iosue : Leva clypeum, qui in manu tua es, contra urbem Hai, quoniam ubi erat in eam.

19 Cumque elevasset clypeum ex adverso civitatis, infideli & quae latabant, sicut extenuit confitimus : & pergente ad civitatem, ceperunt, & succenderunt eam.

20 Vari autem civitatis, qui persecutabantur Iosue, respicientes & videntes tunnus urbis ad eam usque conseruare, non potuerunt ultra huc illucque dissipare : paxientim cum hi qui simulaverant fugam, & tendebant ad solitudinem, contra persequentes sorti ssime restituerent.

21 Videntesque Iosue & omnis Israël quod capta esset civitas, & sumus orbis ascenderer, reversus percussi viros Hai.

22 Siquidem & illi qui ceperant & succederant civitatem, egressi ex urbe contra suos, medios hostium ferire coepérunt. Cum ergo ex utraque parte adversarii cedentur, ita ut nullus de tanta multitudine salvaretur,

23 Regem quoque urbis Hai apprehenderunt viventem, & obtulerunt Iosue.

24 Igmar omnibus interfectis, qui Israëlem ad desertum tendentem fuerant persecuti, & in eodem loco gladio corridentibus, reversi filii Israël per usserunt civitatem.

25 Erant autem qui in eodem die conciderant à viro ulque ad mulierem, duodecim millia hominum, omnes urbis Hai.

26 Iosue vero non contraxit manū, quam in subline porrexerat, tenens clypeum donec invenirentur omnes habitatores Hai.

27 Iumenta autem & prædam civitatis divisorunt sibi filii Israël, sicut præceperat Dominus Iosue.

28 Qui succendit urbem, & fecit eam turrim seu pitem :

29 Regem quoque ejus suspendit in patibulo ulque ad veroram & solis occasum. Præcepitque Iosue, & deposcerunt cadaui ejus de cruce : proiecētumque in ipso inter omnes civitatis, congesto super eum magno acervo lapidum, qui permanet usque in prædictam diem.

30 Tunc eti sicavit Iosue altare Domino Deo Israël in monte Hebal :

TExod. 31 ¶ Sicut præceperat Moyses sanguulus 20. 25. Domini filius Israël, & scriptum est in volumen legis Moysi : Altare vero de lapidis impolitus, quos ferrum non tetigit : & obtulit super eo holocausta Domino, immolavique pacificas victimas.

32 Et scripsit super lapides Deuteronomium legis Moysi, quod ille digesserat eo am filiis Israël.

33 Omnis autem populus, & majores ratus, ducesque & iudices stabant ex terra quæ parte erat, in conspectu sacerdotum qui portabant arcam fæderis Domini, ut advenia iusta & indigena. Media pars eorum iuxta orientem Garzam, & media iuxta in orientem Hebal, ut ar præceperat Moyses tam dictis Domini. Et præcum quidem Benedictus populo Israël.

34 Post hoc levavit omnia verba Iosue. Et omnes credentes & cœderunt in gloriam regis voluntatis.

35 Nihil ex his quæ Moyses præstet, regi intactum, sed universa reproducuntur coram omni multitudine Israël, & ieiunibus ac parvulis & adyenis, qui inter eos morabantur.

C A P V T . IX.

Gabaonita simulatione longi mœtri imponentes Iosue & principibus Israëliorum, intrupiti percutientis salvantur, inservient summi munitione, per seculo famulatio astigitur.

1 Quibus auditis, cuncti reges trans Iordanem, qui versabani ut in nocturnis & campis & campis, maritimis ac littore magni mari, hi quoque qui hababarunt iuxta Libanum, Hethæus, Amoræus, Chananæus, Pherezzæus, & Hœvæus, & Iebusæus,

2 Congregati sunt pariter ut pugnarent contra Iosue & Israël uno animo, eademque sententia.

3 At hi qui habitabant in Galaon, audientes cuncta quæ fecerat Iosue, Iericho & Hai :

4 Et callide cogitantes, tulerunt sibi cibaria, saccos veteres asinis imponentes, & utres vinarios scissos atque consutos,

5 Calceamentaque per antiqua quæ ad iudicium vetustatis pittacis consuta erant, indui veteribus vestimentis : panes quoque, quos portabant ob vaticum, duti erant, & in frusta comminuti :

6 Perreveruntque ad Iosue, qui nunc morabatur in castris Galgalæ, & dixerunt ei, atque simul omni Israël : De terra longinqua venimus parem vobiscum facere cupientes. Responderuntque viri Israël ad eos, atque dixerunt :

7 Ne forte in terra, quæ nobis sorte debetur, habitatis, & non possumus fœdus initre vobiscum.

8 At illi ad Iosue, servi, inquit, tuus sunis. Quibus Iosue ait : Quinam estis vos? & unde venistis?

9 Responderunt : De terra longinqua valde venerunt iervi tui in nomine Domini Dei tui. Audivimus enim famam potentiae ejus, cuncta quæ fecit in Ægypto,

10 ¶ Et duobus regibus Amoræorum *Num. 21. 294* qui fuerunt trans Iordanem, Seba regi Hethæbon, & Og regi Basan qui erat in Altaro hi:

11 Dixeruntque nobis seniores, & omnes habitatores terræ nostræ : Tollite in manus cibaria ob longissimam viam, & occurrite eis, & dicite : Servi vestri sumus, secundus in te nobiscum.

12 Ea, panes quando egressi sumus de domibus nostris, ut veniremus ad vos, cibos semper sumus, nunc siccæ facti sunt, & veritate nimia comminuti.

13 Vires vini novos in pleviis sunt, nunc rupi sunt & soluti, vestes & calceamenta quibus induimus, & quæ habemus a predictis, ob longitudinem longioris viae tui astant, & pene consumptæ.

14 Siderpernit igitur de cibarib[us] eorum, & os eorum non accingaverunt.

15 ¶ Et cumque Iosue cum eis pacem, & in eam pacem pollicans est quæc proposita, occurrerunt principes quoque nulti ominus perdidit eis.

15 post

16 Post dies autem tres initio fœderis, audiuit quod in vicino habilarentur, & inter eos tunc essent.

17 Movendatque castra filii Israël, & veneruant in cœnitias eorum de tertio, quarum hæc vocabula sunt, Gabaon, & Caphîra, & Beroth, & Carathiarim.

18 Et non percussimus eos, eo quod iugassent eis principes multitudinis in nomine Domini Dei Israël. Minimoravit itaque omne vulgus contra principes.

19 Qui r'spo idem in eis: Iteravimus illis in nomine Domini Dei Israël, & idcirco non possuntus eos contingere.

20 Sed hoc faciemus eis: Reserventur quidem ut vivant, nec contra nos ira Domini conuictus, si pejeravimus:

21 Sed sic vivant, ut in illis universæ multitudinis ligna cœdam, aquasque comportent. Quibus hæc loquentibus:

22 Vocavit Gabaonias Iosue, & dixit eis: Cur nos decipere fronde voluistis, ut dicetis: Procul valde habitamus à vobis, cum in medio nostri si is?

23 Itaque sub oaledictione eritis, non deficiet de stirpe vestra ligna cœdens, aquasque comportans in Dominu Dei mei.

24 Qui responderunt: Nunciamum est nobis tervis tuis, quod promisset Dominus Deus tuus Moysi servo suo, ut tradiceret vobis omnem terram & disperderet cunctos habitatores ejus. Timuimus igitur valde, & providimus animabus nostris, vestro terrore compulsi, & hoc consilium inuimus.

25 Nunc autem in manu tua sumus: quod tibi bonum & rectum videtur, fac nobis.

26 Fecit ergo Iosue ut dixerat, & liberavit eos de manu filiorum Israël, ut non occiderentur.

27 Decrevitque in illo die eos esse in ministerio cuncti populi, & altaris Domini, ex lentes ligna, & aquas comportantes, usque in præsens tempus, in loco quem Dominus elegisset.

CAPUT X.

Quinque reges oppugnantes urbem Gabaon, immota sole unius diei spatio, vincuntur; & ex spelunca extracti suspenduntur, pluresque alii reges & civitatis exscinduntur.

1 Quæcumque cum audisset Adonisedec rex Ierusalem, quod scilicet cepisset Iosue Hai, & subvertisset eam (sicut enim fecerat & Iericho & regi ejus, sic fecit Hai & regi illius) & quod transfigissent Gabao-nitex ad Israël, & essent fœderati eorum,

2 Tum multus valde. Verbis enim non agna erat Gabaon, & una civitatum regalium, & maior oppido Hai, omnesque bellatores ejus in illi eri.

3 Misit ergo Adonisedec rex Ierusalem ad Oham regem Hebron, & ad Pharam regem Ierimoth, ad Iaphia quoque regem Lachis, & ad Dabit regem Eglon, dicens:

4 Ad me ascendite, & ferre præsidium, ut expellam urbis Gabaon, quare transfigerit ad Iosue, & ad filios Israël.

5 Congregari igitur adiuderunt quinque reges Ammonitum, rex Ierusalem, rex Hebron, rex Ierimoth, rex Lachis, rex

Eglon, simul cum exercitu usque soi, & castra metarunt circa Gabaon, oppugnantes eam.

6 Habitatores autem Gabaon iustis obsecrati iterant ad Iosue, qui tuoc morabatur in castris apud Galgalam, & dicit eis: Ne terrahabas in manu tuas ab auxilio terrorem in orbe, ascende cito, & libera nos, ferque præsidium: eo venientur enim alevium nos omnes reges Amorrhorum, qui habitant in montibus.

7 Ascendiisque 10 uie de Galgalis, & omnis exercitus bellatorum cum eo, viri fortissimi.

8 Dixique Dominus ad Iosue: Ne timeras eos: in manus enim tuas tradidi illos: nullus ex eis tibi resistere poterit.

9 Irruit itaque Iosue super eos repente, tota nocte ascendens de Galgalis:

10 Et conturbavit eos Dominus à facie Israël: contivitque plaga magna in Gabaon, ac persecutus est eos per viam ascensus Beth-horon, & percussit usque Azeca & Maceda.

11 Cumque fugerent filios Israël, & essent in descensu Beth-horon, Dominus uisus super eos lapides magnos de cœlo usque ad Azeca: & mortui sunt multo plures lapidibus grandinis, quam quos gladio percusserant filii Israël.

12 Tunc locutus est Iosue Domino, in die qua tradidit Amorrhæum in conspectu filiorum Israël, dixique coram eis: Sol contra Gabaon ne movearis, & Luna contra vallem Ajalon.

13 Sicuteruutque † Sol & Luna, donec uel † via ciceretur se g. ns de inimicis suis. Nonne 28 41. scriptum est hoc in libro justorum? Sie Eclitiit itaque Sol in medio cœli, & non festinavit occupare spacio uisus diei.

14 Noa fuit antea nec postea tam longa dies, obedientiæ Domino voci hominis, & pignante pro Israël.

15 Reversusque est Iosue cum omnibus Israël in castra Galgalæ.

16 Fugerant enim quinque reges, & se absconderant in spelunca urbis Maceda.

17 Nunc itaque est Iosue, quod iuenti escent qui que reges latentes in spelunca urbis Maceda.

18 Qui præcepit sociis, & ait: Volvez saxa ingentia ad os speluncæ, & ponite viros industrios qui clausos custodian.

19 Vos autem uolite statere, sed persequimini hostes, & extremos quoque tagicatum cœdit: nec dimittatis eos urbium suarum iuriare proæsidia, quos tradidit Dominus Dens in manus vestras.

20 Cœsis ergo adiutoriis plaga magna, & usque ad intermissionem pene consumptis, hi qui Israël est gente potuerunt, ingressi sunt civitates munitas.

21 Reversusque est omnis exercitus ad Iosue in Maceda, ubi tunc erant castra, sani & integræ curvero: nullusque contra filios Israël uictus arsus est:

22 Dixisseque Iosue, dicens: Aperiote os speluncæ, & producite ad me qui que reges, qui in ea latuant.

23 Precepitque misericordia ut libi fuerat impetratum: & eduxerunt ad eum quinque reges de speluncâ, regem Ierusalem,

regem Hethon, regem Ietiaoth, regem Lachis, regem Eglon.

24 Cumque educti essent ad eum, vocavit omnes viros Israël, & ait ad principes exercitus qui tecum erant: Ite, & ponite pedes super colla regum istorum. Qui cum perirent, & subiectorum colla pedibus calcaret.

25 Ridum ait ad eos: Nolite timere, nec pavetis, confortamini & estote robusti: sic enim faciet Dominus cunctis hostiis vestris, adversum quos dominaris.

26 Percussitque Iosue, & interfecit eos, atque suspendit super quinque stipites: fueruntque suspensi usque ad vesperum.

^{t Dext.} 27 ^{21.23.} Cumque occumberet sol, præcepit sociis ut deponerent eos de patibulis. Qui depositos projecerunt in speluncam, in qua latuerant, & posuerunt super os ejus saxa ingentia, quæ permanent usque in praesens.

28 Eodem quoque die Macedam cepit Iosue, & percussit eam in ore gladii, regemque illius interfecit, & omnes habitatores ejus: non dimisit in ea saliem parvas reliquias. Fecitque regi Maceda, sicut fecerat regi Iericho.

29 Transivit autem cum omni Istrael de Maceda in Lebna, & pugnabat contra eam:

30 Quaerit tradidit Dominus cum rege suo in manus Istrael: percusseruntque urbem in ore gladii, & omnes habitatores ejus: non dimiserunt in ea ullam reliquias. Feceruntque regi Lebna, ^t sicut fecerant regi Iericho.

^{t Sagr.} 31 De Lebna transivit in Lachis cum omni Istrael: & exercitu per gyrum disposito oppugnabat eam.

32 Tradiditque Dominus Lachis in manus Istrael, & cepit eam die altero, atque percussit in ore gladii, omnemque animam quæ fuerat in ea, sicut fecerat Lebna.

33 Eo tempore ascendit Horam rex Gath, ut auxiliaretur Lachis: quem percussit Iosue cum omni populo ejus usque ad intercessionem.

34 Transivitque de Lachis in Eglon, & circumdedit,

35 A que expugnavit eam eadem die: percusseruntque in ore gladii omnes animas quæ erant in ea, juxta omnia quæ fecerat Lachis.

36 Ascendit quoque cum omni Istrael de Lylo in Hebron, & pugnauit contra eam:

37 Cepit eam, & percussit in ore gladii, regemque ejus, & omnia oppida regionis illius, universaque animas quæ in ea fuerant communiae: non reliquit in eam nisi ullam quæ sicut fecerat Eglon, sic fecit & II bim, cuiusque quæ in ea repetit consuetas glorias.

38 Inde recessit in Dabir,

39 Cepit eam atque vastavit: regemque ejus atque omnia per circulum. Et sic excepit in ore gladii: non datur nisi loca nullas: huiusque si in tecera II bim & Iericho, nō dicitur eam, sicut fecit Iericho & Iosue.

40 Proceditque Iosue & exercitus suus in terram

de Iudea: & ad eam venit, atque eam pe-

larem, & Adroth, & in regibus suis: nona die ibi in ea ullam relinquit, sed omne quod spiritate poterat interficerit, sicut præcepit ei Dominus Deus Istrael,

41 A Cadesbarne usque Golan. Omnam terram Gisen usque Gabaon,

42 Universaque reges, & regiones eam, uno impetu cepit atque vastavit: Dominus enim Deus Istrael pugnava pro eo.

43 Reversusque est cum omni exercitu ad locum caltronum in Galgala.

C A P V T XI.

Expugnat Iosue regem Iacob in eam aliis plurimis regibus ac populis, omnia servans que Dominus Moysi præcepérat.

1 ^Vx cum audisset Iabin rex Asor, misit ad Iobab regem Madon, & ad regem Seimeron, atque ad regem Achiph;

2 Ad reges quoque aquilonis, qui habitabant in montanis & in planicie contra meridiem Ceneioth, in campetribus quoque & in regionibus Dor iuxta mare.

3 Chananeum quoque ab oriente, & occidente, & Amorium atque Heithum ac Pherezum & Iebuzatum in montanis: Hessum quoque qui habitabat ad radices Hermon in terra Mapha.

4 Egressique sunt omnes cum turmis suis, populus natus nimis sicut arena que est in littore maris, equi quoque & currus immensæ multitudinis.

5 Conveneruntque omnes reges isti in unum ad aquas Merom, ut pugnarent contra Istrael.

6 Dixitque Dominus ad Iosue: Ne timas eos: cras enim hac eadem hora ego iradam omnes istos vulnerandos in con�petitu Istrael: equos eorum subnervabis, & currus igne combures.

7 Venitque Iosue, & omnis exercitus cum eo, adversas illos ad aquas Merom subito, & invenerunt super eos,

8 Tradiditque illos Dominus in manus Istrael. Qui percusserunt eos, & perterriti sunt usque ad Sidonem magnam, & Aquas Maselephorih campumque Mapha, qui est ad orientalem illius partem. Ita percussit omnes, ut nullas dimitteret ex eis reliquias:

9 Fecitque sicut præcepérat ei Dominus, equos eorum subnervavit, currusque combusit igne.

10 Reversusque statim cepit Asor: & regem ejus percussit gladio. Asor enim antiquus inter omnia regna haec principatum tenebat.

11 Peti sicutque omnes animas, quæ ibide non orabantur: non dimisit in ea ullam reliquias, sed usque ad internecciam universa vastavit, ipsamque urbem perennis incendie.

12 It omnes per circuitum civitates, regemque eam non cepit, percusseruntque eum delevit,

13 sicut præcepérat ei Moses fatus. ^{t Dext.} ^{7.2}

14 Aliisque urbibus, quæ erant in collibus & in terris ubi fore, & terastine enītūne: unam an unum Asor mā ut dūm sicut plena & concusa est.

Amonihus, qui regnauit in Heselon, usque ad ierim monos filiorum Ammon.

11 Et Galaad, ac terminus Gessuri & Machati, & omnem montem Hermon, & universam Basan, usque a Salecha;

12 Omne regnum Og in Basan, qui regnauit in Astaroth & Edrai, ipse fuit de reliquis Raphaum, percussisse que eos Moyses, atque delxit.

13 Nolueruntque disperdere filii Israël Gessuri & Machati: & habitaverunt in medio Irael usque in presentem diem.

Num. 14 ¶ Tribui autem Levi non dedit possessionem: sed sacrificia & victimæ Domini Dei Israël, ipsa est ejus hereditas, sicut locutus est illi.

15 Dedit ergo Moyses possessionem tribui filiorum Ruben juxta cognationes suas.

16 Fuitque terminus eorum ab Aroë, quæ sua est in ripa torrentis Arnon, & in valle ejusdem torrentis media: universam planitatem, quæ dicit Medaba,

17 Et Heselon, cunctosque viculos eorum, qui sunt in campestribus: Dibon quoque, & Bamoth baal, & oppidum Baalmaon,

18 Et Iassa, & Cedimoh, & Mephaath,

19 Et Cariathaim, & Sabama, & Sarathbar in monte convallis.

20 Bethphogor & Asedoib, Phalsga & Bethisimoth.

21 Et omnes urbes campestres, universaque regna Sehon regis Amorhei, qui regnauit in Heselon, ¶ quem percussit Moyses cum principibus Madian: Hevæum, & Reçem, & Suri, & Hur, & Rebe duces Sehon habitatores terræ:

22 Et Balaam silium Beor ariolum occiderunt filii Israël gladio cū ceteris interfectis.

23 Factusque est terminus filiorum Ruben Iordanis fluvius Hæc est possessio Rubenitarum per cognationes suas urbium & viculorum,

24 Deditque Moyses tribui Gad & filiis ejus per cognationes suas possessionem, cuius hæc divisio est.

25 Terminus Iaser, & omnes civitates Galaad, & dimidiā partem terræ filiorum Ammon, usque ad Aroë, quæ est contra Rabba,

26 Et ab Heselon usque Ramoth, Masphe & Betonim: & à Manaim usque ad terminos Dabir.

27 In valle quoque Betharan, & Bethemita, & Socoth, & Saphon reliquam partem regni Sehon regis Heselon: hujus quoque finis Iordanis est, usque ad extēmam partem maris Cœreæ h trans Iordanem ad orientalem plagam.

28 Hæc est possessio filiorum Gad per familias suas, civitates & villa earum.

29 Dedit & dimidiā tribui Manasse filiisq; ejus iusta cognationes suas possessionem,

30 Causa hoc principium est: à Manaim universam Basan, & cuncti regna Og regis Basan, o melque vicos eis, qui sunt in Basan, in sexaginta oppida,

31 Et dimidiā partem Galad, & Astaroth, & Edrai, urbes regni Og in Basan, filius Machir, filii Manasse, dimidiā parti

siliorum Machir juxta cognationes suas,

32 Hanc possitionem dicit Moyses in campestribus Moab trans Iordanem contra Iericho ad orientalem plagam.

33 ¶ Tribui autem Levi non dedit posses-
sionem: quoniam Dominus Deus Israël ipse est possitio ejus, ut locutus est illi.

C A P V T X I V .

*Caleb accipit Hebron in hereditatem sibi à Deo
promissam, et quod aliis exploratoribus detra-
bentibus terra promissa, ipse sequitur per hominem.*

1 Hoc est quod possederunt filii Israël in terra Chanaan, quam dederunt eis Ileazar sacerdos & Iosue filius Nun, & principes familiarium per tribus Israël:

2 Sortie omnia dividentes, ¶ sicut præce-
perat Dominus in manu Moysi, novem tri-
bus, & dimidiæ tribui.

3 Duabus enim tribubus, & dimidiæ, de-
derat Moyses trans Iordanem posses-
sionem: abque Levitis, qui nihil terræ acce-
perunt inter fratres suos:

4 Sed in eorum successerunt locum filii Ioseph in duas divisi tribus, Manasse & Iiphraim: nec accepserunt Levite aliam in terra partem, nisi ubes ad habitandum & suburbana earum ad alenda jumenta & pecora sua.

5 Sicut præceperat Dominus Moysi, ita fecerunt filii Israël, & diviserunt terram.

6 Accesserunt itaque filii Iuda ad Iosue in Galgala, locutusque est ad eum Caleb, filius Iephone Cenezeus: ¶ Nostri quid lo-
cutus sit Dominus ad Moysen hominem 14 14
Dei de me & te in Cadesbarne.

7 Quadragesima annorum etiam quando misit me Moyses tamulus Domini de Ca-
desbarne, ut confidetarem terram, nuncia-
viique ei quod mihi verum videbatur.

8 Fratres autem mei, qui ascenderant mecum, dissolverunt cor populi: nihilominus ego secundus sum Dominum Deum n̄ cū.

9 Iuravitque Moyses in die illo, dicens: Teria, quam calcavit pes tuus, erit posses-
sio tua, & filiorum tuorum in æternum: qui leatus es Dominum Deum meum.

10 Concessit ergo Dominus vitam mihi, sicut pollicitus est usque in presentem diem. Quadragesima & quinque anni sunt, ex quo locutus est Dominus verbum istud ad Moy-
sen quando ambulabat Israël per solitudi-
nem: hodie octoginta quoque annorum sū.

11 Sic valens, ut eo valebam tempore quando ad explorandum missus sum: ¶ il-
lius in me temporis fortitudo usque hodie
perseverat, iam ad bellandum quam ad gradiendum,

12 Da ergo mihi montem istum, quem pollicitus est Dominus, te quoque audiens, in quo Isaacum sum, & urbes n̄ agere atque ministrare: si forte sit Dominus mecum, & potuerit delere eos, sicut prouisisti mihi.

13 Benedixitque ei Iosue: & tradidit ei Hebron in possitionem.

14 Atque ex eo tuit Hebron Caleb filius Iephone Cenezeus itaque in præsentem diem: quia se invenerit Dominus Deum Israël.

15 Non en Hebron ante vocabatum Ca-
racte Arbe: Adam maximus ibi n̄ erit: &
confinis illi: & terra eis lavit à prælato,

CAPUT XV.

secundum tribus Iudea, civitates et villa eorum. Cilicium accipit, trans fidem Caleb, eo quod obtinuit Cariath Sepher, additumque ei terra iugis.

¶ Xvi. *¶ Quir + iors filiorum Iuda per cog. & nom. Nationes suas illa fuit: A termino Edom, defertum Sin contra meridiem, & usque ad extremam partem australis plagae.*

¶ XVii. *Iacobum quis a summitate maris saltans,*

& a lingua ejus, quem respicit meridiem.

¶ XViii. *Ergo duxi que contra aecum Scorpio-*

pis, & petransi in Sina: ascenditque in

Cadesbarne, & pervenit in Ebron, ascen-

dens ad Addar, & circuens Carca.

¶ Xix. *Aique inde petransi in Alemona, &*

pervenient ad torrem Egypti: eruntque

termini ejus mare magnum: hic erit finis

meridianæ plagiæ.

¶ XX. *Ab oriente vero erit initium, mare sal-*

sarium usque ad extrema Iordanis: & ea

quæ respiciunt ad aquilonem, à lingua ma-

ris usque ad eundem Iordanis fluvium.

¶ XXI. *Ascenditque terminus in Beth Hagla, &*

transit ab Aquilone in Beth Araba: ascen-

dens ad lapidem Boen filii Ruben.

¶ XXII. *Et tendens usque ad terminos Debera*

de Valle Achior, contra aquilonem respi-

cens Galgala, quæ est ex adverso Ascensi-

onis Adonim, ab australi parte torrentis:

tra illi que aquas, quæ vocantur Fons solis:

& eunt exitus ejus ad Fontem Rogel.

¶ XXIII. *Ascenditque per convallem filii En-*

nom ex latere Iebusæ ad meridiem, hæc

est Ierusalem, & inde se erigens ad verti-

cem montis, qui est contra Geennom ad

occidentem in summitate vallis Raphaim

contra aquilonem.

¶ XXIV. *Petransique à vertice montis usque*

ad fontem aquæ Nephroa: & pervenit us-

que ad vicinorū Ephron: inclinaturque

in Baala, quæ est Cariathiarim, id est, urbs

silvarum.

¶ XXV. *Et circuit de Baala contra occiden-*

tem, usque ad montem Seir: transitque

juxta latius montis Iarim ad aquilonem in

Chilon: & descendit in Bethsanæ, tran-

sitque in Thanna.

¶ XXVI. *Et peruenit contra aquilonem partis*

Accaron ex latere: inclinaturque Sechro-

na, & transit montem Baala: peruenitque

in Iebneel, & magni maris contra occiden-

tem fine concluditur.

¶ XXVII. *Hæc sunt termini filiorum Iuda per cir-*

cum in cognationibus suis.

¶ XXVIII. *Caleb vero filio Iephone dedit par-*

tem in medio filiorum Iuda, sicut præcep-

par ei Dominus: Cariath-Arbe patris Enac,

ipsa est Hebron.

¶ Iuda. **¶ XXIX.** *¶ Delevi que ex ea Caleb tres filios*

¶ XXX. *Enac, Sefai & Ahiman & Tholmai de stir-*

pe Enac.

¶ XXXI. *Aique inde descendens venit ad ha-*

bbitatores Dabir, quæ prius vocabatur Ca-

riath Sepher, id est, civitas literatum.

¶ XXXII. *Dixitque Caleb: Qui percosserit Ca-*

riath Sepher, & ceperit eam, dabo ei

Axam filiam meam uxorem.

¶ XXXIII. *Cordique eam Othoniel filius Cenes*

frater Caleb junior: dedique ei Axam fi-

lam suam uxorem.

¶ XXXIV. *Quæcumque pergerent simul, suscitab-*

ti viri suo ut peticeret a patre suo agrum,

supplicavimus ut sedebat in aucto. Cum Ca-

leb: Quid habes, inquit?

¶ XXXV. *Ac illa respondit: Domini Bene dicti os-*

nem: Terram australem & arietem dedi-

ci multi, juge & irriguam. Dedit itaque

ei Caleb irrigum superius & interius.

¶ XXXVI. *Hæc est possitio tribus filiorum Iuda*

per cognationes suas.

¶ XXXVII. *Estantque civitates ab extremis parti-*

bus filiorum Iuda juxta terminos Edom à

meridie: Caleb & Ider & Iagur,

¶ XXXVIII. *Et Cyna & Dimona & Adada,*

¶ XXXIX. *Et Cades & Asor & Iethnam,*

¶ XL. *Ziph & Teleni & Baloth,*

¶ XLI. *Alor nova & Carioth, Hesron, hæc*

est Alor,

¶ XLI. *Amam, Sama, & Molada,*

¶ XLII. *Et Alergadda & Hassemon & Beth-*

phelet,

¶ XLIII. *Et Hasersual & Bersabee & Baziothia.*

¶ XLIV. *Et Baala & Iim & Ueni,*

¶ XLV. *Et Eltholad & Cesil & Haima,*

¶ XLVI. *Et Siceleg & Medemena & Scosenna,*

¶ XLVII. *Lebaoth & Selim & Aen & Remmon:*

ounnes civitates viginti novem, & villa-

earum.

¶ XLVIII. *In campestribus vero: Estaol & Sarea*

& Alesa,

¶ XLIX. *Et Zanoe & Engannim & Taphua &*

Enam,

¶ L. *Et Ierimoth & Adullam, Socho, &*

Azeca,

¶ LI. *Et Saraim & Adichaim, & Gedera &*

Gederotham: urbes quatuordecim, &

villæ earum.

¶ LII. *Sanan & Hadassa & Magdal gad,*

¶ LIII. *Delean & Masepha & Icthel,*

¶ LIV. *Lachis & Baschath & Iglon,*

¶ LV. *Chebbon & Leheimer & Ceihlis,*

¶ LX. *Et Gideroth & Bethlagon & Naama*

& Maceda: civitates sedecim, & villa-

earum.

¶ LXI. *Labana & Ether & Asan,*

¶ LXII. *Iephtha & Esra & Nesib,*

¶ LXIII. *Et Ceila & Achzib & Maresa: ciuita-*

tes novem, & villa earum.

¶ LXIV. *Accaron cum vicis & villulis suis,*

¶ LXV. *Ab Accaron usque ad mare: omnia*

quæ vergunt ad Azotum & viculos ejus.

¶ LXVI. *Azotus cum vicis & villulis suis, Gaza*

cum vicis & villulis suis, usque ad torren-

tem Egypti, & mare magnum item iuxta ejus.

¶ LXVII. *Et in monte: Samir & Iether & Socoth,*

¶ LXVIII. *Et Danna & Cariath-senna, hæc est*

Dabir:

¶ LXIX. *Anab & Istemo & Anim,*

¶ LXX. *Goton & Oton & Gilo: ciuitates uni-*

decim & villa earum.

¶ LXI. *Arab & Ruma, & Esan,*

¶ LXII. *Et Janum & Bethaphua & Apheca,*

¶ LXIII. *Athmacha, & Cariatharbe, hæc est*

Hebron, & Sior: ciuitates novem, & villa-

earum.

¶ LXIV. *Maon & Carmel & Zeph & Iota.*

¶ LXV. *Ierach & Iucadam & Zanoe,*

¶ LXVI. *Accam, Gabia, & Thanna: ciuitates*

decim, & villa earum.

¶ LXVII. *Mallul, & Bellut, & Gedor,*

¶ LXVIII. *March*

59 Mareth, & Bethanoth, & Iltecon: civitates lex & villa eatum.

60 Cariathbaal, hæc est Cariathiarim urbi silvarum, & Arebba: civitates duæ, & villa eorum.

61 In dextero Betharaba, Meddin, & Sachach,

62 Et Nebisan, & civitas salis, & Engaddi: civitates lex, & villa eatum.

63 Iebulæum autem habitatorem Jerusalæm non potuerunt filii Iuda delere: habitavitque Iebulæus cum filiis Iuda in Jerusalæm usque in presentem diem.

C A P V T X V I.

Sors Ephraim, urbes & viculæ eorum mansaque inter hos Chananæus tributariis.

1 Ecce quoque sors filiorum Ioseph, ab Iordanæ contra Iericho & aquas ejas ab oriente: solitudo quæ ascendet de Iericho ad montem Bethel:

2 Et egreditur de Bethel Luza: transiitque terminum Archi, Atharoth,

3 Et descendit ad occidentem juxta terminum Iephleti, usque ad terminos Bethhoron inferioris, & Gazer: finiunturque regiones ejus mari magno:

4 Possederuntque filii Ioseph Manasse & Ephraim.

5 Et factus est terminus filiorum Ephraim per cognationes suas, & possessio eorum contra orientem Atharoth Addar usque Bethhoron superiorem.

6 Egrediunturque confinia in mare: Machmethah vero aquilonem respicit, & circuit terminos contra orientem in Thana-thselo: & pertransit ab oriente Ianoe.

7 Descenditque de Ianoe in Atharoth & Naaratha: & pervenit in Iericho, egrediturque ad Iordanem.

8 De Taphua pertransit contra mare in Vallem arundineti, suntque egrissas ejus in mare salissimum: hæc est possessio tribus filiorum Ephraim per familias suas.

9 Vib. que separatae sunt filii Ephraim in medio possessionis filiorum Manasse, & villa eorum.

10 Et non interfecerunt filii Ephraim Chananæum, qui habitabat in Gazer: habitavitque Chananæus in medio Ephraim usque in diem habet tributariorum.

C A P V T X V I I.

Italia tribui Manasse & filiabus Salphaad sicut assignato, & aucto forte filiorum Ioseph.

1 Ecce autem sors tribui Manasse: (pse enim est primogenitus Ioseph) Machi primogeñitio Manasse patri Galaad, qui fuit vir pugnator, habitavitque possessio-nem Galaad, & Basan:

2 Et reliquæ filiorum Manasse juxta familias ius, filius Abiezzer, & filius Helech, & filius Iibri, & filius Secher, & filius Hecher, & filius Senida. Iti sunt filii Manasse filii Ioseph, mares, per cognationes suas.

3 Et Siphaad vero filio Hepher filii Gi-

4. 1. lai filii Machi filii Manasse, non erant si-

5. 1. li, sed filii eum: quatuor ista fuerunt nomina,

6. 1. Maali & Noa & Hugli & Melchi & Thera.

4 Vtque in respectu Iacob in fa-

dienter: Dominus præcepit per manum Moyli, ut daretur nobis possessio in medio fratrum nostrorum. Deditque eis pars imperium Domini possessionem in medio fratrum patris eorum.

5 Et ceciderunt suniculi Manasse decem, abique terra Galaad & Basan trans Iordanem.

6 Filii enim Manasse possidunt ruas hereditatem in medio siborum ejus. Terra autem Galaad eredita in sorte siborum Manasse: qui ut liqui erant.

7 Fuitque terminus Manasse ab Aser, Machmethah quæ respicit Sichem: & egreditur ad dextram juxta habitatores fontis Taphuæ.

8 Etenim in sorte Manasse ceciderat terra Taphuæ: quæ est juxta terminos Manasse siborum Ephraim.

9 Decenditque terminus Vallis arundineti in meridiem torrentis civitatum Ephraim, qui in medio suot ubium Manasse: terminus Manasse ab aquilone torrentis, & exiit eis pergit ad mare.

10 Ita ut possessio Ephraim sit ab austro, & ab aquilone Manasse, & utique claudat mare, & conjungantur sibi in tribu Alet ab aquilone, & in tribu Issachar ab oriente.

11 Fuitque hereditas Manasse in Issachar & in Aser, Beisan & viculi ejus: & Ieblaan cum viculis suis, & habitatores Dor cum oppidis suis, habitatores quoque Eadot cum viculis suis: similiterque habitatores Thenac cum viculis suis, & habitatores Mageddo cum viculis suis, & tercia pars urbis Nophe h.

12 Nec potuerunt filii Manasse has civitates subvenire, sed cœpit Chanaæus habitate in terra sua.

13 Postquam autem convaluerent filii Israël, subjecerunt Chananæos, & fecerant sibi tributarii s nec iacebunt eis.

14 Loquuntur filii Ioseph a Ioseph, & dixerunt: Quare dedisti mihi possessionem fortis & suniculi unius, cum sim tanquam multitudinis, & benedixerit uibi Dominus?

15 Ad quos Ioseph ait: Si populus multus es, asce de in silvam, & succide tibi spatha in terra Pherezæi & Raphaim: quia angusta est ibi possessio mons Ephraim.

16 Cui responserunt filii Ioseph: Non poterimus ad montanam descendere, cum ferre's curribus utar: Chanaæi, qui habitant in terra campestri, in qua sive sunt Beisan cum viculis suis, & Iezrael medium possidens vallem.

17 Dixique Ioseph ad domum Ioseph, Ephraim & Manasse: populus multus es, & magna fortitudinis, & habebis sortem uiri,

18 Sed transibis ad montem & succides tibi, atque purgabis ad habitandum ipsa terram & poteris ultra pro edere cum subvertieris Chananæum, quem dicitis ferreos habete currus, & esse fortissimum.

C A P V T X V I I I.

Missiones qui describuntur in reliquo capitulo, non tribuum, sed assignatio sive Benomia.

1 Congregatiq[ue] tentantes ibi Israël in Silo, inde locis montibus Iacobum teheronum, & uult ex iusta subiungit.

2 Remanserant autem filiorum Israël

Eprenibus, quæ tecum acceperant pos-
siones suas.

3 Al quos Iosue ait: Usquequo mactis
signavia, & non initatis ad possidendam ter-
ram, quam Dominus Deus paucum vestro-
rum dedit vobis?

4 Egit de singulis tribubus terras viros
primitu n eos, & pergant atque circumveant
terram, & describant eam iuxta numerum
in iuscu jusque multitudinis, referantque ad
me quod descripsent.

5 Dividite vobis terram in septem partes:
Iudas sit in terminis suis ab australi plaga,
& domus Joseph ab aquilone.

6 Median inter hos terram in septem
partes describite: & huc venietis ad me,
ut coram Domino Deo vestro mittam vo-
bis hic sortem:

7 Quia non est inter vos pars Levitarum,
sed sacerdotium Domini est eorum heredi-
tas, Gad autem & Ruben, & dividia tribus
Manasse, iam acceperant possessiones suas
trans Iordanem ad orientalem plagam:
quas dedit eis Moyses famulus Domini.

8 Cumque surrexissent viri, ut pergerent
ad describendam terram, præcepit eis Iosue,
dicens: Circuite terram, & describite eam,
ac revertimini ad me: ut hic coram Domi-
no in Silo, mittam vobis sortem.

9 Itaque perreverant: & lustrantes eam,
in septem partes divisorunt, scribentes in
volumine. Reversique sunt ad Iosue in ca-
stra Silo.

10 Qui misit sortes coram Domino in
Silo, divisique terram filiis Israël in se-
ptem partes.

11 Et ascendit sortes prima filiorum Benja-
min per familias suas, ut possiderent ter-
ram inter filios Iuda & filios Joseph.

12 Cumque terminus eorum contra aqui-
lonem à Iordanè: peregens iuxta latius Ieri-
cho septentrionalis plagæ, & inde contra
occidentem ad montana condescens, &
perveniens ad solitudinem Bethaven.

¶ Gis. 13 Atque pertransiens juxta Luzam ad
meridiem, ipsa est Bethel: descenditque in
Ataroth addar, in montem qui est ad me-
ridiem Beth-horon inferioris:

14 Et inclinatur circuiens contra mare ad
meridiem montis qui respicit Beth-horon
contra Africum: sumique exitus ejus in Ca-
riath baal, quæ vocatur & Cariathiarum,
urbem filiorum Iuda; hæc est plaga contra
mare, ad occidentem.

15 A meridie autem ex parte Cariathiarum
egreditur terminus contra mare, & pervenit
usque ad fontem aquarum Nephroa.

16 Descenditque in partem montis, qui re-
spicit vallem filiorum Ennon, & est contra
septentrionalem plagam in extrema parte
valle Raphaim. Descenditque in Geennom
(id est, vallem Ennom) juxta latius Iebusæ ad
antrum: & pervenit ad fontem Rogel,

17 Transiens ad aquilonem, & egrediens
ad Losches, id est, fontem solis:

18 Et pertransit usque ad tumulos, quæ sunt
à rego ope ascensus. A locumini descenditque
ad Aenhoen, id est, lapidem Boen filii Ru-
ben. Et pertransit ex latere aquilonis ad
castrum eius: descenditque in planientem,

19 Et peregrinatur contra aquilonem
Bethapla: sumique exitus ejus contra in-
guam maris saltissimæ i ab aquilonem in sine
Iordanis ad australen plagam:

20 Qui est terminus illius ab oriente; hæc
est possessio filiorum Benjamin per termi-
nos suos in circuitu, & familias suas.

21 Fueruntque civitates ejus, Iericho &
Bethagla & Vallis Casis,

22 Beth-Ataba & Samaram & Bethel.

23 Et Avim & Aphara & Ophera,

24 Villa Emona & Ophai & Gabe e:

25 Civitates duodecim & villæ eorum,

26 Gabaon & Rama & Beroth,

27 Et Mesphe & Caphata, & Amosa,

28 Et Recem, Iarephel & Tharela.

29 Et Sela, Eleph, & Iebus, quæ est Ierusa-
lem, Gabaath & Cariath: civitates quatuor-
decim, & villæ earum. Hæc est possessio fi-
liorum Benjamin juxta familias suas.

CAPVT XIX.

*Assignantur sortes sex tribibus Simeon, Zabulon,
Issachar, Aser, Nephthalim, Dan, & Iosue.*

1 E T egressa est sortes secunda filiorum
Simeon per cognationes suas: fuit
que hereditas

2 Eorum in medio possessionis filiorum
Iuda: Bersabee & Sabee & molada.

3 Et Hasersual, Bala & Asem.

4 Et Eltholad, Betul & Harmâ,

5 Et Siceleg & Bethmarchaboth & Haser-
susa.

6 Et Bethlevaoth & Sarohen: civitates
tredecim, & villæ earum:

7 Ain & Remmon & Athar & Asan: ci-
vitates quatuor, & villæ earum:

8 Omnes viculi per circuitum urbium ista-
rum usque ad Baalath Beer Ramath contra
australem plagam. Hæc est hereditas fi-
liorum Simeon juxta cognationes suas.

9 In possessione & fuaiculo filiorum Iudæ
quia major erat, & idcirco filii Simeon
possederunt in medio hereditatis eorum.

10 Ceciditque sortes tertia filiorum Zabu-
lon per cognationes suas: & factus est ter-
minus possessionis eorum usque Sarid.

11 Ascenditque de Mari & Metala, &
pervenit in Debbaeth, usque ad torrentem
qui est contra Leconam.

12 Et revertitur de Sared contra orientem
in fines Ceseletuhabor: & egreditur ad
Dabereth, ascenditque contra Iaphite.

13 Et inde pertransit usque ad orientalem
plagam Geth-hepher: & Thacasin: & egre-
ditur in Remmon, Amhar & Noa.

14 Et circuit ad aquilonem Hanathon:

Conque egressus ejus vallis Iephrahel,

15 Et Gareth & Naalot & Seimeron &
Iedala & Bethlehem: civitates duodecim,
& villæ earum:

16 Hæc est hereditas tribus filiorum Za-
bulon per cognationes suas, urbes & vicu-
li earum.

17 Issachar egressa est sortes quarta per
cognationes suas.

18 Fuitque ejus hereditas Iezrael & Ca-
saloth & Sunem.

19 Et Hapharaim & Seon, & Anaharath,

20 Et Rabbith & Celson, Abes,

21 Et

21 Et Ripheth & Togarmim & Enhadda, & Be-hubites.

22 Hoc est terminus eorum usque Thabor & Sebennim & Be-hames : et inquit exodus ei trans Iordanum, civitates sedecim, & villæ earum.

23 Haec est possessio filiorum Iacob per cognationes suas, urbes & viculi earum.

24 Occiditque pars quinaria tribui filiorum Aser per cognationes suas :

25 Finitque terminus eorum Halcath & Chale & Beten & Axaphi.

26 Et Elmelech & Amaad & Messal : & pervenit usque ad Carmelum maris & Sihor & Labanath.

27 Ac reverteritur contra orientem Beth dagon : & perireansit usque Zabulon & vallem Iaphiael contra aquilonem in Bethemec & Nephthali. Egrediturque ad levam Cabul,

28 Et Abiran & Rohod & Hamon & Cana, usque ad Sidonem magnam.

29 Revertiturque in Horina usque ad civitatem munitissimam Tyrum, & usque Hosfa : eruntque exiit ejus in mare de fundulo Achiziba :

30 Et Amma & Aphec & Rohob, civitates viginti duæ, & villæ earum.

31 Haec est possessio filiorum Aser per cognationes suas, urbesque & viculi earum.

32 Filium Nephthali sexta pars cecidit per familias suas :

33 Et coepit terminus de Heleph & Elon in Saananum, & Adami, quæ est Neceb, & Iebnael usque Lecum : & egressus eorum usque ad Iordanem :

34 Reverteriturque terminus contra occidentem in Azanouhabor arque inde egreditur in Hicuca, & pertransit in Zabulon contra meridiem, & in Aser contra occidentem, & in Iuda ad Iordanem contra ortum solis,

35 Civitates munitissimæ, Assedim, Ser, & Emath ; & Recchath & Cenereth,

36 Et Edema & Arama, Asor,

37 Et Cedæs & Edrai, Enasor,

38 Et Ieron & Magdalem, Horem & Be-thanath & Bethsames : civitates decem & novem, & villæ earum.

39 Haec est possessio tribus filiorum Nephthali per cognationes suas urbes & viculi earum.

40 Tribus filiorum Dan per familias suas egressa est pars septima,

41 Et fuit terminus possessionis ejus Sarai & Uthaol, & Hirschmes, id est, civitas solis

42 Selein & Ajalon & Iethela,

43 Ijon & Theima & Acron,

44 Elthe e, Gebbethon & Balaath,

45 Li Iul & Bane & Barach & Gehiem-

on :

46 Li Mejaron & Arecon, cum termino qui respicit toppen,

47 Ie ipso sicne concluditur. Ascenderuntque filii Dan & pugnaverunt contra Lesem, eponum terræ carœ, & percusserunt eam in oculis plumbi, te possederunt, & habitaverunt in ea, vocata ex nomine ejus Lesem Dan, ex nomine Iudei patris sui.

48 Hoc est pars tribus filiorum Dan, per cognationes maximæ, & viculi eorum.

49 Quoniam complete forte dividere ter-

ram siue illi per tribus suas, dederunt sibi Israël possessionem Iosue filio Nun ian-
dro suj,

50 Iuxta præceptum Domini, urbem quam postulavit Iacob nach Sarra in monte Iaphaim : & edificavit civitatem, habita-
vitque in ea.

51 Hæ sunt possessiones, quas sorte di-
serunt Eleazar sacerdos & Iosue filius Nun,
& principes familiarum ac tribuum filio-
rum Iacob, in Silo, coram Domino, ad
ostium tabernaculi testimoniis, partique-
lant terram.

C A P V T . X X .

*Six regum civitates eis & trans Iordanum, &
qui ad eas possint confugere : & quando in re-
manere debeant.*

1 E T locus est Dominus ad Iose, di-
Ecens : Loquere filii Israël, de die eis :

2 Separate ubs s fugitorum, & de quibus
locus sum ad vos per manum Moysi ;

3 Ut confugiat ad eos quicumque animam
percussit nescius : & possit evadere iram
proximi, qui ultior est sanguinis :

4 Cum ad unam harum confugerit civita-
tum, stabit ante portam civitatis, & loqueretur
senioribus urbis illius ea quæ se compro-
bent innocentem : sive suscipient eum, &
dabunt ei locum ad habitandum.

5 Cumque ultor sanguinis eum fuerit per-
secutus, non tradent in manus ejus : quia
ignorans percussi proximum ejus, nec ante
biduum, crudeliter, eum probator intricis.

6 Et habitabit in civitate illa, donec stet
ante judicium causam reddens facti sui, &
mortiarur sacerdos magous, qui fuerit in illo
tempore : tunc revertetur homicida, & in-
gredietur civitatem & domum suam de qua
fugerat.

7 Decieveruntque Cedes in Galilea mon-
tis Nephthali, & Sichem in monte Ephraim,
& Cariathairbe, ipsa est Hebron, in monte
Iuda.

8 Et trans Iordanem contra orientalem
plagam Iericho, & stansunt Bosor, quæ sita
est in campestri solitudine, de tribu Ruben,
& Ramoth in Galaad de tribu Gad, &
Gaulon in Basan de tribu Manasse.

9 Haec civitates constitutæ sunt cunctis fi-
liis Israël, & advenis qui habitabant inter
eos : ut fageret ad eas qui aniram nescius
percussisset, & non morceretur in manu
proximi, et fusum sanguinem vi dicare cu-
pientis, donec staret ante populum exposi-
turus causam suam.

C A P V T . X X I .

*Levitir assignantur civitates quadriginta, id est
cum suburbani : & completa Promissionem
Patriarchis fata, & pacem & quietem datur popu-
lis Israël.*

1 Cesseruntque principes famularum
Ieyi ad Eleazarum sacerdotem, &
Iosue filium Nua, & ad duces cognationum
per singulas tribus filiorum Iacob :

2 Locumque tant ad eos in Silo tetra-
Chanaan, satque deservit : & Dominus pax
cepit per manum Moyse, ut daretur a deo
tribus ad habitandum, & omnib[us] cancri
ad alia la jumenta.

3 Dederunt pacem filii Israël de cognitione

buc suis iuxta imperium Domini, civitates & suburbanae eatur.

4 Et iei daque est locis in familiam Caath filiorum Aaron sacerdotis, de tribus Iuda, & Simeon, & Benjamin, civitates tredecim:

5 Et reliquias filiorum Caath, id est, Levitis qui superiuerant de tribibus Iphraim, & Dan, & dimidia tribu Manasse, civitates decem.

6 Porro filii Gerson egressa est sors, ut acciperent de tribus Issachar & Aser & Nephthali, dimidiaque tribu Manasse in Basan, civitates numero tredecim.

7 Et filii Merari per cognationes suas, de tribus Ruben & Gad & Zabulon, urbes duodecim.

8 Dederuntque filii Israel Levitis civitates & suburbanae earum, sicut præcepit Dominus per manum Moysi, singulis sorte tribuentibus.

¶ 1 Pa- 9 De tribus filiorum Iuda & Simeon
rat. 6. dedit Iosue civitates, † quarum ista sunt
35. nomina,

10 Filiis Aaron, per familias Caath Levitici generis (prima enim sors illis egressa est)

11 Cariatharbe patris Enac, quæ vocatur Hebron, in monte Iuda, & suburbana ejus per circuitum.

† sup. 12 † Agros vero & villas ejus, dederat
¶ 4. 14. Caleb filio Iaphone ad possidendum.

13 Dedit ergo filii Aaron sacerdotis Hébron confagii civitatem, ac suburbana ejus & Lobnam cum suburbanis suis:

14 Et Iether, & Eremo,

15 Et Holon, & Dabit,

16 Et Ain, & Iera, & Bethsames, cum suburbanis suis: civitates novem de tribus, ut dictum est, duabus.

17 De tribu autem filiorum Benjamin, Gabaon, & Gabae,

18 Et Anathoth & Almon, cum suburbanis suis: civitates quatuor

19 Omnes simul civitates filiorum Aaron sace doris, tredecim, cum suburbanis suis.

20 Reliquis vero per familias filiorum Caath Levitici generis, hæc est data possessione.

21 De tribu Ephraim urbes confugii, Si chem cum suburbanis suis in monte Ephraim, & Gazer,

22 Et Cibsa in & Beth-horon, cum suburbanis suis, civitates quatuor.

23 De tribu quoque Dan, Eltheco & Gabaton,

24 Et Ajalon & Gethremmon, cum suburbanis suis, civitates quatuor.

25 Porro de dimidia tribu Manasse, Thrac & Gethremmon, cum suburbanis suis, civitates duæ.

26 Omnes civitates decem, & suburbanae earum, datae sunt filiis Caath inferioris

¶ 1 Pa- 27 Et s. quoque Gerson Levitici generis de aliis de dimidia tribu Manasse confugii civitates, quæ loca in Basan, & Bosram, cum suburbanis suis, civitas duas.

28 Porro de tribu Issachar, Cesson, & Laach,

29 Li Jarimod & Engannim, cum suburbanis suis, civitates quatuor.

30 De tribu auctori Aser, Metal & Adon,

31 Li Heleath & Rohob, cum suburbanis suis civitates quatuor.

32 De tribu quoque Nephthali civitates confugii, Cedos in Galilea, & Hanmodi Dori, & Caithan, cum suburbanis suis, civitates tres.

33 Omnes urbes familiarum Gerson, tredecim, cum suburbanis suis.

34 Filii autem Merari Levitis interioris gradus per familias suas data est de tribu Zabulon, Iacobam, & Caitha.

35 Et Damna & Naalol, civitates quatuor cum suburbanis suis.

36 De tribu Ruben ultra Jordani contra Iericho civitates refugii, Bosor in solitudine, Milor & Iaser, & Iethson & Mephaath, civitates quatuor cum suburbanis suis.

37 De tribu Gad civitates confugii Ramoth in Galaad, & Manaim & H. sebon & Iaser, civitates quatuor cum suburbanis suis.

38 Omnes urbes filiorum Merari per familias & cognationes suas, duodecim.

39 Itaque civitates universæ Levitarum in medio possessionis filiorum Israël fuerunt quadriginta octo.

40 Cum suburbanis suis singulæ per familias distributæ.

41 Deditque Dominus Deus Israëli omnem terram, quam tradiuerum se tribus eorum juraverat: & possederunt illam, atque habitaverunt in ea.

42 Dataque est ab eo pax in omnes per circuitum nationes: nullusque eis hostium resistere ausus est, sed cuncti in eorumditionem redacti sunt.

43 Ne unum quidem verbum, quod illis præstitum se esse promiserat, irritum fuit, sed rebus expleta sunt omnia.

C A P V T . X X I I .

Remisse ad suam possessionem trans Jordaniem tribus Ruben, & Gad & dimidia Manasse, suspcionem movent esteris tribus, propter exterritum ad Jordaniem altare: sed miseri legati suscipiunt justum eorum excusationem.

1 Odeum tenore vocavit Iosue Rubenias, & Gadias, & dimidiæ tribum Manasse,

2 Dixique ad eos: Fecistis omnia quæ præcepit vobis Moyses famulus Domini: mihi quoque in omnibus obediisti.

3 Nec reliquias fratres vestros longo tempore, utque in presentem dicam, cattolidentes in perium Don in Iei vestri.

4 Quia igitur dedit Dominus Deus vestre fratribus vestris quietem & pacem, sicut pollicitus est: revertimini, & ne in taleris cuncta vestra, & in terram possessionis, quam tradidit vobis Moyses tanulus Don in trans Jordaniem:

5 Ia dumtaxat in custodiaris atente, & optime compleatis andatum & legem quam præcepit vobis Moyses famulus Domini, ut diligatis Dominum Deum vestrum, & amabulatis in omnibus viis eis, & obtemperatis in andata illius, adhuc etiamque ei ac servato in omni corde & in membra tua exulta.

¶ Bete. I

6 Benedixitque eis Iosue, & dixit illis eos.
Qui reuecti sunt in tabernacula sua.

7 Dicit idem autem tribus Manasse posse-
sionem Moyzes dederat in Basan: & idem co-
mendat quae superius dedit Iosue sorem in-
ter eis fratres suos trans Iordanum
ad occidem aalem plagam. Cumque domi-
naret eos in tabernacula sua, & benedixis-
set eis,

8 Dixit ad eos: Iam nul a substantia atque
divitias revertimini ad sedes vestras, cum
argento & auro, ære ac ferro, & vestimentis
tiplici: dividite prædam hostium cum fra-
tribus vestris.

9 Reversique sunt, & abierunt filii Ruben,
& filii Gad, & dimidia tribus Manasse, à
filis Israël de Silo, quæ sita est in Cha-
naan, ut intrarent Galaad terram possesso-
nis suæ, quam obtinuerant juxta in perium
Domini in manu Moysi.

10 Cumque venient ad tumulos Iordanis
in terram Chanaan, ædificaverunt juxta Ior-
danem altare infinitæ magnitudinis.

11 Quod cum audissent filii Israël, & ad
eos certi nuntii detulissent, ædificavisse fi-
lios Ruben, & Gad & dimidiæ tribus Ma-
nasse, altare in terra Chanaan, super Iorda-
nis turulos, contra filios Israël.

12 Convenerunt omnes in Silo, ut ascen-
derent & dimicarent contra eos.

13 Et interim niserunt ad illos in terram
Galaad Phinees filium Eleazari sacerdos.

14 Et decem principes cum eo, singulos
de singulis tribubus.

15 Qui venerunt ad filios Ruben, & Gad,
& dimidiæ tribus Manasse, in terram Ga-
laad, dixeruntque ad eos:

16 Hæc mandat omnis populus Domini:
Quæ est ista transgressio? Cui reliquistis
Dominum Deum Israël, & si rantes altare
sacrilegum, & à cultu illius recedentes?

17 An parum vobis est quod peccatis in
25. 3. Pelephgor, & usque in præsentem d' em-
Dixit. nacula hujus sceleris in nobis permanet?
4.3. multique de populo corruerunt.

18 Et vos hodie reliquistis Dominum, &
cras in universum Israël ira ejus deserviet.

19 Quod si paratis immundam esse terram
possessionis vestriæ, transire ad terram, in
qua tabernaculum Domini est, & habitare
inter nos: tanum ut à Domino, & à nostro
consortio non recedatis, ædificato altari
præter altare Domini Dei nostri.

20 Nonne Achan filius Zare, præteriit
mandatum Domini, & super omnem po-
pulum Israël ira ejus incubuit? Et ille erat
unus homo, atque utinam solus periret in
scelere suo.

21 Responderuntque filii Ruben & Gal,
& dimidia tribus Manasse, principibus le-
gationis Israël:

22 Fortissimus Deus Dominus, fortissi-
mus Deus Dominus, ipse novit, & Israël si-
mul intelliget: si prævaricationis animo
hoc altare construimus, non custodiat
nos, sed puniat nos in præfendi:

23 Et si a mente tecum, in holocausta,
& sacrificium, & pacificas victimas super eo
in propriebus, ipse querat & iudicet:

24 Et non ex magis cogitatione arque tra-

statu, ut diceremus: Cras dicent filii vestri,
huius nostriv. Quid vobis & Dho Deo Israël?

25 Terminus potius Dominius inter nos
& vos, 6 filii Ruben, & filii Gad, Iorda-
nem fluvium: & idemco partem non habe-
tis in Domino. Et per hanc occasionem
avevit filii vestri filios nostros à timore
Domini. Putavimus itaque melius,

26 Et diximus: Extrahimus nobis altare,
non in holocausta, neque ad victimas of-
ferendas.

27 Sed in testimonium inter nos & vos,
& tobolem nostram vestramque proge-
nem, ut serviamus Domino, & juris nostri
sit offerte, & holocausta, & victimas, &
pacificas hostias: & nequaquam dicant cras
filii vestri filiis nostris: Non est vobis
pars in Domino.

28 Quod si voluerint dicere, responde-
bunt eis: Ecce altare Domini quod fece-
runt patres nostri, non in holocausta, ne-
que in sacrificium, sed in testimonium no-
strum ac vestrum.

29 Absit à nobis hoc scelus, ut receda-
mus à Domino, & ejus vestigia iehoqua-
mus, extructo altari ad holocausta, &
sacrificio, & victimas offerendas, præter al-
tare Domini Dei nostri, quod extructum
est ante tabernaculum eius.

30 Quibus auditis, Phinees sacerdos, &
principes legationis Israël, qui erant cum
eo, placati sunt: & verba filiorum Ruben
& Gad, & din idem tribus Manasse, illi en-
tissime suscepserunt.

31 Dixitque Phinees filius Eleazari sa-
cerdos ad eos: Nunc scimus quod nobis-
cum sit Dominus, quotam alieni estis à
prævaricatione hac, & liberasti filios Is-
rael de manu Domini.

32 Reversusque est cum principibus à filiis
Ruben & Gad, de terra Galaad, filium Cha-
naan, ad filios Israël, & retulit eis.

33 Placuisse sermo cunctis audientibus.
Et laudaverunt Deum filii Israël, & nequa-
quam ultra dixerunt, ut ascenderent contra
eos, atque pugnarent, & delerent terram
possessionis eorum.

34 Vocaveruntque filii Ruben, & filii Gad,
altare quod extruxerant, Testimonium no-
strum, quod Dominus ipse sit Deus.

C A P V T   X X I I .

Iosue Jenex, jamque maribus, extortatus filios
Israël ad servanda Dei præcepta, & levandam so-
ciatem cum gentibus.

1 Voluto autem multo tempore, post-
quam pacem dederat Dñs Israëli,
subjectis in gyro nationibus universis, & Ios-
ue jam longævo, & personis ætatis:

2 Vocavit Iosue omnem Israelem, majo-
resque nati, & principes ac duces, & ma-
gistros, dixique ad eos: Ego sum, & pro-
gressioris ætatis sum:

3 Vosque certis omnia, quæ fecerit
Dominus Deus vester cunctis per circui-
tum nationibus, quo modo pro vobis ipse
pugnauerit:

4 Et nunc quia vobis sorte divisit omnem
terram, ab orientali parte Iordanis usque
ad mare nigrum, multaque adhuc super-
stant nationes,

3 Dominus Deus vester disperget eas & auferet a facie vestra, & possidebitis terra vobis s pollicitus est.

6 Tantum contorramini, & esto solliciti, in custodia cuncta quæ scripsant in nomine legis Moysi & non declinatus ab eis neque ad dexteram neque a l sinistram:

7 Ne postquam intraveritis ad gentes, quæ inter vos futuræ sunt, jureatis in nomine deo um earum & serviatis eis, & adoretis illos.

8 Sed alibi eratis Domino Deo vestro: quod fecistis usque in diem hanc.

9 Et tunc auferet Dominus Deus in conspectu vestro gentes magnas & robustissimas, & nullus vobis resistere poterit.

10 Vnus è vobis persequetur hostium milie viros: quia Dominus Deus vester pro vobis ipse pugnabit, sicut pollicitus eis.

11 Hoc tantum diligenter p ecavete, tradiga is Dominum Deum vestrum,

12 Quod si volueritis gentium harum, quæ in te vos habitant, erroribus adhærete, & cum eis miscere connubia, atque amicitias copulate:

13 Iam nunc scitote quod Dominus Deus vester non eas deleat ante faciem vestram, sed sint vobis in foveam ac laqueum, & offendiculum ex latere vestro, & sudes in oculis vestris, donec vos auferat atque disperdat de terra hac optima, quam tradidit vobis.

14 † Ego hodie ingredior viam uniuersitatem terræ, & toto animo cognoscetis quod de omnibus verbis, quæ se Dominus præstitum vobis esse pollicitus est, unum non praeterierit incassum.

15 Sed ergo implevit opere quod prouidit, & prospera cuncta venerunt: sic adducet super vos quidquid malorum cōminatus est, donec vos auferat a que disperdat de terra hac optima quam tradidit vobis.

16 Eo quod præterieritis pactum Domini Dei vestri, quod pepigit vobiscum, & servicius diis alienis, & adoraveritis eos: cito a que velociter coasurget in vos furor Domini, & auferemini ab hac terra optima, quam tradidit vobis.

C A P V T   X X I V .

Commemorantur beneficia Israëlitæ à Dei exhibita, fiducia populi cum Domino, mors Iosue, sepulchrum osium Joseph, & mors Eleazaris sacerdotis.

1 Cœgregavitque Iosue omnes tribus Israël in Sichem, & vocavit iugatores nati, ac principes, & judices, & magistros: steteruntque in conspectu Domini:

2 Et apud populum sic locutus est: Hæc dicit Dominus Deus Israël: Trans fluvium habaverunt patres vestri ab initio, Thare patr' Abraham & Nachor: servieruntque diis alienis.

3 † Tuli ergo patrem vestrum Abraham de Mesopotamia fratibus: & adduxi eum in terram Chanaan multiplicaviq; lenè ejus, 4 Et dedi ei Isaac: † Illi que iursum dedi Jacob & Iacob. † In quibus, Iacob dedi monitionem spiritui possidentiam: † Jacob vero, & Iacob filii iuris delictum in Agyptum.

5 Misericordia Moysæ & Aaron, & percuti Agyptum multis signis a que por-

tentis, 37.

6 Iduxique vos & patres vestros de Agypto, & venistis ad mare: perfecuti sunt Aegypti patres vestros cum curribus & equitatu, utque ad mare tubum.

7 Clamaverunt autem ad Dominum filii Israel: f qui posuit tenebras inter vos & Aegyptios, & adduxi super eos mare, & operum eos. Viderunt oculi vestri cuncta quæ in Aegypto fecerim, & habitatis in solidudine multo tempore:

8 Et introduxi vos in terram Arathæi, qui habitabat trans Iordanem. † Canique pugnarent contra vos, tradidi eos in manus vestras, & possidisti terram eorum. 21. 24. 21 que interieceritis eos.

9 † Surrexit autem Balac filius Sephor rex Moab, & pugnavit contra Israëlem. Misitque & vocavit Balaam filium Beor, ut malediceret vobis:

10 Et ego nolui audire eum, sed & contratio per illum benedixi vobis, & liberavi vos de manu ejus.

11 † Transfisique Iordanem, & venisti ad Iericho. Pugnaveruntque contra vos viri civitatis ejus, Amorrhæus, & Pherezæus, & Chanæus, & Hethæus, & Gergezæus, & Hevæus, & Iebusæus: & tradidi illos in manus vestras.

12 † Misique ante vos etabrones: & ejeci eos de locis suis, duos reges Amorrhæorum, non in gladio nec in arcu tuo.

13 Dedi que vobis terram, in qua non laborasti, & urbes quas non ædificasti, ut habitaretis in eis: vineas, & oliveta, quæ non plantasti.

14 † Nunc ergo timete Dominum, & seruite ei perfecto corde atque verissimo: & auferite deos, quibus servierunt patres vestri in Mesopotamia & in Aegypto, ac servite Domino.

15 Si autem malum vobis videtur ut Dominus serviat, optio vobis datur: eligithe hodie quod placet, cui servire potissimum beatissim, utrum diis quibus servierunt patres vestri in Mesopotamia, an diis Amorrhæotum, in quorum terra habitatis: ego autem & domus mea seruiremus Domino.

16 Responditque populus, & ait: Absit à nobis ut relinquamus Dominum, & serviamus diis alienis.

17 Dominus Deus noster ipse eduxit nos & partes nostros, de terra Aegypti, de domo servitutis: fecitque videntibus nobis signa ingentia, & custodivit nos in omni via, per quam ambulavimus, & in cunctis populis, per quos transivimus.

18 Et ejecit universas gentes, Amorrhæum habitatorem terræ, quam nos intravimus. Serviemus igitur Dominum, quia ipse est Deus noster.

19 Dixique Iosue ad populum: Non porterritis servite Domino: Deus eai tandem, & fortis in ualor est, nec ignorat celestibus vestris a que precari.

20 Si dimicetis Dominum, & servietis diis alienis, convertite te, & anil gete a que subvertet postquam vobis prædicta bona.

21 Dixit

21 Dixitque populus ad Iosue: Nequaquam ita, ut loqueris, erit, sed Dominum seruiemus.

22 Et Iosue ad populum: Testes, inquit, vocetis quia ipsi elegi reges vobis Domini ut servaretis eis. Responderuntque: Testes.

23 Nunc ergo, ait, auferre deos alienos de medio vestri, & inclivare corda vestra ad Dominum Deum Israhel.

24 Dixitque populus ad Iosue: Dominus Deo nostro seruiemus, & obedientes erimus praeceptis ejus.

25 Percussit ergo Iosue in die illo fœlūs & proposuit populo præcepta atque judicia in Sichem.

26 Scruplit quoque omnia verba hæc in volumine legis Domini: & tulit lapidem per grandem, ponuitque eum subter querum, quæ erat in sanctuarii Domini.

27 Et dixit ad omnem populum: En lapis iste erit vobis in testimonium, quod audiuerit omnia verba Domini quæ locutus est vobis: ne forte postea negare velitis, & mentiri Domino Deo vestro.

28 Dimisitque populum, singulos in possessionem suam.

29 Et post hæc mortuus est Iosue filius Nun servus Domini, centum & decem annorum:

30 Sepelieruntque eum in finibus possessionis suæ in Thamnathare, quæ est sita in monte Ephraim, à septentrionali parte montis Gaas.

31 Servivitque Israhel Domino cunctis diebus Iosue, & seniorum qui longo vixerunt tempore post Iosue, & qui noverunt omnia opera Domini quæ fecerat in Israhel.

^{¶ Gen.} 32 [†] Ossa quoque Joseph, quæ tulerant ^{50.24.} filii Israhel de Ægypto, sepelierunt in Sichem, in parte agri: [†] quem emerat Jacob ^{13.19.} à filiis Hemor patris Sichem, centum non ^{¶ Gen.} yelliis ovibus & fuit in possessionem filio- ^{33.19.} rum Joseph.

33 Eleazar quoque filius Aaron mortuus est: & sepelierunt eum in Gabaath Pinees filii ejus, quæ data est ei in monte Ephraim.

L I B E R

I V D I C V M,

Hebraice

S O P H E T I M.

C A P V T P R I M V M.

Judicace nos cum statue ijsus Simeone plurime ratione civitates regnauerunt: Othoniel absenta Cœnobis se hereditat Axam filiam Caleb, addita terra regna. Chanaan tribus se ruratur.

1 POST mortem Iosue consulerunt filii Israhel Dominum, dicentes: Quis ascenderit ante nos contra Chananaum, & erit dux belli.

2 Dixit pue Dominus: Iudas ascendet: ecce uadet in trajecta manus: ijs.

3 Et ait Iudas filio oni fratru: Ascende ne omni in forta meam, & propona contra Chananaum, ut & ego pergan te-

cum in sortem tuam. Et abiit cum eo Simeon.

4 Ascenditque Iudas, & tradidit Dominus Chananaum ac Pherezæum in manus eorum: & percusserunt in Bezeb decem milia vitiorum.

5 Inveneruntque Adonibezec in Bezeb, & pugnaverunt contra eum, ac percusserunt Chananaum & Pherezæum.

6 Fugit autem Adonibezec: quem persecuti comprehendenterunt, casis summitatibus manuum ejus ac pedum.

7 Dixitque Adonibezec: Septuaginta reges, amputatis manuum ac pedum summunitatibus, colligebant sub nentia mea ciborum reliquias, sicut feci, ita reddidit mihi Deus. Adduxeruntque eum in Ierusalem, & ibi moruus est.

8 Oppugnantes ergo filii Iuda Ierusalem ceperunt eam, & percusserunt in ore gladii, tradentes cunctam incendio civitatem,

9 Et postea descendentes pugnaverunt contra Chananaum, qui habitabat in montanis, & ad meridiem, & in campis tribus.

10 [†] Pergensque Iudas contra Chananaum, qui habitabat in Hebron, (cujus nomen fuit antiquitus Cariath Arbe) percussit Sesai, & Ahiman, & Tholmai: ^{15.14.}

11 Atque inde profectus abiit ad habitatores Dabit, cuius nomen verius erat Cariath-Sepher, id est, civitas literarum.

12 Dixitque Caleb: Qui percusserit Cariath-Sepher, & vastaverit eam, dabo ei Axam filiam meam uxorem.

13 Cumque cepisset eam Othoniel filius Cenez frater Caleb minor, dedit ei Axam filiam suam conjugem.

14 Quam pergenie in itinere inonuit vir sibi ut peteret a patre suo agrum. Quæ cum suspirasset sedens in asino, dixit ei Caleb: Quid habes?

15 At illa respondit: Da mihi benedictionem, quia terram arentem dedisti mihi: da & irriguam aquis. Dedit ergo ei Caleb irriguum superius & irriguum inferius.

16 Fili autem Cœnobis cognati Moysi, ascendebant de civitate palmarum, cum filiis Iuda, in desertum soitis ejus, quod est ad meridiem Arad, & habitaverunt cum eo.

17 Abiit autem Iudas cum Simeone fratre suo, & percusserunt simul Chananaum qui habitabat in Sephaad, & interfecerunt eum. Vocatumque est nomen urbis, Horma, id est, Anathema.

18 Cepitque Iudas Gazam cum finibus suis, & Ascalonem, atque Accaron cum terminis suis.

19 Fuitque Dominus cum Iuda, & montana possedit: nec potuit delere habitatores vallis, quia saltatis cum ribus abundabant.

20 Dederuntque Caleb Hebron, [†] sicut dixerat Moyses qui delevit ex ea tres filios ^{14.24.} Iuda. ^{15.}

21 Iebusæum autem habitatorem Ierusalem non deleretur filii Benjamin: habitatio que Ielusæus enim filius Benjamin in Ierusalem, usque in præsentem diem.

22 Dominus quoque Joseph ascendit in Bethel, fuitque Dominus cum eis.

23 Nam

23 Nam cum obsidetior urbem , quæ
princeps Iuda vocabatur ,

24 Viderunt hominem egredientem de
civitate , dixeruntque ad eum . Orlende no-
bis introitum civitatis , & faciem us tecum
misericordiam .

25 Qui cum ostendisset eis , percussi sunt
urbem in ore gladii . hominem autem illum ,
& omnem cognationem ejus , dimicunt .

26 Quod dimicabuit in terram Heithim ,
& adiieavit ibi civitatem , vocavitque eam
Iozam : quæ ita appellatur usque in pre-
sens diem .

27 Manasses quoque non delevit Beth-
san . & Thanae cum viculis suis , & habi-
tarores Dor , & Leblaam , & Mageddo cum
viculis suis , cœpique Chananeus habitate-
cum eis .

28 Postquam autem confortatus est Israël ,
fecit eos tribu arios , & delere noluit .

29 Ephraim etiam non interfecit Chan-
aneum , qui habitabat in Gazer , sed habita-
vit eum eo .

30 Zabulon non delevit habitatores Ce-
non , & Naalol : sed habitavit Chananeus
in medio eius , factusque est ei tributarius .

31 Aser quoque non delevit habitatores
Acco , & Sidonis , Ahalab , Achazib &
Hedoa , & Aphec : & Rohob :

32 Habitavitque in medio Chananei ha-
bitatores illius terræ , nec interfecit eum .

33 Nephali quoque non delevit habita-
tores Beth'ames , & Bethanaih : & habitavit
inter Chananeum habitatorem terræ , sue-
nuq; ei Bethsamite & Bethanite tributarii .

34 Arctavitque Amoriteus filios Dan in
monte , nec dedit eis locum ut ad planiora
descenderent :

35 Habitavitque in monte Hares , quod
interpretatur testaceo , in Ajalon & Sale-
bim . Et aggrava a est manus domus Joseph ,
factusque est ei tributarius .

36 Fuit autem terminus Amoritei ab Af-
fatu Scorpionis , petra , & superio' a loca .

C A P V T . II.

*Angelus Dei beneficis refutat : quas audias , sicut
populus : post mortem tamea Iosue excoecatum ,
fracti regnus liberatus semper in pejora recidit .*

1 **A**scenditque Angelus Domini de Gal-
galis ad locum flentium , & ait , Edu-
xi vos de Ægypto , & introduxi in terram ,
pro qua juravi patribus vestris : & pollici-
tus sum , ut non facerem irrum paclum
meum vobiscum in sempiternum .

2 Ita duntaxat ut non feruerit scelus
cum habitatoribus terræ huius , sed aras
eorum subverteretis : & noloistis audire
vocem meam : cur hoc fecistis ?

3 Quam ob rem nolui delere eos à facie
vestra : ut habeatis hostes , & dii eorum
sint vobis in ruinam .

4 Cuique loquiteretur Angelus Domini
huc , verba a bonaeis filios Israël : elevave-
runt ipsi vocem suam , & fleverunt .

5 In vocatum est nomen loci illius : Lo-
cus flentiarum , sive laevitatis ; immola-
veneruntque ibi hostias domino .

6 Duxisse vero Iosue populum , & abi-
runt sic Israël unusquisque in possiden-
tem suam , ut obtinerent eam :

7 Sevieruntque Domino cunctis diebus
eius , & tenitorum quæ longo posse cum vi-
erunt tempore , & moverant omnia opera
Domini quæ fecerat cum Israël .

8 Moru se etiam Iosue filius Nummulus
Domini , centum & decem annos .

9 Et sepelierunt eum in siilus possiden-
tis fore in Than nachare in monte Iphram ,
à septentrionali plaga montis Gass .

10 Omnesque illa generatio congregata
est ad patres suos : & surrexerunt ahi , qui
non moverant Dominum , & opera quæ feci-
cerat cum Israël .

11 Feceruntque filii Israël malum in con-
spectu Domini , & servierunt Baal m .

12 Ac dimicaverunt Dominum Deum pa-
trum suorum , qui edixit eos de terra
Ægypti : & se uti sunt deos alienos , deos
que populorum , qui habitabant in circuitu
eorum , & adoraverunt eos : & ad itaun-
diam concurserunt Dominum ,

13 Dimicantes eum , & servientes Baal &
Astartoth .

14 Irrusque Dominus contra Israël , re-
didit eos in manus drepentium : qui cepe-
runt eos , & vendiderunt hostilis , qui
habitabant per gyrum : nec potuerunt re-
sistere aduersarii suis :

15 Sed quicunque pergere voluerint ,
manus Domini super eos erat , sicut locu-
tur est , & juravit eis : & vehementer af-
flicti sunt .

16 Suscitavique Dominius iudices : qui
liberarent eos de vastarium manibus : sed
nec eos audire voluerunt ,

17 Foenicares cum diis alienis , & ador-
antes eos Cito deseruerunt viam per quam
ingressi fuerant patres eorum : & audientes
mandata Domini . omnia se e e contraria .

18 Cumque Dominus iudices suscitaret ,
in diebus eorum electebatur misericordia ,
& audiebat ahi eorum genitus , & libera-
bar eos de cæde vastarium .

19 Postquam autem mortuus esset iudeus ,
revertebantur . & multo faciebat præjora
quam fecerant patres eorum , sequentes
deos alienos , servientes eis , & adorantes
illos . Non dimiserunt adinventiores suas ,
& viam durissimam , per quam ambula e
consueverunt .

20 Irrusque est furor Domini in Israël
& ait : Quia ieritum se it gens ista paclum
meum , quod pepigeram cum patribus eo-
rum , & vocem meam audire conenpsi ?

21 Et ego non delebo peccates , quas di-
misit Iosue , & moriuntur est .

22 Ut in ipsis expediatur Israël , utrum custo-
diant viam Domini , & ambulent in ea , fi-
cunt custodierunt patres eorum , an non .

23 Dimisit ergo Dominus omnes na-
tiones has , & cito subvertere noluit , nec
tradidit in manus Iosue .

C A P V T . III.

*Ipsius don sciatutem a d. Domine decli-
bitur , ad iustitiam exercitans eum , et non fecerit exces-
sum suum i. id est , ne ipso excedatur , ne pate-
atur ; sed respiceat , pro calceat . Et dicitur
Samuel liberatus .*

1 **H**icque , ut crudeliter in eis in-
tent

1em: & omnes qui non noverant bella Chanaoniam.

2 Vi postea disserunt filii eorum certare cum hostiis, & habere consuetudinem pugnae.

3 Quinque satrapas Philistinorum, omnibusque Chanaonam, & Sidoniam, atque Heyzum, qui habitabat in monte Libano, de monte Baal Hermon usque ad introitum Emath.

4 Dum igiturque eos, ut in ipsis experiretur Israelem, verum audiret mandata Domini quae praeciperat patribus eorum per manum Moysi, an non.

5 Iaque filii Israei habitaverunt in medio Chanaonae, & Bethzei, & Amorthei, & Pherezzi, & Heyri, & Iebuiezi:

6 Et duxerunt uxores filias eorum, ipsique filias suas filiis eorum tradidicunt, & servierunt diis eorum.

7 Feceruntque malum in conspectu Domini, & oblitio sunt Dei sui, servientes Baalim & Astaroth.

8 Ita igiturque contra Israeum Dominus tradidit eos in manus Chusan Rasathaim regis Mesopotamiae, servientisque ei octo annis,

9 Et clamaverunt ad Dominum, qui suscitavit eis salvatorem, & liberavit eos, Othoniel videlicet filium Cenez, fratrem Caleb minorem:

10 Fuitque in eo Spiritus Domini, & judicavit Israeum. Egressusque est ad pugnam, & tradidit Dominus in manus ejus Chusan Rasathaim regem Syriæ, & oppressit eum.

11 Quievitque terra quadraginta annis, & mortuus est Othoniel filius Cenez.

12 Addiderunt autem filii Israeum facere malum in conspectu Domini: qui confortavit adversum eos Eglon regem Moab: quia fecerunt malum in conspectu ejus.

13 Et copulavit ei filios Ammon, & Amalec: abiitque & percussit Israeum, atque possedit urbem palmarum.

14 Servieruntque filii Israeum Eglon regi Moab decem & octo annis:

15 Et postea clamaverunt ad Dominum: qui suscitavit eis salvatorem vocabulo Ad, filium Gera, filii Iemini, qui iuxta manus pro dextera utebatur. Misericordiaque filii Israeum per illum munera Eglon regi Moab.

16 Qui fecit sibi gladium ancipitem, habentem in medio capulum longitudinis palmæ manus, & accinctus est eo subter sagum in dextro femore.

17 Ob igitur munera Eglon regi Moab. Erat autem Eglon etrusus nimis.

18 Cumque obnubisset ei munera, prosecutus est socios, qui cum eo venerant,

19 Et reversus de Galgalis, ubi erant idola, dixit ad Regem: Verbum secreturn habeo ad te. O Rex! Tu ille imperavit silentium: egressique omnes qui circa eum erant,

20 In illi. restauit Ad ad eum: sedebat autem in alti vo consaculo solus: dixitque: Verbum ei habeo ad te. Qui statim surrexit de thoro.

21 Extenditque Ad strigilam manum, & tulit eam de deo: o sceleris, fio, & exitque eam in ventre eius.

22 Tunc valde ruit expulsus legiteretur ter-

rum in valorem, ac pinguisimo a lige strigilam. Nec eduxit gladium, sed ita ut percutietur, reliquit in corpore: statimque per secerat naturæ alvi sternora prostratum.

23 Ad autem clavis diligentissime ossis coenaculi, & os liniatis sera;

24 Per posticum egestas est. Servaque regis ingressi viderunt clavis totes coenaculi, atque dixerunt: tunc sanctorum purgatorium in vestivo cubiculo.

25 Expectantelque diu donec erubescerent, & videntes quod nullus aperiret, miscerunt clavem: & aperientes invenerunt dominum suum in terra jacentem mortuum.

26 Ad autem, dum illi turbarentur, effagit, & pertransit locum idolorum, unde reversus fuerat. Venitque in Seirath:

27 Et statim insonuit buccina in monte Ephraim: descenduntque cum eo filii Israeum, ipso in fronte gradiente.

28 Qui dixit ad eos: Sequimini me: tradidit enim Dominus inimicos nostros Moabitas in manus nostras. Descenderuntque post eum, & occupaverunt vada Jordani quæ transiit in Moab: & non daniserroni transire quemquam:

29 Sed percusserunt Moabitas in tempore illo, circiter decem millia, omnes robustos & fortes viros, nullus eorum evadere potuit.

30 Humiliatusque est Moab in die illo sub manu Israeum: & quievit terra octoginta annis.

31 Post hunc fuit Samgar filius Anath, qui percussit de Philistium sexcentos viros vomere: & ipse quoque defendit Israeum.

C A P V T IV.

Debora prophetissa & Barac adversus Sisaram principem milita regi, Iacob feliciter dimicans quem profugum occidit Iabel uxor Haber Cineas.

I **A**ddideruntque filii Israeum facere malum in conspectu Domini post mortem Ad.

2 Et tradidit illos Dominus in manus Iacob regis Chanaan, qui regnavit in Asor: habuitque ducem exercitus sui nomine Sisaram, ipse autem habitabat in Haroseth gentium.

3 Clamaveruntque filii Israeum ad Dominum: nongentos enim habebat falcatores currus, & per viginti annos vehementer oppresserat eos.

4 Erat autem Debora prophetis uxor Lapidoth, quæ judicabat populum in illo tenore,

5 Et sedebat sub palma, quæ nomine illius vocabatur, inter Ramah de Bethelia monte Ephraim: ascendebantque ad eam filii Israeum in omne iudicium.

6 Quem misit & vocavit Barac filium Abinoem dicitur Nephthali dixitque ad eum: Proxepit ubi Dominus Deus Israeum, vale, & duc exercitum in montem Thabor, tollesque tecum decem millia pugnatorum de filiis Nephthali, & de filiis Zabuloni:

7 Et ad eum adducam ad te in loco torris Cion, Sisaram principem exercitus Iacob, & catus ejus, atque omnem malitiam eorum, & tradam eos in tuu acutua.

8 Dixique ad eam: Biga: si venis mecum

mecum, vadam: si nolueris venire mecum, non pergam.

9 Quæ dixit ad eum: Ibo quidem tecum, sed in hac vice victoria non reputabitur tibi, quia in manu mulieris tradetur Sisara. Surrexit itaque Debbora, & perte-
xit cum Barac in Cedès.

10 Qui, accitis Zabulon & Nephtali, as-
cendit cum decem milibus pugnatorum,
habens Debboram in comitatu suo.

11 Haber autem Cincus recesserat quon-
dam à exercitu Cincis, fratribus suis filii
Hobab, cognati Moysi: & retenderat ta-
bernatula usque ad vallem, quæ vocatur
Sennim, & erat jux'a Cedès.

12 Nunciamque est Sisara, quod as-
cendisset Barac filius Abinoem in montem
Thabor:

13 Et congregavit nongentos falcatores
currus, & omnem exercitum de Haroseth
gentium ad torrentem Cison.

14 Dixique Debbora ad Barac: Surge,
hæc est enim dies, in qua tradidit Dominus
Sisaram in manus tuas: en ipse ductor
est tuus. Descendit itaque Barac de mon-
te Thabor, & decem millia purgatorum
cum eo.

15 ¶ Perterritaque Dominus Sisaram, &
omnes currus ejus, universaque multitu-
dinem, in ore gladii, ad conspectum Barac:
in tantum ut Sisara de curru desiliens,
pedibus fugeret,

16 Et Barac persequeretur fugientes cur-
rus, & exercitum, usque ad Haroseth gen-
tium, & omnis hostium multitudo usque
ad internacionem caderet.

17 Sisara autem fugiens pervenit ad ten-
torium Iahel uxoris Haber Cincæ, erat
enim pax inter Iabin regem Azor, & do-
mum Haber Cincæ.

18 Egressa igitur Iahel in occursum Sisa-
ra, dixit ad eum: Intra ad me domine mi-
stra, ne timeas. Qui ingressus taberna-
culum ejus, & operitus ab ea pallio,

19 Dixit ad eam: Da mihi, obsecro, pau-
lulum aquæ, quia sitio valde. Quæ aperuit
utrem lactis, & dedit ei bibere, & operuit
illum.

20 Dixique Sisara ad eam: Sta ante
ostium iahelaculi: & cum venerit aliquis
interrogans te, & dicens: Numquid hic
est alius? Respondebis: Nullus est.

21 Tulit itaque Iahel uxor Haber clavum
tabernaculi, assument pariter & malleum:
& ingressa abscondite & cum silentio, po-
suit supra tempus capitis ejus clavum per-
cussumque malleo defixit in cerebrum us-
que ad terram: qui soporem morti conso-
cians defecit, & moriuitus est.

22 Et ecce Barac sequens Sisaram venie-
bat: egressaque Iahel in occursum ejus,
dixit ei: Veni, & ostendam tibi virom
quem queris. Qui cum intrasset ad eam,
vidit Sisaram jacentem mortuum, & cla-
vum infixum in tempore ejus.

23 Huiusliavit ergo Deus in die illo Ia-
bin regem Chanaan coram filiis Israël

24 Qui crecebant quotidie, & fortis-
mata opprimebant Iabin regem Chanaan,
donec delecent eum.

*Conticum trium habeat ex gratiarum editione
Debhora & Barac post historiam*

1 Cleineru ique D blora & Barac fi-
lius Abbinoem in illo die, d centes.

2 Qui sponte obtulisti de Irael animas
vestras ad periculum, benedicite Domino.

3 Audite reges, auribus percipite prin-
cipes: Ego sum, ego sum qua Dominus
canam, psallam Domino Deo Israël.

4 Domine cum exiris de Seir, & transi-
tes per regiones Edom, terra mota est,
caerule ac nubes distillaverunt aquas.

5 Montes fluxerunt à facie Domini, &
Sinai à facie Domini Dei Israël.

6 In diebus Sangat filii Anath, in diebus
Iahel, quieverunt semitæ: & qui ingredie-
bantur per eas, ambulaverunt per calles
devios.

7 Cessaverunt fortes in Israël, & quie-
runt: donec surgeret Debbora, surgeret
maier in Israël.

8 Nova bella elegit Dominus, & portas
hostium ipse subvertit: clypeus & hasta si
apparuerint in quadraginta millibus Israël.

9 Cor nicum diligit principes Israel: qui
propria voluntate obtulisti vos discriminis,
benedicite Domino.

10 Qui ascenditis super nitentes asinos,
& sedetis in judicio, & ambulatis in via,
loquimini.

11 Vbi collisi sunt currus, & hostium
suffocatus est exercitus, ibi narrentur ju-
stitia Domini & clementia in fortes Israël:
tunc descendit populus Domini ad portas,
& obtinuit principatum.

12 Surge, surge Debbora, surge, surge,
& loquere cantum: surge Barac, & ap-
prehende captivos vios fili Abinoem.

13 Salvare sunt reliquæ populi, Domi-
nus in fortibus dimicavit

14 Ex Ephraim delevit eos in Amalec, &
post eum ex Benjamin in populos tuos o
Ama'ec: de Machir principes descendere-
runt, & Zabulon qui exercitum ducerent
ad bellandum.

15 Duces Issachar fuere cum Debbora, &
Barac vestigia sunt secuti, qui quasi in pice-
ps ac Barathrum se discriminis dedit: di-
viso contra se Ruben magnanimorum, re-
perta est contentio.

16 Quare habitas inter duos terminos,
ut audias sibilos gregum? diviso contra
se Ruben, magnanimorum reperta est
contentio.

17 Galaad trans Jordanein quiescebat, &
Dan vacabat navibus: Aser habitabat in
littore maris, & in portibus morabatur.

18 Zabulon vero & Nephtali obtulerunt
animas suas mortui in regione Merome.

19 Venerunt reges & pugnaverunt, pu-
gnaverunt reges Chanaan in Thanach jux-
ta aquas Magediso, & tamen nihil tulete
prædarunt.

20 De caelo dimicatum est contra eos:
stellæ manentes in ordine & cursu suo,
adversus Sisaram pugnaverunt.

21 Torrentis Cison traxit cadavera eorum,
torrentis Calum m, torrentis Cison: con-
culta anima mea robustos.

22 Vngu'z

21 Vogulae equorum ceciderunt , fugientibus in peto , & per praecipit tenuibus fortissimis hostium .

22 Maledicere terra Meroz , dixit angelus Domini : maledicere habitatoribus ejus , quia non venerunt ad auxilium Domini , in adjutorium fortissimum ejus .

23 Benedic et inter mulieres Iacob uxori Iuber Canæi , & benedicatur in tabernaculo suo .

24 Aquam perenti lac dedit , & in phiala principum obtulit bryatum .

25 Sinistram manum misit ad clavum , & dexteram ad fabrorum malleos , percutisse que S. Sarah querens in capite vulneri locum , & tempus valide perforans .

26 Inter pedes ejus ruit : defecit , & mortuus est : volvebatur ante pedes ejus , & jaccebat exanimis & miserabilis .

27 Per fenestram respiciens , ululabat mater ejus : & de coenaculo loquebatur : Cur moratur regredi currus ejus ? quare tardaverunt pedes quadrigarum illius ?

28 Vna sapientior ceteris uxoribus ejus , haec socrui verba respondit :

29 Fortisan nunc dividit spolia , & pulcherrima feminatum eligitur ei ; vestes diversorum colorum Silvae traduntur in praedam , & supellec varia ad ornanda colla congetitur .

30 Si pereant omnes inimici tui Dominus : qui autem diligunt te sicut sol in ortu suo splendet , ita rutilent .

31 Quievitq; terra per quadraginta annos .

C A P V T . VI.

Israelitis à Madian oppressis Gedeon multis signis auxilio designatur , qui post sacrificium & altare Dei erectum , destruxit aram Baal , eique rursum datur signum in vellere .

1 Fecerunt autem filii Israël malum in conspectu Domini : qui tradidit illos in manu Madian septem annis .

2 Et oppressi sunt valde ab eis . Feceruntque sibi antia & speluncas in montibus , & munitissima ad repugnandum loca .

3 Cumque servisset Israël , ascendebat Madian & Amalec , ceterique orientalium nationum :

4 Et apud eos figentes tentoria , sicut erant in herbis cuncta vastabant usque ad intorū Gazæ nihilque omnino ad vitam pertinens relinquebant in Israël , non oves , non boves , non asinos .

5 Ipsi enim & universi greges eorum veniebant cum tabernaculis suis , & instar locustarum universa complebant , innuerauit ultiudo horum inum & canelorum , quidquid reigerant devastantes .

6 Huius illatusque est Israël valde in conspectu Madian .

7 Et clamavit ad Dominum postulans auxilium contra Madianitas .

8 Qui misit ad eos virum prophetam , & locutus est Hæc dicit Dominus Deus Israël : Ego vos tecum concendere de Ægyptio , & eduxi vos de domo servitus ,

9 Et liberavi de manu Ægyptiorum , & oamnum inimicorum , qui os illi pehant vos : ecclique eos ad intorū yellum , & traxi vobis terram eorum .

10 Et dixi : Igo Dominus Deus vester , ne timatis deos Amorrhorum , in quorum terra habicatis . Et nolus sis audire vocem meam .

11 Venit autem angelus Domini , & sedie sub queru , quæ erat in Ephra , & pertinet ad Ioas patrem familiæ Ezri . Cumque Gedeon filius ejus excuteret arque purgaret frumenta in torculari , ut fingejet Madian .

12 Apparuit ei angelus Domini , & ait : Dominus tecum , vñorum fortissime .

13 Dixitque ei Gedeon : Obscro , mi domine , si Dominus nobiscum est , cur apprehenderunt nos hæc omnia ? ubi sunt mirabilia ejus , quæ narravetunt patres nostri , atque dixerunt : De Ægypto eduxit nos Dominus ? Nunc autem detegimus nos Dominus , & tradidit in manu Madian .

14 Respxitque ad eum Dominus , & ait : + 1. + Vade in hac fortitudine tua , & libertabis 12.13.14. Israël de manu Madian : scito quod misericordia te .

15 Qui respondens ait : O' seco , mi domine , in quo liberabo Israël ? ecce familia mea infusa est in Manasse , & ego numinus in domo patris mei .

16 Dixitque ei Dominus : Ego ero tecum : & percuties Madian quasi unum virum .

17 Et ille , Si inveni , inquit , gratiam contame , da mihi signum quod tu sis qui laqueris ad me .

18 Nec recedas hinc , donec revertar , ad te , portans sacrificium , & offerens tibi . Qui respondit : Ego præstolabor aduentum tuum .

19 Ingressus est itaque Gedeon & coxit hoëdum , & de farinæ modio azymos panes : carnesque ponens in canistro , & jus carnium mittens in ollam , tulit omnia sub queru , & obvulit ei .

20 Cui dixit angelus Domini : Tolle carnes & azymos panes , & pone supra petram illam , & jus desuper tunde . Cumque te cisset ita ,

21 Extendit angelus Domini summitem virgæ , quam tenebat in manu , & tergit carnes & panes azymos : ascenditque ignis de petra , & carnes azymosque panes consumpsit : angelus autem Domini evanuit ex oculis ejus .

22 Vidensque Gedeon quod esset angelus Domini , ait : Heu mi Domine Deus : quia vidi Angelum Domini facie ad faciem .

23 Dixitque ei Dominus : Pax tecum : ne timeras : non morieris .

24 Edificavit ergo ibi Gedeon altare Domino , vocavitque illud , Domini pax , usque in præsentem diem . Cumque adhuc esset in Ephra , quæ est familiæ Ezri ,

25 Nocte illa dixit Dominus ad eum : Tolle tauro patris tui , & alterum tauro annorum septem , destruesque aram Baal , quæ est patris tui : & nemus , quod circa aram est : succide :

26 Et ædificabis altare Domino Deo tuo in summitate petre hujus , super quam ante sacrificium posuisti : tollesque tauro secundum , & offeres holocaustum si pecstuem lignorum , quæ de nemore succideris .

27 Allum plus ergo Gedeon decem viris

de servis suis , sicut sicut præcepere ei Dominus . Timens autem dominum patrem suum & homines illius civitatis , per diem noluit id facere , sed omnia nocte complevit.

28 Cumque exissent viri oppidi ejus mane , viderunt destruetam aram Baal , lucumque succisum , & taurum alterum impolitum super altare , quod tunc adificatum erat .

29 Dixeruntque ad invicem : Quis hoc fecit ? Cumque perquirerent auctorem facti , dictum est : Gedeon filius Ioas fecit haec omnia .

30 Ita dixerunt ad Ioas : Produc filium tuum huc , ut moriatur : quia destruxit aram Baal , & succidit nemus .

31 Quibus ille respondit : Numquid ultores ceteris Baal , ut pugnetis pro eo ? qui adversarius est ejus , moriatur antequam lux crastina veniat : si Deus est , vindicet se de eo , qui scilicet offendit aram ejus .

32 Ex illo die vocatus est Gedeon , Iero-baal , eo quod dixisset Ioas : Vincatur se de eo Baal , qui offendit aram ejus .

33 Igitur omnis Madian , & Amalec , & orientales populi congregati sunt simul : & transeuntes Iordanem , caltrametati sunt in valle Iezrael .

34 Spiritus autem Domini induit Gedeon , qui clangens buccina convocabat dominum Abiezer , ut sequeretur se .

35 Misitque nuncios in universum Mannassen , qui & ipse secundus est eum : & alios nuntios in Aser & Zabulon & Nephthali , qui occurrerunt ei .

36 Dixitque Gedeon ad Deum : Si salvum facis per manum meam Israel , sicut locutus es ,

37 Ponam hoc vellus lanæ in area : si ros in solo vellere fuerit , & in omni terra siccas , sciam quod per manum meam , sicut locutus es , liberabis Israël .

38 Factumque est ita . Et de nocte consurgens , expresso vellere , concham rore implevit .

39 Dixitque rursus ad Deum : Ne irascatur furor tuus contra me si adhuc semel tentavero , signum querens in vellere . Oros solum vellus sic cum sit , & omnis terra rora madens .

40 Fecitque Deus nocte illa ut postulaverat : & sicut siccitas in solo vellere , & ros in omni terra .

CAPUT. VII.

Prebatis ad aquas hæc qui ad bellum essent progressari , Gedeon audito unius è castris Madianitarum omnis ; in eos irruit , tubis , lagenis ac lucernis armatus ; quos cum Oreb & Zebo principibus eorum devicit .

1 Gitur Iero-baal qui & Gedeon de no-

te consurgens , & omnis populus cum eo , venit ad fontem qui vocatur Harad ; erant autem castra Madian in valle ad septentrionalem plagam collis excelsi .

2 Dixitque Dominus ad Gedeon : Multus te . cum est populus , nec tradetur Madian in manus ejus : ne glorietur coatta me Israël , & dicat : Meis viribus liberatus sum .

3 Loquere ad populum . & cunctis audiendis prædicta : + Qui formidolos is & in idus est , revertantur . Reculeruntque de monte Galaad , & reverti sunt de populo vi- ginti duo milia eorum , & tantum decem milia remanerunt .

4 Dixitque Dominus ad Gedeon : Adhuc populus multus est , duc eos ad aquas , & ibi probabo illos : & de quo dixerim tibi ut tecum vadat ipse perga : quem ire prohibueris , revertatur .

5 Cumque descendisset populus ad aquas , dixit Dominus ad Gedeon : Qui lingua lambuerint aquas , sicut solent canes lambere , separabis eos secundum : qui autem curvans genibus biberint , in altera parte erunt .

6 Fuit itaque numerus eorum qui ministrabantur lambuerant aquas , trecenti viri : omnis autem reliqua multitudo Regio populi biberat .

7 Et ait Dominus ad Gedeon : In trecentis viris qui lambuerunt aquas , liberabo vos , & tradam in manu tua Madian : omnis autem reliqua multitudo revertatur in locum suum .

8 Sumptis itaque pro numero cibis & tubis , omnem reliquam multitudinem abire precepit ad tabernacula sua : & ipse cum trecentis viris se certaini dedit . Castra autem Madian erant subter in valle .

9 Eadem nocte dixit Dominus ad eum : Surge , & descendere in castra : quia tradidi eos in manu tua .

10 Sin autem tolus ire formidas , descendat tecum Phara puer tuus .

11 Et cum audieris quid loquantur , tunc confortabuntur manus tuæ , & securior ad hostium castra descendes . Descendit ergo ipse & Phara puer ejus in partem castorum , ubi erant armatorum vigiliæ .

12 Madian autem & Amalec , & omnes orientales populi , sibi jacebant in valle , ut locustarum multitudo : camelii quoque innumerabiles erant , sicut arena quæ jacet in littore mari .

13 Cumque venisset Gedeon , narrabat aliquis somnum proximo suo : & in hunc modum referebat quod viderat : Vidi somnum & videbatur mihi quasi subcinericus panis ex hordeo volvi , & in castra Madian descendere : cumque pervenisset ad tabernaculum , percussit illud , atque subvertit , & terræ funditus coquavit .

14 Respondit is , cui loquebatur : Non est hoc aliquid , nisi gladius Gedeonis filii Ioas viri Israëlitæ : tradidit enim Dominus in manus ejus Madian , & omnia castra ejus .

15 Cumque audisset Gedeon somnum , & interpretationem ejus , adoravit : & reversus est ad castra Israël , & ait : Surgite , tradidit enim Dominus in manus nostras castra Madian .

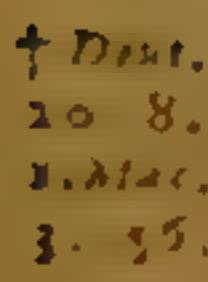
16 Divisiq; trecentos viros in tres partes , & dedit tubas in manibus eorum , lagenasque vacuas ac lampades in medio lagenarum .

17 Et dixit ad eos : Quod me facete videbitis , hoc facite : ingredi in partem castorum , & quod tecero sic etiamini .

18 Quando personari tuba in manu mea vos quoque per castorum circuitum clangeret & conclamat : Domino & Gedeona .

19 Ingessu que est Gedeon & trecenti vires qui erant cum eo , i partem castorum in cipriensibus vigili & noctis medie . & custos basilarum , excepit ut buxus clangeret , & complodere inter te lage .

20 Cap

20 Curque per gyrum castorum intri-
bus personarent loca, & hydras congre-
gabant, conuerunt similijs manibus lampas-
des, & dextris sonans tubas, clamave-
runtque : Gadius Domini & Gedeonis :

21 Santes singuli in loco suo per cir-
cum castorum hostilium. Omnia itaque
castra turbata sunt, & vociferantes, ulu-
lantesque fugerunt :

22 Et nihilominus insistebant trecenti viri
buccinis personantes. ¶ Immisitque Domi-
nus gladium in omnibus castis, & mutua-
se cæde truncabant.

23 Fugientes usque ad Bethseita, & crepi-
dinem Abelmehula in Tebbath. Conclaman-
tes autem viri Israël de Nephthali, & Aser,
& omni Manasse, persequebantur Madian.

24 Misitque Gedeon nuncios in omnem
kontum Ephraim, dicens : Descendite in
occursum Madian, & occupate aquas us-
que Bethbera atque Iordanem. Clamavitque
omnis Ephraim, & præoccupavit aquas
atque Iordanem usque Bethbera.

25 ¶ Apprehensosque duos viros Madian,
Oreb & Zeb, interfecit Oreb in petra
Oreb, Zeb vero in torculari Zeb. Et persecuti-
sunt Madian, capita Oreb & Zeb portantes
ad Gedeon trans fluenta Iordanis.

C A P V T VII I.

Tribus Ephraim insurgit adversus Gedeon, quod
putaret se contemptam, quam blandis verbis
compescit, & devictis Zebee & Salmana, viros
Soccoth & Phanuel perdidit, & ex inauribus
aliisque populi donis fecit Ephod, quod domui
sue & Israëli fuit in ruinam : postquam autem
quadragesima annis prefuit, generatis 70. filiis
ex uxoribus, & uno Abimelech ex concubina, ¹
mortuus est, rediitque Israël ad idolatriam.

1 Dixeruntque ad eum viri Ephraim :
Quid est hoc quod facere voluisti,
ut nos non vacares, cum ad pugnam perge-
res contra Madian? jurgantes fortiter, &
prope vim inferentes.

2 Quibus ille respondit: Quid enim tale
facere potui, quale vos fecistis? nonne
melior est racemus Ephraim, vindemiis
Abiezzer?

3 In manus vestras Dominus tradidit
principes Madian, Oreb & Zeb: qui tale
facere potul, quale vos fecistis? Quod
cum locutus esset, requievit spiritus eo-
rum, quo tumebant contra eum.

4 Curque venisset Gedeon ad Iordanem,
transivit cum cum trecentis viris qui secun-
diani: & præ lassitudine, fugientes perse-
qui non poterant,

5 Dixique ad viros Soccoth: Date, ob-
secro, panes populo qui mecum est, quia
valde defecerunt: ut possimus persequi
Zebee & Salmana reges Madian.

6 Responderunt principes Soccoth: For-
sitan palme ramum Zebee & Salmana in
manu tua sunt: & idcirco postulas ut de-
mus exercitu tuo panes.

7 Quibus ille ait: Cum ergo tradiderit
Dominus Zebee & Salmana in manus
meas, converam carnes vestras cum spinis
tribulisque deferti.

8 Et inde concenderet, venit in Pha-
ngel, locutusque est ad viros luci illius

finilia. Cui & illi responderunt, sicut re-
sponderant viri Soccoth.

9 Dixit itaque & eis: Cum reversus fuero
victor in pace, destruam turrim hanc.

10 Zebee autem & Salmana requiesce-
bant cum omni exercitu suo. Qui decim
enim nullia viri remanerant ex omnibus
turmis orientalium populorum, cxxv cen-
tum viginti nullibus bellatorum educen-
tium gladium,

11 ¶ Ascendensque Gedeon per viam eo-
rum qui in tabernaculis morabantur, ad iacentes
orientalem partem Nobe & Ighaa, per-
cussit castra hostium qui secuti erant, & ni-
bus adversi suspicabantur.

12 Fugeruntque Zebee, & Salmana, quos
persequens Gedeon comprehesit, tur-
bato omni exercitu eorum.

13 Revertensque de bello ante solis or-
tum,

14 Apprehendit puerum de viris Soccoth:
interrogavitque eum nominis principum
& Seniorum Soccoth, & descripsit septua-
ginta septem viros.

15 Venitque ad Soccoth, & dixit eis: En-
Zebee & Salmana, super quibus exprobra-
stis mihi, dices: Fortisan manus Zebee
& Salmana in manibus tuis sunt, & idcirco
postulas ut demus viris, qui lassi sunt &
defecerunt, panes.

16 Tulit ergo seniores civitatis & spinas
deserti ac tribulos, & contrivit cum eis,
atque comminuit viros Soccoth.

17 Turrim quoque Phanuel subvertit,
occisis habitatoribus civitatis.

18 Dixitque ad Zebee & Salmana: Qua-
les fuerunt viri, quos occidisti in Thabor?
Qui responderunt: Similes tui, & unus ex
eis quasi filius regis.

19 Quibus ille respondit: Fratres mei fue-
runt, filii matris meæ, vivit Dominus, quia
si servassetis eos, non vos occidetem.

20 Dixitque Iether primogenito suo: Sur-
ge, & interfice eos. Qui non eduxit gladium:
timebat enim, quia adhuc puer erat.

21 Dixeruntque Zebee & Salmana: Tu
surge & irgue in nos: quia iuxta aratorem
robur est hominis. Surrexit Gedeon, & ^{¶ Psal-}
interfecit Zebee & Salmana & tulit orna-
menta ac bullas, quibus colla regalium ca-
melorum decorari solent.

22 Dixeruntque omnes viri Israël ad Ge-
deon: Dominiare nostri tu, & filius tuus,
& filius filii tui: quia liberasti nos de manu
Madian.

23 Quibus ille ait: Non dominabor ve-
stri, nec dominabitur in vos filius meus,
sed dominabitur vobis Dominus.

24 Dixique ad eos: Viam petitionem
postulo a vobis: Date mihi inauræ ex
præda vestra. Inauræ enim aureas Iherachii.
te habere consueverant.

25 Qui responderunt: Libentissime dabi-
nos. Expanderuntque super terram pal-
lum, projectarunt in eo inauræ de præda:

26 Etsunt pondus postularum inauræ un-
male septuagenti auri sicli, abique ornati-
mensus, & monilibus, & vette purpureas,
cubas reges Madianum soli erant, &
pæc torques aureas cantharicas.

27 Fecitque ex eo Gedeon Ephod, & posuit illud in civitate sua Iphra. Fornicatusque est omnis Israhel in eo, & factum est Gedeoni & omni domui ejus in ruinam.

28 Haudius est autem Madian coram filiis Israhel, nec potuerunt ultra cervices elevate: sed quievit terra per quadraginta annos, quibus Gedeon præfuit.

29 Abiit itaque Jerobaal filius Ioas, & habitavit in domo sua:

30 Habuitque septuaginta filios, qui egredi sunt de femore eius: eo quod plures habebat uxores.

31 Concubina autem illius, quā habebat in Sichem, genuit ei filium nomine Abimelech.

32 Mortuusque est Gedeon filius Ioas in senectute bona, & sepulchus est in sepulchro Ioas patris sui in Ephra de familia Ezri.

33 Postquam autem mortuus est Gedeon, aversi sunt filii Israhel, & fornicati sunt cum Baalim. Percusseruntque cum Baal fœdus, ut esset eis in deum:

34 Nec recordari sunt Domini Dei sui, qui eruit eos de manibus inimicorum suorum omnium per circuitum,

35 Nec fecerunt misericordiam cum domino Jerobaal Gedeon, juxta omnia bona quae fecerat Israheli.

C. A. P V T I X.

Abimelech occisis 70. fratribus suis, imperium sibi tyrannice usurpat; qui post parabolam locum fratris eius qui servus erat, exercitum Gal devicit, ita inque Sichem exsiccavit, & à mulie et tandem fragmine mola oppressus est.

Abiit autem Abimelech filius Jerobaal in Sichem ad fratres marris suos, & iuste est ad eos, & ad omnem cognationem domus patris maniis suis dicens:

2 Loquimini ad omnes viros Sichem: Quid vobis est iheros, ut dominetur vestri septuaginta vii omnes filii Jerobaal, an ut dominetur unus vir? simulque considerate, quod os vestrum & caro vestra sum.

3 Locutique sunt fratres marris ejus de eo ad omnes viros Sichem universos sermones istos, & inclinaverunt cor eorum post Abimelech, dicentes: Frater noster est.

4 Dederuntque illi septuaginta pondo argenti de fano Baalberith. Qui conduxit sibi ex eo, viros inopes & vagos, secutique sunt eum.

5 Et venit in domum patris sui in Ephra, & occidit fratres suos filios Jerobaal septuaginta viros, super lapidem unum: remanensque Joathan filius Jerobaal minimus, & absconditus est.

6 Congregati sunt autem omnes vii Sichem, & universa familiæ urbis Mello; abiens que de constituerunt Regem Abimelech, iuxta quercam quæ stabat in Sichem.

7 Quod cum nunciatum esset Joatham, vii, & stetit in vertice montis Gauzim: elevataque voce, clamavit, & dixit: Audite me vii Sichem, ita audiat vos Deus.

8 Iterunt ligna ut uigerent super se regem: disceruntque olivæ: Impera nobis.

9 Quæ respondit: Numquid possum de serere progedinem n eam, qua & diuinum & homines, & venire ut inter ligna promovat?

10 Dixeruntque ligna ad arborem sicum: Veni, & super nos regum accipe.

11 Quæ respondit eis: Numquid possum deferre dulcedinem meam, fructumque suavissimum, & ore ut inter cetera ligna promoveat?

12 Locutaque sunt ligna ad vitam: Veni & in peta nobis.

13 Quæ respondit eis: Num quid possum de serere vnum meum, quod laetificat Deum & homines, & inter ligna cetera promoveri?

14 Dixeruntque omnia ligna ad thamnum: Veni, & impera super nos.

15 Quæ respondit eis: Si vere me regem vobis constituis, venite, & sub umbra mea requiescite, si autem non vultis, egrediar ignis de thanno, & devoret cedros Libani.

16 Nunc igitur si recte & absque peccato constituis super vos regem Abimelech, & bene egistis cum Jerobaal, & cum domo ejus, & reddidistis vicem beneficiis ejus, qui pugnavit pro vobis,

17 Et animam suam dedit periculis, ut erueret vos de manu Madian,

18 Qui nunc surrexistis contra domum patris mei, & interfecistis filios ejus septuaginta viros super unum lapidem, & constituis regem Abimelech, filium ancillæ ejus super habitatores Sichem, eo quod frater veller sit:

19 Si ergo recte & absque vicio egistis cum Jerobaal, & domo ejus, hodie laetamini in Abimelech, & ille laetetur in vobis.

20 Sin autem perverse: egrediaur ignis ex eo, & consumat habitatores Sichem & oppidum Mello: egrediaurque ignis de vitiis Sichem & de oppido Mello, & devoret Abimelech.

21 Quæ cum dixisset, fugit & abiit in Bera: habitaviisque ibi ob metum Abimelech fratris sui.

22 Regnavit itaque Abimelech super Israhel tribus annis.

23 Misericordius Dominus spiritum possimum inter Abimelech & habitatores Sichem: qui coepérunt eum dereligi.

24 Et scelus interfictionis septuaginta filiorum Jerobaal, & effusionem sanguinis eorum conferte in Abimelech fratrem suum, & in ceteros Sichemorum principes, qui eum adjuverant.

25 Posueruntque infidias adversi eum in summitate n omissum: & dum illius prestatolabant adventum, exercebant lacrima, agentes pœnas de prætereuntibus, nunciatumque est Abimelech

26 Venit autem Gaal filius Obed cum fratribus suis, & transiit in Sichem am. Ad cuius adventum ericti habitatores Sichem,

27 Egredi sunt in agros, vastantes vineas, ualsque calanxes: & factis cantantium choris, ingredi sunt fani u Dei sui, & inter epulas & pocula maledicentes Abimelech,

28 Clamante Gaal filio Obed: quis est Abimelech, & quis est Sichem, ut ienam amiserit? numquid non est filius Jerobaal, & constituit principem?

lxx

Super viros Ebor patris Sichem? Cur ergo serviemus ei?

29 Utinam daret aliquis populum istum sub manu ea, ut autem de medio Abimelech. Dictumque est Abimelech: Congrega exercitus multitudinem, & veni.

30 Zebul eom princeps civitatis, auditis sermonibus Gaal filii Obed, iratus est valde,

31 Et misit clam ad Abimelech nuntios, dicens: Ecce, Gaal filius Obed venit in Sichimam cum fratribus suis, & oppugnat adversum te civitatem.

32 Surge itaque nocte cum populo qui tecum est, & latita in agro:

33 Et primo mane oriente sole, irruerunt super civitatem, illo autem egrediente adversum te cum populo suo, fac ei quod potueris.

34 Surrexit itaque Abimelech cum omni exercitu suo nocte, & retendit insidias juxta Sichimam in quatuor locis.

35 Egressusque est Gaal filius Obed, & stetit in introitu portae civitatis. Surrexit autem Abimelech, & omnis exercitus cum eo de insidiatum loco.

36 Cumque vidisset populum Gaal, dixit ad Zebul: Ecce de nonibus multitudine descendit. Cui ille respondit: Umbras montium vides quasi capita hominum, & hoc errore deciperis.

37 Rursumque Gaal ait: Ecce populus de umbilico terrae descendit, & unus cuneus venit per viam quae respicit querum.

38 Cui dixit Zebul: Vbi est nunc os tuum, quo loquebaris: Quis est Abimelech ut serviamus ei: Nonne hic populus est, quem despiciebas? Egredere & pugna contra eum.

39 Abiit ego Gaal, spectante Sichimorum populo, & pugnavit contra Abimelech.

40 Qui persecutus est eum fugientem, & in urbem compulit: cecideruntque ex parte ejus plurimi, usque ad portam civitatis:

41 Et Abimelech sedidit in Ruma: Zebul autem, Gaal & socios ejus expulit de urbe, nec in ea paslus est commorari.

42 Sequenti ergo die egressus est populus in campum. Quod cum nunciatum esset Abimelech.

43 Tulit exercitum suum & divisit in tres turmas, tendens insidias in agris. Vidensque quod egredieretur populus de civitate, surrexit, & irruit in eos.

44 Cum cuneo suo oppugnans, & obsidens civitatem: duæ autem turmæ palantes per campum adversarios persequabantur.

45 Postd Abimelech omni die illo op. pugnabat in urbem: quam cepit, intersectis habitatoribus ejus ipsaque destruxit, ut sal in ea dispergeret.

46 Quod cum audissent qui habitabant in terra Sichimorum, ingredi sunt fanum Dei Iai Berith, ubi fecerunt cum eo pepigerant, & ex eo loco nomen accepérat, qui erat nānitius valde.

47 Abimelech quoque audiens viros turmis Sichimorum pariter conglobatos,

48 Ascendit in montem Sichim cum omnibus populo suo: & arreptacuti, prædicti

arboris rānum, impositumque ferens hamo, dixit ad socios: Quod me videtis facere, cito facite.

49 Ig tur certatim rāmos de arboribus praecedentes sequebantur ducem. Qui circumdantes praesidium, succederunt: a qua factum est, ut fumo & igne mille homines necarentur, viri pariter & mulieres, habitatorum turris Sichem.

50 Abimelech autem inde proficisciens venit ad oppidum Thebes, quod circumdans obsidebat exercitū.

51 Erat autem turris excelsa in media civitate, ad quam consugerant simul viri ac mulieres, & omnes principes civitatis, clausa firmissime janua, & super turris rectum stantes per propugnacula.

52 Accedensque Abimelech juxta turrim, pugnabat fortiter: & appropinquans ostio, ignem supponere nitebatur:

53 † Et ecce una mulier fragmen molæ desuper jaciens, illisit capiti Abimelech, & confregit cerebrum ejus.

54 † Qui vocavit cito armigerum suum, & ait ad eum: Evagina gladium tuum, & percute me: ne forte dicarur quod à femina interfectus sum. Qui iussa perficiens, intei fecit eum.

55 Illoque mortuo, omnes qui cum eo erant de Israël, reversi sunt in sedes suas:

56 Et reddidit Deus malum, quod fecerat Abimelech contra patrem suum, intersectis sepiuaginta fratribus suis.

57 Sichimitis quoque, quod operati erant, retributum est, & venit super eos maledictio Joatham filii Ierobaal.

C A P V T . X.

Thola dux crevit, huic via fundi lait succedit: Israëlis vero in idollatriam laisti tradundur Philisthis & Ammonitis; quibus penitentibus, Dominus ingratitudinem improverat, tandemque eorum miseretur.

1 Post Abimelech surrexit dux in Israël, Thola filius Phua patrui Abimelech, vir de Iacobat, qui habitavit in Samir, montis Ephraim:

2 Et judicavit Israëlem viginti tribus annis, moriisque est, ac sepultus in Samir.

3 Huic successit Iair Galaadites, qui judicavit Israëlem per viginti & duos annos,

4 Habens triginta filios sedentes super triginta pullos asinatum, & principes triginta civitatum; quae ex nomine ejus sunt appellatae Havoth Iair, id est, oppida Iair, usque in præsequenti diem, in terra Galaad.

5 Moriisque est Iair, ac sepultus in loco cui est vocabulum Camon.

6 Filii autem Israhel peccatis veteribus jungentes nova, fecerunt malum in conspectu Domini, & servierunt Idolis, Baalum & Aslaroth, & illis Syriae a Sidonis & Moah & filiorum Ammon & Philisthim dimiseruntque Dominum, & non coluerunt eum.

7 Contra quos Dominus iratus, tradidit eos in manu Philisthim & filiorum Ammon.

8 Afflerti sunt, & vehementer oppressi per annos decem & octo, omnes qui habitabant trans Jordaneum in terra Anas, Ias., qui est in Galad.

9 In terrum, ut filii Ammon, Jordane transuerso, vallarent Iudam & Benjamin & Ephraim: atque huiusque est Israhel iunior.

10 Et clamantes ad Dominum dixerunt: Peccavimus tibi, quia dereliquimus Dominum Deum nostrum, & servivimus Baalim.

11 Quidam locutus est Dominus: Namquid non Aegyptii & Amoritum, filiique Ammon & Philistium;

12 Sidonii quoque & Amalec & Chanaan, oppresserunt vos, & clamastis ad me. & erit vos de manu eorum?

13 Et tamen reliquistis me, coluistis deos alienos: idcirco non addam ut ultra vos liberem:

14 Ite, & invocate deos quos elegistis: ipsi vos liberent in tempore angustie.

15 Dixeruntque tibi Israhel ad Dominum: Peccavimus, redde tu nobis quidquid tibi placet: tantum nunc libera nos.

16 Quae dicentes, omnia de finibus suis alienorum deorum idola proiecserunt, & servierunt Domino Deo: Qui doluit super misteriis eorum.

17 Iaque filii Ammon conclamantes in Galaad fixere tentoria: contra quos congregat filii Israhel in Mapha castrametati sunt.

18 Dixeruntque principes Galaad si iguli ad proximos facio: qui primus ex nobis contra filios Ammon cœperit dimicare, erit dux populi Galaad.

C A P V T : X I .

*Lectio Index factus, Dei spiritu accensus, pri-
mam ratione a. j. cum rege Ammonitarum: deinceps
victus vici, et regnum temere factum si-
cum quam unicum Deo sacrificat.*

1 Erat illo tempore Iephie Galaatides
Erat fortissimus atque pugnator, si-
luso ulterius meterricis, qui natus est de
Galaad.

2 Habuit autem Galaad uxorem, de qua
scepit filios: qui postquam creverant,
rejecerat Iephie, dicentes: Heter in domo
patris nostri esse non poteris, quia de altera
parte ratus es.

3 Quos ille fugiens atque devitans, ha-
bitavit in terra Tob: congregatiique sunt
ad eum viri ihopes, & latrocinantes, &
quod principem sequabantur:

4 In illis diebus pugnabant filii Ammon
contra Israhel.

5 Quibus acriter instantibus, perrexer-
unt natiores nau de Galaad, ut tollerent
in auxilium sui Iephie de terra Tob:

6 Dixeruntque ad eum: Veni & esto prin-
cipes noster, & pugna contra filios Ammon.

7 Quibus ille respondit: † Nonne vos
estis, qui oditis me, & ejecistis de domo
patris mei, & nunc venistis ad me necessi-
tate compulsi?

8 Dixeruntque principes Galaad ad Iephie: O, hanc igitur Caesam nunc ante veni-
mus, ut perficiatis nos discum, & pugnes
contra filios Ammon, sicut e das omnium
qui habitant in Galaad.

9 Iephie quoque dicit eis: Si vere venistis
albi, ut pugnarem pro vobis contra filios
Ammon, trahiderem e eos Dominus in
manus tuas, & eris vester princeps?

10 Quidam dicit ei: Non igitur ipse

hac audi, ipse mediator ac testis est, quod
nostra propria facies

11 Auit itaque Iephie cum principibus
Galaad, feceruntque eum omnis populus prin-
cipem sui. Locutusque est Iephie omnes
seminones suos coram Domino in Mapha.

12 Et misit nuncios ad regem filiorum
Ammon, qui ex persona sua dicere: t:
Quid mihi & tibi est, quia venisti contra
me, ut vassares terram meam?

13 Quibus ille respondit: † Quia tulit ^{†X.20.}
Israhel terram meam, quando ascendit de
Aegypto, à finibus Arnon, usque Iaboc
a que Jordaniem: nunc ergo cum pace red-
de mihi eam.

14 Per quos rursum mandavit Iephie, &
imperavit eis ut dicerent regi Ammon:

15 Hec dicit Iephie: Non tulit Israhel ter-
ram Moab, nec terram filiorum Ammon:

16 Sed quando de Aegypto consecede-
runt, ambulavit per solitudinem usque ad
mare rubrum, & venit in Cades.

17 † Misitque nuncios ad regem Edom,
dicens: Dimitie me ut transeam per terram
tuam. Qui noluit acquiescere precibus ejus.
Misit quoque ad regem Moab, qui & ipse
transitum præbere contempnit. Mansit ita-
que in Cades.

18 Et circuivit ex latere terram Edom,
& terram Moab: venitque contra Orienta-
lem plagam terræ Moab, & castigau-
tus est trans Arnon: † nec voluit intrare
territorios Moab: Arnon quippe confinium ^{†X.20.}
est terræ Moab.

19 Misit itaque Israhel nuncios ad Schon
regem Amoritorum, qui habitabat in
Hesebon, & dixerunt ei: Dimitie ut tran-
seam per terram tuam usque ad fluvium.

20 Qui & ipse Israhel verba despiciens, non
dimisit eum transire per territorios suos: sed
infinita multitudo congregata, egressus
est contra eum in Iasa & fortiter resistebat.

21 Tradiditque eum Dominus in manus
Israhel cum omni exercitu suo, qui percussit
eum, & possedit omnem terram Amoritum
habitatoris regionis illius

22 Et universos fines ejus, de Arnon us-
que Iaboc, & de solitudine usque ad Jordaniem.

23 Dominus ergo Deus Israhel subvertit
Amoritum, pugnante contra illum po-
pulo suo Israhel, & tu nunc vis possidete
terram eius?

24 Nonne ea quæ possidet Chamos deus
tuus, tibi jure debentur? Quæ autem Do-
minus Deus noster Victor obtinuit, in no-
stram cedenti possessionem.

25 † Nisi forte melior es Balac filius ^{†X.22.}
Sehor rege Moab: aut docere potes, quod
jurgatus sit contra Israhel, & pugnaverit
contra eum.

26 Quando habitavit in Bilebon, & vi-
cula eius, & in Aroer, & villis illis, vel
in cunctis civitatibus, iuxta Jordaniem, per
trecentos annos. Quare tanto tempore Is-
rahel caperat ac repetitione etiatis?

27 Igitur rotago pugnare, ut te contra
me non habeas, sed cedere vult. Iudea vero
justa Iacob est deinde adhuc Iacob dicit
me et Jacob & Iacob fides a te.

anno 1700 - 207

+ Cœ.
26.27.

38 Noluitque acquiescere rex filiorum Ammon verbis Iephie, quæ per nuncios mandavat.

39 Factus est ergo super Iephie Spiritus Domini & circumens Galaad, & Manasse, Mæphæ quoque Galaad, & inde transiens ad filios Ammon,

40 Votum votit Domino, dicens: Si tradideris filios Ammon in manus meas.

41 Quicunque primus fuerit egressus de foribus domis meæ, mihi occurserit revertenti cum pace à filiis Ammon, cum holocaustum offeram Domino.

42 Transivitque Iephie ad filios Ammon, ut pugnaret contra eos: quos tradidit Dominus in manus ejus.

43 Percussisque ab Aroë usque dum venias in Mennith, viginti civitates, & usque ad Abel, quæ est vineis confusa, plaga magna nimis, humiliatique sunt filii Ammon à filiis Israël.

44 Reverente autem Iephie in Mæphæ domum suam, occurrit ei unigenita filia sua cum tympanis & choris, non enim habebat alios liberos.

45 Qua visa, scidit vestimenta sua, & ait: Heu me, filia mea, decepisti me, & ipsa decpta es: aperui enim os meum ad Dominum, & aliud facere non potero.

46 Cui illa respondit: Pater mi, si aperquisti os tuum ad Dominum, fac mihi quodcumque pollicitus es, concessa tibi ultione atque victoria de hostibus tuis.

47 Dixitque ad patrem: Hoc solum mihi præsta quod deprecor: Dimicue me ut duobus mensibus circumeam montes, & plangam virginitatem meam cum sodalibus meis.

48 Cui ille respondit: Vade. Et dimisit eam duobus mensibus. Cumque abiisset cum sociis ac sodalibus suis stebat virginitatem suam in montibus.

49 Explorisque duobus mensibus, reversa est ad patrem suum, & fecit ei sicut voverat, quæ ignorabat vitum. Exinde mos increbruit in Israël, & consuetudo servata est:

50 Vi post anni circulum conveniant in unum filii Israël, & plangent filiam Iephie Galaaditæ dictas quatuor.

CAPUT XII.

Ephrathæ iustæ aduersus Iephie insurgentes ad vidi Jordanis od 42. millia occiduntur, cum eorum Sibboleth proferre non possent: quo vita suæ, succidant duces Abesan, Ahialon, & Abdæ.

1 Ecce autem in Ephraim oria est sedis Erio; nam transientes contra aquilonem, dixerunt ad Iephie: Quale vadens ad pugnam contra filios Ammon, vocare nos vobis, ut pergeremus tecum? Igitur incendimus domum tuam.

2 Quid ille respondit: Disceptatio erat mihi & populo meo contra filios Ammon vehementer, vocavique vos, ut præberetis mihi auxilium. Se facete nolauistis.

3 Quod ceteri tempore animam meam in manib. 3 mes., transiique ad filios Ammon, & tradidit eos Dominus in manus meas. Quod commiserit, ut advertam me conligatus in prælum?

4 Vocatis itaque ad se cunctis viris Galaad, pugnabat contra Iphraim, percussisse suntque viri Galaad Iphraim, quia dixerat: fugitus est Galaad de Ephraim, & habitat in medio Ephraim & Manasse.

5 Occupaveruntque Galaaditæ vada Jordaniæ, per quæ Ephraim reversurus erat. Cumque venisset ad ea de Iphraim numero, fugiens: atque dixisset: Obscurio ut me transire permittatis: dicebant ei Galaad: Numquid Ephrathæus es? quo dicente: Non sum:

6 Interrogabant eum: Dic ergo Sibboleth, quod interpretatur Spica. Qui respondebat, Sibboleth: eadem littera spicam exprimere non valens. Statimque apprehensum jugalabant in ipso Jordani transi u. Et ceciderunt in illo tempore de Iphraim quadraginta duo millia.

7 Iudicavit itaque Iephie Galaaditæ Israël sex annis: & mortuus est, ac sepultus in civitate sua Galaad.

8 Post hunc iudicavit Israël Abesan de Bethlehem:

9 Qui habuit triginta filios, & totidem filias, quas emiuitos foras, maritis dedit: & ejusdem cuneti filiis suis accepit uxores, introducens in domum suam. Qui septem annis iudicavit Israël.

10 Mortuusque est, ac sepultus in Bethlehem.

11 Cui successit Ahialon Zabulonites: & iudicavit Israël decem annis:

12 Mortuusq; est, ac sepultus in Zabulon.

13 Post hunc iudicavit Israël Abdon, filius Illel, Pharathonites:

14 Qui habuit quadraginta filios, & triginta ex eis nepotes, ascenderentes super septuaginta pullos asinorum, & iudicavit Israël octo annis.

15 Moriuusque est, ac sepultus in Pharon terræ Iphraim, in monte Amalec.

CAPUT XIII.

Israëlite rufum in idolatriam Lipsi Philistheis tradierunt: Samson nasciturus ab angelo predicitur mani, & deinde patris, natusque à Domino benedicitur.

1 Rursumque filii Israël fecerunt sibi malum in conspectu Domini: qui tradidit eos in manus Philistinorum quadragesima annis.

2 Erat autem quidam vir de Sarra, & de stipe Dan, nomine Manue, habens uxoriem sterilem.

3 Cui apparuit Angelus Domini, & dixit ad eam: Si eris & absque libertate: sed f. 1 Reg concipies & paries filium:

4 Cave ergo ne bibas vinum ac siceram, nec immundum quidquam comedas:

5 Quia concipies, & paries filium, cuius non tanget caput novacula: erit enim nazarius Dei ab infante sua, & ex mortis uero, & ipse incepit liberare Israël de manu Philistinorum.

6 Quæ cum venisset ad maritum suum, dixit ei: Vir Dei venit ad me, habens valutum angelicum, terri talis nimis. Quæ cum interro gassim, quis esset, & unde venisset, & quæ nomine vocaretur, noluit mihi dicere.

7 Sed huc respondit : Ecce concipies & paries filium : cave ne vinum bibas , nec siceram , & ne aliquo vescaris immundo : cui enim puer nazareus Dei ab infancia sua , ex uero matris lute usque ad diem mortis lute .

8 Oravit itaque Manue Dominum , & ait : Obscoeno Domine , ut vir Dei , quem misisti , veniat iterum , & doceat nos quid debeamus facere de puer , qui nasciturus est .

9 Exaudiuitque Dominus deprecantem Manue , & apparuit ruisum Angelus Dei uxori ejus sedenti in agro . Manue autem maritus ejus non erat cum ea . Quæcum vidisset angelum ,

10 Festinavit , & cunctus ad virum suum , cunctiavitque ei , dicens : Ecce apparuit mihi vir , quem ante videram .

11 Qui surrexit , & secutus est uxorem suam : veniensque ad virum , dixit ei : Tu es qui Iouias est mulieri ? Et ille respondit : Ego sum :

12 Cui Manue : Quando , inquit , sermonis fuerit expletus , quid vis ut faciat puer ? aut a quo se obseruat debet ?

13 Dixitque Angelus Domini ad Manue : Ab omnibus quæ locutus sum uxori tuae , abstineat se .

14 Et quidquid ex vinea nascitur non comedat , vimum & siceram non bibat , nullo vescatur immundo : & quod ei præcepisti , impleat atque custodiat .

15 Dixitque Manue ad Angelum Domini : Obscoeno te ut acquiescas praebibus meis , & faciamus tibi hœdum de capris .

16 Cui respondit Angelus : Si me cogis , non co nedam panes tuos : si autem vis hœdum facere , offer illud Domino . Et nesciebat Manue quod Angelus Dñi esset .

17 Dixitque ad eum : Quod est tibi nomen , ut , si sermo tuus fuerit expletus , honoremus te ?

18 Cui ille respondit : Cur queris nomen meum , quod est mirabile ?

19 Tulit itaque Manue hœdum de capris & libamenta , & posuit super petram , offerens Domino , qui facit mirabilia , ipse autem & uxor ejus intuebantur .

20 Cumque ascenderet flamma altaris in cælum , Angelus Domini pariter in flamma ascendit . Quod cum vidissent Manue & uxor ejus , postea ceciderunt in terram ,

21 Et ultra eis non apparuit Angelus Domini . Statimque intellexit Manue Angelum Domini esse ,

22 Et dixit ad uxorem suam : Morte moriemur , quia vidimus Deum .

23 Cui respondit mulier : si Dominus nos velleret occidere , de manibus nostris hœdum & libamenta non suscepisset , nec ostendisset nobis hæc omnia , neque ea quæ sunt veniura dixisset .

24 Repetit itaque filium & vocavit nomen ejus Samson . Crevitque puer , & benedict ei Dominus .

25 Coepitque Spiritus Domini esse cum eo in castis Dan inter Sarra & Elbaol .

C A P V T X I V

Samson uenit datus Philistiam ; quam cum dixit , tenet laceravit , in capite ore pestulum

reposito melle , sumpsi ab eo parabolam : qua fidelibus proposita , illi interpretationem fecerunt scilicet uxorem intellexerunt .

1 Descendi ergo Samson in Thamnatham videntque ibi mulierem de filiis Philisthium ,

2 Ascendit , & uincivit patri suo , & matni loce , dicens : Vidi nubilem in Thamnatha de filiabus Philistinorum : quam quælo ut mihi accipiatis uxorem .

3 Cui dixerunt pater & mater sua : Numquid non est mulier in filiabus fratrum tuorum , & in omni populo nro , quia vis accipere uxorem de Philisthium , qui incircumcis sunt ? Dixitque Samson ad patrem suum : Hanc mihi accipe , quia placuit oculis meis .

4 Parentes autem ejus nesciebant quod res à Domino fieret , & quereret occasio nem contra Philisthium , eo enim tempore Philisthium dominabantur Israëli .

5 Descendit itaque Samson cum patre suo & matre in Thamnatha . Cumque venissent ad vineas oppidi , apparuit catulus leonis servus , & rugiens , & occurreret ei .

6 Irruit autem Spiritus Domini in Samson , & dilaceravit leonem , quasi hœdum in frusta discerpens , nihil omnino habens in manu : & hoc patri & matri noluit indicate .

7 Descenditque & locutus est mulieri , quæ placuerat oculis ejus .

8 Et post aliquot dies revertens ut acciperet eam , declinavit ut videret cadaver leonis , & ecce examen apum in ore leonis erat , ac favus mellis .

9 Quem cum sumpisset in manibus , comedebat in via : veniensque ad patrem suum & matrem , dedit eis partem , qui & ipsi comedenterunt : nec tamen eis voluit indicate quod mel de corpore leonis assumperat .

10 Descendit itaque pater ejus ad mulierem , & fecit filio suo Samson convivium : sic enim juvenes facere consueverant .

11 Cum ergo cives loci illius vidissent eum , dederunt ei sodales triginta ut essent cum eo .

12 Quibus locutus est Samson : Proponam vobis problema : quod si solveritis mihi infra septem dies convivii , dabo vobis triginta sindones , & totidem tunicas .

13 Si autem non potueritis solvere , vos dabitis mihi triginta sindones , & ejusdem numeri tunicas . Qui responderunt ei : Propone problema , ut audiamus .

14 Dixitque eis : De comedente exivit cibus , & de forti egrella est dulcedo : nec potuerunt per tres dies propositionem solvere .

15 Cumque adesset dies septimus , dixerunt ad uxorem Samson : Blandire viro tuo , & suade ei ut indicet tibi quid siga si . et problema , quod si facere nolueris , incendemus te , & domum patris tui , an idecirco vocavistis nos ad nuptias ut spoliaretis ?

16 Quæ fundebat apud Samson lacrymas , & querebatur dicens : Odisti me , & non diligis : idecirco problema , quod proponisti filiis populi mei , non vis mihi expondere . At ille respondit : Patri meo & matre nolui dicere : & tibi indicate potero ?

17 Septem igitur diebas convivii habebat ante

ante eum : tandemque die septimo cum ei esset molesta , expulit. Quæ statim indicavit cibis suis.

18 Huius dixerunt ei die septimo ante solis occubitum : Quid dulcior melle , & quid fortius leone ? Qui ait ad eos : Si non gratus es in vitula mea , non invenissetis propositionem meam.

19 Irruit itaque in eum spiritus Domini , descendens Acalonem , & percussit ibi triginta viros ; quorum ablatas vestes dedit ius qui problema solverant. Itatusque nimis ascendit in domum patris sui.

20 Uxor autem ejus accepit maritum unum de amicis ejus & pronubis.

C A P V T . X V .

Trecentic vulpibus & scutulis Samson Philistinorum segetes incendit , & siadis funibus quibus ligauerat , mille Philisthaeos asini maxilla prostravit : è eius dente molari aqua siccanti fluxerunt.

2 Prol aliquantulum autem temporis , cum dies triticeæ messis instarent , venit Samson , invisere volens uxorem suam , & attulit ei hædum de capris. Cumque cubiculum ejus solito vellit intrare , prohibuit eum pater illius , dicens :

3 Putavi quod odisses eam , & ideo tradidi illâ amico tuo : sed habet sororē , quæ juvior & pulchrior illa est , sit tibi pro ea uxor.

4 Cui Samson respondit : Ab hac die non erit culpa in me contra Philisthaeos : faciam enim vobis mala.

5 Perrexitque & cepit trecentas vulpes , caudasque earum junxit ad caudas , & fasces ligavit in medio :

6 Quas igne succendens , dimisit ut huc illacque discurrent. Quæ statim perrexerunt in segetes Philistinorum. Quibus succensis , & comportatae jam fruges , & adhuc stantes in stipula , concretae sunt , in tantum , ut vineas quoque & oliveta flamma consumeret.

7 Dixeruntque Philisthaei : Quis fecit hanc rem ? Quibus dictum est : Samson gener Thamnathæi quia rulit uxorem ejus , & alteri tradidit , hæc operatus est. Ascenderuntque Philisthaei : & combusserunt tam mulierem quam patrem ejus.

8 Quibus ait Samson : Licet hæc feceritis , tamen adhuc ex vobis expectam ultionem , & nunc quiscam.

9 Percossi que eos ingenti plaga , ita ut stupentes suram femori imponeant. Et descendens habitavit in spelunca petrae Eram.

10 Igitur ascenderentes Philisthaei in terram Iuda , castrametati sunt in loco , qui postea vocatus est Lechi , id est , maxilla , ubi eorum effusus est exercitus.

11 Dixeruntque ad eos de tribu Iuda . Cur ascendisti adversum nos ? Qui respondebunt : Ut ligemus Samson , venimus , & redamus ei quæ in nos operatus est.

12 Descenderunt ergo tria millia virorum de Iuda , at specum silicis Eram , dixeruntque ad Samson : Nescis quod Philisthaei te perire nobis ? quare hoc facere volunt ? Quibus ille ait : Sicut fecerunt mihi , sic feci eis.

13 Liue , inquit , te verimus , & trahere in manus Philistinorum. Quibus

Samson , turate , ait , & spondete mihi quod non occidatis me.

13 Dixerunt : non te occidemus , sed vincimus traitemus. Ligaveruntque eum duobus novis funibus , & toluerunt eū de petra Eram.

14 Qui cum venisset ad locum maxillæ , & Philisthaeos vociferantes occurserunt at eis , irruit Spiritus Domini in eum : & sicut solent ad odorem ignis linea consuiri , ita & vincula quibus ligatus erat , dissipata sunt & soluta.

15 Iruentaque maxillam , id est , mandibulam asini , quæ jacebat , attriciens , interfecit in ea mille viros.

16 Et ait : In maxilla asini , in mandibula pulli asinorum , eleveri eos , & percussi mille viros.

17 Cumque hæc verba canens compleasset , projectit mandibulam de manu , & vocavit nomen loci illius Ramathlechi , quod interpretatur elevatio maxillæ.

18 Sitiensque valde , clamavit ad Dominum , & ait : Tu dedisti in manu servi tui salutem hanc maximam arque victoram : en situ morior , incidamque in manibus circumcisorum.

19 Aperuit itaque Dominus molarem dentem in maxilla asini , & egressæ sunt ex eo aquæ. Quibus haustis refocillavit spiritum , & vires recepit. Idecirco appellatum est nomen loci illius Fons Invocantis de maxilla , usque in præsentem diem.

20 Iudicavitque Israël in diebus Philisthaei viginti annis.

C A P V T . X V I .

Samson obseruantibus eum custodibus , portas Gaza urbis in montem detulit : à Dalila autem cui , saepius illuscens , cognita causa fortitudinis detonsus , illuditur & excavatur ad hostibus ; quos tandem una secum interemit , videlicet 3000. Philisthaeorum.

1 Abit quoque in Gazam , & vidit ibi mulierem meretricem , & ingressus que est ad eam.

2 Quod cum audissent Philisthaei , & percrebruisset apud eos , intrasse urbem Samson , circumdederunt eum , posuissent in porta civitatis custodibus : & ibi tota nocte cum silentio praestolantes , ut facta mane exuentem occiderent.

3 Dormivit autem Samson usque ad medium noctis : & inde consurgens , apprehendit ambas portæ fores cum postibus suis & sera , impositisque humeris suis portavit ad verticem montis , qui respicit Hebron.

4 Post hæc amavit mulierem , quæ habitabat in valle Sorec , & vocabatur Dalila.

5 Veneruntque ad eam principes Philistinorum , arque dicerunt : Recipe eum , & disce ab illo , in quo habeat tantam fortitudinem , & quo modo eum superare valeamus , & vincere asperge ; quod si feceris , dabimus tibi singuli mille de centum argenteos.

6 Locuta est ergo Dalila ad Samson : Die mihi obsecro , in quo tu in maxima fortitudo , & quid si quod ligatus compere nequias ?

7 Cui respondit Samson : Si septem ser-

L 4

Liquet et fuit uictus et uictus

viceſ ſequib⁹, nreclum fecis & adhuc hu-
mentibus ligatus fuero, infirmus ero ut
ceteri homines.

8 Antleruntque ad eam satrap⁹ Philisti-
orum Septem tunc, ut dixerat: quibus
vincit eum.

9 Tace utibus apud te inſidiis, & in cubi-
culo finem rei expeſtantibus, clamavitque
ad eam: Philistium ſuper te Samson. Qui
rupit vincula, quo modo ſi rumpat quiſti-
um de ſtupræ tortum puramine cum odo-
rem ignis a ceperit: & non eſt cogitum
in quo eſſt fortitudo ejus.

10 Dixitque ad eum Dalila: Ecce illaſiſti
mihi, & ſabium locutus es: ſaltem nunc in-
dicas mihi quo ligari debeas.

11 Cui ille respondit: Si ligatus fuero
nō ſunbus, qui nunquam fuerunt in
opere, inſiemus ero, & aliorum hominum
ſimilis.

12 Quibus rurſum Dalila vinxit eum, &
clamavit: Philistium ſuper te Samson, in
cubiculo inſidiis p̄paratis. Qui ita rupit
vincula quaſi ſila telarum.

13 Dixitque Dalila rurſum ad eum: Vi-
que quo decipis me, & falſum loqueris.
Oſtende quo vinciri debeas. Cui respondit
Samson: Si ſeptem crines capitis mei cum
licio p̄exueris, & clavum hiſ circumliga-
rum terræ fixeris, infirmus ero,

14 Quid co n feciſſet Dalila, dixit ad
eum: Philistium ſuper te Samson. Qui
conſurgens de ſomno extraxit clavum cum
crinibus & licio.

15 Dixitque ad eum Dalila: Quo modo
dicis quod amas me, cum animus tuus non
ſi mecum? Per tres vices mentitus es mihi,
& noluiſti dicere in quo ſi maxima for-
titudo tua.

16 Cumque moleſta eſſet ei, & per multos
dies jugiter adhæret, ſparium ad quie-
te non tribuens, defecit anima ejus, & ad
mōrem uſque laſſata eſt.

17 Tunc aperiens veritatem rei, dixit ad
eam: Ferrum nunq iam ascendit ſuper ca-
put meum quia Nazaræus, id eſt, confe-
ratuſ Deo ſum de utero matris meæ: ſi
ſalus fuerit caput meum, recedet à me
fortitudo mea, & deficiam, eroque ſicut
ceteri homines.

18 Videntque illa quod confeſſus ei eſſet
Omneſ animum ſuū, misit ad principes
Philistinorum ac mandavit: Ascendite
adhuc ſerel, quia nunc mihi aperuit cor
ſuum. Qui ascenderunt, aſſumpta pecunia
quā promiſerant.

19 At illa dormire eum fecit ſuper genua
ſua, & in ſinu ſuo reclinare caput. Vocavitque
conſorem, & rafit ſepten crines ejus,
& coepit abigere eum, & à ſe repellere: ſta-
tim enim ab eo fortitudo diſceſſit:

20 Duxitque: Philistium ſuper te Sam-
son. Qui de ſomno conſurgens, dixit in
animo ſuo: Egrediar ſicut ante feci, &
me excutiam, uſciens quod recessiſſet ab
eo Domini.

21 Quem cum apprehendiffent Phili-
ſtini, traſuerruſ oculos ejus, & duce-
runt Gazar vinctam catenis, & clauſum
in carcere moleſte tecerunt.

22 Iamque capilli ejus renatiſ cioperant,
23 Et principes Philistinorum coavne-
runt in noum ut immolarent hostias na-
gativas Dagon deo ſuo, & epularentur, di-
centes: Tradidit deus noſter inimicum no-
ſtrum Samſon in manus noſtras.

24 Quid etiam populus videns, laudat at
deum ſuū, eademque dicebat: Tradidit
deus noſter adverſarium noſtrum in manus
noſtras, qui delevit terram noſtram, & oc-
cidit plurimos.

25 Ierantesque per convivia, ſumptis
jam epulis, p̄ceperunt ut vocaretur Sam-
ſon, & ante eos luderet. Qui adductus de
carcere ludebat ante eos, feceruntque cum
ſtate inter duas columnas.

26 Qui dixit puer regenti gressis ſuos:
Dimiſie me, ut tangam columnas, quibus
omnis imminet domus, & recliner ſuper
eas, & paululum requieſcam,

27 Domus autem erat plena virorum, ac
mulierum, & erant ibi omnes principes
Philistinorum, ac de tecto & ſolario cir-
citer tria millia utriusque ſexus ſpectantes
Iudentem Samſon.

28 At ille invocato Domino ait: Do-
mine Deus, memento mei, & redde mihi
nunc fortitudinem pristinam, Deus meus,
ut uicifar me de hostibus meis, & pro
amissione duorum lumen unam ultio-
nem recipiam.

29 Et apprehendens ambas columnas,
quibus ionitebatur domus, alteramque ea-
rum dextera, & alteram læva tenens,

30 Ait: Moriatur anima mea cum Phi-
listium: concuſſisque fortiter columnis,
cecidit domus ſuper omnes principes, &
ceteram multitudinem quæ ibi erat: mul-
toque plures interfecit moriens, quam ame-
vivus occiderat.

31 Descendentes autem fratres ejus, &
uniuersa cognatio tulerunt corpus ejus, &
ſepelierunt iuxta Saraa & Eſhaol in ſe-
pulchro patris ſui Manue: judicavitque Iſraël
viginti annis.

C A P U T X V I I I

Mater Michae conſtravit ipſi de ſervato argento
idolum; cui ille primo filium ſuum, deinde Levitem
Bethlehemitem prefecit ſacerdotem.

1 Vit eo tempore vir quidam de mon-
ete Ephraimi nomine Michas,

2 Qui dixit matri ſuæ: Mille & centum
argenteos, quos ſeparaveras tibi, & ſuper
quibus me audientie juraveras, ecce ego ha-
beo, & apud me ſunt. Cui illa respondit:
Benedictus filius meus Domino

3 Reddiſit ergo eos matri ſuæ, quæ dixerat
ei: Conſecravi & vovi hoc argen-um Do-
mino, ut de manu mea uſcipiat filius meus,
& faciat ſculptile atque conflatile: & nunc
trado illud tibi.

4 Reddiſit igitur eos matri ſuæ: quæ tulit
ducentos argenteos, & dedit eos argenta-
rio ut faceret ex eis ſculptile atque conflatile,
quod ſuit in dono Michæ.

5 Qui aediculam quoque in ea Deo ſe-
ravit, & tecit ephod, & theaphim, id eſt,
vettem ſacerdotalem, & idola: implovi que
uoluſ filiorum ſuorum manum, & factus
eſt ei ſacerdos.

6 In diebus illis non erat rex in Israël sed uniusque, quod tibi rectum videbat, hoc faciebat.

7 Fuit quoque alius adolescentis de Bethlehem Iudea, cognomen eius etiamque ipse Levites, & habitabat ibi.

8 Egressusque de civitate Bethlehem, peregrinari voluit ubicumque sibi commode reperisset. Cumque venisset in montem Ephraim, iter faciens, & declinasset parumper in domum Michæ,

9 Interrogatus est ab eo unde venisset. Qui respondit: Levita sum de Bethlehem Iudea, & vado ut habitem ubi puerum, & utile mihi esse perspexero.

10 Dixitque Michas: Mane apud me, & esto mihi parens ac sacerdos: daboqz tibi per annos singulos decem argenteos, ac vestem duplum, & quæ ad victimum sunt necessaria.

11 Acquievit, & mansit apud hominem, sicutque illi quasi unus de filiis.

12 Implevique Michas manum ejus, & habuit puerum sacerdotem apud se.

13 Nunc scio, dicens, quod benefaciet mihi Deus habentii Levitici generis sacerdotem.

C A P V T XVIII.

Misericordia primum exploratoribus, secuti postea sunt sexcenti viri de tribu Dan, querentes sibi possessionem: & ablato Michæ idolo cum sacerdote, urbem Lais ut capientes inhabitataverunt.

1 IN diebus illis non erat rex in Israël, & tribus Dan quærebat possessionem sibi, ut habitaret in ea: usque ad illum enim diem inter cæteras tribus sortem non acceperat.

2 Misericordia ergo filii Dan, stirpis & familiæ suæ quinque viros fortissimos de Saraa & Esthaol, ut explorarent terram, & diligenter inspicerent: dixeruntque eis: Ite, & considerate terram. Qui cum pergentes venissent in montem Ephraim, & intrassent domum Michæ, requieverunt ibi:

3 Et agnoscentes vocem adolescentis Levitæ, utentesque illius diversorio, dixerunt ad eum: Quis te huc adduxit? quid hic agis? quam ob causam huc venire voluisti?

4 Qui respondit eis: Hæc & hæc præstitit mihi Michas, & me mercede conduxit, ut sim ei sacerdos.

5 Rogaverunt autem eum, ut consideraret Dominum, ut scire possent an prospero itineri pergerent, & res haberet effectum.

6 Qui respondit eis: Ite in pace: Dominus respicit viam vestram, & iter quo pergitis.

7 Lutes igitur quinque viri venerunt Iais: videlicet populum habitantem in ea ab aliquo illo timore, juxta consuetudinem Sidoniorum, securum & quietum, nullo ei penitus resistente, magnarumque opum, & procul à Sidone atque à cunctis hominibus separatum.

8 Revenerique ad fratres suos in Saraa & Esthaol, & quid egissent scilicet tantibus respondebunt:

9 Surgite, ascendamus ad eos: vidimus enim tamen valde opulentiam & liberum: noli negligere eis, nolite cessare eam us, & potius fecundus eam, nullus enim labor.

10 Intrabimatis glaucos, in regno realia-

missionem, tradetque nobis Dominus locum in quo nullus retinet penuria, eorum quæ gignatur in terra.

11 Profecti igitur sunt de cognatione Dan, id est de Saraa & Esthaol, sexcenti viri accincti armis bellicis.

12 Ascendentesque manserunt in Cariathiarim Iuda: qui locus, ex eo tempore, Castorum Dan nomen accepit, & est post ergum Cariathiarim.

13 Iude transierunt in monte Ephraim. Cumque venissent ad domum Michæ,

14 Dixerunt quinque viri, qui prius missi fuerant ad considerandum terram Lais, ceteris fratribus suis: Nostis quod in dominibus istis sit ephod, & theraphim, & scutum, atque conflatile: videte quid vobis placeat.

15 Et cum paululum declinascent, ingressi sunt domum adolescentis Levitæ, qui erat in domo Michæ: salutaveruntque eum veteribus pacificis.

16 Sexcenti autem viri ita ut erant armati, stabant ante ostium.

17 At illi qui ingressi fuerant domum juvenis, scutum, & ephod, & theraphim, atque conflatile tollere nitebantur, & Sacerdos stabat ante ostium, sexcentis viris fortissimis haud procul expectantibus.

18 Tulerunt igitur qui intraverant, scutum, ephod, & idola, atque conflatile. Quibus dixit sacerdos: Quid facitis?

19 Cui responderunt: Tace, & pone digitum super os tuum: venique nobiscum, ut habeamus te patrem, ac sacerdotem. Quid tibi miles est, ut sis sacerdos in domo unius vitæ, an in una tribu & familia in Israël?

20 Quod cum audisset, acquieavit sermonibus eorum, & tulit ephod, & idola, ac scutum, & profectus est cum eis.

21 Qui cum pergerent, & ante se ire fecissent parvulos ac juventutem, & omne quod era: pretiosum.

22 Et jam à domo Michæ essent procul, viri qui habitabant in ædibus Michæ clamantes secuti sunt.

23 Et post ergum clamare coeperunt. Qui cum respxissent, dixerunt ad Micham: Quid tibi vis? cur clamas?

24 Qui respondit: Deos meos, quos mihi feci, tulisti, & sacerdotem, & omnia quæ habeo, & dicitis: Quid tibi est?

25 Dixeruntque ei filii Dan: Cave ne ultra loquaris ad nos, & veniant ad te viri animo concitati, & ipse cum omni domo tua pereas.

26 Et sic coepio itinere perrexerunt. Videntes autem Michas, quod fortiores se essent, reversus est in domum suam.

27 Sexcenti autem viri tulerunt sacerdotem, & quæ supradiximus: veneruntque in Lais ad populum quiescentem aquæ iecundum, & percutserunt eos in ore gladii: ubenique incendio tradiderunt.

28 Nullo penitus terente praesidium, eo quod procul habitarent à Sidone, & cum nulli, ho minum haberent quidquam societatis ac negotii. Itat autem civitas sita in regione Rihob: quam rursum extulentes habitavabant in ea.

20 Vocato nomine civitatis Dan, iuxta vocabulum patris sui, quem generat Israel quæ p̄nus Iās dicebatur.

21 Posueruntque sibi sculptile, & Iona- than filium Garam filii Moysi, ac filios ejus sacerdotes in tribu Dan, usque ad diem capiendas suas.

22 Mansitque apud eos idolum Mi-hāz omni tempore, quo fuit domus Dei in Silo; in diebus illic non erat rex in Israel.

C A P V T X I X.

Con levita suam uxorem à parentum domo reducere et, ijsa à Gabonitis qui tribus erant Benja- min, prodigiosa libidine extincta, maritus in duodecim partes corpore scelto, ad singulas tribus singularis portiones misit, ad infundum scelus ulciscendum reliquas tribus evaneans.

1 Fuit quidam vir Levites habitans in Flatiere montis Ephraim, qui accepit uxorem de Bethlehem Iuda:

2 Quæ reliquit eum, & reversa est in domum patris sui in Bethlehem, mansitque apud eum quatuor mensibus.

3 Securusque est eam vir suus, volens reconciliari ei, aique blandiri, & secum reducere, habens in comitatu puerum & duos asinos: quæ suscepit eum, & introduxit in domum patris sui. Quod cum audisset sacerdos ejus, eumque vidisset, oculi eius lætus,

4 Et amplexatus est hominem. Mansitque gener in domo sacerdi tribus diebus comedens cum eo & bibens familiariter

5 Hie autem quarto de nocte consurgens, proficisci voluit; quem tenuit sed et, ait ad eum: Gusta prius pauxillum panis, & consors a stomachum, & sic proficisceris.

6 Sederuntque simul, ac comederunt & hiberunt. Dixi que pater puellæ ad genuum suum: Quælo te ut hodie hic maneas, pariterque lætemur.

7 At inde consurgens, cœpit velle proficisci. Et nihilominus obnoxie cum sacerdote ruit, & apud se fecit manere.

8 Mane autem facto, parabat Levites iter. Cui sacerdos rursum: Oro te, inquit, ut paulum cibi capias, & assumptis viribus, donec increseat dies, postea proficiscaris. Comederunt ergo sumus.

9 Surrexi que adolescens ut pergeret cum uxore sua & puer. Cui rursum locutus est sacerdos. Considera quod dies ad occasum declivior sit, & propinquat ad vesperum: mane apud me etiam hodie, & duc Ierum diem, & etas proficisci ut vadas in dominum tuam.

10 Noluit gener acquiescere sermonibus ejus: sed statim perrexit, & venit contra Ierum, quæ alio nomine vocatur Ierusalem, dicens secum duos asinos onustos, & concubinam.

11 Iamque erant juxta Ierum, & dies mutabatur in noctem: dixi que puer ad dominum suum: Veni, obsecro, declinemus ad urbem Ierulætorum, & maneamus in ea.

12 Cui respondit dominus: Non ingredi oppidum genitrix alienæ, quæ non est de filiis Israhel, sed transibo usque Gabaa:

13 Et cum illuc pervenero, manebimus in ea, ant certe in urbe Rama.

14 Tradidetque ergo Ierum, & caputum

carpebant iter, occubueruntque eis soli juxta Gabaa, quæ est in iheriboo benjamini:

15 Diveteruntque ad eam, ut manerent ibi. Quo cum iniuriant, sedebant in platea civitatis, & nullas eos recipere volebat hostilitio.

16 Ecce, apparuit homo senex, reverens de agro & de opere suo vestiti, qui & ipse de monte erat Ephraim, & peregrinus habitabat in Gabaa; homines a rem regonis illius erant filii Iemini.

17 Elevatque oculis, vidit senex plateam hominum cum sarcinulis suis in platea civitatis: & dixit ad eum: Vnde venisti? & quo vadis?

18 Qui respondit ei: Profecti sumus de Bethlehem Iuda, & peregrinus ad locum nostrum qui est in latere montis Ephraim, unde ieramus in Bethlehem: & nunc vadimus ad dominum Dei, nullosque sub tectum suum nos vult recipere,

19 Habentes paleas & scœurn in asinorum pabulum, & panem ac vinum inter nos & ancillæ uæ usus, & pueri qui mecum sunt: nulla re indigemus nisi hospitio.

20 Cui respondit senex: Pax tecum sit, ego praebeo omnia quæ necessaria sunt: tantum, queso, ne in platea maneas.

21 Introduxitque eum in dominum suum, & pabulum asinorum præbuit: ac postquam lavarunt pedes suos, recipit eos in convivium.

22 Illis epulantibus, & post laborem itineris, cibo & potu reficentibus corpora, venerunt viri civitatis illius, filii Belial, (id est, absque iugo) & cirimandantes dominum senis, fores pulsare cœperunt, clamantes ad dominum dominus aique dicentes: + Educ virum, qui ingressus est dominum tuum, ut abutiamur eo.

23 Egressusque est ad eos senex, & ait: Nolite fratres, nolite facere malum hoc: quia ingressus est homo hospitium meum, & cessare ab hac stoliditia.

24 Habeo filiam virginem, & hic homo habet concubinam, educam eas ad vos, ut humilietis eas, & vestram libidinem compleatis: tantum, obsecro ne scelus hoc contra naturam operemini in viuum.

25 Nolebant acquiescere sermonibus illius; quod cernens homo, eduxit ad eos concubinam suam, & eis tradidit illudendam: qua cum tota nocte abusi essent, dimiserunt eam mane.

26 At mulier, recedentibus tenebris, venit ad ostium domus, ubi manebat dominus suus, & ibi corruit.

27 Mane facto, surrexit homo, & aperuit ostium, ut coepit explorare viam: & ecce concubina ejus jacebat ante ostium sparsis in lumen manibus.

28 Cui ille, putans eam quietere, oqueritur: Surge, & ambuletus. Quia nihil respondentem, intelligens quod eam a mortua tulit eam, & in posuit asino, reverensque est in dominum suum.

29 Quam cum esset ingressus, arripuit gladium, & ad iheriboo usque eum & ostium suum in dydecim partes ac trutta concidens, misit in omnem terram nomen Israhel.

30 Quod cum videlicet Ierum, eccl. 24. dicitur:

tabant : Numquam res talis facta est in Israël, ex eo die quo ascendenter patres nostri de Agypto, atque in prætens ten pueri ferre tententiam, & in commune decreto quid tacto opus sit.

C A P V T X X .

Ob hoc salutem pugnantes reliqui tribus adversus Benjamin, semel atque iterum belli inferioreretur, ut communiter Iesu Domini prælium, tribum idam, fratres sexcentos qui in solitudinem fugerant, penitus deleverunt.

1 Egressi itaque sunt omnes filii Israël, & pariter congregati, quasi vir unus de Dan usque Beisabee, & terra Galaad, ad Dominum in Maspera :

2 Omnesque anguli populorum, & cunctæ tribus Israël in Ecclesiam populi Dei convenierunt, quadringenta millia peditum pugnatorum.

3 (Nec lauitti filios Benjamin, quod ascendissent filii Israël in Maspera.) Interrogatusq, Levita, maritus mulieris imperfectæ, quomodo tantum scelus perpetratum esset,

4 Respondit : Veni in Gabaa Benjamin cum uxore mea, illucque diverti :

5 Et ecce homines civitatis illius circumdederunt nocte donum, in qua manebam, volentes me occidere, & uxorem meam incredibili furor libidinis vexantes, denique moriuua est.

6 Quam arreptam, in frusta concidi, misique partes in omnes terminos possessio vestris : quia nunquam tantum nefas, & tam grande piaculum factum est in Israël.

7 Adeatis omnes filii Israël, decernite quid facere debeatis.

8 Stansque omnis populus, quasi unius hominis sermone respondit : Non recedamus in tabernacula nostra, nec suam quisquam intrabit domum :

9 Sed hoc contra Gabaa in commune faciamus.

10 Decem viri eligantur & centum ex omnibus tribubus Israël, & centum de mille, & mille de decem millibus, ut compotent exercitui cibaria, & possimus pugnare contra Gabaa Benjamin, & reddere ei pro felere, quod meretur :

11 Convenitque universus Israël ad civitatem, quasi homo unus, eadem mente, unoque consilio.

12 Et miserunt nuntios ad omnem tribum Benjamin, qui dicerent : Cur tantum nefas in vobis repertum est ?

13 Tradire homines de Gabaa, qui hoc flagium perpetrat, ut moriantur, & austeratur malum de Israël. Qui voluerunt fratrem filiorum Israël audire mandatum :

14 Sed ex cunctis iubibus, quæ sortis fuerant, convenierunt in Gabaa, ut illis fuerint auxilium, & contra universum populum Israël dimicarent.

15 Inventique sunt vinginti quinque milia de Benjamin educentium gladium, prius habitatores Gabaa.

16 Qui septingenti erant viri fortissimi, ita sinitra in destra propiliantes & sic fundis lapides ad centum jacentes, ut capillu[m] quæ possent percussere, & nequaquam in alterum partem et[er]is lagibus deterrimur.

17 Vitorum quoque Israël, absque filiis Benjamin, inventa sunt quadriginta millia eductorum gladios, & paratorum ad pugnam.

18 Qui surgen es venerunt in Dominum Dei hoc est, in Silo : consulueruntque Deum, atque dixerunt : quis erit in exercitu nostro princeps certamis contra filios Benjamin? Quibus respondit Dominus : Iudas sit lux vester.

19 Statim que filii Israël surgentes mane, castrametati sunt juxta Gabaa :

20 Et inde procedentes ad pugnam contra Benjamin, utrem oppugnare coepiunt.

21 Egressique filii Benjamin de Gabaa, occiderunt de filiis Israël de illo viginii duo millia virorum.

22 Rursum filii Israël & fortitudine & numero confidentes, in eodem loco, in quo prius certaverant, aciem direxerunt :

23 Ita tamen ut prius ascenderent & fherent coram Domino usq; ad noctem: consulerentque eum, & dicerent : Debeo ultra procedere ad dimicandum contra filios Benjamin fratres meos, an non? Quibus ille respondit : Ascendite ad eos, & in te certamen.

24 Cumque filii Israël altera die contra filios Benjamin ad prælium processissent.

25 Exuperunt filii Benjamin de portis Gabaa : & occurrentes eis, tanta in illo cæde bacchari sunt, ut decem & octo millia virorum educentium gladium prosterrentur.

26 Quamobrem omnes filii Israël venerunt in domum Dei, & sedentes Rebant coram Domino : jejunaveruntque die illo usque ad vesperam & obulerunt ei holocausta, atque pacificas vias mas,

27 Et super statu suo interrogaverunt. Eo tempore ibi erat arca fœderis Dei,

28 E Phinees filius Eleazar filii Aaron præpositoris domus. Consulerunt igitur Dominum atque dixerunt : Exire ultra debemus ad pugnam contra filios Benjamin fratres nostros, an quiescere? Quibus ait Dominus : Ascendite : cras enim tradam eos in manus vestras.

29 Posueruntque filii Israël insidias per circuitum urbis Gabaa :

30 Et tertia vice, sicut semel & bis, contra Benjamin exercitum produxerunt.

31 Sed & filii Benjamin avadacter eruserunt de civitate, & fugientes adversarios longius persecuti sunt, ita ut vulnerarent ex eis sicut primo die & secundo, & cæderent per duas semitas vertentes terga, quarum una ferebatur in Bethel & altera in Gabaa, atque prosteinerent viginia circiter viros :

32 Putaverunt enim solito eos more cedere. Qui fugam arte simulantes, iniurie consilium ut abstraherent eos de civitate, & quasi fugientes ad supradictas semitas perdirent,

33 Omnes itaque filii Israël surgentes de sedibus suis, tetenderunt aciem in loco, qui vocatur Baal thamar. Insidiae quoque, que circa urbem erant, paulatim le aprirerunt.

34 Itab orientali iubis parte procedente Sed & alia & cem millia virorum de nocte Israël, habentes subib[us] ad certaminem provocant. Ingeavantque est bellum contra

35 Et sic super melius &

contra filios Benjamin & non intellexerunt quod ex omni parte illis intolleraret interitus.

35 Percusserunt eos Dominus in conpe-
titu filiorum Israël, & interfecerunt ex eis in illo die viginti quinque millia & centum viros, omnes bellatores & eductores gla-
dium.

36 Filii autem Benjamin cum se inferiores esse vidissent, cooperunt fugere. Quod cer-
vantes filii Israël dederunt eis ad fugien-
dum locum, ut ad preparatas insidias de-
venirent, quas juxta urbem posuerant.

37 Qui cum repente de latribulis surre-
xissent, & Benjamin ierga cedentibus daret
egressi sunt civitatem, & percusserunt eam in ore gladii.

38 Signum autem dederant filii Israël his quos in insidiis collocaverant, ut post-
quam urbem cepissent, ignem accenderent:
ut ascendeat in altum fumo, capiam ur-
bem demostrarent.

39 Quod cum cernerent filii Israël in ipso certamine positi (putaverunt enim filii Benjamin eos fugere, & instantius perse-
quel antrit, casus de exercitu eorum triginta viris.)

40 Et viderent quasi columnam fumi de civitate descendere; Benjamin quoque as-
piciens retro, cum capram cerneret civita-
tem, & flammam in sublime ferri:

41 Qui prius simulaverant fugam, versa-
facie fortius resistebant. Quod cum vidis-
sent filii Benjamin, in fugam versi sunt,

42 Et ad viam deserti ire coeperunt, illuc quoque eos adversariis persequenteribus: sed & hi qui urbem succederant, occurrerunt eis.

43 Atq; ira factam est, ut ex utraque parte ab hostibus celeretur, nec erat ulla requies morientium. Ceciderunt, atque prostrati suū ad orientalem plagam urbis Gabaa.

44 Fuerunt autem qui in eodem loco interfecti sunt, decem & octo millia virorum, omnes robustissimi pugnatores.

45 Quod cum vidissent qui remanserant de Benjamin, fugerunt in solitudinem: & pergebant ad petram, cuius vocabulum est Remmon. In illa quoque fuga palantes, & in diversa tendentes, occiderunt quinque millia virorum. Et cum ultra tenderent, persecuti sunt eos, & interfecerunt etiam alia duo millia.

46 Et sic factum est, ut omnes qui ceci-
derant de Benjamin in diversis locis essent
viginti quinque millia, pugnatores ad bella promptissimi.

47 Remanserunt itaque de omni numero Benjamin, qui evadere, & fugere in solitu-
dinem potuerunt, sexcenti viri: sedentur
que in petra Remmon mensibus quatuor.

48 Regressi autem filii Israël, omnes reli-
quias civitatis à viris usque ad iumenta, gla-
dio percusserunt, cunctasque urbes & vicu-
los Benjamin vorax flamma consumpsit.

C A P V T X X I.

Institutus tribus Benjamin ex 400 virginibus in eadem habitatione Iabes Galaad reservatus, & ex septuaginta choro in Silo virginibus.

I Vraventur quoque filii Israël in Mas-
pha & dixerunt, Natus nostrum dabit

sibis Benjamin de filiabus suis uxorem.

2 Veneruntque omnes ad dominum Dei in Silo, & in conspectu eius sedentes usque ad vesperam, levaverunt vocem, & magno ululatu expectant flere, dicentes:

3 Quare Domine Deus Israël factum est hoc malum in populo tuo, ut hodie una tribus austrietur ex nobis?

4 Altera autem die diluculo consurgentis, extruxerunt altare obuleveruntque ibi holocausta, & pacificas victimas, & dixerunt:

5 Quis non ascendit in exercitu Domini de universis tribibus Israël? Grandi enim iuramento se constinxerant, cuā essent in Massepha, interfici eos qui detinissent.

6 Ductique pœnitentia filii Israël super fratre suo Benjamin, cooperunt dicere: Abilata est tribus una de Israël.

7 Vnde uxores accipient? omnes enim in communę juravimus, non daturos nos his filias nostras.

8 Idcirco dixerunt: Quis est de univer-
sity tribibus Israël, qui non ascendit ad Dominum in Massepha? Et ecce inventi sunt habitatores Iabes Galaad in illo exercitu non fuisse.

9 (Eo quoque tempore cum essent in Si-
lo nullus ex eis ibi repertus est.)

10 Misserunt itaq; decem millia viros ro-
bustissimos, & præcepérunt eis: Ite, & per-
cutite habitatores Iabes Galaad in ore gla-
dii, tam uxores qua n parvulos eorum.

11 Et hoc erit quod observare debebitis: + Num:
† Omne generis masculini, & mulieres quæ
cognoverunt viros, interficie, virgines au-
tem reservate. 31.172

12 Inventæque sunt de Iabes Galaad qua-
dringinta virgines, quæ nescierunt viri
thorum, & adduxerunt eas ad castra in Si-
lo, in terram Chanaan.

13 Misseruntque nuncios ad filios Benja-
min, qui erant in petra Remmon, & præ-
cepérunt eis, ut eos sibi ipseent in pace.

14 Veneruntque filii Benjamin in illo
tempore, & datus sunt eis uxores de filiabus
Iabes Galaad: alias autem non reperebant,
quas simili modo traherent.

15 Universusque Israël valde doluit, &
egit pœnitentiam, super interfectione unius
tribus ex Israël.

16 Diceruntq; majores nati: Quid facie-
mus reliquis, qui non acceperunt uxores?
omnes in Benjamin seminæ conciderunt.

17 Et magna nobis cura, ingentique su-
dio providendum est, ne una tribus deleatur
ex Israël.

18 Filias enim nostras eis dare non possu-
mus, costrincti iuramento & maledicione,
qua diximus: Maledictus qui dederit
de filiabus suis uxorem Benjamin.

19 Ceperuntque consilium atque dis-
serunt: Ecce solemnitas Domini est in Silo
anniversaria, qæ sita est ad septentrionem
urbis Bethel, & ad orientalem plagam viæ,
qua de Bethel tendit ad Sichim, & ad
meridiem oppidi Lebona.

20 Præcepéruntque filii Benjamin atque
dixerunt: Ite, & latitare in vineis

21 Cumque videritis filias Silo ad du-
cendos choros ex more procedere, ex se
repetate

repente de vincit, & rapite ex eis singuli uxores singulas, & pergit in terram Benjamin.

22 Cumque venerant patres eorum, ac fratres, & aduersum vos queri cceperint, atque iugari, dicemus eis: Misericordia eorum: non enim rapuerunt eas jure bellicantium atque victorum: sed iugantibus ut acciperent, non dedistis, & a vestra parte peccatum est.

23 Feceruntque filii Benjamin, ut sibi fuerat imperium: & juxta numerum suum, rapuerunt sibi de his quae ducebant choros uxores singulas: abieruntque in possessionem suam, edificantes urbes: & habitantes in eis.

24 Filii quoque Israel reversi sunt per rribus & familias in tabernacula sua. In diebus illis non erat rex in Israel: sed unusquisque, quod sibi rectum videbatur, hoc faciebat.

L I B E R R V T H.

C A P V T . I.

Elimelech Bethleemita pro nimia fame cum uxore Noemi ac duobus filiis in terram Moab concepit; quo una cum filii mortuo, Noemi cum Ruth nuna fuit in Bethlehem reversens, non plus vocari Noemi, sed Mara.

1 N diebus unius judicis, quando iudices praeerant, facta est famis in terra. Abiitque homo de Bethlehem Iuda, ut peregrinaretur in regione Moabitide cum uxore sua ac duobus liberis.

2 Ipse vocabatur Elimelech, & uxor eius Noemi: & duo filii, alter Mahalon: & alter Chelion, Ephrathaei de Bethlehem Iuda. Ingressique regionem Moabitidem, morabantur ibi.

3 Et mortuus est Elimelech maritus Noemi: remansaque ipsa cum filiis.

4 Qui acceperunt uxores Moabitidas, quarum una vocabatur Orpha, altera vero Ruth. Manseruntque ibi decem annis.

5 Et ambo morui sunt Mahalon videlicet & Chelion: remansaque mulier orbata duobus liberis ac marito.

6 Et surrexit ut in patriam pergeret, cum utraque nuru sua, de regione Moabitide: audierat enim quod respexisset Dominus populum suum, & dedisset eis escas.

7 Igressa est itaque de loco peregrinationis iuxta, cum utraque nutu: & jam in via reverendi posita in terram Iuda,

8 Dixit ad eas: Itie in dominum misericordiam, sicut fecisti cum moruis & tecum.

9 Dicit vobis invenire requiem in dominibus vestrum, quos fortius eritis. Et oculata est eas. Quae elevata voce flere coperit,

10 Et dicit: Tecum pergeamus ad populum tuum.

11 Quibus illa respondit: Revertimini fibe mea, cur venitis necum; etiam id tra habeo filios in utero meo, ut virores ore sperare possitis?

12 Tenebam in sanguine me, & alio;

iam enim senectute confecta sum, nec apta vinculo conjugali, etiam si possem hac nocte concipere, & parere filios,

13 Si eos expectare velitis, donec crescant, & annos pubertatis inpletant, ame critis vetulæ quam rubatis. Nolite, quarto, filiae meæ: quia vestra angustia magis non premit, & egressa est manus Domini contra me.

14 Elevata igitur voce rufum flere coepit: Orpha osculata est socrum, ac reversa est: Ruth adhesit socii soe.

15 Cui dixit Noemi: Ea reverta est cognata tua ad populum suum, & ad deos suos, vade cum ea.

16 Quæ respondit: Ne adverseris mihi ut relinquam te & sbeam: quocunque enim perrexeris, pergam; & ubi moria fueris, & ego pariter morabor. Populus tuus populus meus, & Deus tuus Deus meus.

17 Quæ te terra morientem suscepit, in ea moriar: ibique locum accipiam sepulturæ. Hæc mihi faciat Dominus, & hæc addat, si non sola mors me & te separaverit.

18 Videns ergo Noemi, quod obstinatio animo Ruth decrevisset secum pergere, adversari noluit, nec ad suos ultra redditum persuadere:

19 Profectæque sunt simul, & venerunt in Bethlehem. Quibus urbem ingressis, velox apud cunctos fama percrebruit: dicebantque mulieres: Hæc est illa Noemi.

20 Quibus ait: Ne vocetis me Noemam (id est, pulchram) sed vocate me Mara (id est, amaram) quia amaritudine valde replevit me Omnipotens.

21 Egressa sum plena, & vacuam reduxi me Dominus. Cur ergo vocatis me Noemam, quam Dominus humiliavit, & affixit Omnipotens?

22 Venit ergo Noemi cum Ruth Moabitide nuru sua, de terra peregrinationis suæ: ac reversa est in Bethlehem, quando primum hordea metebantur.

C A P V T . I I .

Ruth pressa fame, spicas in agro Booz affinis se cotilens, graticum apud eum iacentis, & leta rupi, ad suum reversæ, multum frumenti & ciborum reliquias efficit.

1 Erat autem viro Elimelechi consanguineus, homo potens, & magnatum opum, nomine Booz.

2 Dixitque Ruth Moabitis ad socrum suum: Si iubes, vadam in agrum, & colligam spicas, que fugerint manus nosterum, ubiqueque clientium in me patriæ familiæ repetero gratiam. Cui illa respondit: Vade filia mea.

3 Abiit itaque & colligebat spicas post terga metentium. Accidit autem ut ager ille haberet dominum nomine Booz, qui etat de cognatione Elimelech.

4 Ecce, ipse veniebat de Bethlehem, dixitque messisibus: Dominus vobiscum. Qui responderunt ei: Benedictus tibi Dominus.

5 Dixitque Booz iuveni, qui missoribus praeditus: Cujus est haec puella?

6 Cui respondit: Hæc est moabitis, quem vident cum Neemii, de regione Moabitide.

174

7 It rogavit ut spicas colligeret remanentes, sequens messorum vestigia: & deinde usque hunc stat in agro, & ne ad modicum quidem domum revertit est.

8 Et ait Booz ad Ruth: Audi filia, ne vadat in alterum agrum ad colligendum, nec recedas ab hoc loco; sed jungere pueris meis.

9 Et ubi messuerint, sequere. Mandavi enim pueris meis, ut nemo molestus sit tibi sed etiam si strictis, vade ad sarcinulas, & bibe aquas, de quibus & pueri bibunt.

10 Quæ cadens in faciem suam & adorans super terram dixit ad eum: Vnde mihi hoc, ut iuvenitem gratiam ante oculos tuos, & nosse me dignareris peregrinam mulierem?

11 Cui ille respondit: nunciata sunt mihi omnia, quæ feceris socrui tui post mortem viri tui: & quod reliqueris parentes tuos, & terram in qua nata es, & veneris ad populum quem area nesciebas.

12 Reddat tibi Dominus pro opere tuo, & plenam mercедem recipias à Domino Deo Israel, ad quem venisti, sub cuius contumiliis alas.

13 Quæ ait: Iaveni gratiam apud oculos tuos domine mi, qui consolatus es me; & locus es ad cor ancillæ tuæ, quæ non sum similis unius puellam tuarum.

14 Dixitque ad eam Booz: Quando hora vesendi fuerit, veni huc, & comedere parum, & intinge bucellam tuam in accio. Sed itaque ad Messorum latus, & congetur polentiam sibi, coqueditque & saturata est, & tulit reliquias.

15 Atque inde surrexit, ut spicas ex more colligeret. Precepit autem Booz pueris suis, dicens. Etiamsi vobiscum metete voluntate, ne prohibeatis eam:

16 Et de vestris quoque manipulis projici e de industria, & remanere permitite, ut absque rubore colligat, & colligenum nemo corripiatur.

17 Collegit ergo in agro usque ad vesperram: & quæ collegerat virga cædens & excutiens, invenit hordei quasi cibis mensuram, id est, tres modios.

18 Quos portans reversa est in civitatem, & ostendit socrui suo: insuper profulit, & dedit ei de reliquis cibi sui, quo saudata fuerat.

19 Dixitque ei socrus sua, Vbi hodie collegisti, & ubi fecisti opus? sit benedictus qui misericordia tua. Indicavitque ei apud quem fuisse operata: & nomen dixit viri, quod Booz vocaretur.

20 Qui respondit Noëmi: Benedictus sit à Domino: quoniam eandem gratiam, quam prahuerat vivit, servavit & mortuis. Rursum que ait: Propinquus noster est homo.

21 Et Ruth, Hoc quoque, inquit, precepit mihi, ut tamdu messoribus ejus junctet: donec omnes legeles metuerentur.

22 Cui dicit locus: Melius est, filia mea, ut cum pueris ejus exeras ad metendum in alieno agro quæspiam restarunt tibi.

23 Iuncta est itaque puellis Booz: & r. idcirco cum eis recessit, donec hordea & t. cetera in horreis condarentur.

CAPUT III.

Ruth exulta confusa dilectus ad pedes Booz, deinceps recum' e. & nocturne recessit postulari, ac epo latro responso, sex hordeis medior al' scruum usq'.

1 Postquam autem reversa est ad suam suam, audivit ab ea: Filia mea, quæram ubi requiem, & providebo ut bene sit tibi.

2 Booz iste, cuius pueris in agro jactantur, propinquus noster est, & hac nocte aream hordei ventilat.

3 Lavare igitur, & ungere, & induere culuoribus vestimentis, & descendere in aream: non te videat homo, donec esam potumque fini sit.

4 Quando autem jerit ad dormiendum, nota locum in quo dormiat: veniesque & discooperies pallium, quo operitur à parte pedum, & projectes te. & ibi jacebis: ipse autem dicit tibi quid agere debeas.

5 Quæ respondit: Quidquid praeciperis faciam.

6 Descenditque in aream, & fecit omnia quæ sibi imperaverat socrus.

7 Cumque comedisset Booz & bibisset, & factus esset hilarior, isteque ad dormiendum juxta arietum manipulorum, venit absconde, & discooperio pallio à pedibus ejus, se projectit.

8 Et ecce, nocte jam media expavit homo, & conturbatus est: videlicet mulierem jacentem ad pedes suos,

9 Et ait illi: Quæ es? illaque respondit: Ego sum Ruth ancilla tua: expande pallium tuum super famulam tuam, quia propinquus es.

10 Et ille, Benedicta, inquit, es à Domino filia, & priorem milericordiam posteriore superasti: quia non es secuta juvenes, pauperes sive divites.

11 Noli ergo metuere, sed quidquid dixeris mihi, faciam tibi. Scit enim omnis populus, qui habitat intra portas urbium mearum, n' habet te esse virtutis.

12 Nec abnuo me propinquum, sed est alius n' e propinquior.

13 Quæce hac nocte: & facta manu, si te voluerit propinquatus jure retinet, bene res acta est: sin autem ille voluerit, ego te absque ulla dubitatione suscipiam, vivit dominus, dormi usque mane.

14 Dormivit itaque ad pedes ejus usque ad noctis abscessum. Surrexit itaque antequam homines te cognoscerent mutuo, & dixit Booz: Cave ne quis noverit quod hic veneris.

15 Et iursum. Expande, inquit, pallium tuum quo operitis, & tene utraq. e manu. Quia excedente, & tenente, mensus est sex modios hordei, & posuit super eam. Quæ portans ingressa est civitatem,

16 Et venit ad socrum suum. Quæ dixit ei: Quid egisti filia? Narravitque ei omnia, quæ sibi fecisset homo.

17 Et ait: Ecce sex modios hordei dedit mihi, & ait: Nolo vacuam te reverti ad socrum tuum.

18 Dixitque Noëmi: Expecta filia domini, videamus quæcumq. res exiunt hunc deo: ut que

eniat

enim cessabit homo nisi compleverit quod locutus est.

CAPVT. IV.

*Poc coram senioribus viris tuis, accipit posses-
sionem & immelechi, ut Ruth uirum defunctorum uxori-
rem cedente alio propinquario iuri propinquatus
ex quo genuit Booz filium Davidis regis.*

1 *A*scendit ergo Booz ad portam, &
sedet ibi. Cumque vidiisset propin-
quum patrem tuum, de quo prius sermo habi-
tas est, dixit ad eum: Declina paulisper,
& sede hic: vocaus eum nomine suo. Qui
diverit, & sedet.

2 *Tollens autem Booz decem vitros de
senioribus civitatis, dixit ad eos. Sedete hic.*

3 *Quibus sedentibus locutus est ad pro-
pinquum: Partem agri trarris nostri Eli-
melechi vendet Noemi, quae reversa est de
regione Moabitide:*

4 *Quod audire te volui, & tibi dicere
coram cunctis sedentibus, & majoribus
nati de populo meo. Si vis possidere jure
propinquatus eme, & postude: sin autem
displacet tibi, hoc ipsum indica mihi, ut
sciám quid facere debeam: nullus enim est
propinquus, excepto te, qui prior es: &
tu, qui secundus sum. At ille respondit:
Ego agrum emam.*

5 *Cui dixit Booz: Quando emeris agrum
de manu mulieris, Ruth quoque Moabitidem,
qua uxor defuncti fuit, debes acci-
re: ut suscites nomen propinquui tui in he-
reditate sua.*

6 *Qui respondit: Cedo iuri propinquita-
tis: neque enim posteritatem familie meae
delece debeo: ut meo utere privilegio, quo
me libenter catere proficieor.*

7 *Hic autem erat mos antiquitus in Is-
rael inter propinquos, ut si quando alter
alteri suo iuri cedebat, ut esset firma con-
cessio, solvebat homo calceamentum suum,
& dabat proximo suo: hoc erat testimoni-
num cessionis in Israël.*

8 *Dixit ergo propinquus suo Booz: Tolle
calceamentum tuum. Quod statim solvit de
pede suo.*

9 *At ille majoribus nati, & universo po-
pulo. Testes vos, inquit, estis hodie, quod
possiderim omnia quae fuerunt Eli-
melech, & Chelion, & Mahalon, tradente
Noemii:*

10 *Et Ruth Moabitidem, uxorem Ma-
halon, in conjugium sumpserim, ut susci-
tem nomen defuncti in hereditate sua, ne
vocabulum ejus de familia sua ac fratribus
& populo deleatur. Vos, inquam, hujus
rei testes esstis.*

11 *Respondit omnis populus, qui erat
in porta, & in aiores natu: Nos testes su-
mum: faciat Dominus hanc mulierem, quae
ingreditur domum tuam, sicut Rachel &
Liam, quae adiuvaverunt dormitum Israhel:
ut sit ea plana virtus in Ephrata, & ha-
beat celebriter eum in Bethlehem:*

12 *Fuitque dominus tua, sicut dominus Pha-
tum res, & quem Eliam excepit Iudea, de se-
38.19. mino quod ei la debet. Ibi ecce hac parva.*

13 *Tunc ita me Booz Ruth, & accepit uero-
rum, non oblatum: et ad eam, & dicit illi:
Dominus in eum speret, & pauperi suam.*

14 *Dixeruntque mulieres ad Noemii: Be-
neditus Dominus, qui non est passus ut
deficeret successor familiæ tuæ, & vocare-
tur nomen ejus in Israël.*

15 *Et habebas qui consolabatur animam
tuam, & enarrat lenocinem: de nata enim
tua natus est, quae te dit git: & multo tibi
melior est, quam si septem haberes filios.*

16 *Suscepimusque Noemii puerum posuit
in signo suo, & nutritis ac gerulæ fungeban-
tur officio.*

17 *Vicinæ autem mulieres congratulan-
tes ei, & dicentes: Natus est filius Noemii:
vocaverunt nomen ejus Obed: hic est pater
Isai, pater David.*

18 *Hæ sunt generationes Phares: ¶ Pha-
res genuit Elron,*

19 *Elron genuit Aram, Aram genuit Ami-
nada.*

20 *Aninadab genuit Nahasson, Nahasson
genuit Salmon,*

21 *Salmō genuit Booz, Booz genuit Obed,*

22 *Obed genuit Isai, Isai genuit David.*

¶ Par.
2.5. &
4. 1.
March.
1. 30

LIBER PRIMVS SAMVELIS; Quem nos PRIMVM REGVM DICIMVS.

CAPVT. PRIMVM.

*Elcana habuit uxores Annam & Phenennam;
quarum Anna diu steriles & amula improperis tri-
stis, fusa in Sito coram Heli oratione ad Dominum,
genuit Samuelem, quem ablaetatum Domino obtu-
tu, ut roverat.*

1 *VIT vir unus de Ramathaimso-
phim, de monte Ephraim, & no-
men ejus Elcana, filius Ierohan, si-
lii Elii, filii Thohu filii Suph, Ephraimus:*

2 *Et habuit duas uxores, nomen una
Anna, & nomen secunda Phenenna. Fue-
runtque Phenennæ filii: Annæ autem non
erant liberis.*

3 *Et ascendebat Vir ille de civitate sua
statutis diebus, ut adoraret & sacrificaret
Domino exercituum in Silo. Erant autem
ibi duo filii Heli, Ophni, & Phinees, sa-
cerdotes Domini.*

4 *Venit ergo dies, & immolavit Elcana,
deditque Phenennæ uxori suæ, & cunctis
filis ejus, & filiabus partes:*

5 *Annæ autem dedit partem unam tristis,
quia Annam diligebat. Dominus autem
concluserat vulvam ejus.*

6 *Attigebat quoque eam amula ejus, &
vehementer angebat, in tantum, ut ex-
probraret quod Dominus conclusisset vul-
vam ejus.*

7 *Seque faciebat per singulos annos,
comitidente tempore ascenderent ad tem-
plum Domini: & sic provocabat eam, pot-
erat illa flebat, & non capiebat cibum.*

8 *Dixit ergo ei Elcana vir Gau: Anna,
cur illes? & quare non comedis? & quomodo
obtemperat cor tuum? numquid non
ego*

20 melior tibi sum, quam decem filii?
¶ Surrexit autem Anna postquam comedebat & hiberat in Silo. Et Heli sacerdote te lente super sellam ante portas templi Domini,

¶ 21 Cum esset Anna amaro animo, oravit ad Dominum, tenuis largiter,

¶ 22 Et votum vovit, dicens: Domine exercituum, si respiciens visceris afflictionem factulæ tuæ, & recordatus mei faueris, nec oblitus ancillæ tuæ, dederisque servæ tuæ sexum virilem: dabo eum Domino omnibus diebus viræ ejus, & novacula non ascendet super caput ejus.

¶ 23 Factum est autem, cum illa multiplicaret preces coram Domino, ut Heli observaret os ejus.

¶ 24 Porro Anna loquebatur in corde suo, tanum unque labia ihus movebantur, & vox penitus non audiebatur. Estimavit ergo eam Heli temulentam,

¶ 25 Dixi que ei: Usquequo ebria eris? digere paulisper vitum, quo mades.

¶ 26 Respondens Anna, Nequaquam, inquit domine mihi nam mulier infelix nimis ego sum, vitumque & omne quod inebriate potest, non bibi, sed effudi animam meam in conspectu Domini.

¶ 27 Ne reputes acillam tuam quasi unam de filiabus Belial: quia ex multitudine doloris & mœroris mei, locuta sum usque in pœsens.

¶ 28 Tunc Heli ait ei: Vade in pace: & Deus Israel det tibi petitionem tuam, quam rogasti enim.

¶ 29 Et illa dixit: Utinam inveniat ancilla tua gratiam in oculis tuis. Et abiit mulier in viam suam, & comedit, vobisque illius non sunt amplius in diversa mutati.

¶ 30 Et factum est post circulum d'erum, concepit Anna, & p'rit filium, vocavitque nomen ejus Samuel: eo quod a Domino postulasset eum.

¶ 31 Alcendit autem vir ejus Elcana, & omnis domus ejus, ut immolaret Domino holliam solemnum, & votum suum,

¶ 32 Et Anna non ascendit: dixit enim viro suo: Non vadam donec ablaet' ur infans, & ducam eum, ut appareat ante conspectum Domini, & maneat ibi jugiter.

¶ 33 Et ait ei Elcana vir suus: Fac quod bonum tibi videatur, & m'ae donec ablacteres eum: precorque ut implete Dominus veritatem suam. Mansit ergo mulier, & lactavit filium suum, donec amoveret eum à lacte.

¶ 34 Et adduxit eum secum, postquam absolviverat, in vitulis tribus, & tribus modis furvæ, & a photra vini, & adduxit eum ad dominum Domini in Silo. Puer autem erat adhuc i' tantulus:

¶ 35 Et immolaverunt vitulum, & obtulerunt puerum Heli.

¶ 36 Et ait Anna: O fecio mi domine, vi' am a m' don hoc ego sum illa mulier, q' a te coram te hic orans Dom' inu-

27 Pro puelo isto oravi, & dedit mihi Dominus petitionem meam, quam postulav' tū

¶ 28 Idcirco se ego conuicere cum Domino, cumq' diebus quibus facta est conuicatio datus Dom' no. Et adoraverunt ibi Dominum. Et oravit Anna, & ait:

C A P V T II.

Anna cantrum in gratiarum actionem; pars rursum tri' filiorum & duos filios generavit; ob ecclesia autem sacerdotum Heli, & nimiam patet indulgentiam, sic illi & dominus ejus communio, & mores filiorum predicitur

¶ 1 Exultavit cor meum in Domino, & exaltatum est cor meum in Deo meo: dilatatum est os meum super inimicos meos: quia latata sum in salutem tuam.

¶ 2 Non est sanctus, ut est Dominus: neque enim est alius extra te, & non est fortis sicut Deus noster.

¶ 3 Nolite multiplicare loqui sublimia, gloriante; recedant vetera de ore vestro, quia Deus scientiarum, Dominus est: & ipsi preparantur cogitationes.

¶ 4 Arcus fortium superatus est, & infirmi accincti sunt robore.

¶ 5 Repleti prius, pro panibus se locaverunt: & famelici saturati sunt, donec steriles perperit plurimos: & quæ multos habebat filios, infirmata est.

¶ 6 ¶ Dominus mortificat & vivificat, descendit ad inferos & educit. 32.29. 33.2.

¶ 7 Dominus pauperem facit & ditat, humiliat & sublevat.

¶ 8 Suscitat de pulvere egenum, & de stercore elevat pauperem: ut sedeat cum principibus, & solium glorie teneat. Domini enim sunt cardines terræ, & posuit super eos orbem.

¶ 9 Pedes sanctorum suorum servabit, & impii in tenebris conticebent: quia non in fortitudine sua roborabitur vir.

¶ 10 Dominum formidabunt adversarii ejus: & super ipsos in cælis sonabit: Dominus judicabit fines terræ, & dabit imperium regi suo, & sublimabit cornu Christi sui.

¶ 11 Et abiit Elcana Ramatha, in domum suam: puer autem erat minister in conuento Domini ante faciem Heli sacerdotis.

¶ 12 Porro filii Heli, filii Belial, nescientes Dominum.

¶ 13 N'que officium sacerdotum ad populum: sed quicumque immolasset victimam, veniebat puer sacerdotis, dum coquerentur carnes, & habebat fascinula in tridentem in manu sua.

¶ 14 Et mincebat eam in lebetem, vel in caldarium, aut in ollam, sive in cacabum: & omne quod levabat fascinula, tollebat sacerdos tibi, sic faciebat universo Israeli venientium in Silo.

¶ 15 Item amequam adolescentem adipem, veniebat puer sacerdotis, & dicebat immolanti: Domini carnem, ut coquam sacerdoti: non enim accipiam a te carnem coctam, & d'cendam.

¶ 16 Tuncque illi immolauit. Secundarve præstatum puerum ho'lic adeps, & tollebat quoniam inquit de fidebat auctoritate. Quis respondet' nichil ei. Nequaquam enim credibile, alioq' mi tollam ut.

17 Erat ergo peccatum puerorum grande
etiam coram Dominis : quia retrahebant
hunc deus a facili. io. Domini.

18 Samuel autem ministrabat ante faciem
Dominum, puer, acci. Etas ephod linea.

19 Et tuaream parvam faciebat ei mater
sua, quam alterebat statim diebus, deli-
dens cum virgine, ut immolaret hostiam
debetem.

20 Et benedixit Heli Eleazar & uxori ejus;
dixitque ei : Reddat tibi Dominus semen de-
nudice hac, pro seneore quod commoda-
sti Domino. Et abierunt in locum suum.

21 Visitavit ergo Dominus Annam, &
cocepit, & peperit tres filios, & duas fi-
bas : & magnificatus est puer Samuel apud
Dominum.

22 Heli autem erat senex valde, & audivit
omnia quae faciebant filii sui universo Is-
rael i. & quomodo dormiebant cum mulieri-
bus quae observabant ad ostium tabernaculi.

23 Et dixit eis : Quare facitis res huji-
ceni, quas ego audio, res pessimas, ab
omni populo?

24 Nolite filii mei : non enim est bona
fama quam ego audio, ut transgredi facia-
tis populum Domini.

25 Si peccaverit vir in virum, placari ei
potest Deus : si autem in Dominum pecca-
verit vir, quis orabit pro eo? Et non au-
dierunt vocem patris sui : quia voluit Do-
minus occidere eos.

26 Puer autem Samuel proficiebat, atque
crecebat, & placebat tam Domino quam
hominibus :

27 Venit autem vir Dei ad Heli, & ait
ad eum : Haec dicit Dominus Numquid non
apeste revelatus sum donui patris tui, cum
essent in Aegypto in domo Pharaonis?

28 Et elegi eum ex omnibus tribubus Is-
rael mihi in sacerdotem, ut ascenderet ad
altare meum, & adoleret mihi incensum, &
portaret ephod coram me : & dedi domui
patris tui omnia de sacrificiis filiorum Israël.

29 Quare calce abjecisti victimam meam,
& munera mea quae præcepi ut offerrentur
in templo : & magis honorasti filios tuos
quam me, ut comederitis primitias omnis
sacrificii Israël populi mei?

30 Propterea ait Dominus Deus Israël :
Loquens locutus sum, ut domus tua, &
domus patris tui, ministraret in conspectu
meo, usque in sempiternum. Nunc autem
dico Domini Absit hoc a me : sed quicum-
que glorificaverit me, glorificabo eum :
qui a tein contemnunt me, erunt ignobiles.

31 Ecce dies veniunt, & præcidam bra-
chium tuum, & brachium domus patris tui,
ut non sit senex in domo tua.

32 Et vobis ætulum tuum in templo,
in universis protoperis Israël : & non erit se-
nex in domo tua omnibus diebus

33 Verumtamen non alteram penitus vi-
rum ex te ab altari meo : sed ut deficiant
oculi tui, & tabescat anima tua : & pars
magis donus tuæ morietur, cum ad virtu-
tem aeternam veneris.

34 Hic et tu eris tibi signum, quod ven-
itur a deo duobus filiis tuis, Ophai &
Iacob. In die vero non orbiatur a bo-

35 Et suscitabo milii sacerdotem fidem, qui
qui juxta cor meum, & animam meam tas-
cet : & redificabo ei donum fililem, & am-
bulabu coram Christo meo cunctis diebus.

36 Fatum est autem, ut quicumque re-
mancerit in domo tua, veniat ut creetur pro
eo, & offerat nummum argenteum, &
tortam panis, dicaturque : Domine me ob-
secro ad unam partem sacerdotalem, ut
comedam buccellam panis.

C A P V T III.

Samuel quater a Domino vocatus, revelatus
sibi adversum Heli sententiam, ei responsum, & predictum
toti Israeli suis prophetus innaserat.

1) Ver autem Samuel ministrabat Do-
mino coram Heli, & sermo Domini
erat pretiosus in diebus illis, non erat vita
manifesta.

2 Factum est ergo in die quadam, Heli
jacebat in loco suo, & oculi ejus caligave-
rant, nec poterat videre :

3 Lucerna Dei antequam extingueretur,
Samuel dormiebat in templo Domini, ubi
erat arca Dei.

4 Et vocavit Dominus Samuel. Qui res-
pondens, ait : Ecce ego.

5 Et cucurrit ad Heli, & dixit : Ecce ego,
vocasti enim me. Qui dixit : Non vocavi :
reverte te, & dormi. Et abiit, & dormi ivit.

6 Et adjecit Dominus nusum vocare
Samuel. Consurgensque Samuel, abiit
ad Heli, & dixit : Ecce ego : quia vocasti
me. Qui respondit : Non vocavi te filium :
reverte te, & dormi.

7 Porro Samuel neccū sciebat Dominum,
neque revelatus fuerat ei sermo Domini.

8 Et adjecit Dominus, & vocavit adhuc
Samuel tertio. Qui consurgens abiit ad
Heli.

9 Et ait : Ecce ego : quia vocasti me. In-
tellexit ergo Heli quia Dominus vocaret
puerum : & ait ad Samuelem : Vade, & dor-
mi : & si deinceps vocaverit te, dices Loque-
re Domine, quia audit servus tuus. Ait ergo
Samuel, & dormivit in loco suo.

10 Et venit Dominus, & stetit : & vocavit,
sicut vocaverat secundo : Samuel, Samuel.
Et ait Samuel : Loquere Domine, quia au-
dit servus tuus.

11 Et dixit Dominus ad Samuelem : Ecce
ego facio verbum in Israël : quod quicum-
que audierit, tinnient aures ejus.

12 In die illa suscitabo adversum Heli
omnia quae locutus sum super dominum ejus
incipiam, & complebo.

13 Predixi enim ei quod judicatus es
sem domum ejus in æternum, proprie-
tatem, eo quod uoverat indigne agere
filios suos, & non corripuerit eos.

14 Idecirco misericordia domini Heli, quod non
expiecat iniurias domus ejus victimas &
muneribus usque in æternum.

15 Dormivit autem Samuel usque mane,
aperuitque ostia domus Domini. Et Samuel
in ebria indicare visionem Heli.

16 Vocavit ergo Heli Samuelem, & dixit
Samuel filii nati? Qui respondens, ait : Prædicti
sum.

17 Et interrogavit eum : Quis est fatus
quem locutus est Dominus a die? Oto te

ne celaveris me , hæc faciat tibi Deus , & hæc addat , si absconders à me sermonem , ex omnibus verbis quæ d'cta sunt tibi.

18 Indicavit itaque ei Samuel universos sermones , & non al se condit ab eo. Et ille respondit Dominus est : quod bonum est in oculis suis faciat.

19 Cœvit autem Samuel , & Dominus erat cum eo , & non cœcidit ex omnibus verbis ejus in terram.

20 Et cognovit universus Israël , & Danusque Bertabee , quod fidelis Samuel propria fœtua esset Domini.

21 Et addidit Dominus ut appareret in Silo quoniam revelatus fuerat Dominus Samuelem in Silo , juxta verbum Domini. Et evenit sermo Samuelis universo Israëli.

C A P V T . I V .

Ceduntur Israelite à Philisthiis, rursumque adducta in estra arca ceduntur , captaque arca duos filii Heli occiduntur ; quibus auditis, Heli corrudas occubit , & nurus ejus in partu moritur.

1 E T factum est in diebus illis , converserunt Philisthiim in pugnam : & egreditus est Israël obviam Philisthiim in prælium , & castramentatus est juxta lapidem adjutorii. Potro Philisthiim vencrunt in Aphec,

2 Et instuxerunt aciem contra Israël. Intrato autem certamine , terga vertit Israël Philisthis , & cæsa sunt in illo certamine patrimoni per agros , quasi quatuor millia virorum .

3 Et reversus est populus ad castra : dixeruntque majores natu de Israël : Quare percussisti nos Dñs hodie coram Philisthiim ? Afferamus ad nos de Silo arcam fœderis Domini , & veniat in eum nos nostri , ut salvet nos de manu inimicorum nostrorum ,

4 Misit ergo populus in Silo , & tulerunt inde arcam fœderis Domini exercituum sedentis super Cherubim ; erantque duo filii Heli cum arca fœderis Dei , Ophni & Phinees.

5 Cumque venisset arca fœderis Domini in castra , vociferatus est omnis Israël clamore grandi , & personum terra.

6 Et audierunt Philisthiim vocem clamoris , dixeruntque : Quænam est hæc vox clamoris in agni in castris Hebreorum ? Et cognoverunt quod arca Domini venisset in castra.

7 Tirueruntque Philisthiim , dicentes : Venit Deus in castra. Et ingemuerunt , dicentes :

8 Væ nobis : non enim fuit tanta exulta-
tio heri & nudi sterius : vae nobis. Quis nos salvabit de manu Deorum sublimium istorum ? hi sunt Dñi , qui percusserunt Egypciom omni plaga , in deserto.

9 Confortamini , & estoite viri Philisthiim : ne serviatis Hebreis , sicut & illi servie-
trini vobis : confortamini , & bellate.

10 Pugnaverunt ergo Philisthiim , & ex-
cessus est Israël , & fugit unusquisque in taber-
naculum suum : & facta est plaga magna
miseris & ceciderunt de Israël triginta nullia
pedum.

11 Et arca Dei capta est : duo quoque si-
lli Heli mortui sunt , Ophni & Phinees.

12 Correns autem vir de Benjamin ex-
cie , venit in Silo in die illa , scilla veste ,
& cor spissus pulvere caput.

13 Cumque ille venisset , Heli sedebat super tellam contra viam spectans. Itat enim cor epis pavens pro arca Dñi. Vie autem ille postquam ingressus est , nucravit urbi : & nucravit omnis civitas.

14 Et audivit Heli sonum clancoris , di-
xisseque : Quis est hic sonitus in ultus ha-
jus ? At ille festinavit , & venit , & nucravit Heli.

15 Heli autem erat nonaginta & octo annorum , & oculi ejus caligaverant , & vi-
dere non poterat.

16 Et dixit ad Heli : Ego sum qui veni
de prælio , & ego qui de acie fugi hodie. Cui ille ait : Quid actum est fili mi?

17 Respondens autem ille , qui nunciabat , Fugit , inquit , Israël coram Philisthiim , & ruina magna facta est in populo : insuper & duo filii tui mortui sunt , Ophni & Phinees : & arca Dei capta est.

18 Cumque ille nominasset arcam Dei , cecidit de sel'a retiorum juxta ostium , & fractis cervicibus mortuus est. Senex enim erat vir & grandezus : & ipse judicavit Israël quadraginta annis.

19 Nurus autem ejus , uxor Phinees , prægnans erat , vicinaque patrua : & audito nuncio quod capta esset arca Dei , & mor-
tuus esset sacerdos suus , & vir suus , incurvavit se & peperit : irruerant enim in eam dolores subiti.

20 In ipso autem momento mortis ejus dixerunt ei quæ stabant circa eam : Ne ti-
meas , quia filium peperisti. Quæ non res-
pondit eis , neque animadvertis.

21 Et vocavit puerum , Ichabod , dicens : Translata est gloria de Israël , quia capta est arca Dei , & pro sacerdoce suo & pro viro suo.

22 Et ait : Translata est gloria ab Israël , eo quod capta esset arca Dei.

C A P V T . V .

*Dagon coram arca semel ac iterum corrutus , ab-
scissis in limine capite & manibus Philisthiis quo-
que mariscis & muribus percussi , & arcam a se
repellunt.*

1 P hilisthiim autem tulerunt arcam
Dei , & asportaverunt eam à lapide
adjutorii in Azotum.

2 Tuleruntque Philisthiim arcam Dei , &
inculerunt eam in templum Dagon , & sta-
tuerunt eam juxta Dagon.

3 Cumque surrexissent diluculo Azotis altera die , ecce Dagon jacebat prouus in terra ante arcam Domini : & tulerunt Da-
gon , & testiuerunt eum in locum suum .

4 Rursumque mane die altera consurgen-
tes , invenerunt Dagon jacentem super fa-
ciem suam in terra coram arca Domini :
caput autem Dagon , & duæ palme manum
ejus absisse erant super limen :

5 Potro Dagon solus truncus remanserat
in loco suo. Proprie hanc causam non cal-
cani sacerdotes Dagon , & omnes qui ingre-
diuntur tenet plumbum ejus , super litem in Dagon
in Azoto , uique in hodiernum dicim.

6 Aggravata est autem manus Domini
super Azotios , & demolitus est eos . P.P.
percutit

percessit in secretiori parte natum Azotum, & sine eis. Et ebullierunt villa & 2;ti in medio regionis illius, & nati sunt matus, & facta est coetus mortis magoꝝ incivitate.

7 Videntes autem viri Azotii hujuscemodi plumbam, dixerunt: Non maneat arca Dei Intra apud nos: quoniam data est manus ejus super nos, & super Dagon deum nostrum.

8 Emissentes congregaverunt omnes satrapas Philistinorum ad se, & dixerunt: Quid faciemus de arca Dei Israël? Respondentibus Gethæi: Circumducatur arca Dei Israël. Et circumduxerunt arcam Dei Israël.

9 Illis autem circumducentibus eam, fiebat manus Domini per singulas civitates interiectoris magnæ nimis: & percutiebat vitos unius usque urbis, à parvo usque ad majorem, & computrescebat prominentes extales eorum. Inieruntque Gethæi consilium, & fecerunt sibi sedes pelliceas.

10 Misericordi ergo arcum Dei in Accaron. Cumque venisset arca Dei in Accaron, exclamaverunt Accaronitæ, dicentes, Adduxerunt ad nos arcum Dei Israël, ut interficiat nos & populum nostrum.

11 Misericordi itaque & congregaverunt omnes satrapas Philistinorum: qui dixerunt: Domini arcum Dei Israël, & reveratur in locum suum, & non interficiat nos cum populo nostro.

12 Fiebat enim pavor mortis in singulis urbibus, & gravissima valde manus Dei, viri quoque, qui mortui non fuerant, percutiebantur in secretiori parte natum: & accendebat ululatus uniuscujusque civitatis in cælum.

C A P V T . VI.

Philisthei arcum cum viuere donariis, muri-
bus & armis aureis, suorum sacerdotum consilio, à
se remittunt per vaccas latentes & novum pla-
strum usque Bethsames; ubi vaccas super ligna
lastris Bethsamitæ immolarebant, plaustris de po-
pulo ac plebe a Domino interemptis, quod arcum
Dei non sas reverenter confexissent.

1 Fuit ergo arca Domini in regione Philistinorum septem mensibus.

2 Et vocaverunt Philistium sacerdotes & cœnos, dicentes: Quid faciemus de arca Domini? indicate nobis quomodo remittan-
tis eam in locum suum. Qui dixerunt:

3 Si remittitis arcum Dei Israël, nolite di-
mittere eam vacuam, sed quod debetis, red-
date ei pro pœnario, & tunc curabimini: &
scimus quare nō recedat manus ejus à vobis.

4 Qui dixerunt: Quid est quo i pro deli-
cto reddere debeamus ei? Respondentibus illi:

5 Lata numerum provinciarum Phili-
stinorum, quinque annos aureo facietis, &
quinque mures aureos: quia plaga una
sanctorum tuis volis, & satrapis vestris Fa-
cietisque similitudines annorum vestrorum,
& similitudines munitum, qui demoliti sunt
terrani, & dabujs Deo Israël gloriam: si
furere relevet manus suam a vobis, & à diis
vestris, & à terra vestra.

6 Quare aggravatis corda vestra, sic &

aggravavit Egyptus, & Pharaon eorū siam? & fuit.
¶ nonne postquam percussus est tunc dimi- 13 31
sit eos, & abierunt?

7 Nunc ergo atripite & facite plastrum novum unum: & duas vaccas fetatas, quibus non est inpositum jugum, jungue in pla-
stro, & recludite vitulos eorum domi.

8 Tollentisque arcam Domini, & ponetis in plaastro, & vasa aurea, quæ exsolvisti ei pro delicto, ponetis in capsellam ad la-
tus ejus: et dimittite eam ut vadat.

9 Et aspiceris: & siq; idem per viam si-
num suorum ascenderit contra Bethsames,
ipse fecit nobis hoc malum grande: sin autem, minime: sciemus quia nequaquam manus ejus tetigit nos, sed calu accidit

10 Fecerunt ergo illi hoc modo: & tol-
lentes duas vaccas, quæ lactabant vitulos,
junxerunt ad plastrum, vitulosque earum concluserunt domi.

11 Et posuerunt arcam Dei super pla-
strum, & capsellam, quæ habebat mures
aureos & similitudines annorum.

12 Ibant autem in directum vaccæ, per
viam quæ ducit Bethsames, & itinere uno
gradiebantur, pergentes & nubientes: &
non declinabant neque ad dexteram neque
ad sinistram: sed & satrapæ Philistium se-
quebantur usque ad terminos Bethsames,

13 Porro Bethsamitæ metebant triticum
in valle: & elevantes oculos suos, vide-
runt arcam, & gavisi sunt cum vidissent.

14 Et plastrum venit in agrum Iosue
Bethsamitæ, & stetit ibi. Erat autem ibi la-
pis magnus, & conciderunt ligna plaustri,
vaccæque imposuerunt super ea holocau-
stum Domino.

15 Levitæ autem deposuerunt arcam Dei,
& capsellam quæ erat juxta eam, in qua
erant vasa aurea, & posuerunt super lapi-
dem grandem. Viri autem Bethsamitæ ob-
tulerunt holocausta, & immolaverunt vi-
ctimas in die illa Domino.

16 Et quinque satrapæ Philistinorum
viderunt, & reverti sunt in Accaron in die
illa.

17 Hi sunt autem ani aurei, quos reddi-
derunt Philistium pro delicto, Domino &
Azotus unum, Gaza unum, Ascalon unum,
Geth unum, Accaron unum:

18 Et mures aureos secundum numerum
utrum Philistium, qui que provinciarum,
ab urbe murata usque ad villam que
erat absque muro, & usque ad Abelmagni u-
super quem posuerunt arcam Domini, quæ
erat usque in illum diem in agro Iosue
Bethsamitæ.

19 Percussit autem de viciis Bethsamitib[us],
eo quod vidissent arcam Domini, & percul-
si de populo si præginta viros, & quin-
quaginta milia plebis. Luxique populus,
eo quod Dominus percuisset plebem p[re]a-
g[er] magna.

20 Et dixerunt viri Bethsamitæ: Quis pos-
teri stare in consp[ec]tu Domini. Ne sat illi
hujus? & ad quem aces der? notis?

21 Misericordiæ nuacis ad hystriones
Carthaginenses, dicentes: Reduxerunt Phi-
listium arcum Domini, & defecisti, & de-
divite eum ad nos.

CAPUT VII.

Reduxerunt eum ad domum, & bauerat in Gabaa; & Samuel bauerit Israel ad Dominum conuersus, ut filii eius riceverent, orante pro iis ipsi Samuel.

1 Venerunt ergo vii Cariathiarum, & reduxerunt eam ad eam Domini, & intulserunt eam in domum Abinadab in Gabaa: Eleazarum autem filium ejus sanctificaverunt, ut custodiret arcam Domini.

2 Et factum est: ex qua die mansit area Domini in Cariathiarum, multiplicari sunt dies (erat quippe iam annus vigesimus) & regnabat omnis dominus Israël post Dominum.

3 Ait autem Samuel ad universam domum Israël, dicens: Si in toto corde vestro revertimini ad Dominum, auferite deos alienos de medio vestri, Baalum & Astaroth, preparate corda vestra Domino, & servite ei solum, & eruet vos de manu Philisthium.

4 Absulerunt ergo filii Israël Baalum & Astaroth, & servierunt Domino solum.

5 Dixit autem Samuel: Coagregate universum Israël in Maspheath, ut orem proximis vobis Dominum.

6 Et convenerunt in Maspheath: haustraruntque aquam, & effuderunt in compectu Domini, & jejunaverunt in die illa, atque dixerunt ibi: Peccavimus Domino. Iudicauitque Samuel filios Israël in Matphathi.

7 Et audierunt Philisthium quod congregati essent filii Israël in Maspheath, & ascenderunt satrapæ Philistinorum ad Israël. Quidam cum auditissent filii Israël, timuerunt à facie Philistinorum.

8 Dixeruntque ad Samuelem: Ne cesses pro nobis clamare ad Dñm Deum nostrum: ut salvet nos, de manu Philistinorum.

9 Tulit autem Samuel agnum lacteniem unum, & obnubilat illum holocaustum integrum Domino: & clamavit Samuel ad Dominum pro Israël, & exaudiuit eum F̄s.

10 Factum est autem, cum Samuel offerret holocaustum, Philisthium iniere primum contra Israël: intonuit autem Dominus flagore magno in die illa super Philisthium, & exteruit eos, & casi sunt à facie Israël.

11 Egressique vii Israël de Maspheath, persecuti sunt Philisthæos, & percuterunt eos, usque ad locum qui erat subter Bethchar.

12 Tulit autem Samuel lapidem unum, & posuit eum inter Maspheath & inter Sen. & vocavit nomen loci illius, Lapis adjutorij. Dixitque: Hucusque auxiliatus est nobis Dominus.

13 Et humiliati sunt Philisthium, nec apposuerunt ultra ut venirent in terrinos Israël. Facta est itaque manus Domini super Philisthæos, cunctis diebus Sanuelli.

14 Et reddidæ sunt urbes, quas tulerant Philisthium ab Israël, Israeli, ab Accaron usque Goli, & regnos suos: liberavi que Israël de manu Philistinorum, etaque pax inter Israël & Amoritæum.

15 Indicatq; quoque Samuel Israelem cunctis diebus viæ sua.

16 Itinerat per tempulos annos creniens Bethel & Galpala & Maspheath, & judicabat Israelem in supradictis locis.

17 Revertiebaturque in Ramatha: & cum erat dominus epus, & bœufi alat lares Iem: adiuvavit eum ibi altare Domino.

CAPUT VIII.

Tibit Samuel ad aratum dictum in Iudea, pergit ipsius fore in modo creatum & quibusdam amicis, iubente Domino, ducent per regnus predictos; sed non audiunt.

1 Factum est autem cum semper esset Samuel potuit filios suos judices trahit.

2 Fuitque nomen filii ejus primogenui Joel, & nomen secundi Abia, Iudicum & Bersabee.

3 Et non ambulaverunt filii illius in viis ejus: sed declinaverunt post avaritiam, accepitque munera, & perverterunt iudicium.

4 Congregati ergo universi majores natu Israë, venerunt ad Samuelem in Ramatha.

5 Dixeruntque ei: Ecce tu semisti, & filii tui non ambulant in viis iuris: t̄ consti-
tue nobis regem, ut judicet nos, sicut & 13.12.
universæ habent nationes.

6 Displacuit sermo in oculis Samuels, eo quod dixissent: Da nobis regem, ut judice nos. Et oravit Samuel ad Dominum.

7 Dixit autem Dominus ad Samuelem: Audi vocem populi in omnibus quæ loquuntur tibi, non enim te abjecerunt, sed me, ne regnem super eos.

8 Iuxta omnia opera sua, quæ fecerunt à die qua eduxi eos de Ægypto utque ad diem hanc, si ut dereliquerint me, & tervierunt diis alienis, sic faciunt etiam tibi.

9 Nunc ergo vocem eorum audi: verumtamen contestate eos. & praedic eis ius regis, qui regnaturus est super eos.

10 Dicit itaque Samuel omnia verba Domini ad populum, qui penitus à se reges.

11 Et ait: Hoc erit ius regis, qui impetratur: est vobis: Filios vestros toller, & perire in curiis suis, facientque sibi quæs & praecursoris quadrigauna funerum,

12 Et constituet sibi etiūunos, & centuriones, & aratores agrorum suorum, & missores segerum, & fabros armorum & cimicorum suorum.

13 Filias quoque vestras faciet sibi ma-
guntarias, & locarias, & panicas.

14 Agros quoque vestros, & vineas, & oliveta optima toller, & dabit servis suis.

15 Sed & legeris vestras, & vinearum redditus addecimabit, ut det eunuchis & famulis suis.

16 Servos etiam vestros, & ancillas, & juvenes optimos & alios auferet, & ponet in opere suo.

17 Greges quoque vestros addecimabit, vosque eritis ei servi.

18 Et clamabitis in die illa à facie regis vestri, quem elegistis vobis: & nos exaudiemus vos Domini in die illa, quia peccatis vobis regi.

19 Nolo: autem populus audire vocem Sauelli, sed dixerunt: Nequam, tex enim erit super nos,

20 Li etiam nos quoque sicut omnes gentes & iudicabitis nos ex eis. & credetis a nos & peribitis eis a nos apud nos.

21 Et audivit Samuel oratione vobis proposita &

8. Iorutus est ea in artibus Domini.
9. Dicit autem Dominus a Samuel:
10. Levate nomen meum, & constitue per eos
regem. Ita (Sanctus) Saul a levatis Israeli: Vnde
unusq[ue] i[n] que in civitate i[n] suam.

C A P V T . IX.

11. Si ergo sis tu, q[uod] i[n] parvitate p[otes]ta asinas per-
venisti ad Samuelem, qui revelatus angustias rex,
cum quis regnaret, ex parte hostilium recipies.

12. Et erat vii de Benjamin nomine Cis,
Elias Abiel, filius Seror, filius Becho-
gath, filius Aphia, filius vii Iemini, fortis
robore.

13. Et erat ei plus vocabulo Saul electus
& bonus, & non erat vir de filiis Israël me-
hor illo, ab humero & sursum eminebat su-
per omnem populum.

14. Perierant autem asinas Cis patris Saul:
& dixit Cis ad Saul filium suum: Tolle te-
cum unum de pueris, & consurgens vade,
& quære asinas. Qui cum transfissent per
montem Ephraim,

15. Et per terram Salisa, & non invenissent,
transierunt etiam per terram Salmi, & non
erant: sed & per terram Iemini, & minime
repererunt.

16. Cum autem venissent in terram Suph,
dixit Saul ad puerum qui erat cum eo: Veni
& revertar ne forte dimiserit pater n[ost]rus
asinas, & sollicitus sit pro nobis.

17. Qui ait ei: ecce vir Dei est in civitate
hac, vir nobilis: omne quod loquitur, sine
ambiguitate venit, nunc ergo eamus illuc,
si forte indicet nobis de via nostra, pro-
pter quam venimus.

18. Dixitque Saul ad puerum suum: Ecce
ibimus: quid feremus ad virum Dei? panis
defecit in sacris nostris: & sportulam
non habemus, ut demus homini Dei, nec
quidquam aliud.

19. Rursum puer respondit Sauli, & ait:
Ecce inventa est in manu mea quarta pars
statenis argenti, demus homini Dei, ut is-
dicet nobis viam nostram.

20. Olim in Israël, sic loquebatur unus
quisque vadens consulere Deum: Venite, &
eamus ad Videntem. Qui enim Propheta
dicitur hodie, vocabatur olim Videns.)

21. Et dixit Saul ad puerum suum: Opti-
nus seruo tuus. Veni, eamus. Et ierunt in
civitatem, in qua erat vir Dei.

22. Curque ascenderent clivum civitatis,
invenienti pueras egredientes ad haurien-
dam aquam, & dixerunt eis. Num hic est
Videns?

23. Quæ responderentes, dixerunt illis:
Hic est, ecce ante te, festina nunc: hodie
enim veat in civitatem, quia sacrificium
est hodie populi in excelso.

24. Ingerientes urbem, statim invenietis
eum antequam ascendat excelsum ad ves-
tendum, neque enim comesurus est popu-
lus donec ille veniat: quia ipse benedic
hostiae, & deinceps comedunt, qui vocati
sunt. Nunc ergo coescende te, quia hodie
reperiens eum.

25. Et ascenderunt in civitatem. Cumque
intervularent in medio urbis, apparuit
Saul ex egredie caravaniensis, ut ascendat
ad excelsum.

26. ¶ Dominus autem reuelaverat a[nt]e eum. ¶ 27.
Iam Samuel a[n]c[er] unam dicim quā veni- 15.21.
ret Saul, dicens:

28. Hac parabola, quæ nunc est, cras mis-
tum virum ad te de terra Benjamin, &
unges eum ducem super populum meum Is-
rael: & salvabit populum o[mn]i de manu
Philistinorum: & quia respesi populum
meum, venit enim clamor eorum ad me.

29. Cumque alpexisset Samuel Saulum,
Dominus dixit ei: Ecce vir quem dixeram
tibi, iste domabitur populo n[ost]ro.

30. Accersit autem Saul ad Samuelem in
medio portæ, & ait: Indica, o[mn]i, mihi,
ubi est dominus V[er]bi tui?

31. Respondens autem Saul, ait: Numquid
non filius Iemini ego sum, de minima tribu
Israël, & cognatio mea novissima inter
omnes familias de tribu Benjamin? quare
ergo locutus es mihi sermonem istum?

32. Assumens itaque Samuel Saulum, &
puerum ejus introduxit eos in triclinium, &
dedit eis locum in capite eorum qui fuerant
invitati: erant enim quasi triginta viii.
33. Dixitque Samuel coco: Da partem
quam dedi tibi, & præcepit ut reponere
seosum apud te.

34. Levavit autem cocus arnum, & po-
suit ante Saul. Dixitque Samuel: Ecce quod
remansit, pone ante te & comedere: quia de
industria servatum est tibi, quando popu-
lum vocavi. Et comedit Saul cum Samuele
in die illa.

35. Et descenderunt de celo in oppi-
dum, & locutus est cum Saule in solatio:
stravique Saul in solario, & dormivit.

36. Cumque mane surrexissent, & jam
eluces eret, vocavit Samuel Saulem in So-
lario, dicens: Surge & dimicata te. Et surre-
xit Saul: Egrediisque sunt ante o[mn]i, ipse vi-
delicit, & Samuel.

37. Cumque descendenter in extrema par-
te civitatis, Samuel dixit ad Saul: Dic pue-
rō tu antecedat nos, & trahebas: tu autem
subsiste paulisper, ut indicem tibi verbum
Domini.

C A P V T . X.

38. Venerunt Saul in regem a Samuele, datis ac
cedentibus signis, prophetas voces prohetas, &
missis signis a Samuele confirmatis in regem: lex
rei in libro laissa, coram Domini re, enier.

39. Tulerit & autem Saule lenti calami
deolei, & assidi super caput ejus, &
deoleculatus essem, & ait: Ecce, tu p[otes]ta
Dominus super hereditatem suam in prin-
cipiū, & liberabis populum suum de o[mn]i
abu[n]dantie cum eis, qui in ei cultu eius
sunt. Et hoc tu signabis, quia in xii te Iesus
in propria persona.

40. Cum abiectus hodie a[n]c[er]e, inveniens
vicos juxta lepidaeum R[iver]e, in fundas

Benjamin, in meridie, dicentque tibi: inventæ sunt asinæ, ad quas ieras perquirendas: & intermissis pater tuus asinæ, sollicitus est pro vobis, & dicit: Quid faciam de filio meo?

3 Cumque Abieris inde, & ultra transieris, & veneris ad quercum Thabor inventient te ibi tres viri ascenderentes ad Deum in Bethel, unus portans tres hædos, & alius tres tortas panis, & alius portans lagena vini.

4 Cumque te salutaverint, dabunt tibi duos panes, & accipies de manu eorum.

5 Post hæc venies in collem Dei, ubi est statio Philistinorum: & cum ingressus fueris ibi urbem, obvium habebis gregem prophetarum descendentium de excelso, & ante eos psalterium & tympanum, & tibiam, & citharam, ipsosque prophetantes.

6 Et infiliet in te Spiritus Dñi, & prophetabis cum eis, & mutaberis in virum alium.

7 Quando ergo evenerint signa hæc omnia tibi, fac quæcumque invenerit manus tua, quia Dominus tecum est,

8 Et descendes ante me in Galgala, (ego quippe descendam ad te) ut offeras oblationem, & immoles victimas pacificas: septem diebus expectabis, donec veniam ad te: & ostendam tibi quid facias.

9 Itaque cum avertisset humerum suum ut abiaret à Samuele, immutavit ei Deus cor aliud: & venerunt omnia signa hæc in die illa.

10 Veneruntque ad prædictum collem, & ecce cuneus prophetarum obvius ei: & infiluit super eum Spiritus Domini, & prophetavit in medio eorum.

11 Videntes autem omnes qui noverant eum heri & nudiustertius, quod esset cum prophetis, & prophetaret, dixerunt ad invicem: Quænam res accidit filio Cis? num & Saul inter prophetas?

12 Responditque alius ad alterum, dicens: Et quis pater eorum? propterea versum est in proverbium: **† Num & Saul inter prophetas?**

13 Cessavit autem prophetare, & venit ad excellum.

14 Dixitque patruus Saul ad eum, & ad puerum ejus: Quo abistis? Qui responderunt: Quæterere asinas, quas cum non repesceremus, venimus ad Samuelem:

15 Et dixit ei patruus suus: Indica mihi quid dixerit tibi Samuel.

16 Et ait Saul ad patruum suum: Indicavit nobis quia inventæ essent asinæ. De sermone autem regni non indicavit ei quem locutus fuerat ei Samuel.

17 Et convocavit Samuel populum ad Dominum in Mæpham:

18 Et ait ad filios Israël: Hæc dicit Dñs Deus Israël: Ego eduxi Israël de Ægypto: & erui vos de manu Ægyptiorum, & de manu omnium regum qui affligebant vos.

19 Vos autem holie projecisti Deum vestrum, qui solus salvavit vos de universis malis & tribulationibus vestris: & dixisti: **† Nequaquam: sed regem constitue super nos.** Nunc ergo state coram Domino per tribus vestras & per familias.

20 Et applicuit Samuel omnes tribus Israël, & cecidit cors tribus Benjamin.

21 Et applicuit tribum Benjamin & cognationes ejus, & cecidit cognatio Merri, & pervenit usque ad Saul filium Cis. Quæserunt ergo eum, & non est inventus.

22 Et consuluerunt post hæc Domini, quoniam venimus esse illuc. Responditque Dominus: Ecce absconditus est domi.

23 Cucurrent itaque & tulerunt eum inde: stetique in medio populi, & auctor fuit universo populo ab humero & sursum.

24 Et ait Samuel ad omnem populum: Certe videtis quem elegit Dominus quoniam non sit similis illi in omni populo. Et clamavit omnis populus, & ait: Vivat Rex.

25 Locutus est autem Samuel ad populum legem regni, & scripsit in libro, & reposuit coram Domino: & dimisit Samuel omnem populum, singulos in domum suam.

26 Sed & Saul abiit in domum suam in Gabaa: & abiit cum eo pars exercitus, quorum terigerat Deus corda.

27 Filii vero Belial dixerunt: Num salvare nos poterit ille? Et despicerunt eum, & non attulerunt ei munera: ille vero dissimulabat se audire.

CAPUT XI.

Saul irruente in ipsum spiritu Domini, divisus que suis bovis, populum ad bellum convocat, vincitque Naas regem Ammonitarum, liberat Iabes Galaad, & regnum ejus instantatur in Galgalu.

1 ET factum est quasi post mensem, ascendit Naas Ammonites, & pugnare coepit adversum Iabes Galaad. Dixeruntque omnes viri Iabes ad Naas: Habeto nos federatos, & serviemus ibi.

2 Et respondit ad eos Naas Ammonites: In hoc feriam vobiscum fœdus, ut eruam omnium vestrum oculos dextros, ponamque vos opprobrium in universo Israël.

3 Et dixerunt ad eum seniores Iabes: Concede nobis septem dies, ut mittamus nuncios ad universos terminos Israël: & si non fuerit qui defendat nos, egrediemur ad te.

4 Venerunt ergo nuncii in Gabaa Saulis, & locuti sunt verba hæc, audiente populo: & levavit omnis populus vocem suam, & flevit.

5 Et ecce Saul veniebat, sequens boves de agro, & ait: Quid habet populus quod plorat? Et narraverunt ei verba virorum Iabes.

6 Et infilivit Spiritus Domini in Saul, cum audisset verba hæc, & iratus est furor ejus nimis.

7 Et assumens utrumque bovem, concidit in frusta, misitque in omnes terminos Israël per manum nunciorum, dicens: Quicumque non exierit, & securus fuerit Saul & Samuel, sic sicut bovis ejus. Invasit ergo timor Domini populum, & egressi sunt quasi vir unus.

8 Et recensuit eos in Bezech: fueruntque filiorum Israël trecenta millia: viorum autem Iuda triginta millia.

9 Et dixerunt nuncii, qui venerant: Sic dicetis viris, qui sunt in Iabes Galaad: Cras erit vobis salus, cum incalcerit sol.

Venerunt

† Inf.
32.34.

t

† sup.
8.19.

Venerunt ergo nuncii , & annunciaverunt
viris Iabes : qui Ieritati sunt.

10 Et dixerunt : Mane exhibimus ad vos : &
facietis nobis omne quod placuerit vobis.

11 Et factum est, cum dies crastinus venis-
set, constituit Saul populum in tres partes :

& ingressus est media castra in vigilia ma-
tutina , & percussit Ammon usque dum in-

calesceret dies : reliqui autem dispersi sunt ,
ita ut non relinquerentur in eis duo pariter.

¶ Supr. 12 Et ait populus ad Samuel : † Quis
est iste qui dixit : Saul num regnabit super
nos ? Date viros & interficiemus eos.

13 Et ait Saul : Non occideur quisquam
in die hac , quia hodie fecit Dominus sa-
lutem in Israël.

14 Dixit autem Samuel ad populum : Ve-
nire & eamus in Galgala , & innovemus
ibi regnum.

15 Et perrexit omnis populus in Galgala ,
& fecerunt ibi regem Saul coram Domi-
no in Galgala , & immolaverunt ibi victi-
mas pacificas coram Domino. Et Ieritus
est ibi Saul , & cuncti viri Israël nimis.

C A P V T X I I .

† Samuel populi iudicio probatus innocens Israë-
lem ingratitudinis erga Deum arguit , datis à eate-
signis dicta sua confirmat , hortaturque ut Do-
mino adhaereant ; non cessans pro ipsis orare.

1 D ixit autem Samuel ad universum
Israël : Ecce audivi vocem vestram ,
juxta omnia quæ locuti estis ad me , &
constitui super vos regem.

2 Et nunc rex graditur ante vos : ego au-
tem senui , & incanui : porro filii mei vo-
biscum sunt : itaque conversatus coram
vobis ab adolescentia mea usque ad hanc
diem , ecce præsto sum.

¶ Eccl. 3 † Loquimini de me coram Dño , & co-
ram Christo ejus , utrum bovem cuiusquam
tolerim , aut asinum : si quempiam calum-
niatus sum : si oppressi aliquem : si de ma-
nu cuiusquam munus accepi : & contem-
nam illud hodie , restituamque vobis.

4 Et dixerunt : Non es calumniatus nos ,
neque oppressisti , neque tulisti de manu
alicujus quippiam.

5 Dixitque ad eos : Testis est Dominus
adversum vos , & testis Christus ejus in
die hac , quia non inveneritis in manu
mea quippiam. Et dixerunt : Testis.

6 Et ait Samuel ad populum : Dominus ,
qui fecit Moysen & Aaron , & eduxit pa-
tres nostros de terra Egypti.

7 Nunc ergo state , ut iudicio contendam
adversum vos coram Domino , de omnibus
misericordiis Domini , quas fecit vobis-
cum , & cum patribus vestris :

¶ Gen. 8 † Quo modo Iacob ingressus est in Egyp-
tum , & clamaverunt patres vestri ad
Dominum : & misit Dominus Moysen &
Aaron & eduxit patres vestros de Egypto :
& collocavit eos in loco hoc.

9 Qui obliti sunt Dñi Dei sui , & tradidit
eos in manu Sisare magistri militis Hasor ,
& in manu Philistinorum , & in manu regis
Moah , & pugnaverunt adversum eos.

10 Postea autem clamaverunt ad Domi-
num , & dixerunt : Peccavimus , quia derel-
iquimus Dominum , & servivimus Baalim &

Astaroth : nunc ergo erue nos de manu
inimicorum nostrorum , & serviemus tibi.

11 † Et inisit Dominus Ierobaal , & Badan ^{Indie.}
& Iephie , & Samuel , & eruit vos de manu
inimicorum vestrorum per circuitum , &
habitatis confidenter.

12 Videntes autem quod Naas rex filio-
rum Ammon venisset adversum vos , dixi-
tis mihi : † Nequaquam , sed rex imperabit ^{¶ Supr.}
nobis : cum Dominus Deus vester regnaret ^{¶ 19.}
in vobis . & 10.

13 Nunc ergo præsto est rex vester , quem
elegistis & petistis : ecce dedit vobis Do-
minus regem.

14 Si timueritis Dominum & servieritis
ei , & audieritis vocem ejus , & non ex-
asperaveritis os Domini ; eritis & vos , &
rex qui imperat vobis , sequentes Domi-
num Deum vestrum ,

15 Si autem non audieritis vocem Dñi ,
sed exasperaveritis sermones ejus , erit ma-
nus Dñi super vos , & super patres vestros.

16 Sed & nunc stare , & videare rem istam
grandem , quam facturus est Dominus in
conspectu vestro.

17 Numquid non messis triticæ est hodie ?
invocabo Dominum , & dabit voces & plu-
vias : & scietis , & videbitis , quia grande
malum feceritis vobis in conspectu Do-
mini , petentes super vos regem.

18 Et clamavit Samuel ad Dominum , &
dedit Dominus voces & pluvias in illa die.

19 Et timuit omnis populus nimis Domi-
num & Samuelem , & dixit universus popu-
lus ad Samuelem : Ora pro servis tuis ad
Dominum Deum tuum , ut non moriamur ,
addidimus enim universis peccatis nostris
malum , ut peteremus nobis regem.

20 Dixit autem Samuel ad populum : No-
lite timere , vos fecistis universum malum
hoc : verumamen nolite recedere à ieso
Domini , sed servite Domino in omni cor-
de vestro.

21 Et nolite declinare post vanam , quæ
non proderunt vobis , neque eruent vos ,
quia vana sunt.

22 Et non derelinqueret Dominus populum
suum , propter nomen suum magnum : quia
juravit Dominus facere vos sibi populum.

23 Absit autem à me hoc peccatum in
Dominum , ut cessem orare pro vobis , &
docebo vos viam bonam & rectam.

24 Igitur timete Domum , & servite ei
in veritate . & ex toto corde vestro , vidistis
enim magnifica quæ in vobis gesserit.

25 Quod si perseveraveritis in malitia :
& vos & rex vester pariter peribitis.

C A P V T X I I I .

Vidi à Saule Philisthei maximo apparatu ad-
versus Israëlem armantur ; territi Hebrei in au-
tris latitant : & Saul quia non expectato Samue-
lis adventu , obvitis holocaustum , reprobatus à Do-
mino dicitur : de cætela Philistheorum ut Israë-
litæ armis spoliarentur.

1 Filius unius anni erat Saul cum regna-
Fre cœpisset , duobus autem annis
regnavit super Israël.

2 Et elegit sibi Saül tria millia de Israël : &
erat cum Saül duo millia in Machnas , & in
monte Bethel : mille autem cum Ionatha in

5 Gabaa Benjamin: porro ceterum populum sensit unum quemque in tabernacula sua.
6 Et percussit Ionathas stationem Philistinorum, quæ erat in Gabaa. Quod cum audissent Philistium, Saul cecini buccina in omni terra, dicens: Audiant Hebrei.

7 Et universus Israël audivit hujuscemodi famam: Percussit Saul stationem Philistinorum: & erexit se Israël adversus Philistium. Clamavit ergo populus post Saul in Galgala.

8 Et Philistium congregati sunt ad præliandum contra Israël, triginta millia currunt, & sex millia equitum, & reliquum vulgus, sicut arena quæ est in littore maris plurima. Et ascendentis castrametati sunt in Machmas ad orientem Bethaven.

9 Quod cum vidissent viri Israël se in arce positos, (afflictus enim erat populus) absconderunt se in speluncis, & in abditis, in petris quoque, & in antris, & in cisternis.

10 Hebrei autem transierunt Jordani in terram Gad & Galaad. Cumque adhuc esset Saul in Galgala, universus populus perterritus est, qui sequebatur eum.

11 Et expectavit septem diebus juxta placitum Samuelis, & non venit Samuel in Galgala, dilapsusque est populus ab eo.

12 Ait ergo Saul: Afferite mihi holocaustum, & pacifica. Et obtulit holocaustum.

13 Cumque complesseret offerens holocaustum ecce Samuel veniebat: & egressus est Saul obviam ei ut salutaret eum.

14 Locutusque est ad eum Samuel: Quid fecisti? Respondit Saul: Quia vidi quod populus dilaberebatur a me, & tu non veneras juxta placitos dies, porro Philistium congregari fuerant in Michmas,

15 Dixi: Nunc descendant Philistium ad me in Galgala, & faciem Domini non placavi. Necesse compulsus, obtuli holocaustum

16 Dicitque Samuel ad Saul: Stulte egisti, nec custodisti mandata Domini Dei tui, quæ præcepit tibi. Quod si non fecisses, jam nunc preparasset Dominus regnum tuum super Israël in sempiternum,

17 Sed nequaquam regnum tuum ultra consurget. [†] Quæsivit Dominus sibi virum juxta cor suum: & præcepit ei Dominus ut esset dux super populum suum, eo quod non servaveris quæ præcepit Dominus.

18 Surrexit autem Samuel, & ascendit de Galgalis in Gabaa Benjamin. Et reliqui populi ascenderunt post Saul obviam populo, qui expugnabant eos venientes de Galgala in Gabaa, in colle Benjamin. Et recensuit Saul populum, qui inventi fuerant cum eo, quasi sexcentos viros.

19 Et Saul & Ionathas filius ejus, populusque qui inveniuerat cum eis, erat in Gabaa Benjamin: porro Philistium considerant in Machmas.

20 Et egressi sunt ad prædandum de castris Philistinorum tres cunei. Vnus cuneus pergebat contra viam Ephra ad terram Saul.

21 Porro aliis ingrediebatur per viam Bethhoron, tertius autem veterat se ad iher termini imminentis valli Seboim contra desertum.

22 Porro faber ferrarius non inveniebatur in omni terra Israël, caverant enim Philistium, ne forte facerent Hebrei gladium aut lanceam.

23 Descendebat ergo omnis Israël ad Philistium, ut exacueret unusquisque vomerem suum, & ligonem, & securim, & sarculum.

24 Retusæ itaque erant acies vomerum, & ligonum, & tridentum, & securium, usque ad stimulum corrigendum.

25 Cumque venisset dies prælii, non est inventus ensis & lancea in manu totius populi, qui erat cum Saule & Ionatha, excepto Saul & Ionatha filio ejus.

26 Egressa est autem statio Philistium, ut transcenderet in Machmas.

C A P V T X I V .

Ionathas Dominus fidens, cum armigero suo Philistinos dispersi; verum, post villoriam, melle gustato, contra patris prohibitionem quæ ignorabat, populi auxilio vix morum evasit.

1 Et accidit quadam die ut diceret Ionathas filius Saul ad adolescentem armigerum suum: Veni, & transeamus ad stationem Philistinorum, quæ est trans locum illum. Patri autem suo hoc ipsum non indicavit.

2 Porro Saul morabatur in extrema parte Gabaa, sub malo granato, quæ erat in Magron: & erat populus cum eo quasi sexcentorum virorum.

3 Et Achias filius Achitob frater Iacobod filii Phinees, [†] qui ortus fuerat ex Heli sacerdote Domini in Silo, portabat Ephod. Sed & populus ignorabat quo esset Ionathas. ^{f Supr. 4.21.}

4 Et autem inter ascensus, pér quos nitebatur Ionathas transire ad stationem Philistinorum, eminentes petras ex ultra parte, & quasi in modum dentium scopuli hinc & inde prærupi, nomen uni Boes, & nomen alteri Sene:

5 Vnus scopulus prominens ad aquilonem ex adverso Machmas, & alter ad meridiem contra Gabaa.

6 Dixit autem Ionathas ad adolescentem armigerum suum: Veni, transeamus ad stationem incircumcisorum horum, si forte faciat Dominus pro nobis: quia non est Domino difficile salvare, vel in multis, vel in paucis.

7 Dicitque ei armiger suus: Fac omnia quæ placent animo tuo: perge quo cupis, & ero tecum ubique que volueris.

8 Et ait Ionathas: Ecce nos transimus ad viros istos. Cumque apparuerimus eis,

9 Si taliter locuti fuerint ad nos, manente donec veniamus ad vos: stenus in loco nostro, nec ascendamus ad eos.

10 Si autem dixerint: Ascendite ad nos: ascendamus, quia tradidit eos Dominus in manibus nostris: hoc erit nobis signum.

11 Apparuit igitur uterque stationi Philistinorum: dixeruntque Philistium: En Hebrei egrediuntur de cavernis, in quibus absconditi fuerant.

12 Et locuti sunt vires de statione ad Ionatham, & ad armigerum ejus, dixeruntque: Ascendite ad nos, & ostendemus vos.

bis

† I.
Mach.
4. 30.

bis rem. Et ait Ionathas ad armigerum suum: Ascendamus, sequere me: † tradidit enim Dominus eos in manus Istræ!

13 Ascendit autem Ionathas manibus & pedibus reptans, & armiger ejus post eum. Itaque alii cadebant ante Ionatham, alios armiger ejus interficiebat sequens eum.

14 Et facta est plaga prima, qua percussi Ionathas & armiger ejus, quasi viginti virorum, in media parte jugeri, quam parvum in die arare consuevit.

15 Et factum est miraculum in castris, per agros: sed & omnis populus stationis eorum, qui ierant ad praedandum, obstupuit, & turbata est terra: & accidit quasi miraculum à Deo.

16 Et respexerunt speculatores Saul, qui erant in Gabaa Benjamin, & ecce multitudo prostrata, & huc illucque diffugiens.

17 Et ait Saul populo, qui erat cum eo: Requirite, & videte quis abierit ex nobis. Cumque requisissent, reperimus est non adesse Ionathan, & armigerum ejus.

18 Et ait Saul ad Achiam: Applica arcam Dei. (Erat enim ibi arca Dei in die illa cum filiis Istræ.)

19 Cumque loqueretur Saul ad sacerdotem, tumultus magnus exoriens est in castris Philistinorum: crescebatque paulatim, & clarus resonabat. Et ait Saul ad sacerdotem: Contrahe manum tuam.

20 Conclamavit ergo Saul, & omnis populus qui erat cum eo, & venerunt usque ad locum certaminis: & ecce versus fuerat gladius uniuscujusque ad proximum suum, & cædes magna nimis.

21 Sed & Hebræi qui fuerant cum Philistium heri & nudiustertius, ascenderantque cum eis in castris, reversi sunt ut essent cum Istræ; qui erant cum Saül & Ionatha.

22 Omnes quoque Istræ qui se absconderant in monte Ephraim, audientes quod fugissent Philistæ, sociaverunt se cum suis in prælio. Erant cum Saul, quasi decem millia virorum.

23 Et salvavit Dominus in die illa Istræ, pugna autem pervenit usque ad Bethaven.

24 Et viri Israel sociati sunt sibi in die illa: adjuravit autem Saul populum, dicens: Maledictus vir, qui comederit panem usque ad vesperam, donec ulciscar de inimicis meis. Et non manducavit universus populus panem:

25 Omneque terræ vulgus venit in salutem, in quo erat mel super faciem agri.

26 Ingressus est itaque populus salutem, & apparuit fluens mel, nullusque applicuit manum ad os suum, timebat enim populus juramentum.

27 Porro Ionathas non audierat cum adjuraret pater ejus populum: extenditque summitatem virgæ, quam habebat in manu, & intinxit in favum mellis: & convertebat manum suam ad os suum, & illuminati sunt oculi ejus.

28 Respondensque unus de populo, ait: Iurejurando constrinxit pater tuus populum, dicens: Maledictus vir, qui comederit panem hodie, (defecerat autem populus.)

29 Dixitque Ionathas: Turbayit pater

meus terram: vidistis ipsi quia illuminatus oculi mei, eo quod gustaverim paullum de melle isto:

30 Quanto magis si comedisset populus de præda inimicoru suorum, quam reperiendone major plaga facta fuisset in Philistium?

31 Percusserunt ergo in die illa Philistæos à Machmis usque in Ajalon. Defatigatus est autem populus nimis:

32 Et versis ad prædam tulit oves, & boves, & vitulos, & macraverunt in terra: comedique populus cum sanguine.

33 Nunciaverunt autem Sauli dicentes, quod populus peccasset Domino, comedens cum sanguine. Qui ait: Prævaricati estis: volvite ad me jam nunc saxum grande.

34 Et dixit Saul: Dispergimini in vulgus, & dicite eis, ut adducat ad me unusquisque bovem suum & arietem, & occidite super istud, & vescimini, & non peccabitis Domino comedentes cum sanguine. Adduxit itaque omnis populus unusquisque bovem in manu sua usque ad noctem: & occiderunt ibi.

35 Edificavit autem Saul altare Domino; tuncque primum cœpit edificare altare Domino.

36 Et dixit Saul: Irruamus super Philistæos nocte, & vastemus eos usque dum illucescat mane, nec relinquamus ex eis virum. Dixitque populus: Omne quod bonum videatur in oculis tuis, fac. Et ait sacerdos: Accedamus huc ad Deum.

37 Et consuluit Saul Dominum: Num persequar Philistium, si tradeseos in manus Istræ? Et non respondit ei in die illa.

38 Dixitque Saul: Applicate huc universos angulos populi: & scitote, & videte, per quem acciderit peccatum hoc hodie.

39 Vivit dominus salvator Istræ, quia si per Ionatham filium meum factum est, absque retractatione morietur. Ad quod nullus contiadixit ei de omni populo.

40 Et ait ad universum Istræ: Separamini vos in partem unam, & ego cum Ionatha filio meo ero in parte altera. Responditque populus ad Saul: Quod bonum videtur in oculis tuis, fac.

41 Et dixit Saul ad Dominum Deum Istræ: Domine Deus Istræ da indicium: quid est quod non responderis servo tuo hodie? Si in me, aut in Ionatha filio meo, est iniquitas hæc, da ostensionem: aut si hæc iniquitas est in populo tuo, da sanctitatem. Et deprehensus est Ionathas & Saul, populus autem exivit.

42 Et ait Saul: Mittite sortem inter me, & inter Ionatham filium meum. Et captus est Ionathas.

43 Dixit autem Saul ad Ionatham: Indica mihi quid feceris? Et indicavit ei Ionathas, & ait: Gustans gustavi in summitate virgæ, quæ erat in manu mea, paullum mellis, & ecce ego nō orior.

44 Et ait Saul: Hæc faciat mihi Deus, & hæc addat, quia morte morieris Ionatha.

45 Dixitque populus ad Saul: Ergone Ionathas morietur, qui fecit saluem hanc magnam in Istræ? hoc nefas est: vivit dominus, si ceciderit capillus de capite

